

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

WIDENER

HN ZAAL U

3 2044 011 300 498

**HARVARD COLLEGE
LIBRARY**

**THE GIFT OF
FRED NORRIS ROBINSON**

Class of 1891

OF CAMBRIDGE

IS E

CRIOSD NA H-UILE

LE TOMAS UILCOGS.

AN ROIMH-RADH LE H. BONAR, D.D.

Air Eadar-Theangachadh chumh Gaeilg,

LE AON DO MHIINISTEIRIBH NA H-EAGLAIS SAOIRE, ANN AN
EILEAN ILE.

PEAIRT: DUNNCHADH MATHANNACH.

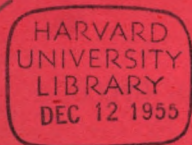
1881.

~~Celt 2503.5~~

✓

Celt 2603,5

✓

Rule
Roderick Mac Cowan
33

AN ROIMHRADH.

THA gach ni air am bheil feum aig a pheacach ri bhi air fhaotainn ann an Criosd. Dealachte ris-san cha'n 'eil i idir ann air son an anama ; ann-san tha uile fheum an ma air a dheanamh suas. Tha'n is leoir 'na lànachd-san air son a pheacaich is feumaiche, is falaimhe, agus is ciontaiche an taobhs' do dh'ifrinn. Agus is ann 'nuair a dh'fhosgla an Spiorad Naomh an t'sùil, chum a shaoibhreas do-rannsuichte-san fhaicinn, a tha sith anns an anam. Tha sinn ag amharc agus mar sin, tha sinn air 'ar soillseachadh. (Salm xxxiv. 5.)

Tha an soisgeul, mu ta, na dheadh sgeul mu Iosa Criosd Mac Dhé. Bhàsaich e; dh'adhlacadh e; dh'éirich e ris; chaidh e suas do neamh. Anns na firinnibh simplidh sin, tha againn soisgeul glòrmhoir an Dé bheannuichte. Agus tha e gu sonruichte ri thabhairt fa'near mu dhéibhinn an deadh naigheachd so, gu'm bheil e uile mu Iosa ; gun fhocal ann umainne. Agus is ann mar so

'nuair a chaidh na l'abstoil a mach am measg nan cinneach a cur an ceill na teachdaireachd a fhuair iad bho Dhia, dh'innis iad na firinnean simplidh ud mu Iosa, na nithibh a thachair uime-san; agus do'n sgeul sin, thug an Spiorad Naomh fianuis, ann an iompachadh mhilltean anamaibh. B'e gràs, 's'e sin, gràdh saor an Athar, mar air fhaicinn ann an Iosa, a thug sìth do'n choguis air a dùsgadh; agus b'e fantuinn ann sa ghràs so,—an gràs so a shìr-bhreithneachadh—a ghléidh an t'sìth ud neo-bhrìste. B'e obair Iosa, na litrichean a rinn suas ainm gràidh an Athar, agus b'e tobar an aoibhneis bhuain, an t'ainm sin a bhi fa'n comhair a ghnàth. Mu bha an sìth air a crathadh is ànn do bhrìgh gun d'amhaire iad air falbh o'n ghràs leis an robh i air tus air a cruthachadh. Agus mu dh'iarr iad i bhi ris air a h-aiseag dhoibh, 'sànn le amharc ris a ghràs cheudna; air dhoibh fios a bhi aca gun robh e cho lan is cho éifeachdach 's bha e, 'nuair a chreid iad air tùs.

Tha sinn le mòr earbs' ànn, a moladh an leabhraim so do'n leughadair. Tha e air a chraobh-sgaoileadh bho chionn fada, is rinneadh e na mheadhon beannachd gu farsuing. Is e 'ar n'iarrtus gu'n leanadh e air a bhi cho feumail 's a bha e roimhe so, ann am pilleadh suil a pheacach uaithe féin, a dh'ionnsuidh an Ti a bha air a cheusadh, agus ann an deanamh soilleir dha cho firinneach agus a tha CRIOSD 'NA UILE.

An coimhcheangal ri teagasgan an leabhair so, bheir sinn f'a chomhair an leughadair cuid do litir a sgrìobh an duin' urramach Mr. Romaine. Feudaidh e bhi 'na fhocal tarbhach do chuid. Ann an sgrìobhadh a dh'ionnsuidh naomh a bha fuidh theagamhan, tha e ag ràdh ris, "Tha thu a reusonachadh air a mhodh so," 'tha e soilleir do mo thuigse, is tha mo chridhe ag iarraidh mi bhi gu h'iomlan air m'fhagail air an Tighearna Iosa Crìosd, air son tearnaidh, ach 'san oidhirp air so a dheanamh tha mi, an comhnuidh a fàilneachadh. Cìod a ghné reusonachaidh so! Cia iomlan an aghaidh spiorad an t'soisgeil! Tha thu ag amharc cha'n ànn ri Iosa cuspair a chreidimh, ach ri do chreideamh. Tha thu ag iarraidh do chomhfhurtachd a tharruing cha'n ànn uaithe-san, ach bho do chreideamh, agus do bhrìgh is nach 'eil do chreideamh gu h'iomlan foirfe, tha thu co mòr air do dhi-mhisneachadh, agus ged nach biodh Iosa na Shlànuighear iomlan foirfe. A charaid ionnmhuinn, nach brònach mar tha spiorad seoghalta na daorsa gad mhealladh! Oir cìod e gnìomh a chreidimh! An sàbhail sin thu? Am bi thu air do thearnadh air sgàth do chreidimh? Mu bhios, tha thu ag cur ghnìomharan agus oibribh ann an àit' an t'Slànuighear. Tha creideamh, mar ghnìomh, 'nad bheachdsa, 'na chuid do dh'aobhar do shàbhalaidh. Tha thu a tionndadh gràs saor a choimhcheangail gu bhi na obair, agus is e thu a dheanamh na h'obair sin gu maith bonn do dhochais.

Nach eagalach am mealladh so, do bhrìgh nach 'eil slàinte dha-san a nì obair, ach dha-san a chreideas. Tha thu ag amharc ri do ghnìomh creidimh. Cìod uime? Gun teagamh sam bith, chum is gu'm bi thu riaruichte le do chreidimh, agus air dhuit a bhi riaruichte, cìod a ris? Gun teagamh, gabhaidh tu fois ànn, is air, riaruichte a nìs gur leat Crìosd, do bhrìgh gu'm bheil thu riaruichte le do chreideamh. Is e so Iosa a dheanamh dheth, agus is e nàdur an nì crùn nan crùn a thabhairt dheth a cheann-san agus a chuir air ceann a chreidimh. Gu'n deonuicheadh an Tighearna nach dean thu so tuilleadh.

Leis a pheacadh mhòr so, peacadh nam peacadh tha thu air do spùilleadh do sheilbh shona, air Dia nan uile chomhfhurtachd. Tha thu call an nì tha thu ag iarraidh; agus tha thu ga chall leis a mhodh 'sam bheil thu ga iarraidh. Tha thu am feum air comhfhurtachd, agus tha thu a sealltuinn ri do chreideamh air a shon. 'Nam b'ur-rainn do'd chreideamh bruidhinn a dheanamh, theireadh e, cha'n 'eil e agam ri thabhairt dhuit, amhaire ri Iosa, tha e uil' ànn-san. Gun teagamh, a charaid, tha. Cha chuir an Spiorad Naomh, an Comhfhurtair glòir air do chreideamh-sa. Cha chuir e do dh'urram air, comhfhurtachd a thabhairt dhuit-sa. Cha'n 'eil e a tabhairt comhfhurtachd, ach a mhàin leis na nithibh is le Crìosd, agus le a nithibh-san cha'n ànn mar air an cuir gu buil leatsa, ach mar air an tabhairt leis an Tì ud a tha E féin na chuibhrionn

dhuit. Tha mi smuaineachadh gu'm bheil e teagasg an leasain ud dhuit, ged nach 'eil thu ga ghabhail bh'uaithie. Tha e ga'd tharruing o bhi g'amharc ann an rathad laghail ri do chreideamh. Tha e ag iarraidh gu'm biodh tu air do stèidheachadh ann an creideamh, an àite thu bhi, mar a nis a cleachdadh d'inntinn air cionnus a tha thu a creidsinn. Tha mise fada aig a so, ach cha d'fhoghlum mi ach ro bheag. Is urrainn mi mo leasan aithris, ach 'nuair thig mi dh'ionnsuidh a chleachdaidh, tha mi gam fhaighinn féin a'm dhroch sgoileir. Tha earbs' agam gun robh Spiorad Iosa ga mo theagasg, mo chomhfhurtachdan a tharruing cha'n ann bho cho maith 'sa chreid mi, ach bho Iosa anns am bheil mi a creidsinn; cha'n ann bho ghniomh a chreideamh a bhi gun uireasbhuidh, ach gu'm bheil mi cleachdadh creideamh air Iosa, ged tha mo chreideamh neo-iomlan. "Cha'n e mo chreideamh ach Criosd, cha'n i mo làmh ach an ni tha mo làmh a glacadh, a thearnas mi." 'Sann le amharc ris an t' Slànuighear 's na th'ànn, trid chreideamh a bhitheas e air a mheudachadh; cha'n e cionnus a tha thu a glacadh greim airsan, ach gur leat Ean, agus gu'm bheil e cumail suas araon thusa is do chreideamh, agus uime sin, cha sgriosar thu am feasd, ach bithidh a bheatha shiorruidh agad.

As déigh dhomh na mearachdan sin a thoirt fa'near ann a'd amharc air gnìomh a chreideamh, cha do ghabh mi iongantais ris a chuid a lean dhe do litir, gun thu bhi

toilichte le do chreideamh, agus mar sin gun a bhi toilichte le'd staid, no le'd ghràsaibh, no le'd fhàs, do le'd fhirean-tachd, ach gun do shaoil thu na h'uile ni bhi a'd aghaidh. Is e so fathast teagasg ceudna an Spioraid, ged nach 'eil thusa g'a thuigsinn. Am bheil thu gun ni agad ris an amhaire thu ach Iosa. Tha sin mar bu choir dha bhi. Amhaire uime sin ris, agus bi air do thearnadh. An e nach faic thu ni sam bith is leat féin, as an earb thu? Am bheil thu air d'eigneachadh cùl a chur ri maitheas do chreideamh mar tha e na ghnìomh? agus am bheil thu mothachadh nach urrainn dhuit bhi air do shaoradh air a sgàth? Is maith sin : seas gu daingean ann : cùm greim air. Cha dean gràs sam bith mar air a chleachdadh leatsa do thearnadh. Lean an teagasg beannaichte so, agus dlùth-lean ris an Tighearn Iosa, le rùn cridhe. Feumaidh tu fhoghlum esan a bhi 'na uile dhuit ann an gnothuch do shàbhalaiddh. Feumaidh e do shaoradh o'd chreideamh, mar o'd as-creideamh; air do chreideamh, mar air a chleachdadh leatsa bhi làn do pheacadh.

Nam biodh an gnìomh a b'airde, is a b'fhearr do chreidimh annadsa air a thomhas ann am meighean an ionaid naoimh, thoilleadh tu mìle bàs air a shon. Bhiodh urrad do thruaillidheachd air fhaotainn ann, nach b'urrainn dhuit dol as bho dhamnadh ifrinn. . Pill uime sin, tog do shuil bharr gnìomharaibh do chreidimh. Amhaire ri Iosa. Biodh suil agad gu'n gabhar riut mar pheacach

bochd caillte ; cha'n ànn air son do chreideamh mòr is àrd. Thig gu bhi air do shaoradh o'd chreideamh mar ghniomh. Lean E-san, mar a tha do shlàinte uile air a tasgadh ann. Gabh do chomhfhurtachd uaithe-san. Faic thu féin ànn-san, cha'n ànn air son toillteanas sam bith annad-sa. Biodh d'earbs' ànn-san ; ni 'ànn annad féin, no 'nad ghniomharaibh ; agus foghlaim spioradan a dhearbhadh, agus teagasg Dhé aithneachadh leis a chomharradh so, gu'm bheil an ni, a tha dhe'n nàdur thus' irioslachadh a teachd bh' uaithe-san, don obair glòir a chur air an t'Slànuighear.

IS E CRIOSD NA H-UILE.

ANNS an Tighearn fireanaichear uile shliochd Israeil, agus ni iad uaill (Isaiah xlv. 25). Is e bàs an Fhirein ud air 'ar son-ne, tha 'nar neo-fhireinibh, tha mhàin comasach air 'ar tabhairt gu Dia (1 Pead. iii. 18). Rinneadh esan do nach b'aithne peacadh, na pheacadh, air ar son-ne, chum is gu'm biomaid-ne nach robh 'na'r ni idir ach peacadh air 'ar deanamh 'na'r fireantachd Dhé ann-san (2 Cor. v. 21).

Is e Criosd lànachd gràis is glòir an Athar. Feumaidh an t'urram is airde 'bhi aige-san. Tha esan a mhàin airidh, mar an Ti, tha gu teampull spioradail an Tighearna a thogail, agus a ghlòir a ghiulan. Feumaidh uile shioithichean an teampuillsa o na h-uile ghnè chuach, gus na h-uile ghnè aghann bhi air an crochadh air Criosd. Is esan le sonruchadh an Athar, a chlach-stèidh, a chlach-oisinn, agus a chlach-mhullaich.

A leughadair! am bheil thu ag aideachadh ainm Chriosd, agus a sealbhachadh orduighean? (Lucas i. 6). Tha thu deanamh gu maith, is sochairean glòirmhor iad. Ach mar 'eil fuil Chriosd aig freumh d'aideachaidh (1 Eoin i. 7; 1 Cor. iii. 11), seargaidh e, is fasaidd e neo-tharbhach.

Tha mòran air an tonn-luasgadh, ullamh chum a bhi air an giulan mu'n cuairt leis gach uile ghaoith teagaisg,

le cleasachd dhaoine, agus seòltachd chealgach, leis am bheil iad gu h-innleachdach ri feal-fholach chum meallaidh (Eph. iv. 14). Tha iomadh bunait mheallt ann, air am bheil moran air a chaitheamh gu diomhain; tha cuid nach 'eil a labhairt na firinn ann an gràdh; agus nach 'eil a fàs suas anns na h-uile nithibh chuige-san, a's e an ceann eadhon Criosd (Eph. iv. 15). Cha'n urrainn do neach fàs le fàs Chrìosd, gun a bhi air aonadh ri Chrìosd. Mar 'eil aonadh ris-san ann, tha gach ni a nì sinn malluichte.

Mu ghleidheas tu ciont' agus féin-fhireantachd fuidh d'aideachadh, deòthailidh na nathairichibh-nimhe sin a bheatha as, gu h-iomlan. Dean dichìoll air rànnsachadh le mòr chùram gach aon la, ciod i a bhunait air am bheil d'aideachadh, is dòchas do ghlòire air an togail (1 Cor. iii. 11), an robh a bhunait ud air a leagadh le làmh Chrìosd; oir mar robh, cha bhi i chaoidh comasach air seasamh ris na stoirmean a bhuaileas 'na h-aghaidh. Tilgidh Sàtan sìos e gu h-iomlan, agus bithidh a thuiteam mòr (Mata vii. 27).

Tabhair fa'near, feudaidh na peacaidhean is mò, bhi air am folach fuidh na dleasdanasan is àirde, agus na h-eagalan is truime. Faic gu'm bi an lot a rinn peacadh 'nad anam air a leigheas gu firinneach le fuil Chrìosd, is cha'n ann air a chomhdach gu tana le croicìonn do dhleasdanasaidh, do dheoir, is do dh'fhuasglaidhean. Ciod sam bith ni, a chàireas tu air an leòn, ach fuil Chrìosd a mhàin, cha dean e ach a phuinnseanachadh. Gheibh thu nach robh peacadh riabh air a mharbhadh ann am firinn, mar faca tu Chrìosd a dortadh fhola air do shon air a chrann. Cha mharbh aon ni am peacadh ach sealladh do dh'fhìreantachd Chrìosd.

Cha'n 'eil iocshlàint aig nàdur a leighiseas an t'anam. Cha'n 'eil san leigheas tha teachd o dhleasdanasan, is ni h-ann o fhuil Chrìosd, ach an galar is cunnartaiche. Cha'n urrainn do nàdur bochd lomnochd, le oidhirpean is fearr, trusgan freagarrach gun ghiòmh, a shniomh, chum

an t'anam ruisgte a chomhdach. Cha dean ni so, ach fireantachd iomlan Chrìosd.

Feumar deilbh nàduir thoirt as a chéile gu buileach, mu'n urrainnear fireantachd Chrìosd a chur umad. Thig Sàtan agus sptillidh e còmhach nàduir, agus fagaidh e an t'anam ruisgte, is fosgailte do chorruich Dhé. Cha'n urrainn do nàdur le oidhearp is fearr, an tomhas is lugha do ghràs a dheanamh suas, peacadh a mharbhadh, no Crìosd amharc san aghaidh. Feudaidh tu urnuigh a chluinntinn, an t'sacramaid a ghabhail, agus a bhi gidheadh truagh, mar faic thu Crìosd a toirt barrachd air na h-uile oirdheirceas is fireantachd san t'saoghal, agus iad sin uile a tuiteam f'a chomhair mòralachd gràidh agus gràis (Isaiah ii. 17).

Ma chunnaic thu Crìosd ann am firinn chunnaic thu ann fìor ghràs, fìor fhireantachd a bha neo-chrìochnach an tomhas, ag eiridh gu h-àrd os ceann peacaidh, agus truaighe. Ma chunnaic thu Crìosd saltraidh tu le gràin air uil' fhireantachd dhaoine is ainglibh mar bhonn rèite ri Dia. Ma chunnaic thu Crìosd, cha rachadh tu an ceann dleasdanas a's eugmhais, air son deich mìle saoghal (1 Cor. ii. 2). Ma fhuair thu riabh sealladh do Chrìosd, chunnaic thu e 'na charraig ni's àirde na féin-fhireantachd, Sàtan, is peacadh (Salm lxi. 2), agus tha charraig so ga'd leantuinn (1 Cor. x. 4), agus bithidh a sruthadh aisde a ghnath chum thus' ùrachadh sruthan mìl is gràis (Salm lxxxi. 16). Rannsuich am fac thu Crìosd riabh, mar aon-ghin Mhic an Athar làn gràis agus firinn (Eoin i. 14, 16, 17). Thig gu Crìosd, agus cleachd na h-uile dichìoll air do ghairm a dheanamh cinnteach (2 Pead. i. 10). Seas air carraig nan àl.

Ni daoine mòran do bhruidhinn, mu chreidsinn am feadh is tha iad slàn gun tinneas; is e àireamh bheag tha creidsinn. Is e Crìosd diomhaireachd nan Sgrìobtuirean; is e gràs diomhaireachd Chrìosd. Is e creidimh an ni a's iongantach san t'saoghal. Cuir ni sam bith is leat féin

ris, is millidh tu e ; cha mheas Crìosd e mar chreideamh. 'Nuair a chreideas tu, agus a thig thu gu Crìosd, feumaidh tu t'fhìreantachd féin fhàgail as do dhéigh (Och ! tha sin cruaidh ri dheanamh), do naomhachd uile, do dhleasdanasan, do dheoir, d'ìrioslachd, agus gun ni a thoirt leat, ach do pheacadh, d'uireasbhuidhean, agus do thruaighean, no cha'n 'eil Crìosd freagarrach dhuitse, no thusa do Chrìosd. Bithidh Crìosd 'na Shlanuighear, is na Eadar-mheadhonair iomlan, agus tusa a'd pheacach caillte, no cha d'thig sibh a chaoidh chum cordadh. Is e an ni a's dorra san t'saoghal Crìosd a ghabhail a *mhàin* air son fireantachd, b'e sin aideachadh a dheanamh, gur e Crìosd.

Ciod sam bith ni, thig a steach a bhàrr air Crìosd, 'nuair thig thu dh'ionnsuidh Dhia, air son réite, meas e mar ana-Crìosd ; aithn air falbh e ; bitheadh fireantachd Chrìosd a mhàin a toirt a mach na buaidh. Is Babilon a dh'fheumas tuiteam gach ni mach bh'uaithe-san, mu tha Crìosd gu seasamh, agus thusa gu gairdeachas a dheanamh san là an tuit Babilon. Is e Crìosd a mhàin a shaltair an t'amar fiona agus cha robh neach sam bith maille ris (Isaiah lxiii. 3). Ma chuireas tu ni sam bith ri Crìosd, saltraidh e air, ann an corruich is ann am feirg, agus bheir e sal air éididh le fuil nan nithibh ud.

Tha thu ga mheas furasd a bhi creidsinn, an robh do chreidimh riabh air fheuchainn le uair buairidh, agus le fìor shealladh do pheacadh ? An robh aige riabh ri seasamh an aghaidh Shàtain, agus corruich Dhia a mhothachadh na luidhe air do choguis ? 'Nuair a bha thu fo gheilt roimh ifrinn is an uaigh, an d'fhoillsich Dia Crìosd dhuit mar éiric, mar fhìreantachd ? Agus am b'urrainn dhuit a ràdh, "Tha mi faicinn gràs ni's leoir an Crìosd." Mu tha sin mar sin, feudaidh tu am focal is mò san t'saoghal a ràdh, **THA MI CREIDSINN.** Creideamh gun dearbhadh, is creideamh neo-chinnteach e.

Chum is gun creideadh tu, feumaidh dearbhshoilleir-eachd mu pheacadh bhi agad, agus mu airidheachd fola

Chriosd, is air co toileach 's'a tha Chriosd peacach a shaoradh,—ni a's dorra na saoghal a chruthachadh. Cha'n urrainn do dh'uile chumhachd naduir, ann an stoirm a thogas peacadh is ciont, eiridh co ard ri a chreidsinn am firinn, gu'm bheil gràs no toil a chum tearnaidh ann an Chriosd. 'Nuair a chuireas Satan peacadh as leth an duine, gu'n rachadh an duine le a chionta gu Chriosd, bhiodh sin cosmhuil ri spiorad an t'oisgeil ; b'e sin Chriosd a dheanamh dheth. Is e so crìoch a theachd. Is e suim an t'oisgeil gun gabhamaid ri fireantachd Chriosd a mhàin, ri fhuil a mhàin air son slàinte. 'Nuair is urrainn do'n anam sna h-uile dhleasdanasan, agus dheuchainnean a ràdh, "Chriosd a mhàin, Chriosd mar fhireantachd, a fireanachadh, mar naomhachadh, mar shaorsa (1 Cor. i. 30), is ni h'e m'irioslachd, mo dhleasdanasan, mo ghràsan," tha e an sin air a thogail suas os ceann cumhachd nan tonn.

Tha cumhachd nan uile bhuaireadh, cothroman Shàtain, agus gearan annainne a luidhe ann am féin-fhireantachd, is ann am féin-spéis. Tha Dia a deanamh tòir air na nithibh sin, am mòran do ròidibh, mar a lean Laban Iacob air son iodholan. Feumar iad sud bhi air an spionnadh bh'uat, air co mi-dheonach 's gu'm bi thu. Cha ghabh Chriosd còmhnuidh maille riu ; agus gus an d'thig Chriosd a stigh, fanaidh cionta maille riut. Far am bheil cionta tha cruas cridhe, tha uime sin mòran cionta taisbeineadh nach eil ann ach ro bheag, mu tha eadhon beagan féin ann do Chriosd. 'Nuair tha mothachadh air cionta air a dhùsgadh, thoir an aire nach cuirear na thosd e ach le fuil Chriosd ; tha gach innleachd eile a cruadhachadh na coguis. Biodh Chriosd 'na shìth dhuit (Eph. ii. 14), cha'n e dleasdanasan no deoir, no nì sam bith eile. Feudaidd tu cur an aghaidh Chriosd, le'd dhleasdanasan mar le'd pheacanna. Amhaire ri Chriosd, agus an sin, dean na's àill leat do dhleasdanasan.

Seas le'd chudthrom uile air fireantachd Chriosd. Bi air d'fhaicill roimh aon chas bhi agad air fireantachd

Chriosd, agus a chas eile air d'fhireantachd féin. Gus an d'thig Crìosd, agus an suidh e air cathair gràis 'sa choguis, cha bhi ànn ach cionta, eagalan, teagamhan uaigneach, an t'anam a crochadh eadar dochas agus eagal, nì nach 'eil 'na shuidheachadh soisgeulach. Tha an neach air am bheil eagal roimh ghràineileachd is mò a pheacaidh fhaicinn, agus olc mòr a chridhe aideachadh, a cur an teagamh airidheachd Chriosd.

Ciod sam bith, am peacach mòr tha'n dhiot (1 Eoin ii. 1), dean Crìosd, d'fhear-tagraidh, agus gheibh thu e, *Iosa Crìosd am firean*. 'Na'd uile theagamhan, is eagalan, agus stoirmean coguis, amhaire a mhàin agus gun agur ri Crìosd; na feuch argumaid ris an t'Satan, cha'n iarr e nìs fearr; cuir a dh'ionnsuidh Chriosd e, agus freagraidh Esan e. Is e a dhreuchd bhi 'na fhear-tagraidh dhuinn (1 Eoin ii. 1) an lagh a riarachadh mar ar n'urras (Eabh. vii. 22), agus ceartas a dhioladh mar 'ar n'eadar-mheadhonair (Gal. iii. 20; Tim. ii. 5). Cuir thuige Crìosd. Ma's aill leat, thu féin a dheanamh nì sam bith, mar riarachadh air son peacaidh, tha thu cur cùl ri Crìosd am firean a rinneadh 'na pheacadh air do shon (2 Cor. v. 21).

Is urrainn do'n t'Satan an fhirinn aithris, agus a fiaradh, ach cha'n urrainn dha a freagairt. Is i an fhirinn focal cumhachd mòr Chriosd, tha e cur an t'Sàtain air theicheadh leatha. 'Sna Sgriobtuirean uile, cha'n 'eil aon fhocal cruaidh an aghaidh peacach bochd, tha air a rùsgadh dheth fhéin-fhireantachd. Cha'n e sin a mhàin, ach tha e air a chomharrachadh a mach, mar chuspair gràis an t'soisgeil, agus cha neach eile. A mhàin creid cho toileach agus tha Crìosd, agus gur esan féin tha ag oibreachadh a chreidimh annad. Tha e ag oibreachadh na toil agus an gnìomh; dheth a dheadh-ghean féin (Philip. ii. 18). 'S'ann le gràs tha thu air do thearnadh, tre chreidimh, agus sin cha'n ànn uaibh féin, is e tiodhlac Dhia e. Tagair ris air son an tiodhlacs' (Eph. ii. 8). Is e Crìosd ùghdair agus fear-criochnachaidh a chreidimh; cuir esan thuige.

Dean caoidh thairis air d' as-creideamh tha cur cionta 'sa choguis suas os cionn Chrìosd, a cuir an suarachas toillteanas Chrìosd, a meas fhola na ni mi-naomha, coitchionn, agus nach d'thoir riarachadh.

Tha thu a gearan gu mòr ort féin ; am bheil do pheacadh ga'd threorachadh gu amharc ni's mò ri Chrìosd, no riut féin ; mu tha, tha chuis mar is coir dhi bhi ; mar 'eil cha'n 'eil ann dhe do ghearan ach ceilg. Tha e 'na fhéin-fhireantachd bhi ag amharc ri dleasdanasan, ri gràsan, ri saorsaidhean, 'nuair bu chòir dhuìt bhi ag amharc ri Chrìosd ; ni amharc riu do chridhe a thogail suas ; ach ni sealladh do ghràs Chrìosd d'irioslachadh. Ann ad uile bhuairidhean, na bi air dodhi-mhisneachadh (Seumas i. 2). Feudaiddh gur e crìoch nan tuithean ud, cha'n e thu bhi air do bhàthadh, ach thu bhi air do dhealachadh riut féin, chum a bhi air do shuidheachadh air a charraig Chrìosd.

Feudaiddh tu bhi air do thoirt iosal, eadhon a chum bruaich sgrios, ullamh gu tuiteam. Cha'n urrainn thu a theachd ni's isle na broinn ifrinn (Ionah ii. 2). Bha moran do na naoimh an sin. Ach eadhon ann an sin feudaiddh tu éigheach ; as a sin feudaiddh tu amharc ri a theampull naomh (Ionah ii. 4). Cha'n fheudadh neach a dhol a stigh do'n teampull a rinneadh le làmhnan, gun e bhi an tùs air a ghlanadh, agus gun tabhartas a thoirt leis (Gnìomh. xxi. 26). Ach a nis, is e Chrìosd, an teampull, an iobairt, an altair, an t'àrd-shagart, chum nach feud a theachd ach peacaich, agus sin gun tabhartas ach a mhàin fhuil féin air a dortadh aon uair (Eabh. vii. 27).

Cuimhnich air na tha do chomharraidhean gràis ann an neamh. Tha thus a smuaineachadh mar so "Och ! cia mòr an comharradh gràis a bhiodh ann dhiom-sa !" Tha moran do mhilltibh dhe'n mhuinntir Shaoirte nan comharraidhean gràis cho mòr, agus a tha e an comas dhuìts' a bhi. Cha d'éirich cionta riamh os cionn toillteanas fola Chrìosd ; cha robh peacadh riamh comasach làmh-an-uachdair fhaotainn air a ghràs uile-chumhach-

dach-san. Na toir aite do dh'eudochas. Biodh misneach agad fathast. 'Nuair is duirche na neoil, eadhon an sin amhairc ri Criosd, tha air a chur suas leis an Athair 'sna neamhaibh 'na phost chum a ghradh 'sa ghràs a thaisbeineadh, agus a chum is gun amhaireadh peacaidh a ghnàth air. Ciod sam bith a their Sàtan, no coguis, na d'thig gu co-dhunadh cruaidh umad féin—bithidh am focal ma dheireadh aig Criosd. Is esan breitheamh nam beothaibh, agus nam marbhaibh; agus is e bheir a mach a bhinn dheireannach. Tha fhuil a labhairt réite (Col. i. 20), glanaidh (1 Eoin i. 7), còsnaidh (Gnìomh. xx. 10), saorsa (1 Pead. i. 18), naomhachaidh (Eabh. x. 19), fireanachaidh (Rom. v. 9), fagusgachd do Dhia (Eph. ii. 18). Seas, agus eisd ris an nì a their Dia, oir labhraidh e sith ri phobull, chum is nach pill iad ri amaideachd (Salm lxxxv. 8). Tha e labhairt gràs, troair, agus sith (2 Tim. i. 2). Is e sin cainnt Chriosd. Feith ri foillseachadh Chriosd mar an reult mhaidne (Taisbean xxii. 16). Thig e co cinnteach ris a mhaduinn, co ùrail ris an uisge (Hos. vi. 3).

Tha e cho comasach a ghrian a bhacadh bho eirigh, ri Criosd, Grian na Fireantachd (Mal. iv. 2). Na seall an ùin is lugha air falbh bho Chriosd. Na amhairc air peacadh, gun amharc air Criosd an tùs. 'Nuair a nì thu bròn air son peacaidh, mar eil thu faicinn Chriosd, is beag is fhiach do bhròn (Sech. xii. 10). Anns gach dleasdanas amhairc ri Criosd; roimh dhleasdanas air son maitheanais; ann an dleasdanas, air son cuideachaidh; as deigh dleasdanas, air son gun gabhadh e riut. As eugmhais so tha an dleasdanas feolmhor, mi-chùramach. Na tionndaidh an soisgeul gu bhi na lagh, mar gu'm biodh nì air fhàgail dhuitse ri dheanamh, no ri fhulang, agus gun Chriosd a bhi ach na leth eadar-mheadhonair; mar gum feumadh tusa cuid dhe do pheacadh a ghiulan, agus cuid do riarachadh a thabhairt. Briseadh peacadh do chridhe, ach na briseadh e do dhòchas san t'soisgeul.

Amhaire ni's mò ri fireanachadh, no ri naomhachadh. Anns na h'aitheantaibh is àirde biodh do shuil ri Crìosd, cha'n ann mar fhear-agairt fhiach, ach mar fhear-fèich chum d'uireasbhuidh a leasachadh. Ma dh'amhaire thu ri do rùintean, d'oidhirpean, d'oibribh, do dhleasdanasan, do ghràsan, ni's mò na ri airidheachd Chrìosd, cosgaidh e daor dhuit. Cha'n iongantach do ghluasad a bhi mall; feudaiddh gràsan bhi nan dearbhaidhean dhuit, ach is e airidheachd Chrìosd a mhàin, gun iad sin, a dh'fheumas bhi na steidh dòchais dhuit. Is e Crìosd amhàin dòchas na glòire (Col. i. 27).

'Nuair a thig sinn a dh'ionnsuidh Dhé, cha'n fheud sinn ni ach Crìosd a thoirt leinn. Tha gach ni eile, gach maitheas a bhuineas dhuinn féin, a puinnseanachadh is a truailleadh creideamh. An ti a tha togail air a dhleasdanasan, no air a ghràsan, tha e aineolach air Crìosd. Tha so a deanamh creideamh duilich, àrd os ceann nàdur, oir ann an creidsinn, feumaidh tu gach aon la cùl a thaobh toillteanais a chur ri do shochairan; d'umhlachd; thu bhi air do bhaisteadh; do naomhachd; do dhleasdanasan, do dheoir, d'fhairichidhean blàtha, d'ìriolachd agus cha'n fheud àite bhi air a thabhairt ach do Chrìosd a mhàin.

Feumaidh d'oibribh, agus d'fhéin-fhoghainteanas bhi air am marbhadh gach aon là.

Feumaidh tu na h-uile ni a ghabhail o làmhnan Dhé. Is e Crìosd tiodhlac Dhé (Eoin iii. 16; iv. 10). Is e creideamh tiodhlac Dhé (Eph. ii. 8). Tha maitheanas na shaor thiodhlac (Rom. v. 16). Ah! cia mor a tha nàdur ag eirigh, agus air chuthach air son so, gu'm bheil an ni uile na shaor thiodhlac, agus nach ceannaich oibribh, deoir, no dleasdanasan ni sam bith; agus gu'm bheil oibribh air an dùnadh a mach agus gun luach, ann an gnothuch an fhìreanachaidh (Rom. iv. 5).

Nan robh làmh aig nàdur ann an dealbh innleachd na slàinte, roghnaicheadh e beatha a chur ann an làmhaibh naomh is ainglibh chum a reic, na cur ann na làmhaibh

Chrìosd chum a toirt gu saor, agus anns am bheil e air an aobhar sin a cur teagamh. Dh' iarradh nàdur a dhoigh féin, 'se sin slaint a cheannach le obair, agus tha e air an aobhar sin a fuathachadh airidheachd Chrìosd, mar ni nach 'eil a caomhnadh a bheatha. Dheanadh nàdur ni sam bith air son slàinte, a roghainn air a theachd gu Crìosd, dùnadh ris, agus a bhi fo fhiachaibh dha air son na h'uile nithibh.

Cha ghabh Crìosd ri ni sam bith bho'n anam; ach tha an t'anam ag iarraidh ni a's leis féin a sparradh air, agus is e so aobhar na comh-stri. Tabhair fa'near am fac' thu riamh toilteanas Chrìosd, agus an riarachadh neo-chrìochnach e thug a le bhàs? An fac thu so 'nuair a bha eallach cionta agus corruich Dhia na luidhe trom air do choguis? Is e sin gràs. Cha'n 'eil aithne air meud airidheachd Chrìosd, ach aig anam bochd ann an trioblaid mhoir. Cha bhi aig dearbhaidhean eu-domhain mu pheacadh, ach meas eu-domhain, suarach mu fhuil, agus mu thoilteanas Chrìosd.

A pheacaich ann an eu-dòchas! tha thu ag amharc air do làimh dheis, is air do làimh chli ag ràdh, "co a nochdas dhomh ni maith?" Tha thu cur ri cheile mar is urrainn dhuit luideagan do dhleasdanasan, is d'aideachaidh chum fireantachd dheanamh suas a thearnas tu. Amhairc ri Crìosd a nis; amhaircibh air, agus bithibh air ar teanadh uile chrìochaibh na talmhainn (Isaiah xlv. 22). Cha'n 'eil atharrach ann. Is Slànùighear e, agus cha'n 'eil ann ach e. Amhairc taobh sam bith eile, agus is duine caillt thu. Cha seall Dia ri ni ach ri Crìosd; agus cha'n fheud thusa amharc ri ni eile. Tha Crìosd air a thogail suas gu h'ard amhuil mar a bha an nathair umha san fhàsach, chum is gun amhairceadh peacaich ann an iomallaibh na talmhainn, sna h-àiteachan is faide as ris, agus gu'm bitheadh iad beò (Eoin iii. 14-15). Tha an sealladh is lugha airsan, a teanadh, tha am beantuinn is lugha ris, a slànuchadh. Agus is i toil Dhé gu'n amhairceadh tu ris;

oir shuidhich se e air rìgh-chathair àrd glòire, ann an sealladh nam peacachaibh bochd uile.

Tha na h-uile aobhar ann gun amhairceadh tu ri Crìosd, cha'n 'eil aobhar idir ann gun amhairceadh tu air falbh bh'uaithhe. Tha e macanta agus iriosal ann an cridhe (Mata xi. 29). Ni e féin an ni sin, tha e ag iarraidh bho a chreutairean, giulainidh e le anmhuinneachdan (Rom. xv. 1). Cha'n 'eil e ga thoileachadh féin, cha'n 'eil e seasamh a mach ann an spiorad laghail. Aisigidh e ann an spiorad na ciuineachd, agus giulainidh e d'uallach (Gal. vi. 1, 2). Bheir e maitheanas ni h-ann a mhàin chum an seachdamh uair, ach a chum trì fichead is a deich seachd uairibh (Mata xviii. 21, 22). Thug gu leoir rà dheanamh do na h-abstoil so a chreidsinn (Lucas xvii. 4, 5). Do bhrìgh gu'm bheil e duilich dhuinne maitheanas a thabhairt tha sinn an dùil gu'm bheil e mar sin do Chrìosd.

Tha sinne meas peacadh ro mhòr gu bhi air a mhaith-eadh, tha sinn a smuaineachadh gu'm bheil Crìosd do'n inntinn sin, tha sinn a tomhas gràdh neo-chrìochnach le ar streang-ne, airidheachd neo-chrìochnach le ar peacadh-ne, ni is e an t'àrdan is an toibheum is mò (Salm ciii. 11, 22; Isaiah xl. 15). Eisd ris an ni a deir e "Fhuair mi eiric" (Iob xxxiii. 24). "Ann-san tha mi làn-thoilichte" (Mata iii. 17). Cha ghabh Dia ri ni eile. Cha dean ni eile feum dhuit, is cha riarach coguis ach Crìosd, an ti ud a riarach an t'Athair. Tha Dia a deanamh na h-uile ni air sgàth Chrìosd. Is e do thoillteanas sa bhi air do chur air cùl, corraich ifrinn. Is e toillteanas Chrìosd air do shon réite, maitheanas, beatha. Buinidh e dha an darna ni dhiubh sin, a nochdadh dhuit, agus an ni eile a thabhairt dhuit mar thiodhlac. Is e glòir agus sonas Chrìosd maitheanas a thabhairt.

Thoir an aire,—nuair a bha Crìosd air an talamh bha e ni bu trice measg chls-mhaor agus pheacachaibh, na am measg sgrìobhaichean agus Phairiseach, a naimhdean aideachail, oir mheas iad iad féin, a bhi nam fireanaibh.

Cha'n 'eil a chùis mar a smuainich thusa, cha'n 'eil staid Chriosd an glòir ga dheanamh dearmadach, suarach, mu pheacachaibh bochda. Cha'n 'eil; 'tha an cridhe ceudna aige, nis an neamh. Is Dia e, agus cha chaochail e; is e Uan Dhia e tha tabhairt air falbh peacadh an t'saoghail (Eoin i. 29). Chaidh e troimh do bhuairidhean uile, do laigsean inntinn, do dhoilgheasan, d'aithne air folach gnùis Dhé (Mata iv. 3-12; viii. 17; Marc. xv. 3; Lucas xxii. 44; Mata xxvi. 36). Dh'òl esan searbhas a chopain, is dh'fhag e mhilseachd dhuitse; chaidh an diteadh a thoir as. Dh'òl Chriosd suas corruich an Athar ann an aon deoch, agus cha'n 'eil ach slàinte air fhagail dhuit-sa.

Their thu, cha'n urrainn dhomh creidsinn, cha'n urrainn dhomh aithreachas a dheanamh. Ach tha Chriosd air àrdachadh na Phrionns is na Shlànuighear gu aithreachas a thabhairt, agus maitheanas pheacanna (Gnìomh. v. 31). Am bheil thu gun ni agad ach peacadh is truaighe! Rach a dh'ionnsuidh Chriosd le'd chridhe neo-aithreachail is le'd as-creideamh, chum creideamh is aithreachas fhaighinn bh'uaithes-san. Innis do Chriosd "A Thighearna cha d'thug mise leam fireantachd no gràs gu bhi taitneach ànn, no air m'fhireanachadh leis, thàinig mi a dh'iarraidh d'fhireantachd-sa, agus feumaidh mi a faotainn." B'àill leinne ni a thabhairt dh'ionnsuidh Chriosd ach cha'n fheud sin a bhi. Cha ghabhar ann an neamh ri aon pheighinn do'n t'saoibhreas is fearr th'aig nàdur; cha seas gràs ri oibribh (Titus iii. 5; Rom. iv. 5, 6). Tha so na ni duilich do nàdur nach 'eil deonuch bhi air a lomadh do na h'uile nithibh, agus gun aon luideag dleasdanas no fireantachd bhi air fhagail aige gu amharc air.

Is iad féin-fhireantachd agus féin-fhoghaintas àrd chuspairean tlachd nàduir, ris am bheil e greimeachadh mar ri bheatha. Tha na nithibh sin a deanamh Chriosd mi-mhaiseach do nàdur. Cha'n urrainn do nàdur tlachd a ghabhail ànn. Tha e calg-dhireach an aghaidh na

nithibh air am measail nàdur. Deanadh nàdur soisgeul is bhitheadh e ceart aghaidh Chrìosd, bhitheadh e do na fireanaibh, do na neo-chiontaich, do'n mhuinntir naomha. Rinn Crìosd an soisgeul air do shonsa 'se sin air son nam peacach, a mhuinntir fheumach, nan daoine an-diadhaidh, a mhuinntir mhi-naomha, iadsan bha air an casaid.

Cha'n fhulaing nàdur a smuaineachadh gur ann air son nam peacach a mhàin tha'n soisgeul. Is roghnaiche leis eu-dochas na theachd a dh' ionnsuidh Chrìosd air na cumhachan sin. 'Nuair tha nàdur air a chur na eigin le cionta, no le corruich, teichidh e gu a sheann aite-dion, eadhon féin-fhireantachd, is féin-mhaitheas. Feumaidh cumhachd neo-chrìochnach na daighnich-làidir ud a leagadh sìos. Cha'n 'eil neach ach esan tha ga fhireanachadh féin air a dhùnadh a mach leis an t'soisgeul. Amhaircidh Crìosd nì's luaithe ris a pheacach is gràineile; oir dha leithid sud do neach, cha'n urrainn do Chrìosd bhi air a dheanamh na fhireantachd. Cha'n aithne dha a pheacadh, is cha'n 'eil e ga aideachadh (Eoin iv. 41). Tha e furasd a ràdh gu h'eutrom "is peacach mi," ach is urnuigh ro dhuilich urnuigh a chis-mhaoir, "A Dhia, dean tròcair orm, tha 'nam pheacach." Tha e furasd a ràdh "tha mi creidsinn ann an Crìosd," ach Crìosd fhaicinn làn gràis, agus firinn, as a lànachd am faigh thu gràs air son gràis, cha'n 'eil sin co furasd. Tha e furasd Crìosd aideachadh leis a bheul; ach aideachadh leis a chridhe mar "Chrìosd Mac an Dé bheò, an t'aon eadar-mheadhonair;" tha sin os ceann fuil is feoil.

Tha mòran a gairm Slànighear do Chrìosd; is e aireamh bheag dh'an aithne e fo'n chliu sin. Gras agus slàinte fhaicinn ann an Crìosd, 'se sin an sealladh is àirde san t'saoghal. Nam biodh an sealladh ud air fhaicinn dhuiseachd e iarrtus as a dheigh. Is maith a dh'fheudas, nàire bhi air daoine, am measg na tha do dh'aideachadh air a dheanamh, cho aineolach is a tha iad air fuil Chrìosd, foillseachadh sonruicht an t'soisgeil. Is e aideachadh foir-

mail gun Chrìosd an sealladh is duithe, ach ifrinn féin. Feudaidd mòran do nithibh maithe bhi agad; agus gidheadh aon ni bhi dh'easbhuidh ort, a dh'aobharaicheas gu'm pill thu air falbh gu brònach bho Chrìosd. Cha do reic thu riabh na bha agad, cha do dhealaich thu riabh ri'd fhireantachd féin. Feudaidd tu bhi comasach ann an dleasdanas agus a bhi gidheadh a'd fhior nàmhaid do Chrìosd, anns na h'uile urnuigh is ann an coimhead ord-uighean Dhé.

Saothraich as deigh naomhachd le'd uile dhìchìoll; ach na dean Crìosd dheth chum do thearnadh. Mu ni thu sin, feumaidh e bhi air a thoirt a nuas. Is e umhlachd agus fulangais Chrìosd, agus cha'n e do naomhachd-sa a dh'fheumas bhi 'na bhonn fireanachaidh dhuit am fianuis Dhé. Oir nan d'thigeadh an Tighearna gu h-uamhasach a mach as ionad naomha, loisgeadh tein' e mar fheur is mar chonnalach. Is i an diadhaidheachd "gach ni a thogail air beanntaibh sìorruidh gràidh agus gràis Dhé ann an Crìosd, amharc a ghnàth air fireantachd is airidheachd neo-chrìochnach Chrìosd, làn-chionta is neoghloine peacaidh fhaicinn air a ghlanadh air falbh ann-san, a dhol an ceann dhleasdanasan sna beachdan sin, le aithn' air thusa is tu neoghlan agus d'oidhirpean laga a bhi taitneach ann-san; anns na beachdan sin saltairt air d'uile fhireantachd féin, agus a bhi air d'fhaotainn a ghnàth ann am fireantachd Chrìosd a mhain (Philip. iii. 9), chum is gu'm bi Crìosd a mhain mar eadar-mheadhonair air àrdachadh, a bròn os cionn do dhleasdanasan uile nach 'eil air an coimhlionadh ann am mothachadh is ann an sealladh air gràdh Chrìosd." Mar 'eil fuil Chrìosd air a choguis tha an t'seirbhis uile marbh (Eabh. ix. 14).

Tha na Sgrìobtuirean agus faireachadh dhaoine diadhaidh a cur an cèill, nach 'eil comas toile, no cumhachd modhannail aig an duine nàdurra air creidsinn, pilltinn ris, no gairm air Dia ann an Crìosd. Is e tearmun ann duine saor-ghràs (Eoin vi.; 1 Cor. ii.; Rom. viii. 7).

Bithidh gach dhl bho nàdur air a sgrìos gu luath, ann an cridhe an duine aig an robh co-chomunn spioradail ri Iosa Criosd, a chuir feum air co-chur airidheachd-san, agus strìochdadh dha fhìreantachd san. Tha Criosd sna h-uile seadh na neach ro ghloirmhoir air son gun tuigeadh nàdur e,—tha Criosd cho neo-chrìochnach naomha, is nach dāna le nàdur amharc air; cho neo-chrìochnach maith, is nach urrainn nàdur fuidh shealladh peacaidh a chaidh a chreidsinn. Tha Criosd ro àrd, is ro ghloirmhoir, air son gu'n deanadh nàdur urrad is beantuinn ris. Feumaidh nàdur dhiadhaidh bhi air a chur san anam, chum is gu'n deanadh e greim air-san tha cho neo-chrìochnach as a shealladh.

An Criosd sin ris an urrainn an duine nadurra gabhail, is Criosd e dheth a dhealbh féin, cha'n e Criosd an Athar, cha'n e Iosa Mac an Dé bheò, neach a dh'ionnsuidh nach d'thig aon duine mar bi tarruing an Athar air (Eoin vi. 44, 45).

Rànnsaich na Sgrìobtuirean gach aon la, mar mhéin òir, far am bheil cridhe Chrìosd ri fhaicinn (Eoin v. 39). Dean faire an aghaidh nam peacaidhean dha'm buailtich thu (Salm lxi. 5), faic iad nan gràineileachd is cha bhris iad a chaidh a mach ann an gnìomh. Gléidh a ghnàth, fonn iriosal, salamh, briste cridhe, mothachail air gach teachd gearr spioradail a tabhairt fa'near gach gluasad o'n leth a stigh, ullamh air son na fiosraichidhean is àirde de ghràs. Na gleidh cionta sa choguis, ach dean feum do dh'fhuil Chrìosd gun dàil. Tha Dia a cur dhachaidh ort, peacadh is cionta, chum gun amhairceadh tu ri Criosd an nathair umha.

Na ceangail do bhreitheanas mu ghràs Chrìosd ri freasdalan, ach ri geallaidhean (Salm lxxiii. ; Eabh. xi. 1; Eccles. ix.). Tabhair cliu do Dhia air son do chrathadh bharr bunaitean meallta, agus air son rathad sam bith, anns am bheil e cumail an anama 'na dhùisg, is feumach air Criosd. Is fearr a bhi ann an tinneas is

ann am buaireadh, no ann am fois fheoilmhoir is an sith mheallta.

Tionndaidhidh spiorad eutrom gu bhi na spiorad diomh-ain, a ghleidheas a pheacadh is cleachdadh na h'urnuigh. Is e spiorad eutrom plaigh an aideachaidh. Mar bi e air a bhuntuinn le fhreumhan as a chridhe, le amharc a ghnàth, is gu durachdach ri Crìosd ann an dleasdanasaidh fasaidd e ni's treise, is ni's marbhtaiche le bhi fuidh mheadhonan nan gràs. Na tomhais do ghràs-sa le gràs muinntir eile, ach le na Sgrìobtuirean. Bi dùrachdach is cùramach ann an dleasdanasaidh le an cudthrom air do chridhe; ach bitheadh e na aobhar eagail co mòr dhuit comhfhurtachd a tharruing bho do dhleasdanasan ri a tharruing bho do pheacaidhean. Tha comhfhurtachd a laimh sam bith, ach a laimh Chrìosd marbhtach. Bi tric ann an urnuigh, no cha bhi a chaoidh a bheag do cho-chomunn agad ri Dia. Bithidh tu ann an dleasdanasan eile, a reir is mar tha thu san uaignidheas.

Na gabh do bheachd do dhleasdanasan o fhairichidhean àrda ach o fhoon iosal inntinn, is sealladh do Chrìosd. Bi air d'fhaicill a thaobh dhleasdanasan is ghibhtean. B'abhaist do naomh mòr a radh gun robh tuilleadh eagail aige roimh a dhleasdanasan, na roimh a pheacaidhean, rinn iad sud gu tric uaibhreach e, ach rinn iad so irioslachadh. Cùm gu cùramach an cuimhne taisbeanaidh air gràdh Chrìosd; tha iad a deanamh a chridhe iosal air son Chrìosd, is ga thogail os cionn peacaidh. Na dean dimeas air a chomharradh is isle air gràs; feudaidd Dia do chur ann am feum, air an dearbhadh is lugha (1 Eoin iii. 14), feudaidd eadhon sin, a bhi ni's luachmhoire dhuit na mìle saoghal.

Bi dileas do'n fhirinn; ach na bi connspoideach, no fanoideach. Aisig a mheud is tha air tuiteam; cuidich iad chum eiridh le uile innibh Chrìosd. Ceartaich gu foil le gràs an t'soisgeil, na cnàmhan briste, tha as na h-alltaibh.

Fhir-aideachaidh àird, na dean dimeas air na naoimh laga; feudaiddh aobhar fathast bhi agad iarraidh bhi ann an suidheachadh an neach is isle dhiubh. Bi dileas do dh'annmhuinneachdan muinntir eile, bi mothachail air d'annmhuinneachdan féin. Bi tric aig leabaichean tinnis, is maille ri anamaibh air an tréigsinn, tha iad a foghlum gu h-ealamh ann an sgoil faireachaidh.

Bi dichiollach 'nad ghairm. Bi dleasdanach do'd dhaimhean mar do'n Tighearna. Bi riaruichte le beagan do'n t'saoghal, is leoir beagan. Faic mòr gach bean-nachd beag saoghalta, oir tha thu neo-airidh air an ni is lugha. Bitheadh meas mòr agad air neamh, cha'n e meas beag, do bhrìgh gu'm bheil Crìosd cho saobhir, is cho saor. Meas na h-uile neach eile ni's fearr na thu féin; agus giulain a ghnàth leat, féin-ghràin mar neach dha'm buin aite a ghabhail aig cosan nan naomh.

Faic diomhanas an t'saoghail, agus mar tha dreach na h-uile nithibh a th'ann a gabhail seachad; agus na gràdh-aich ni sam bith ach Crìosd. Dean bròn air son thu bhi faicinn cho beag do Chrìosd san t'saoghal, cho tearc a cur feum air; diomhanasan ga'd riarachadh ni's fearr na nithibh neamhaidh. Do dh'anam mi-chùramach, cha'n 'eil Crìosd ach na fhaileas, cha'n 'eil na Sgrìobtuirean ach nan sgeul gun bhrìgh. Dean bròn gu'm bheil àireamh co mòr air am baisteadh is fuidh orduighean nach 'eil fuidh ghràs, ag amharc gu mòr a's deigh dhleasdanas agus umhlachd, ach nach 'eil ag ionndrainn Chrìosd, no gràs.

Bi ullamh air son a chroinn-cheusaidh, thoir di-bheatha dha, giulain e le buaidh-chaitheam mar chrànn-ceusaidh Chrìosd, co aca is beum, no fanoid, no masladh, no dimeas, no prìosan e. Ach faic gur e crànn-ceusaidh Chrìosd, agus cha'n e crànn-ceusaidh dhe do dheanamh féin a th'ann.

Bacaidh peacadh o uail a dheanamh ann an crànn-ceusaidh Chrìosd. Feudaiddh tu le dearmad a dheanamh ar fìrinnean beaga an aghaidh soluis, do choguis a mhùchadh,

cho cinnteach is leis na peacaidhean is mò a ghnìomh
achadh an aghaidh soluis. Mu bha|thu air do thabhairt
a broinn ifrinn a dh'ionnsuidh uchd Chrìosd, agus air do
chur a'd shuidhe am measg phrionnsaibh ann an teaghlach
Dhé—och! cionnus nach buineadh dhuit do bheatha a
chaitheamh mar chomharradh trècail! Anam shaoirte,
agus a philleadh ri Dia! nach tu tha fuidh fhiachan do
labhairt do Chrìosd! Nach neo-àbhaisteach am fonn
inntinn anns am buineadh dhuitse gluasad agus gach
dleasdanas a choimhlionadh! Do Shabaidean nach iad
bu chòir a bhi 'nan làithean molaidh, agus seinn halle-
luiah! Cìod ach neamh a th'ann co-chomunn a ghleidh-
eadh ri Crìosd, ri ainglibh ri naomhaibh! Cìod am
bàthadh e air an anam ann an gràdh sìorruidh, a bhi air
adhlacadh maille ri Crìosd, a basachadh do gach ni eile
ach Crìosd a mhàin! Gach àm a smuainicheas tu mu
Chrìosd, bi air do lionadh le mòr-iongantas. 'Nuair a chi
thu peacadh, amhaire ri gràs Chrìosd a mhaith e; 'nuair
tha thu fo bhuidhe ardain, amhaire ri gràs Chrìosd, chum
d'ìrioslachadh, is do leagadh gu h-ìosal san duslach.

Cuimhnich àm graidh Chrìosd; 'nuair a bha thu lom-
nochd (Esec. xvi. 3, 9), an sin thagh e thu. Cionnus is
urrainn smuain àrd a bhi agad a chaoidh! Cuimhnich
cò na gairdeanan a ghleidh thu bho dhol fuidhe, agus
a shaor thu bho'n ifrinn is iochdaraiche (Salm lxxxvi.
13)—agus dean luath-ghair ann an cluasaibh ainglibh is
dhaoine (Salm cxlviii.) agus seinn a chaoidh “clìù, clìù,
gràs, gràs.” Dean aithreachas is urnuigh gach aon la,
agus gluais ann an solus gràis mar neach air am bheir
ungaidhean gràis.

Cuimhnich do pheacanna is maitheanas Chrìosd; do
dhroch-thoillteanas is airidheachd Chrìosd, do laigse, is
neart Chrìosd; d'uabhar, is irioslachd Chrìosd, d'ann-
mhuineachdan phailt, ach ath-phillidhean Chrìosd riut;
do chionta, ach càramh fola Chrìosd as ùr riut; do theachd-
gearr ach còmhnaidh Chrìosd; d'fheuman ach lànachd

Chriosd ; do bhuairidhean, is caomhalachd Chriosd ; do ghraineileachd, is fireantachd Chriosd.

Anam bheannaichte ! a gheibh Criosd gu'n d'fhireantachd féin umad (Philip. iii. 9), ach le'd thrusgan air a nigheadh is air a dheanamh geal ann am fuil an Uain (Taisbean vii. 14).

Fhir-aideachaidh thruaigh ! aig nach 'eil an soisgeul san leth a stigh. Na foisnich air breith do chochreutairean. Feudaidd tu bhi air do mholadh leo-san, agus air do thilgeadh air falbh ann an latha dearbhaidh Chriosd. Feudaidd tu a theachd a dh'ionnsuidh baisteadh, agus gun a thighinn gu bráth a dh'ionnsuidh Iosa, agus fuil a chrathaidh (Eabh. xii. 24). Ciod sam bith na h-oibribh no na seilbhean, a thig gearr air fuil, is airidheachd is fireantachd Chriosd (ní is e fíor bhrígh an t'soisgeil), agus a thig mar sin gearr air an t'soisgeul, tha iad a fágail an anama ann an cor teugmhach, neo-thearuinte. Agus thig teagamhan, mar amhaircear riu ann an tráth, gu bhi nan spiorad eutrom, aon do na suidhichidhean inntinn is cunnartaiche a th'ann.

Na biodh beag-mheas agad air meadhonain gráis. Bi tric a beachd-smuaineachadh, is ann an urnuigh. Bi riaghailteach is cùramach ann an eisdeachd an fhocail. Tha feum againn air teagasg, air spreige, air earail, air comhfhurtachd, mar tha aig na lusan maoth, agus am fear air uisge, air an drùchd, air a mhìn uisge, is air na frasaibh (Deut. xxxii. 2). Dean gach nì a nì thu mar obair anama do Chriosd (Sech. vii. 5, 6), mar a deanamh gnothuch ri Iosa Criosd, mar neach tha ag amharc ort, agus thus air-san, agus a tarruing d'uile neart bh'uaith.

Thoir an aire do ghluasadan naomha 'nad anam, ga'd dhùsgadh suas gu dleasdanas. Biodh meas agad air na smuaintean is lugha do smuaintean math mu Chriosd ; air an fhocal is lugha a labhras tu o'n chridhe ann an toirt cliu maith air. Is trocair saobhir so, O mol Dia air a shon ! Faic am bheil gach aon la an ùr-mhaduinn bhò

na h-àrdaibh agad, le a drùchd moch do bhròn air son peacaidh a sìleadh a nuas ort a ghnàth (Lucas i. 78). Am bheil an reult dhealrach agus mhaidne, le a buadhan ùrachaidh gràis agus sìth a ghnàth ag éirigh ort (Taisb. xxii. 16), agus Chrìosd gu milis a fàilteachadh d'anam 'sna h-uile dleasdanas? Gach dleasdanas, nach dean ni's spioradail thu, ni e ni's feolmhoir thu; an ni nach beothaich, is nach dean iriosal thu, bheir e an tuilleadh bàis is cruas ort.

Feudaidd sochairean e'n leth a muigh mar tha baidheadh is suipeir an Tighearna bhi aig Iudas, aeh luidh Eoin ann an uchd Iosa. Is e sin an suidheachadh soisgeulach, anns am bu choir dhuinn urnuigh agus eisdeachd, is dleasdanasan a choimhlionadh. Cha dean ni ach luidhe san uchd ud cruas cridhe a leaghadh, agus thusa a thabhairt gu, bròn anns am bheil tairisneachd a dheanamh air son peacaidh, agus spiorad eutrom,—cnuimh an aideachaidh a leigheas. Ni sud an t'anam iriosal ann am firinn, agus tairis a thaobh Chrìosd; ni e peacadh fuathach do'n anam ni e eadhon air t'anam atharrachadh gu iomhaigh ghlormhoir Chrìosd a ghiulan. Na smuainich a chaoidh gum bheil thu an ni a bhuineadh dhuit, a'd Chrìosduidh air an d'thàinig fàs, gus an d'thig thu dh'ionnsuidh so, thu féin fhaicinn agus fhaireachadh a ghnàth a'd luidhe ann an uchd Chrìosd, an ti ud a thà ann an uchd an Athar. Thig agus guidh ris an Athair air son beachdan fagus, do Chrìosd, agus soirbhichidh tu gun teagamh. Cha'n urrainn dhuit a theachd le iarrtas, leis an toiliche, a bhitheas e. Thug e o uchd féin e, chum na crìche sin, chum a bhi air a chumail suas fa chomhair suilean nan uile pheacach, mar chomharradh siorruidh gràidh an Athar.

Lagaichidh e suil a chuirp amharc ris a ghréin. Mar is mò a dh'amhairceas tu ri Chrìosd, Grian na Fireantachd s'ann is treise agus is soilleire a bhitheas suil a chreidimh. Amhairc ach ri Chrìosd, is gradhaichidh tu e, agus gheibh

thu beatha ann. Smuainich air a ghnàth. Cùm an t'suil a ghnàth air fuil Chrìosd, no crathaidh gach gaoth buairidh thu.

Nam faiceadh tu peacadh a pheacaidh chum fhuathachadh agus bròn a dheanamh, na seas ag amharc air peacadh, ach amhaire an tús ri Chrìosd, mar a fulang, 'agus a toirt riachadh. Nam faiceadh tu do ghràsan, obair an naomhachaidh annad, na seas a gear-shealltuinn riu; ach amhaire an toiseach air Chrìosd agus fhireantachd, faic am Mac, agus chi thu an t'iomlan. Amhaire an sin air do ghràsan, as deigh dhuit amharc airsan.

Ann an creidsinn, tha shìl agad ri taice, agus tha thu a deanamh bonn-dòchais dhe'n nì ris am bheil thu an tùs a sealltuinn. Rach a dh'ionnsuidh Chrìosd, agus cha'n ànn, a dh'ionnsuidh do ghràis is do naomhachd, ann am mothachadh air peacadh agus air truaighe. Na seall ri do ghràsan, is ri'd naomhachd—cha dean iad ach Chrìosd fholach bh'uat,—gus am faic thu esan air tùs. An ti' a dh'amhairceas air Chrìosd trid a ghràsan, is cosmhuil e ri neach tha faicinn na grèine ann an uisge, a luisgeas 'sa ghluaiseas mar a nì an t'uisge. Amhaire air Chrìosd a mhàin, mar tha e a dealrachadh ann an iarmailt gràidh agus gràis an Athar,—an sin chi thu e 'na ghlòir féin a tha do-labhairt.

Cuiridh àrdan is as-creideamh thu a dh'iarraidh nì maith annad féin air tùs, ach cha seall creideamh ri nì ach ri Chrìosd, a tha do-labhairt gloirmhor, agus a dh'fheumas do naomhachd co maith is do pheacadh a thabhairt as an t'sealladh, oir rinn Dia e arson na iobairt-pheacaidh is na Naomhachd air 'ar son-ne agus feumaidh e bhì an da nì sin dhuinn (1 Cor. i. 30). An ti tha cur suas a naomhachd féin chum sealltuinn ris air son comhfhurtachd, tha e cur suas iodhol mòr, nach dean ach a theagamhan is eagalan a neartachadh. Dean ach do shùil a thogail o Chrìosd, agus cosmhuil ri Peadar, thèid thu fodha gun dàil ann an teagamhan. Cha'n 'eil Chrìosduidh aig àm sam bith a call

a chomfhurtachd, ach le bhi briseadh ordugh agus suidh-eachadh an t'soisgeil, ann an amharc ri chuid féin, agus a togail a shùil o fhireantachd iomlan Chriosd, a roghnachadh, a bhi beò ann an solus coinnle, na ann an solus na gréine. Tionndaidhidh a mhill tha thu a deothal o d'fhireantachd féin gu bhi na domblas, agus an solus a tha thu tarruing bho sin gu siubhal ànn, thig e gu bhi na oidhche dhorcha do'n anam. Tha Sàtan ga'd bhuaireadh le do chur gu saothreachail a dh'ionnsuidh, do ghràis féin chum comhfhurtachd fhaotainn bh'uaith. Feach tha an t-Athair a teachd agus ga do stiuradh a dh'ionnsuidh fireantachd Chriosd, mar ni tha saobhir, gloirmhor, agus neo-chriochnach taitneach dhasan, agus tha e ag iarraidh ort amharc ris a sin. Tha esan ann an cur an céill a thoile a toirt comas a thoil a dheanamh a deonuchadh lùths beannaichte, focal seimh milis, a cronuchadh d'as-creideamh. Lean an gluasad is lugha bh'uaith, thoir àite do spiorad tagraidh; cuir meas air mar air neamhnuid luachmhoir; tha e na earlas air an tuilleadh tha gu teachd.

A ris, na'm b'aill leat urnuigh a dheanamh is nach urrainn dhuit, agus a tha thu mar sin fo mhi-mhisnich, faic Criosd ag urnuigh air do shon a tagradh ris an Athair air do shon (Eoin xiv. 16; xvii.). Am bheil thu fo phrèmh, faic Criosd do shith (Eph. ii. 14), a fàgail sìth agad, 'nuair a chaidh e suas gu neamh a ris agus a ris ag iarraidh gun thu bhi fo thrioblaid 'se sin gu peacach, ann an rathad a mhilleadh do chomfhurtachd, no do chreideamh (Eoin xiv.). Tha e a nis air an rìgh chathair, air dha air a chrànn-cheusaidh 'sa cheum a b'isile dhe irioslachadh gach cumhachd a mhilleadh a b'urrainn cron a dheanamh ort no do chiùrradh. Ghiulain e do pheacaidhean uile, do dhoilghiosan, do thrioblaidean, do bhuairidhean, agus dh'halbh e chum gun ulluicheadh e àite-comhnuidh sìorruidh dhuit.

Thusa a chunnaic Criosd NA Uile, agus tu féin a'd neo-ni, a tha deanamh Chriosd gu h-uile na bheatha dhuit,

agus a tha marbh do gach fireantachd eile, is Criosduidh thu, neach tha gu mòr air a ghràdhachadh a fhuair geamaith o Dhia, agus a tha mùirneach aig na neamhan.

Dean an aon chaoimhneas so ri Criosd air son uile chaoimhneis dhuit-se—gràdhaich a shlugh, agus a naoimh bho chd, an neach is suaraiche, agus is ann-mhuinne dhiubh ciod sam bith cionnus a dh'fheudas sibh dealachadh ann am breitheanas a thaobh cuid do nithibh. Tha iad air an sgrìobhadh air a chridhe mar a bha ainmean clànn Israeil air uchd-éididh Aaroin (Ecsod. xxviii. 21). Biodh iad mar sin air d'uchd-sa. “Guidh air son sith Ierusalem, soirbhichidh iad a ghràdhaicheas tu” (Salm cxxii. 9).

A CHRIOCH.

THE HISTORY OF THE

REIGN OF
HENRY THE SEVENTH

BY
JAMES HALLAM

IN THREE VOLUMES

LONDON:
PRINTED BY J. JOHNSON, ST. PAULS CHURCH-YARD

1807

CRIOSD · AIG AN DORUS.

FEUCH coigreach aig do dhorus tha,
A bual' gu cuin, 's bhuaile uair na dha,
Dh' fheith fada 'n sin's tha feitheamh nis,
Co riamh ri 'n bhuin cho olc is ris?

O suidheach ionmhuinn seasamh ghna,
Le lamhaibh luchdaicht' 's cridhe tla,
Gradh a shamhuil nach facas riamh,
An gradh da naimhde thaisbein Criosd.

'Na charaid 'faigh mi e dhomh fein?
Gheibh,—se a mhain a ni dhut feum
Se caraid pheacach e, an Ti,
A thrusgan dhath air Calbhari.

'S le taing do'd Thriath grad eirich suas
'S do namhaid fein, gu sior cuir uat,
An uilbheist oillteil sin—am peac'—
'San Coigreach neimhidh gabh a steach.

Dha fosgail, oir aon chridhe' riamh
Cha'd chaidrich Aoidh cho caomh ri Ios';
Grad fhosgail Da no thig ort uair
'Sa'n duin E'n dorus ort gu truagh!

MARBH-RANN

DO 'N

URRAMACH IAIN CEANAIDEACH,

MINISTEAR AN-T-SOISGEIL A BHA ANN AN SOIREACHD
CHILL-EARNAIN ANN AN SIORRAMACHD ROIS.

LE

DONNCHADH BLARACH,

FOGHLUMAICHE RI DIADHAIREACHD ANN AN
OLLAMHAIT DHUN-EIDIN.

DUN-EIDIN:

MC LACHLAINN, AN TIUÄRTACH, 'S AN CUIDO.

1843.

Pris Ceithir Shillinn.

Presented, to
Miss Elisabeth Graham
21th February 1855

By W. Livingston

MARBH-RANN

DO 'N

URRAMACH IAIN CEANAIDEACH,

MINISTEAR AN-T-SOISGEIL A BHA ANN AN SGIREACHD
CHILL-EARNAIN ANN AN SIOBBAMACHD ROIS.

LE

DONNCHADH BLARACH,

FOGHLUMAICHE RI DIADHAIREACHD ANN AN
OLLAMHAIT DHUN-EIDIN.

DUN-EIDIN:

M^cLACHLAINN, AN STIUÄRTACH, 'S AN CUID^d.

1843.

AN ROIMH-RADH.

Do bhrìgh gun robh mòr-thlachd agus dian-cheangal aig anam an Ughdair ris an Teachdaire bheannaichte air am bheil iomradh anns an Dàn so riabh o'n cheud la anns am faca e sealladh d'a ghnùis an toiseach, smuainich e air an aobhar sin an DAN so a chur ri chéile mar chuimhneachan air an Teachdair' urramach a tha nis ann an glòir; oir bheir e mòr thoil-inntinn agus àrd-shòlas do'n Ughdair a bhi a' cuimhneachadh mar so' air cliu a' chaomh charaid nach faic e nas mò, rè fad a chuairt a bhos anns an fhàsach. Air iarrtus cuid d'a chàirdibh d'an d'rinn e 'n Dàn so fheuchainn, dh' aontaich e ri thoirt seachad gu bhi iar a chlà-bhualadh, an dòchas gum biodh e feumail air son comhfhurtachd agus oideachadh a thabhairt do anamaibh muinntir eile mar an ceudna; ni ma bhios e anns an tomhas a 's lugha 'na mheadhon air a dheanamh, measaidh an t-Ughdair nach do chaith e 'ùine no 'shaothair an diomhanas am feadh 's a bha e 'ga sgriobhadh; oir is e miann agus dùrachd a chridhe gum biodh an Dàn so tre bheannachadh Dhé iar a dheanamh

buannachdar do anamaibh eile, agus ma bhios e 'na mheadhon air anam sam bith a chomh-fhurtachadh no thredrachadh gu slighe na fireantachd, an sin choisinn an t-Ughdair an luach-saoithreach a 's mò a b'àill leis no b'urrainn da iarraidh, agus gu robh a' ghlòir agus an onoir aig ar Tighearna agus ar Slànuighear Iosa Crìosd bho so a mach agus gu sìorruidh.

D. BLARACH.

LUB-LIATH,
13mh Seachd-mhios 1842.

April 10, 1841.—MARBH-RANN do MHR. * IAIN
MAC UARAIC, Ministear an t-soisgeil a dh'eug anns
a' † Chaisteal Ruadh anns a' bhliathna 1841, air
an 10^m la de'n Mhios Ianuarius nuair a bha e 69
bliathna dh'aois.

Air fonn " Gaoir nam Ban Muileach."

1. Chualas guth ann an Ràmah,
Caoineadh, gul, agus rànaich,
Caoirean, tiamhaidh, ro chràiteach,
Bròn ro mhuladach Ràcheil,
A h-anam leòinte 'ga fhàsgadh,
'S i caoidh mu dhéibhinn a pàisdean,
Le cridhe trom, iar a sgàineadh,
A chionn nach 'eil iad a làthair,
‡ 'S goirt a tuireadh gach là 'si gun sòlas.
'S goirt a tuireadh, &c. &c.

* Rev. John Kennedy.

† Red-Castle.

‡ Tha an t-sreth mu dheireadh ri a h-aithris da uair
ann an seinn an òrain.

2. Dhiùlt i furtachd a ghabhail
 A chionn nach 'eil iad air mhaireann,
 Gu beò, slàn, agus fallain
 Mar a b' àbhaist air thalamh ;
 Chaidh am milltear le cabhaig,
 Us rinn e 'n sgrios leis a' chlaidheamh,
 Cha robh a dh' iochd ann 'na anam,
 Na dheanadh tràcair air leanabh,
 Ach rinn e 'n gearradh 's a sgathadh mar chòmhlath.

3. Ach cha-n i 'n naidheachd ro chruidh so,
 A tha 'gam leòdnadh san uair so,
 Oir thàinig naidheachd o thuath orm,
 A dh'fhàg m' anam fo bhruidhean,
 Lion i m' inntinn le smuaisean,
 Us cha-n 'eil subhachas dual domh,
 Dèir 'nan tuiltibh le m' ghruaidhibh,
 'S beag an t-ioghnadh ma thruaighe !
 Maighstir Iain MacUaraic cha bhed e !

4. Is naidheachd mhuladach chruaidh i,
 Do dh-Eaglais Albainn san uair so,
 Nuair tha a naimhdean 'ga cuartach',
 Air gach taobh le droch smuaintibh,
 An rùn gun tilgear a nuas i,
 'S gun téid a saltairt san luaithre ;
 Is sgeula cràiteach, us truagh dhi,
 A daoine 's fearr a thoirt uaipe,
 A luchd-faire 's a buachaillean dileas.

5. Bidh an Caisteal Ruadh caointeach,
 O'n a chaill iad an t-Aodhair,
 A's tric a bheathaich na caoraich,
 Le arbhar nèamhaidh 's na raontaibh,
 Am fear-teagaisg ro ghaolach,
 A's tric a thredraich gu caomh iad,
 A dh-ionnsuidh Chrìosd, am Fear-saoraidh,
 Le iomad impidh us * faochnadh,
 Chum gu faigheadh iad saorsa gu sìorruidh.
6. Tharr leam gu-n cluinnear leam tuireadh,
 Thall 's a bhos aig gach duine,
 Anns an sgìreachd so, dubhach,
 Brònach, cràiteach, fo mhulad,
 A' tilgeil ùir air an culaidh,
 A' cleith an cinn anns an duslach,
 'S an dèid a' brùchdadh 'nan tuiltibh,
 Mar shruthaibh làidir de dh-uisge
 Bhios a' teàrnadh o mhullach nan Ard-bheann,
7. Tharr leam gu-n cuala mi 'n glaoth-san,
 'S iad ag osnaich 's a' caoineadh,
 " Och is fuar leinn an saoghal,
 " O'n a chaill sinn ar n-aodhair ;
 " Aghaidh fhathail us ghaolach,
 " Is tric a chuireadh i saod oirnn,
 " Nuair a bhiomaid an daorsa ;
 " A nis' o dh'fholaich an t-Aog i,
 " Cha-n 'eil sonas ri fhaotainn fo'n ghréin duinn.
- * Dian aslachadh no guidhe dùrachdach.

8. “ Och nan Och ! tha sinn claidhte !
 “ Thainig smal air ar n-aoibhneas !
 “ Dh'fhàs ar latha 'na-oidhche !
 “ Dh'fhàs ar solus 'na dhuibhre !
 “ Thionndadh gaire gu caoidh dhuinn !
 “ Chaidh gach ceòl as ar cuimhne !
 “ Dhòirt leann-dubh air ar n-inntinn !
 “ Rinneadh searbh dhuinn gach milseachd !
 “ Fhuair sinn lot nach gabh innseadh aig meudachd

9. “ Dh'fhalbh fear-altruim nan naoidhean,
 “ Bu mhòr a chùram d' ar cloinn-ne,
 “ Is tric a sgap e gu saoibhir
 “ Aran milis nan Ainglean
 “ Am measg na cloinne le h-aoibhneas,
 “ Gus am fàgadh iad fuigheach ;
 “ Cha robh latha no oidhche,
 “ Nach biodh iad daonnan 'na chuimhne,
 “ B'e thoil-inntinn bhi faoighneachd mu 'n slàinte.

10. “ Dh'fhalbh an Soisgeulach fìor-glan,
 “ A's tric a labhair gu dileas
 “ Ann am briathraibh na firinn,
 “ A rinn e tharrainn o 'n Bhiobull,
 “ A' cur an cèill duinn mu 'n t-sith ud
 “ A chaidh a chosnadh le h-Iosa,
 “ 'S a tha e tairgse mar thiodhlac
 “ Do dhaoinibh ceannairceach, millte,
 “ A rinn tàir agus dìmeas air àithntibh.

11. “ Is tric a dh’ innis a bheul duinn
 “ Ann an uirghiollaibh nèamhaidh,
 “ Gu-n d’thainig Iosa g’ ar teàrnadh,
 “ O gach dòruinn an-fhéilidh,
 “ Gu-n d’ sheas e féin anns a’ bheàrna
 “ ’S gu-n d’ chàrnadh mallachd lagh Dhé air,
 “ Mar sin gu-n d’ choisinn e réite,
 “ Air son nan ceannairceach éitidh,
 “ O’n a pháigheadh leis éiric ’nan àite.

12. “ Is tric a labhair e ’n sgeul so
 “ A bha cho taitneach r’a èisdeachd,
 “ Us bhiodh ar n-anam a’ leum ris,
 “ Aig meud ar sòlais mu dhéibhinn,
 “ Ceòl nam pongannan neàmhaidh,
 “ Bu bhinne leinn na ceòl theud e,
 “ No piob, no clàrsach le chéile,
 “ No òrgan* oirfeideach, gleusmhor,
 “ Lionadh sud sinn le h-aoibhneas neo-bhàsmhor.

13. “ Is tric a sheirm e ’nar cluasaibh
 “ An naidheachd shòlasach nuadh so,
 “ A lion ar n-anam le luaghair,
 “ ’S a chuir ar mulad gu fuadach :
 “ Oir ged a bhiomaid fo smuaisean,
 “ Us iar ar còmhach le luaithre,
 “ An uair a labhradh am Buachaill,
 “ Theicheadh airneal gu luath uainn,
 “ Chiteadh maise mu-n cuairt duinn us slàinte.

* Harmonious, musical.

14. “ Bhiodh ar n-anam làn sòlais,
 “ Nuair a dheanadh e còmhraidh,
 “ Ris gach sean agus òg dhinn,
 “ Mu na nithibh no ghlòrmhor,
 “ A chaidh a thasgadh f’ ar còmhhdhail,
 “ Nuair a theid sinn thar Iòrdan,
 “ A dh-ionnsuidh rioghachd na glòire,
 “ Far an ith us an òl sinn
 “ Marri Iosa ’s ri mòr-shluagh nan nèamhan.
15. “ Ach chaidh ar sòlas a bhàthadh,
 “ Le tuil dhóbhaidh an àmhghair ;
 “ Is searbh na h-uisgeachan cràiteach,
 “ A dh’fheumar òl leinn san trà so,
 “ Mar uisge searbh-bhlasda Mhàrah,
 “ A choinnich Israel san fhàsach :
 “ Doirbh ri òl mar an sàile,
 “ No deoch dhomblais ro làidir ;
 “ Tha lionn-dubh a’ sior-shnàmh air ar n-inntinn.
16. “ Chaidh ar coinneal a smàladh,
 “ Nuair a dh’fhalbh am fear gràdhach :
 “ Thuit an oidhche dhubh-sgàileach,
 “ Air gach duine san àite ;
 “ Thaom na nedil oirnn o’n àirde,
 “ Dhorch an t-sligh’ air gach làimh dhinn,
 “ Us sinn fo imcheist ro ghàbhaidh,
 “ Mar fhear-turuis fo ànradh,
 “ Nuair theid e iomroll am fàsach ró dhùldaidh.

17. “ O ! ciod a dh' éireas d' ar pàisidibh !
 “ Dh'fhalbh am ban-altrum ghràsmhor,
 “ Mun gann a theann iad ri tàladh
 “ Ris a' bhroilleach gu nàdur',
 “ Is goirt an ni, 's iad neo-làidir,
 “ A'chioch a spionadh cho tràth uath' ;
 “ Bu mhillis, blasda d' an càirean,
 “ Am bainne glan bha 'gan àrach,
 “ Mar chiribh-meal' ann an gàradh ro chùbhraidh.

18. “ O ! ciod a dh' éireas d' ar n-dìghibh,
 “ Do ar n-aosdain, 's ar n-dìgridh !
 “ Am fear a bheathaich le lòn iad,
 “ Tha e 'n diugh fo na fòdaibh ;
 “ Is tric a dheasaich e bòrd doibh,
 “ Làn de chuilmibh ro shòghmhor,
 “ Fion ro mhillis ri òl ann,
 “ Us manna blasda gu leòr-phailt,
 “ Biadh nan aingeal, us beò-aran neàmhaidh.

19. “ O ! ciod a dh' éireas d' ar n-uanaibh,
 “ O'n a chaill sinn am Buachaill' !
 “ Cò ni 'n treòrach gu cluainibh,
 “ Far an laigh iad gun bhruidlean ?
 “ Is tric a bhiodh e mu'n-cuairt doibh,
 “ 'Se ri faire gu buan orr',
 “ Mun tigeadh faol-choin g'an ruagadh,
 “ No droch shionnaich nan tual-bheart,
 “ Luchd nan cuilbheartan cluain-charach, cealgach.

20. " O ! ciod a thàrlas d'ar caoraich
 " Thugadh uainn an deugh Aodhair :
 " Bu mhòr a chùram 's a shaothair,
 " Eud mu'n timchioll 's a ghaol doibh:
 " Bhiodh e maille riu daonnan,
 " 'Gam biadhadh sa chrò no 'gan saodach,
 " A dh-ionnsuidh ionaltraidh 'sna raointibh,
 " Gus an itheadh iad an daoithain,
 " Anns na h-àileanaibh caoin-fheurach, driùchdmhar.

21. " Is trom an sac th'air ar giùlan !
 " Tha ar n-anmannan brùite !
 " Thuair sinn lot agus ciùrradh,
 " Nach gabh leigheas ri h-ùine,
 " Is cianail, muladach, tùrsach
 " Sinn gach latha ri bùirich,
 " Snithe saillte bho 'r sùilibh,
 " Mar uisge garbh-fhrasach, drùigheach,
 " No mar thobar a' brùchdadh gu làidir.

22. " Is beag an t-ioghnadh dhuinn féin e,
 " Ged a bhiomaid gu deurach,
 " Rinn am bròn so ar léireadh
 " Dh'fhàg e trom sinn fo éislean,
 " Tha ar cridheachan reubta,
 " Tha iad sgàinte bho chéile,
 " 'S sinn ag acain 's ag éigheach,
 " Mar gum biomaid làn chreuchdan,
 " Agus claidheamh ro gheur ann ar cnàmhan.

23. “ Och ! mar fhuair sinn ar sgaradh !
 “ O’n a thòisich an t- Earrach !
 “ Trian cha-n urrainn sinn aithris,
 “ De’n dubh-bhròn th’ air ar n-aigheadh !
 “ Oir cha-n ’eil focail air teangaidh,
 “ Na chuireas cainnt air ar smalan,
 “ Chaidh ar doilghios thar labhairt,
 “ Us chrom ar cinn ris an talamh,
 “ Chaidh ar beul a chruidh-ghlasadh le h-àmhghar.

24. “ Cha dual duinn sonas a mhealtainn,
 “ Ann an ionmhas no ’m beartas,
 “ Dh’ fhalbh ar saoibhreas bu taitnich’;
 “ Ar n-aobhar sòlais cha-n fhaic sinn ;
 “ O’n a dh’imich e dhachaidh,
 “ Chaidh ar cridheachan marris :
 “ ’S bliathna bhuan leinn gach seachduin
 “ Gus an dean sinn a leantainn
 “ A chum na dùcha gun pheacadh am Pàrras.”

25. Och ! a mhuinntir mo ghaoil-sa,
 ’S goirt an nochd leam bhur caoineadh,
 ’S ann agaibh féin a tha’n t-aobhar
 A bhi ri gul agus glaothaich,
 Chaill sibh caraid ró chaombail,
 A bha mar athair dhuibh daonnan,
 ’S sibh mar chloinn air gach taobh dha,
 Mealtainn comuinn gu saor ris
 Fhad ’s a dh’fhuirich e ’n saoghal a ’chràidh so.

26. Is tearc ri fhaotainn san eaglais,
 'San taobh tuath no 's taobh deas uam,
 Fear ni àit'-san a sheasamh,
 Anns gach ni mar bha esan :
 Bha e dileas ro sheasmhach,
 Air taobh na firinn 's a' cheartais ;
 Riabh cha d'rinneadh leis feachdadh,
 O'n t-soisgeul fhior-ghlan gun mheasgadh,
 Thug e fuath do gach mearachd saobh-chràbhach.
27. Cha b'aithne dhomhsa a leithid
 Ann am eòlas, ri m' latha,
 A rachadh roimhe aig labhairt
 Air obair gràis anns an anam ;
 Bha bheachdan soilleur us fallain,
 Bho fhocal Dé iar an tarruinn,
 Bha thuigse fosgailte, farsuinn,
 Gu nithibh diomhair a ghlacadh,
 B'eòl da 'n cruinneachd a sgaradh o'n chàitbleach.
28. Bu gheur fradharc a shùl-san,
 'S grad a chitheadh e 'm mùthadh
 Eadar fìor us feall-chùineadh,
 'Ann an coslas ge dlùth iad ;
 Dheanadh esan glan rùsgadh
 Air gach cealgairachd dhùbailt,
 Agus rannsachadh sgrùdach
 Air gach cluainearachd lùbaich,
 Air gach cuilbheart us gnùis-mhealladh breugach.

29. Is glan a chuireadh e sgaradh,
 Eadar firinn us mearachd ;
 Eadar gràs agus fhaileas,
 Nuair a's riochdaile dreach e ;
 Ged mheasadh càch e mar leth-bhreac,
 'S nach robh dealachadh eatarr',
 Dhearbhadh esan gu h-ealamh,
 An dara h-aon diubh bhi falamh,
 Mar chnothan caoch tha ro mhaiseach r'an sealltuinn.

30. Nuair a dheanadh e labhairt
 Ri pobull Chrìosd ann an earail,
 No thoirt sgéil air an fhearann,
 Taobh thall Iordain ri mhealtainn,
 Bhiodh a ghaol an taobh steach dheth,
 Mar theine naomh a 'sior-lasadh
 An cònaigh beò air an altair,
 'S a lasair fhior-ghlan gun deataich,
 Chiteadh briseadh a mach air gach làimh e.

31. Nuair bhiodh an eaglais fo imcheist,
 Fo throm eagal us * imnidh,
 Labhradh esan gu h-iomchuidh
 Air na beannachdaibh tiomnaidh,
 A dh'fhàg Immanuel ionmhuinn
 Mar dhillib ghaoil d'a luchd-leanmhuinn ;
 Sgaoileadh sud an cuid † iomguin,
 'S an cuid theagamhan idmadaidh,
 Theicheadh eagalan ‡ iomchaineach, cràiteach.

* Anxiety. † Perplexity. ‡ Solicitous, anxious.

32. Nuair a bhiodh iad làn aoibhneis,
 Leis an aighear a' dannsadh,
 Chuireadh esan 'nan cuimhne
 Ann am briathraibh ro chaoimhneil,
 Gu-n tigeadh fathast dubh-oidhche
 Agus trioblaidean claidhteach,
 A chuireadh smal agus duibhre
 Air an sòlasaibh boillsgeach,
 'S gu-m b'ion doibh cairis mu-n caill iad an dòchas.

33. Nuair bhiodh e labhairt mu'n t-saorsa,
 Choisinn Iosa do'n t-saoghal,
 Meud a ghldire 's a ghaol-san,
 Meud a thròcair' do dhaoineibh,
 Chiteadh gear agus faoilteas
 Le fiamh-ghàire 'na aodunn,
 Dealradh maiseach ro naomh ann,
 Cur ghathan soluis gach taobh dheth
 Mar a chunncas air Maois anna an fhàsach.

34. Ann an cronachadh peacaidh
 Bha e leòmhanta, smachdail,
 Dileas, càirdeil us spreigeil,
 'S a ghaol do anmaibh ri fhaicinn ;
 Oir b'e mhiann us a thaitneas,
 Daoine truagh chur 'nam faicill,
 A chum am pilleadh o sheachran,
 Mun tigeadh Bàs gus an glacail,
 'S iad' neo-iompaicht', gun atharrach' slàinteil.

35. Bheirteadh tairgse de Chrìosd doibh,
 Chum gu-m faigheadh iad sìth ann,
 'S gu-m biodh iad sona gu sìorruidh,
 Maille ris-san 'na rioghachd ;
 Oir nan deanadh iad strìochdadh,
 Agus géilleadh do Iosa,
 Bhiodh e féin doibh mar dhìdean,
 Mar ionad-folaich ro chinnteach,
 Ann an doininn 's an sìontaibh a' gheamhraidh.

36. B'e thoil-inntinn 's a shòlas
 Bun us bàrr a chuid còmhraidh
 An t-slàinte shaor agus ghlòrmhar
 Tha Crìosd a' tairgse gun òr dhuinn ;
 B'e 'n soisgeul beannaicht' a cheòl-san,
 Crìoch us toiseach a sgeòil-san ;
 Fhuair e tuigs' agus eòlas
 Air an diomhaireachd mhòir sin
 Dia iar fhoillseach san fhèdil ann 'nar nàdur.

37. Is iomad oidhch' agus latha
 Thug e 'na aonar a' cairis,
 A sheòmar dùint' agus glaiste,
 Nuair bhiodh càch ann 'nan cadal,
 Spàirn ro chruaidh ann 'na anam
 Le dian-ùrnuigh a' gleachdadh,
 A' guidh' ri Dia anns na fàitheis,
 Gun ddirteadh esan a bheannachd
 Air a shaothair, 's gu-n leanadh a ghràs i.

38. Mar fhear-faire ann an Sion

Bha e tairis, ro dhileas ;
 Bha 'n Eaglais daonnan air 'inntinn,
 Och ! bu dlùth i d'a chridh-san ;
 Bha e treubhach mar mhìlidh
 Sheasamh aobhar na firinn ;
 Bu mhòr a chùram san tiom so,
 Nuair tha a naimhdean a stri rith',
 'S iad 'ga cumail am prìosan le h-àrdan.

39. A mhaighstir Iain ro ghaolaich,

Is misde sinne bhi d' fhaonais,
 Bu mhòr an taic thu do'n aobhar
 Fhad 's a bha thu san t-saoghal,
 Bha thu dileas dhuinn daonnan,
 Do chridhe farsuinn a' taomadh
 Le làn do ghràidh do chloinn daoine
 A tha 'nan ciomaich fo dhaorsa :
 Bha thu gnìomhach ri saothair mu 'n slàinte.

40. Bha thu treun agus scairteil,

An aobhar Dhé bha thu gaisgeil,
 Mar leòmhann, duineil, neo-ghealtach,
 A dh-aindeoin cunnart a thachradh ;
 Bha thu eudmhar ro scaiteach,
 Nan cluinnteadh teagasg neo-cheart leat ;
 Oir b' fhuath leat teagasgan slapach,
 Us briathran fuar iar an ath-teogh',
 Us diadhachd * *Chuibheasach* fhasant' an là so.

* Moderate Divinity.

41. Nuair a dhìreadh tu Chùpaid,
 'S a thuitedh frasan de 'n driuchd ort,
 B'aobhach flathail do ghnùis ann,
 Bu bhlàth sealladh do shùl ann ;
 Bhiodh do bhriathran ag ùrach'
 Nan anam leòint' agus brùite
 Tha ag osnaich gu tùrsach
 Fo eallach peacaidh 'n droch ghrùid sin
 A tha fathast cho ciùrrtach us searbh dhoibh.
42. An t-anam bochd a bhiodh claidhte,
 Iar a leònachd 'na inntinn,
 Ri sior acain us caoirean,
 Us e gun fhuras, gun sìth aig',
 Labhradh tusa gu mìn ris
 Air na tràcairibh cinnteach
 A chaidh a thasgadh an losa
 Do dhaoineibh ainneiseach diblidh,
 An sin ghrad-aisigteadh sìth dha us sòlas.
43. Is ro mhaith thuig thu gach galar
 A tha buailteach do'n anam,
 'S ann agad féin a bha'n aithne,
 Ciamar chàireadh tu 'n leigheas ;
 'Si 'n ioc-shlaint ghràsmar chaidh dheasach'
 Le Léigh Ghileád Beannaicht',
 A' Chungaidh bhuan bha thu cleachdadh
 Anns gach leòn agus deireas,
 Ann an eucail 's an teasaich an anma.

44. Nuair a sgaoileadh tu fheadh dhuinn,
 Bhiomaid aobhach làn aighir,
 Ag òl air fion agus bainne,
 Ag itheadh cruineachd us manna.
 B'i Féisd a' Ghaoil a bhiodh agad,
 A thàirnneadh daoine as gach bealach,
 Oigridh, aosdain, us mnathan,
 As gach taobh a' grad-thional,
 A' tigh'nn am fad, us am fagus gu d'éisdeachd.
45. Ged bhiodh tu labhairt ad sheasamh,
 O mheadhon latha gu feasgar,
 Cha chualas fathast thu gearan,
 Cha bhiodh sgios ort no cneachdall ;
 B'e do mhiann us do thaitneas,
 A bhi labhairt ri peacaich,
 Nam fanadh iad-san an taic riut,
 Leannadh tus' air do theagasg,
 Dh' fheuch an spionadh tu neach dhiù bho léirsgrios.
46. Cha robh thu leisg ann do shaothair,
 A dhol mu thimchioll do chaorach,
 B'aithne dhuit-sa gach aon diùbh,
 Air an ainm 's air an aodunn ;
 Cha b'ionann 's lùndairean slaodach,
 Nach faic uair iad ri 'n saoghal,
 Ged théid iad bàs air gach taobh dhoibh
 Leis a' chloimh, no le caoile,
 'S ged ni sionnaich an aonaich am marbhadh.

47. Na fir-thuarasdail dhona,
 Mu na caoraich tha coma,
 Ma gheibh iad-san an lomairt,
 Air son còmhach an droma,
 Agus fèil as an roghuinn,
 G'an deanamh sàthach us bronnach;
 Faodaidh 'm faol-chu 's gach droch-bheist
 An treud a sgapadh 's a chosgairt,
 Nuair tha iad-san 'nan codal gun chùram.
48. 'Se 'n cleachdadh tric a bhi fanoid,
 Air obair gràis anns an anam,
 Us iad gu tàireil a' saltairt,
 Air pobull Chrìosd fo na casaibh,
 Ag ràdh, " Gur daoine tha lag iad,
 " 'S gu bheil an eanchainn làn breathail."
 Mar so ri spid agus tailceas
 Air fìor dhiadhaidheachd mhaisich,
 'Ga meas mar bhaoth-chreideamh amaideach, gòrach.
49. Tha daoine àraid an diugh ann
 Leis an àill bhi aig *CUIBHEAS
 Ann an diadhaidheachd dhubhaich,
 Mar their iad-san gu sugach,
 Ach falbhaidh 'n cuimse gu buileach
 Ma their am pobull aon ghuth riu,
 O'n 's iad a 's glìce na duine,
 Eiridh 'n àrdan 'nam muineal,
 Ni iad lot agus bruthadh us sàthadh.

* Moderation.

50. Ach fear mo ghaoil cha b'e chleachdadh,
 A bhi bualadh na laigse ;
 A' chuile bhrùite cha slachdadh,
 Us lion na caol-smuid cha tachdadh ;
 Ach bheireadh misneach us neart doibh,
 'Gan togail suas nuair a leagt' iad ;
 Cha-n ann 'gan sgràilleadh mar pheacaich,
 Le briathraibh smàdach, mi-chneasta,
 Is fad a ghabh e o bheachd us o 'nàdur.

51. A Mhaighstir Iain o dh'fhalbh thu,
 Tha sinn uile ri searbh-ghul :
 Tha pobull Chrìosd ann an Albainn,
 A fhuair eòlas no ainm ort,
 Brònach, cianail, san aimsir,
 'S an dedir a' sruthadh mar gharbh-thuil ;
 'Siad dedir chràiteach an anma,
 A chruaidh-fhàisgeadh gu dearbh uainn,
 Tha sinn moch agus anmoch ri bùirich.

52 Tha do chàirdean ro bhrònach,
 Anns gach àite 'n robh d'eòlas ;
 An Ionbhas-nis cha bhi sòlas,
 No air àite 'ga chòir sin ;
 Siorrachd Rois agus Leòbhus,
 Chiteadh fàsghadh nan dòrn iad,
 Tha muinntir Bhàideanach leòinte,
 Bho nach faic iad nas mò thu,
 Ann am pàilliuin na feòla san fhàsach.

53. Bho 'n la chunnaic mi d' aghaidh,
 Air tùs an eaglais Sgir' Lagain,
 Ghabh mi ciatadh us tlachd dhiot,
 Nach deachaidh riabh as mo bheachd-sa ;
 An sin chaidh m' anam a cheangal
 Riut le gaol a bhios maireann ;
 Tha d'iomhaigh ghaolach an tasgadh
 A steach am chridhe, 's i glaiste,
 Cha toir ni air bith as i ri m' shaoghal.
54. Is cuimhne leam do cheann-teagaisg
 Aig an àm ; mar bha 'n Eaglais
 A' faicinn Chrìosd, 's a' cur ceiste,
 Nuair bha e pilleadh mar ghaisgeach :
 " Co bho Edom tha teachd oirnn ?
 " O Bhòsrah 's éididh air daithte ?"
 " Mis' tha labhairt an ceartas,
 " Treun gu teàrnadh, us neartmbar
 " Chum mo naimhdean a chasgairt san àr-fhaich."
55. Ann an Sgir' Chinn-a'-Ghiùbhsaich,
 Is tric a dh' éisd mi le dùrachd
 Ri do bhriathraibh ro chiùin-sa,
 A bha ag sileadh mar dhriùchd orm :
 Bu mhillis blasda mar ùbhlaibh
 Cainnt do bheòil, no mar shiùcar,
 Us faile d' anail ro chùbhraidh,
 Mar chanal milis nó tùis-chrann,
 Dh'fhàsadh m' anam ro shùnddach 'gad éisdeachd.

56. Mheudaich sin domh mo mhulad,
 Tha mi cianail, ro dhubhach,
 Bho nach faic mi thu tuilleadh
 'S o nach cluinnear do ghuth leam,
 Tha mi cràiteach us duilich,
 Lion do-bhròn us lionn-dubh mi ;
 Ged a dheanainn sior-thuireadh
 Mar ni 'n eala trom-ghuileag
 'S beag an t-ioghnadh le duine san àit' e.
57. Bha thu blàth ris gach duine,
 D'iochd 's do chàirdeas neo-chumant';
 An uair a thàrladh tu 'n cuideachd,
 Bhiodh ort aoibh agus furailt ;
 Bha d' inntinn stòlt' agus suidhicht',
 Cha-n ann gu dulma no dubhach ;
 Ged bhiodh tu leòinte le mulad
 Fhuair thu gliocas gu chumail,
 Bho nach b'fheumail gun cluinneadh gach aon e.
58. Chum thu riabh ann ad amharc
 Gu-n d' chuir Iosa a mach thu,
 Air son labhairt ri peacaich,
 Chum am pilleadh bho sheachran,
 Dh' fhàg sin ullamh us deas thu,
 Ann ad shuidhe 's ad sheasamh,
 A sgaoileadh ionmhais na beatha,
 Fa chomhair dhaoine gach latha,
 Aig a' bhòrd, anns a' bhaile, no 's dùthaich.

59. Bha thu caomh mar fhear-tighe,
 Do chridhe fùghanta, farsuinn,
 Fialuidh, pàirteach, gun ghearan,
 Aoidheil, càirdeil, gun fharran,
 Simplidh, blàth-chridheach, carant',
 Gun cheilg, gun bhrosgul, mar leanabh,
 Do thigh an cònaigh mar dhachaidh
 Aig dream gun fhàrdoch, air astar,
 Is iomadh neach a shuidh seachduin mu d' bhòrd-sa.

60. Bha thu caoin mar fhear-pòsda,
 Us mar athair do theaghlaich,
 Bhiodh do chlann bheag an cònaigh,
 Air do ghlùinibh 'gam pògadh,
 Bu tric air leth thu sa' chlòsaid
 A' dian-ùrnuigh le dòchas,
 Gun deanadh Criosd orra tròcair
 'S a Spiorad Naomh orra dhòrtadh
 Chum gu maireadh iad beò feadh na sìorr' achd.

61. Is beag an t-ioghnadh san uair leam,
 Do cheile gaoil bhi fo smuaircean,
 Us deòir shailhte le 'gruaidhibh
 An lath' a thugadh tu bhuaipe,
 Chaill i 'taic an am cruadail,
 Fear a dhionadh gach nair i,
 Bha ciùin, foighidneach, suairce,
 Daimheil, dleasnach, gun bhuaireas,
 Cha b'e 'chleachdadh bhi gruamach fo mhì-ghean.

62. Cha-n ni iongantach dhòmh-sa,
 Do chlann ghaoil a bhi brònach,
 Tha nis aobhar na 's leòr ac'
 A bhi muladach, leòinte,
 Bhiodh iad daonnan mu d' bhòrd-sa
 Ag éisdeachd teagasg do bhedil ann,
 Le toil-inntinn us sòlas,
 Nach 'eil minic aig mòran,
 Mheudaich sin dhoibh an dòlas o'n dh'fhalbh thu.

63. Ach gluaiseadh iad-san ad cheumaibh
 A réir d'eisempleir cheutaich.
 Cho fad 's a lean thu gun tréigsinn
 Ceuman Iosa gun leum ast';
 Togadh iad an crann-ceusaidh,
 Gach la a' siubhal 'na dhéigh-san,
 A dh'aindeoin maslaidh us deuchainn,
 A thig 'nan carabh 'gan léireadh,
 Us bidh iad maille riut féin ann an Pàrras.

64. Is e mo ghuidhe san trà so,
 Ri Rìgh nan sluagh anns na neàmhnan,
 Gun dèirteadh esan a ghràsan,
 Air an teaghlach a dh'fhàg thu
 Air do dhéigh anns an fhàsach,
 Do chlann ghaoil us am màthair,
 Gun stiùireadh esan gach là iad,
 Ann 'na reachdaibh, 's 'na àithntibh,
 Chum gun dean e le shlàint' 'iad ro sgiamhach.

65. Bho 'n tha do mhac ann 'nad àite,
 O ! gun neartaich a ghràs e,
 Frasan ùr bho na h-àrdaibh
 O ! gun tigeadh gach là air,
 A chum gun cinneadh e làidir,
 Fallain, gaisgeant', neo-sgàthach,
 Air taobh soisgeil na slàinte
 A' cogadh duineil ri Sàtan,
 Fo bhrataich Ionmhuinn Immanueil ghlòrmhair.

66. Ach trian cha-n-urrainn mi aithris
 De gach buaidh bh'ort ri fhaicinn ;
 Oir theirig Cànan do m' theangaidh
 Leis an dean mi ort labhairt ;
 Thug Iosa gràs dhuit tha ainneamh
 Aig neach sam bith air an talamh ;
 Chuir sin àilleachd us maise,
 Air do theagasg 's do chleachdadh,
 Fhad 's a shiubhail thu maruinn san fhàsach.

67. Nuair bha 'n t-am ort am fagus
 Anns an siubhladh tu dhachaidh,
 Dh' ionnsuidh Iosa gu flaitheas
 Agus cuideachd nan aingeal,
 Bha thu cinntinn gu lathail,
 Ullamh, deas, agus abuich,
 Mar chruinneachd fìor-ghlan san achadh,
 Réidh ri chur anns an t-sabhal,
 Lódail, biadhchar, us torrach, gun fhàilinn,

68. Mar chrann cùbhraidh de sheudair
 Bhios a' dìreadh sna speuraibh,
 A' fas gu bras le chuid gheugan
 A' streap' gach là ris na neàmhnan ;
 Is dìreach, àrd, agus réidh e,
 'S a bhàrr mu choinneamh na gréine ;
 Dìongail, làidir, 'na fhreumhan
 Nach gluais an doinionn an-fhéilidh :
 Mar sin dh' fhàs thu gun éis ann an gràsaibh.

69. Ghabh thu slàn leis an t-saoghal,
 Leis gach bròn agus saothair,
 Dh' fhàg thu comunn do ghaoil ann,
 Us thug thu rioghachd nan naomh ort ;
 An sin chuir Iosa ort faòilte,
 Agus labhair e caoin riut,
 Ag ràdh, " Thig, a dheugh Aodhair,
 " Thus' a bheathaich mo chaoraich,
 " Thig, us bheir mi gu saor dhuit an làn-duais."

70. Bu ni ladurna ràdhainn
 (Us b'eas-creideamh gun ghràs e,)
 Nach tog Iehobhah anàird duinn
 Fear a sheasas 'nad àite :
 Ach air an nì so tha làn-fhìos,
 Nach faicear duine gu bràth leinn,
 A lionas d'ionad aig pàirt dinn ;
 Do chlann spioradail ghràs-mhar,
 Cha-n fhaic iad-san gu h-àraidh do shamhladh.

71. Dh'fhalbh an cridheachan marriut,
 Nuair a thréig thu an talamh,
 Mar chaidh Eliah dhachaidh
 An carbad teine gu flaitheas ;
 Bha Elisa 'g geur-amharc,
 Dh' éigh e, " M' athair ! O m' athair !
 " Carbad Israeil 's a mharc-shluagh !"
 An d'fhàg thu nise cho grad sinn ?
 Cait am faigh sinn fear-faire 'nad àite ?
72. Tha nedil a' gheamhraidh a' cromadh,
 Tha m' feasgar ciar-dhearg a' donnadh ;
 Tha doinionn ghruamach an crochadh,
 A' bagairt brùchdadh gu h-obunn ;
 Is iomad rabhadh us comhar,
 A tha san aimsir f'ar comhair,
 'S an sluagh mar mhuinntir gun omhail
 'Nan suain ri stoirm anns na longaibh
 'S nach dean fuaimrich nan tonnan an dùsgadh.
73. Is mòr an iùndrainn gu deimhin,
 Do 'n Eaglais Chathaich air thalamh
 Gun deachaidh 'n treun-fhear so dhachaidh,
 'S nach cluinn sinn tuilleadh a chaismeachd.
 " Ciod o'n oidhch', fhir na faire ?
 " Ciod o'n oidhch', fhir na faire ?
 " Feuch tha tighinn a 'mhaduinn,
 " Us fòs an oidhche le cabhaig,
 " Thigibh, pillibh le h-aithreachas tràthail."

74. Bu gheur, soilleur a shealladh
 Us e aig Mispah ri faire,
 Gabhail beachd le tur-aire,
 Air oibribh Freasdail air thalamh ;
 Mar neach 'na sheasamh air balla,
 'S a shùil mu 'n cuairt a' dian-amharc ;
 Fhuair e gliocas us aithne
 Nach 'eil ri fhaotainn ach ainneamh ;
 Is glan a thuig e, 's a bhreithnich e 'n Fhàisneachd.

75. Is tric a dh'innis e bheachd dhuinn,
 A réir mar thuig e bho 'n Fhacal,
 Gu bheil droch latha gu teachd oirnn,
 Us ioma-ruagadh mi-chneasta,
 Gu-n téid an fhirinn a shaltairt,
 Car ùine gheàrr fo na casaibh,
 Gu-m bi na h-aingidh a 'marcachd
 Ri buaidh-chaireim car tacain
 Mun téid an Diabhol a cheangal le slabhruidh.

76. Tha latha garbh dhuinn am fagus
 A réir gach coslais gun teagamh,
 Latha dhearbhas gach aidmheil,
 Am bheil i fìor no mi-fhallain ;
 Thig an latha mar ghaduich',
 A' briseadh stigh oirnn 'nar cadal ;
 Is beannaicht' iad-san ni faire,
 Chum nach caill iad am falluing
 Ann an aimsir na Carroid 's na teinn so.

77. Cho fad 's a 's urrainn sinn fhaicinn
 Cha-n 'eil an aimsir fad as bhuainn,
 Ach tha i dlùth oirnn a' tarruing,
 Aig ar dorsaibh nis cheana ;
 An la a loisgeas mar asbhuain
 A' mhuinntir uaibhreach us ascaoin ;
 Latha stoirm agus gaillinn,
 A chuireas dealachadh farsuinn
 Eadar glan agus salach 's gach àite.

78. Latha tearbaidh us sgaraidh
 Eadar caoraich us gabhair ;
 Latha criathraidh us fasgnaidh,
 Chuireas cruineachd o'n chogal ;
 Latha gaoithe cruaidh scaitich,
 A ni am moll a ghrad-sgapadh ;
 Latha deuchainneach lasrach
 Bheir air falbh gach droch shal bhuainn,
 Mar shal òir théid a ghlanadh san àmbuinn.

79. Chunnaic Eòin anns an Taisbean (Taisb. xvi. 14.)
 ('S an Spiorad Naomh dha 'ga dheachdadh,)
 Tri dhroch Spioraid neo-chneasta
 Mar losguinn ghranda r'am faicinn,
 A' dol a mach air an talamh
 Chum na rìghrean a mhealladh,
 'S an cridhe chruadhach le mearachd
 Gus an deanadh iad tional
 A dh-ionnsuidh cath Armageddon tha gailbheach.

80. Dh' innis Daniel o chian duinn (Dan. xii. 1.)

Gu-n tigeadh trioblaidean piantach,

Creach us cogannan fiadhaich,

Aimsir carroid us iarguin,

Nach robh a leithid so riabh ann,

O'n chaidh cinneach fo riaghladh ;

Gun rachadh rìghrean a spionadh

Le cuthach borb agus *fiochradh

A nuas o'n caithrichibh rioghail chum talmhainn.

81. Anns an aimsir ro chruidh so,

Thig na h-Iùdhaich gu buadhach

Air ais o thalamh am fuadain,

Far an deachaidh an ruagadh ;

Théid an Abhainn mhòr luath sin

Euphrates dhomhain a bhualadh,

Gus an tiormaichear suas innt'

A h-uisge laidir us uaibhreach,

A dh-ullach slighe do'n t-sluagh so tha rioghail.

82. Théid an Impireachd Thurcach

'S a' Mhahometachd mhurtail

A sgrios gu h-obunn, gun fhurtachd

A thigh'nn g' a cumail gun tuiteam ;

Ma dh' éireas confhadh nan Russach,

Mar mha-ghamhuinn reubach us fuilteach,

Is beag a' chreach ann 'nam pluic iad,

Is gèarr a bhiodh iad 'gan slugadh,

'S a' cur an ainm-san gu buileach air diochuimhn'.

* Fury, rage, anger.

83. Ni sin slighe réidh fhoagladh
 Air an imich an soisgeul
 A dh-ionnsuidh chinneach us phobull
 Nach cual' iomradh air roimhe;
 Brisidh 'n latha le sholus
 Air an dorchadas dhomhain
 Anns 'n do shuidh iad ag osnaich;
 Théid clann Israeil a shocrach
 An tir Chanaain nuair gheibh iad Messiah.

84. Tuitidh 'n t- Ana-criosd fealltach,
 Am Fàidh bréige 's am Mealltair,
 A tha 'na shuidhe san teampull,
 A' deanamh mhiorbhuilean fallsa,
 A' cur na h-eaglais f'a cheannsal,
 Mar gum b' esan bu cheann di;
 Am Fiadh-bheathach dubh, aingidh,
 Théid a cheangal le slabhruidh
 'S a chur sìos leis an Aibh'stear gu dòruinn.

85. Duine mallaicht' a' pheacaidh; (2 Tessel. ii. 4—9.)
 Cuiridh 'n Tighearna as da,
 Le dealradh glòrmhar a theachd san
 'S a' *Mhil-ùine le 'shoisgeul;
 Ni e léir-sgrios le 'anail,
 Le claidheamh bhedil ni e chaitheamh,
 Ni e sgiùrsadh o'n talamh,
 'S a chlaoidh gu siorruidh san lasair,
 Anns an teine théid fhadadh gun tròcair.

* Mile-uine, Millennium.

86. Ach mum faighear a' bhuaidh air,
 Nithear spàirn a bhios cruaidh leis ;
 Mar leòmhann garg iar a bhualadh
 Le gath bàsmhar sa' ghualainn,
 Cluinnear ulartaich 's nuallan
 Anns an fhàsach mu'n cuairt da ;
 Nì e breabartaich uamhraidh,
 Agus spacannan fuathasach,
 Chuireas crith agus gluasad air sléibhtibh.

87. Mar sin nì 'n t-Uile-bheist ionnsuidh
 A bhios fuileachdach ciùrrail,
 Chuireas crith air gach dùthaich
 A nìs o'n iochdar 'gan tionndadh ;
 Nì e milleadh us diùbhail,
 Air gach seanlaoch us diùnlaoch,
 A nì chumhachd a dhiùltadh
 No bheir masladh no dùlan
 Do'n * Ard-chumhachd thug ùghdarras dhàsan.

88. Thàinig eucoir gu àirde
 Tha neo-chumant' 'nar làithibh,
 Misg us breugan us mèairle,
 Us Briseadh follaiseach Sàbaid,
 Draosdach shalach gun nàire,
 Craos us striopachas gràineil,
 Ceilg us mealladh air càirdibh,
 Cha-n fhaodar earbsadh a bràthair,
 Air gach lag tha gach làidir ri fòirneart.

* Is e sin an Diabhol.

89. Tha * Ana-creideamh mi-chneasta
 Deanamh marbhaidh us sladaidh,
 Air na miltibh gu lathail,
 A tha 'na lion, iar an glacadh ;
 A' tabhairt dùlain us maslaidh
 Do Rìgh nan Dùl anns na flaitheis ;
 A' deanamh tair agus fanoid,
 Air eagal diadhaidh san anam,
 Mar ni faoin tha cur breathuil san eanchainn.

90. Tha naimhdean aobhar na firinn
 A' dol an co-bhoinn le miorun,
 A' deanamh fòirneart air Sion,
 A' toirt easonoir do dh-Iosa,
 Ag iarraidh 'n eaglais a chiosnach'
 Fo chumhachd talmhaidh na rioghachd,
 A' bagairt peanasan millteach
 Air na fianuisibh dileas,
 A tha seasamh le Crìosd anns an là so.

91. Is gineal Adhaltrach, cealgach,
 Nach tuig comhar nan aimsir ;
 Croisd a' labhairt ri h-Albainn
 Le guth a Fhreasdail gu dearbhtha,
 A' bagairt breitheanais shearbha
 Dhòrtadh mach ann 'na fheirg oirnn,
 Air son ar n-aingidheachd dhalma,
 Ar peacadh gnìomh agus dearmaid,
 Thug sinn masladh us oilbheum d'a naomhachd.

* Infidelity.

92. Is aobhar bròin agus eagail
 Is buille ghoirt e do'n Eaglais,
 Daoine diadhaidh thoirt aisde
 A bha cho dileas 'ga faire ;
 Is mithich dùsgadh a cadal,
 Mun tig an iorguill am fagus ;
 Bithibh dlùth air bhur faicill ;
 Bithibh glic ; thugaibh taidhe
 Gun deachaidh 'm firean thoirt dachaidh o'n àmhghar.

93. A mhuinntir ionmhuinn mo dhùcha,
 O ! nach dean sibh grad-dhùsgadh,
 Na tugaibh codal d'ar sùilibh,
 Rachaibh leth-taobh 's na cùiltibh ;
 Tuitibh sìos air bhur glùinibh,
 Deanaibh spàirn ann an ùrnuigh,
 Deanaibh asladh le dùrachd
 Ri Ard Chruithear nan Dùilean,
 Chum gu-m pill e d'ar n-ionnsuidh le tròcair.

94. Gun tog e buachaillean dileas,
 Anns gach oisinn d'ar tir-ne,
 A theid do'n bheinn ri droch shìde,
 Ged robh sneachd agus glèib ann,
 A thoirt nan caorach o'n mhilltear,
 A chum an teàrnadh o dhìbh-fheirg,
 'S an toirt dachaidh gu dìdean
 'S am bi iad sàbhailt' gu sìorruidh,
 Marri Criosd ann an rioghachd na glòire.

95. Daoine beò agus gramail,
 Eudmhar, duineil, us gaisgeant',
 Air taobh na firinn 's a' cheartais
 An aghaidh eucoir nam peacach ;
 'N sin théid ar lotan a cheangal,
 Us pillidh bròn duinn gu aighear,
 Teichidh 'n oidhch', thig an latha,
 Gheibh sinn aoibhneas ro mhaireann,
 Us bidh ar clann ri buaidh-chaireim le sòlas.

A' CHRIOCH.

Dùn-Eidin, 24mh Iunius 1842.

'Gä chlo-hhualad, agus r'ä chur amach gun dàil.
le M^cLACHLAINN, an STIUBHARDACH, 's ään Cuid^d,

GRÀMAR ÙR GAIDHLIG;

LE SEÚMAS MUNRO,

ùghdair an Ailleagain, an Fhilidh, an Treòriche,
&c. &c. &c.

An dara clo-bhualadh.

. A h-uile neach aig a bheil toil a bhi comasach air Gàilic a thuigsinn 's a sgrìobhadh gu ceart, rannsuicheadh iad an leabhar cliùteach so, gu dùrachdach. Chosd M^cL. an S. & ään Cuideachd mòran g'ä leasachadh 's 'gä ùr chlo-bhualadh, agus is dòchas leo leis a chliù a tha air *Mr. Munro* mar àrdsgoilear Gàilic, gùn dean an càirdean féin agus ä chàirdean-san ään ainmean a chur h-uca gun mhoille, más miann leo taice a chumail ri cainnt an sìnsir.

Leis an ùghdair cheudna, clo-bhuailte o cheann ghoirid.

AN TREÒIRICHE;

no ceud leabhar na h-òigridh, a theagasg dhoibh
Gàilic a léughadh 's a litreachadh gu h-eagarra,
ann an ùine ro ghoirid.

. Cha 'n eil an leabhar beag so ach *naoi sgillinnean*, agus ged a tha a h-uile car ann a ghabhas cur air a Ghàilic, tha e cho furasda 's gùn leugh pàiste òg Gàilic as a chend là a thòisicheas e. Mholamaid do gach pàrant 's an tìr, fear no dha dén leabhran so cheannach gus a bhi 'na theaghlach a theagasg leughaidh d'a chuid cloinne. Chàn fhacas riamh leabhar cho saor 's a bheil, urad de dh'èolas fallain féumail. Geibhear e anns gach baile mòr 's a bheil bùth leabhraichean.

AM FILIDH;

Co-thional ùr òran 'us dhuanaig 'us shéisdean
Gàidhealach,

LE S. MUNRO.

* * Tha ceòl nan òran clòbhualte aig deireadh an leabh-
airain so, chum gún cluicheadh baintiarnan e air a' phlàno;
agus eadar na h-òrain 'san ceòl, chàin eil an leabhar a cosd
ach *aon tasan*.

DÀN DHEIRIDRE.

Tha Mr. Munro a' cur roimhe an Dàn ciatach so a chur
amach as ùr, ma gheibh e de ainmibh 's na phàigheas costus
a' chlà-bhualadh. Tha toil aige a chur amach, air dòigh
cho eireachdail 's a's comas do Ealan a chlàthaidh; obair a
dheanamh, chum 's gúm faic na Gàidheil an cainnt ghràdhach
féin ann an lànachd à maise, agus gúm blais iad susbaint na
seann bhàrdachd a bha 'toirt sìdlais dòn sìnnis, mùm millear
gu buileach à cùbhraidheachd le aineolas luchd-agrìobhaidh
gun tuigse.

Màs è's gún cuidichear le Deiride, cuirear amach
Seann Dàn eile 'na deaghaidh gun dàil. Cuirear na
h-ainmean gu Maclachlainn, an Stiubhardach's an Cuideachd,
do Dhun-Eidin. Thathas à meas nach cosd an Dàn ach
gròt.

LAOIDHEAN

AIR SON

TIOMAN BEANNACHD.

(HYMNS FOR TIMES OF BLESSING.)

TRANSLATED BY

REV. A. MACRAE,

*From Mr. Sankey's "Sacred Songs and Solos," &c.
By Special Permission, and adapted to be Sung
to his Music.*

EDINBURGH: MACLACHLAN & STEWART,

Publishers of Bibles, Testaments, Psalm Books, and Catechisms in
Gaelic and English.

SOLD BY THE RELIGIOUS TRACT AND BOOK SOCIETY.

GLASGOW: FRANCIS ORR AND SONS.

OBAN: JAMES MILLER.

STORNOWAY: MACPHERSON AND CO.

ABERDEEN, *June 17, 1874.*

ALEX. MACRAE,

DEAR BROTHER,—Yours received. I hereby give you permission to *translate* and publish any of my Hymns; and may God bless the singing of them by the dear Highlanders.

Yours, Singing for Jesus,

IRA D. SANKEY.

LAOIDHEAN.

THA MI TIGHINN. ("I am Coming.")

1. Nis cluinneam, Dhé, do ghuth,
A ghairmeas thugad mi,
Chum m' ionnlad ann ad fhuil, thar prìs,
A shruth air Calbhari.

Tha mi tighinn, Dhé,
Thugad féin, mo Rìgh,
Nìgh mi, glan mi anns an fhuil
A shruth air Calbhari.

2. Ged thig mi lag 's neo-ghlan,
Neart bheir tu dhomh gun dìth,
Is glanaidh tu gach truail'eachd uam,
A chum gun smal gu'm bi'm.

Tha, &c.

3. 'S e Ios' a tha ga m' ghairm
Gu creidimh iomlan 's gràdh,
Gu foirfeachd dòchais, sìthe, 's earbs,
'S a bheatha so 's gu bràth.

Tha, &c.

4. Is Iosa, daingn'chidh E
Obair an àigh 'sa chridh,
Le gràs a thoirt do n' dh-fhàiltich gràs,
Ged rìghich peacadh roimh.

Tha, &c.

5. Is bheir E fianuis fòs
Do'n chridhe dhìleas, shaor,
Gu'm bi gach gealladh coimhionta
'S an tagair creidimh còir.

Tha, &c.

6. Fàilt ortsa, Fhuil na réit,
Is air Gràs-saoraidh fàilt,
Is fàilt air Tìodhlac Chrìosd, ar Tighearn,
Ar Fireantachd 's ar Slàint.

Tha, &c.

AN GEAT FOSGAILT. ("The Gate Ajar.")

1. Tha geat air fhàgail fosgailt ann,
Tre'm faicear deàrsadh glèirmhor
Fad as a dealradh oirnn o'n chrann,
'S a nochdadh gaol an t-Slàn'ghir.

Oh, doimhneachd tràdcair! 'm bheil e fìor
Gun d'fhàgadh fosgailt' e dhomh fhìn?
Dhomh fhìn, dhomh fhìn—
Seadh, fosgailte dhomh fhìn?

2. Tre 'n gheat ud gheibh gach aon a thig
Ag iarraidh trid chum slàinte;
Am bochd 's am beartach, mòir is big,
'S gach cinneach, treubh, is cainnte. Oh! &c.

3. Gabh steach, 's na bacadh naimhdean thu,
Mas dùinear dorus tràdcair.
Tog ort do chrann is glac an crùn
Tha gràdh nach caochail tabhairt. Oh! &c.

4. Cha ghiùlan sinn taobh thall na h-aimhn'
An crann tha so g'ar ceusadh;
Ach togar crùn na beatha leinn,
'S ar gràdh do Dhia sior mheud'chidh. Oh! &c.

TUILLE FEITHEAMH. ("More to Follow.")

1. 'N do chreid thu ann an Dia na glòir?
 Tha fathast tuille feitheamh;
 As a ghràs an d'fhuair thu stòr?
 Tha fathast tuille feitheamh;
 O meud gràis an Athar dhuinn!
 Tha fathast tuille feitheamh,
 A ghràs gu saobhir phairtich leinn,
 'S tha fathast tuille feitheamh.

Comh-fhonn—

Tuille 's tuille, tuille 's tuille,
 An còmhnuidh tuille feitheamh,
 Tha 'ghràdh gun choimeas is gun chrìoch!
 Is fathast tuille feitheamh.

2. An d'fhuair thu aithn' air Slàn'ghear dlùth?
 Tha, &c.
 'N do mheal thu n' aoibhneas thig o 'ghnùis?
 Tha, &c.
 O meud 'ghràidh th'aig Iosa dhuinn!
 'S tha, &c.
 A ghràdh gu saobhir phairtich leinn
 'S tha, &c.

Tuille 's tuille, &c.

3. 'N do mhothaich thu an Spiorad treun?
 Tha, &c.
 'Tuiteam mar an driùchd gu séimh?
 Tha, &c.
 O meud neirt an Spioraid Naoimh!
 'S tha, &c.
 A neart gu saobhir phairtich leinn
 'S tha, &c.

Tuille 's tuille, &c.

GLEIDHIBH 'N DAINGNEACH. ("Hold the Fort.")

1. Ho! mo chàirdean, faicibh 'n sanus
 'Luasgadh anns an speur!

Sud ath-neartachadh am fradharc,
'S faisg nis buaidh, 's tha feum!

“Gleidhibh 'n daingneach, tha mis tighinn!”

'Se their Iosa ruinn.

Suas a' bhratach 's biodh ar freagairt—

“Tre d'ghràs gleidhidh sinn.”

2. Faicibh feachd ro-làidir 'dlùthadh.

Satan air an ceann;

Daoine treun gach taobh dhinn tuiteam,

'S fàgail misnich fann.

“Gleidhibh,” &c,

3. Faicibh 'bhratach àluinn 'lasadh,

Cluinnibh 'n trompaid 'seirm,

Bheir sinn buaidh an ainm ar Ceannaird

Thar gach nàmh 'thog airm.

“Gleidhibh,” &c.

4. Ged is teinnteach, buan an comhrag

Fuasglar oirnn gun dàil;

So Ceann-iùil nam buadh 'tigh'nn thugainn.

Suas bhur n-iolach àrd!

“Gleidhibh,” &c.

THA MIS' AN SO: CUIR MIS'.

(“Here am I: send me.”)

1. EISD! 'Se sud guth Iosa 'glaodhach:—

“Cò theid mach an diugh a bhuain?

Faic! tha raointean geal chum fogh'raidh,

Cò bheir steach na sguaban trom'?”

Gu h-àrd, treun tha 'n Tighearn ag éigheach,

'S mòr an duais a thairgear leis,

Cò bheir freagradh dha gu deònach

“Tha mis an so; cuir mis, cuir mis!”?

2. Thar a chuan mur feud thu seòladh
 Furtachd 'thoirt an dùth'chaibh céin,
 Gheibh thu truaghana nis fhaisge;
 Furtaich or' 'nad starsnaich féin.
 Mur 'eil miltean gu thoirt agad,
 Ach a mhàin an dà bhonn bheag,
 Thoir sin fhéin o ghaol do Iosa,
 'S bithidh e ro-fuachmhor aig.

3. Ged nach d'fhuair thu teang nan aingeal,
 Ged nach searm'naich thu mar Phol,
 Faodaidh tu gràdh Ios' a mholadh—
 "Uan Dé 'ghiùlain peacaidh 'n t-saogh'l."
 Ged nach dùisg thu suas na h-aingidh
 Le eagal 's uamhann latha bhràth,
 'S urrainn thu clann bheag a stiùireadh
 Dh-ionnsuidh Chrìosd 's a ghairdean tlàth.

4. Fada uait biodh cainnt an leisgein—
 "Cha 'n 'eil obair 'fhreag'ras orms,"
 'M feadh 's tha anama dhaoine 'bàsach',
 'S Tighearn an fhogharaidh gad' ghairms.
 Gabh thus' naith an obair bheir E,
 'S bitheadh i na tlachd do d' chridh;
 Eisd ri 'ghuth, 's gu h-ealamh abair,
 "Tha mi 'n so; theid mi, theid mi!"

5. Mur buin dhuit-sa bhi'd fhear-faire
 Air ball' Shìoin, 'seasamh àrd,
 Comh'rachadh na sligh gu flaitheas,
 Tairgseadh beatha 's sìth do chàch;
 Faodaidh tu le ùrnuigh 's fialachd
 Obair dheanamh 'ghabhar uait,
 Faodaidh tu, mar Aaron dìleas,
 Làmhnan fàidh 'chumail suas.

6. Ged nach leatsa measg nan seanair
 Ait fear-teagaisg ris an géill;
 "Beathaich m'uain," deir Crìosd, ar Buachaill,
 Thoirs' am biadh gu ruig am béil.
 'S theagamh gu'm bi 'chlann ud fathast
 Threòraich thu 's do làmh air chrith,
 • Air am faotainn measg do sheudan
 Anns an tìr sin 's fearr air bith.

AN SEACHRANAICHE. ("Prodigal Child.")

1. PILL dhachaidh! Pill dhachaidh!
 Nach 'eil sgìos air do chridh,
 Oir 's ann dorch bha do shligh,
 Is ro-aon'ranach garbh?
 Thus' air seach'ran a dh-fhalbh!
 Nach pill thu dhachaidh?

Comh-fhonn—

Dhachaidh! pill, oh, pill, pill!

2. Pill dhachaidh! Pill dhachaidh!
 Ni sinn faire gu 'm pill,
 'S aig a gheat seasaidh sinn,
 Gun a dhùnadh a nochd.
 O sheachranaich bhochd!
 Nach pill thu dhachaidh?
 Dhachaidh! &c.

3. Pill dhachaidh! Pill dhachaidh!
 O chùis coire is cràidh,
 O ghaol peacaidh 's o nàir,
 O'n ti mheall thu 's a bhuair.
 O sheachranaich thruaigh!
 Nach pill thu dhachaidh?
 Dhachaidh! &c.

4. Pill dhachaidh! Pill dhachaidh!
 Gheibh thu aran gu d' shàth,
 Agus caidreamh ro-bhlàth,
 'S cha dean maoidheamh ort aon.
 O leinibh a chlaon!
 Nach pill thu dhachaidh?
 Dhachaidh! &c.

FOLAICH DO MHULAD. ("Bury thy Sorrow.")

1. RACH 's folaich do mhulad,
 Tha chuid féin aig gach neach;
 Cuir folach air buileach,
 Le cùram 's le beachd.

Gu ciuine dean 'chnuasach
 'S an uaigneas leat féin,
 Sgaoil mach e roimh Iosa
 'S bidh h-uile ni réidh.

2. Sgaoil mach e roimh Iosa,
 'Tha eòlach air bròn ;
 Sgaoil mach e roimh Iosa,
 'Ni leighis do leòn.
 Cum cuimhn air an aoibhneas
 Dhòirt Ios' air do shligh ;
 'Se Esan bheir suaimhneas—
 Dha fosgail do chridh.

3. Tha daoine eil' ag osnaich'
 Gun solus 'nan oidhch',
 'S an cridh ach beag sgàineadh,—
 Thoir-s comhfhurtachd dhoibh.
 Cuir comhdach air t-àmhghar,
 'S bi 'd bheannachd do chàch.
 Bi aoibhneach 'nan làthair,
 'S do bhròn air Ios' fàg.

CHA BHI FAD. ("Sweet By and By.")

1. Tha tìr ann tha n'as dealrach no là,
 Tìr a chi sinn tre chreidimh o chéin,
 Oir tha 'n Rìgh 'n sin 'na mhaise a ghnàth
 'Chaidh a dh-ullach' dhuinn àite leis féin.
 Oh 'n sgeul ait, cha bhi fad
 Gus an coinnich sinn thall air an tràil
2. 'N uair a gheibh sinn ar cas air an tràigh,
 Canar leinn òrain fhonnmhor nan saoi,
 'S bidh ar spiorad tur saor o gach cràidh,
 'S cha tig sgìos 'thogail osnaich a chaoidh.
 Oh 'n sgeul ait, &c.

3. Do ar n-Athair tha fialaidh 's làn bàigh
 Bheir sinn cliu agus moladh gun chlos,
 Airson Tiodhlac do-labhairt a' ghràidh
 Is gach beannachd a shealbhaich sinn bhos.
 Oh 'n sgeul ait, &c.
-

AM BÀT-BEATHA. ("The Life-boat.")

1. SOLUS 'san dorch, a sheòl'dair, 's faisg briseadh fàir!
 Faic thar na tonnaibh beucach Caladh-an-àigh.
 'S doirbh fhuair thu 'n turus, sheòl'dair, ach 's dlùth
 dhuit fois,
 'S sàbhailt thu am bàt-na-beatha. Iomair a nis!

Comh-sheirm.

Iomair gu tràigh, sheòl'dair, iomair gu tràigh!
 Suarach leat biodh luasgadh-tonn, bi tarruing an
 ràimh.

Sàbhailt am bàt-na-beatha, na bi strìth ri féin,
 Fàg an t-seann long-bhrìste sin, is iomair gu dian.

2. Earb nis ri bàt-na-beatha, earbs' eil' tha faoin.
 Ged is treise stuaidhean 'bualadh, ged is gailbhich sian,
 Na gabh suim do ghaothaibh stoirmeil le'm beucadh
 ard,
 Cum do shùil air Reult-na-Maidne, 's iomair gu tràigh.
 Iomair gu tràigh, &c.

3. 'S òirdhearc a' mhaduinn, sheòl'dair, suas tog do shùil;
 Neoil is dorchadas a' teicheadh, glòir 'tarruing dlùth!
 Sàbhailt am bàt-na-beatha, sheòl'dair, seinn gun tàmh
 "Glòir is glòir is halleluia?" Iomair gu tràigh!
 Iomair gu tràigh, &c.
-

GAIRDEANA IOSA. ("Safe in the Arms of Jesus.")

1. TÈARUINT an treun-ghlac Iosa,
 Tèaruint 'na uchd ro-chaoin,
 Le bratach a' ghràidh sgaoilt tharum
 M' anam gheibh fois gu caomh.

Eisd ! cluinneam guth nan aingeal.
 ('S aoibhneach le m' chridh an cèol !)
 Thar a chuan iaspeir thig e—
 Oran o thìr na glòir :—

Tèaruint an treun-ghlac Iosa
 Tèaruint 'na uchd ro-chaoin,
 Le bratach a' ghràidh sgaoilt tharum
 M' anam gheibh fois gu caomh.

2. Tèaruint an treun-ghlac Iosa,
 Saor o chnàmh cùram 'chaoidh,
 Saor o gach buaireadh saogh'lta,
 Peacadh cha bhi 'n sin gu m' chlaoidh.
 'M fasgadh o bhròn nam fuar-dhealt,
 Saor o gach eagal 's ceist,
 Measam m' uil' dheuchainn eutrom
 'S m' uile dheòir nis ach beag.

Tèaruint, &c.

3. Iosa, 'se m' thlachd do Dhèidean !
 Ios' air mo sgàth fhuair bàs,
 Carraig nan Al,—gu daingean
 Earbaidh mi ris gu bràth.
 Ios' m' àite-tàimh ! 's gu foigh'dneach
 Feitheam gu'n teich na sgàil,
 Feitheam gu'm faic mi 'mhaduinn
 Briseadh an glòir o'n àird.

Tèaruint, &c.

SEUDAN. (“Jewels.”)

1. 'N UAIR a thig E, 'n uair a thig E,
 'S gun dean E suas 'sheudan,
 Uil' a sheudan, 's luachmhor 'sheudan,
 'Chuid féin is a rùn.

C. f. Mar na reultan 'sa mhaduinn
 'Na chrùn bòidheach 'lasadh,
 'S iad bhios maiseach,—gach neamhnai—
 Gheibh àite na chrùn.

2. 'S E tha 'tional, 's E tha 'tional
Gach neamhnaid d'a rioghachd.
'S glan iad uile, 's soilleir uile,
'Chuid féin is a rùn.

Mar, &c.

3. A chlann bheag ud, a chlann bheag ud
'Bheir gràdh d'am Fear-saoraidh,
'S iad na seudan, 's luachmhor 'sheudan,
'Chuid féin is a rùn.

Mar, &c.

THIG CHUM AN T-SLÀN'GHEIR.

("Come to the Saviour.")

1. THIG chum an t-Slàn'gheir, moile na dean;
Gheibh sinn 'na fhocal seòladh d'ar ceum;
Seasamh 'nar measg tha Crìosd an diugh féin,
'Labhairt gu caoimhneal, "Thig!"

O. f. 'S aoibhneach, aoibhneach bhios a choinneamh
mhòr,
'N uair thig sinn (o'r peacadh glan is saor)
Cruinn ann ad fhianuis, Shlàn'gheir ar gaoil,
'S an dachaidh shiorruidh sin.

2. "Fuilgibh do na leanabaibh!"—guth Chrìosd 's e
th'ann.

Leumadh gach cridh le aiteas a danna,
'S biodh Es ar roghainn tuilleadh o'n àm-s;
Moile na dean, ach thig.

'S aoibhneach, &c.

3. Smuainich a rìs, an diugh tha E leinn.
Urram is géill d'a àithn' thugadh sinn,
'S caoimhneal a bhriathran, éisdibh is cluinn:—
" 'N tig sibhs', mo chlann, an tig?"

'S aoibhneach, &c.

NI 'N TIGHEARN AIR AR SON.

("The Lord will provide.")

1. AIR dòigh no dòigh eile ni 'n Tighearn air ar son.
 Math dh'fheudt nach e m' dhòigh-s e;
 Math dh'fheudt nach e t' dhòigh-s e,
 'S gidheadh ann a dhòigh féin
 Ni 'n Tighearn air ar son.
O. f. Mar sin anns bidh ar n-earbs',
 'S ni Es air ar son;
 Seadh, 'san Tighearn bidh ar n-earbs',
 'S ni Es air ar son.
2. Aig àm no àm eile, ni 'n Tighearn air ar son.
 Math dh'fheudt nach e m' àm-s e,
 Math dh'fheudt nach e t' àm-s e;
 'S gidheadh ann a àm féin
 Ni 'n Tighearn air ar son.
 Mar sin, &c.
3. Na tuiteadh do mhisneach ; ni 'n Tighearn air ar son.
 'S biodh so dhuinn mar chomhar,
 Cha d' labhair E focal
 Roimh so nach do thachair.
 Ni 'n Tighearn air ar son.
 Mar sin, &c.
4. Gabh romhad le dànachd, oir sgoltaidh an cuan.
 Air slighe ro-ghlòirmhor,
 Le iolach gu ceòlmhor,
 Gun tog sinn fonn òrain :—
 "Ni 'n Tighearn air ar son."
 Mar sin, &c.

DUILLEACH A MHÀIN. ("Nothing but Leaves.")

1. DUILLEACH a mhàin ! Tha 'n Spiorad cràidht'
 'N uair chaithear beath gun fheum ;
 'N uair chead'cheas coguis peacadh dàn,
 'S nach cumar bòid no gealladh slàn,
 'S gur crìoch do strìth nam bliadhn'
 Duilleach a mhàin ! duilleach a mhàin !

2. Duilleach a mhàin ! 'n àit diasan làn—
 An toradh 'gheall ar n-òig ;
 Chuir sinn siol maith, 'se cogal 'dh-fhàs,
 Cainnt, cainnt gun bhrìgh, 's cha ghnìomh'ra gràis,
 'Se bhuainear dheth fa-dheòidh—
 Duilleach a mhàin ! duilleach a mhàin !

3. Duilleach a mhàin ! Cha 'n fhighear sgàil
 Gu folach na chaidh seach :
 'N uair chùnnatar leinn gach ceum a rinn,
 Lùth'd là a chaill 's mhi-bhuilich sinn,
 O 's cianal 'dheanamh mach !—
 Duilleach a mhàin ! duilleach a mhàin !

4. Ah ! cò theid mach 'thoirt fàilt d'a Thriath,
 'S gun aig ach duilleach sheargt ?
 Cò thilgeas sìos roimh 'n t-Slàn'ghear chaomh,
 'S E 'suidh air caithir-bhreith an t-sao'il,
 An àit meas abuich dearg—
 Duilleach a mhàin ? duilleach a mhàin !

CONTENTS.

	PAGE
Am Bat-beatha, ("The Life-boat,")	10
An Geat Fosgailt, ("The Gate Ajar,")	4
An Seachranaiche, ("Prodigal Child,")	8
Cha Bhi Fad, ("Sweet By and By,")	9
Duilleach a Mhàin, ("Nothing but Leaves,")	13
Folaich do Mhulad, ("Bury thy Sorrow,")	8
Gairdeana Iosa, ("Safe in the Arms of Jesus,")	10
Gleidhibh 'n Daingneach, ("Hold the Fort,")	5
Ni 'n Tighearn air ar Son, ("The Lord will provide,")	13
Seudan, ("Jewels,")	11
Tha mi Tighinn, ("I am Coming,")	3
Tha mis' an So: cuir mis', ("Here am I: send me,")	6
Thig chum an t-Slàn'gheir, ("Come to the Saviour,")	12
Tuille Feitheamh, ("More to follow,")	5

Rhoderick Mac Gowan
Glasgow $\frac{19}{5779}$ -

DR. JOHN MACLACHLAN

THE
GAELIC SONGS

OF THE LATE

DR. MACLACHLAN, RAHOY,

WITH PREFATORY BIOGRAPHY,

EDITED FOR THE

Ardnamurchan, Morven and Suineart

ASSOCIATION,

BY

H. C. GILLIES.

GLASGOW:

PRINTED BY ARCHIBALD SINCLAIR, 62 ARGYLE STREET.

1880.

P R E F A C E .

IN reissuing the songs of the late Dr. MacLachlan, the Association is actuated by a desire to give their countrymen, in a handy form a measure of the pure mother tongue, which is at once healthy, elevating, and inviting ; and they hope that while this may be of more peculiar interest in their own native districts, it will prove acceptable to the Gaelic-speaking people at large.

To a people essentially poetic, but whose force of spirit is now because of oppression sadly abated, it is hoped that these songs though their bulk be not large, nor their literary merit very high, contain so much of the true, healthy Gaelic life and language as will make them very welcome. The morbid hopelessness which stamps the face of every poor remnant of a departed greatness really calls for what of healthy breathing can be communicated to them by their fellows who, enjoying greater freedom, and to whom life being real, have grown up in sympathy with the expressed inspiration of their best life, beautifully and healthily breathed by their bards.

Many seek life and get unhealthy excitement, in low works of fiction, and the effect is certainly not good. The healthy Highlander has no pleasure in such literature ; he does not require, and does not appreciate excitement of this kind, but

he has a pleasure and a delight in the beautiful, the pure, and the good, as these are so well set forth in his Gaelic lyric poetry. There are exceptions we know "arising on the side of beauty and taste from vulgarity ; on the side of morals and feeling from coarseness ; on the side of mind and spirit from unintelligence," for which maladies we cannot possibly prescribe any remedy of a better kind than this savoury morsel of song from Dr. MacLachlan.

John MacLachlan was born at the farm-house of Rahoy, in the year 1804, in the centre of a district whose ancient history, rich traditional lore, and gorgeous scenery all combined to make it peculiarly a home of inspiration.

" Morvern and Morn and Spring and Solitude !

" In front, is not the scene magnificent.

And bathing its winding shores on the north

" A Highland Loch—Loch Sunart

" All shadowed there as in a spiritual world

" Where time's mutations shall come never more :

The beauty seems

" All of one element ; nor wonder finds

" An end of wondering, nor Love of love

" Gazing together down the abyss divine.

Further to the west it is washed by the mighty flood of the Sound of Mull—

" Dark Mull thy mighty Sound

" Where thwarting tides in mingled roar

" Part thy swarth hills from Morvern's shore,

Of which Sir Walter Scott further says
 " In fine weather a grander or more impressive scene both from its natural beauties, and associations with ancient history and tradition *can hardly be imagined.*" To the testimony of Professor Wilson, and Sir Walter Scott, it is not necessary that we should add, that of the many other writers who de-

clare this region “the most delightful in the British Islands.”
It was here then that—

“Roaming o’er the wilderness, the bard
 “Whose genius gave unto his native glens
 “A beauty and a glory not their own,
 “Peopling the mists with phantoms—the wild bard
 “Whom Morven in her sacred memories,
 “Dreaming of Ossian, aye will link with pride
 “To that great son of song—
 “Of sunshine, calms, and storms of thunder-gloom,
 “Did celebrate the virtues, and the forms
 “In which they were entwined
 “In Gaelic lyrics untranslatable.

His father was of the family of Dunadd, which estate, famous in history as the capital of the ancient kingdom of the Dalriads, his ancestors long possessed. After studying Medicine in the University of Glasgow, he practised his art in his native district, and so successful was he, especially in some branches of his profession, that his fame was in all the land. In Mull, Morven, Ardnamurchan, and Sunart, his services were greatly prized. He was much beloved by the poor, and commanded their confidence, affection, and respect throughout his lifetime in a peculiar degree. His professional labours though extensive were not of the most remunerative kind, so that often towards the close of his life he was in straitened circumstances. He owned a small property at Dumbarton, but it is known, and here mentioned to the honour of his memory, that whatever his difficulties, however much his need, he never appropriated one penny of the income from this source but uniformly gave it towards the comfortable support of his two sisters, one of whom is yet alive.

According to a peculiar trait of their character, the people entwined his life with many wonderful, and marvellous

incidents. His student days are especially enriched by unspeakable resurrectionist adventures. We with abated breath, have often heard it told by the Oracle of the "*Céilidh*" with a creeping pathos that made the very oiliest juvenile hair stand on end, how in one of these adventures the integrity of a sack, in which he carried off a "subject" giving way, led to consequences which to the lay mind were altogether unearthly.

"He had rehearsed with such familiar power,
"With such an active countenance, an eye
"So busy, that the things of which he spake
"Seemed present ;

In affairs of the heart his accidents are no less wonderful and accredited. It is told how on an errand of this nature in which it was necessary for him to cross a considerable arm of the sea, he availed himself of the accommodation of a Highland bull that happened to be grazing in the neighbourhood in order to get across more conveniently. Getting the bull afloat, and "holding on" he, it is said, managed to effect a fairly expeditious transit in this unfamiliar way. He was seen in the course of his progress by some natives, who, not being in the way of seeing Highland bulls made available in this manner, were not slow in ascribing his transport to another uncouth agent, who was generally accredited with a readiness to give a mysterious assistance to certain persons ; and on this occasion the matter was beyond all doubt or hesitation, "for" said they "we saw his horns."

Nothing short of a special providence can have delivered him from the many straits, into which he often led himself in affairs of this kind, but it is remarkable that he always made a creditable escape ; never once even did he fail. Perhaps this explains the extent to which these stories contain truth.

So much of his life as we have in his songs, is essentially pure and healthy. It is true he had our common weaknesses in full measure, and sensitiveness of spirit in much greater measure than goes to constitute that more cautious, but less noble, uncharitable spirit of the "sons of arithmetic and of prudence," that would frown on a life with which it was impossible for their coarser clay to be in sympathy.

His certainly were natural talents of a very high order, which well directed should have carried him far into the front—his a poetic gift, of which we have but the few appended glimmerings, doubtless of the finest quality, and which cultivated might have borne great fruit. The life of a Physician, however, and his training are of such a kind, showing human life and human affairs in a light too often of a nature not at all calculated to inspire the spirit of poetry, as may in some part account for the limited exercise of his powers in this direction.

It is almost incongruous to meet with such exquisite tenderness in one having nothing of the typical man of feeling about him, but rather in an eminent degree the stature and bearing of the warrior with an expression of face royal in the highest sense. In person he was tall and powerfully built, erect and free—almost musical—in his motion ; and a large affable dignity of presence, and a thoughtful yet cheerful countenance gave a splendid character to an uncommonly well proportioned frame. Even in his latter years when pity, hitherto locked within, asserted itself on his features, and possibly also a discernible shade of remorse, when paralysis marred motion and expression, and when his circumstances and conditions of life had much changed, and doubtless much affected him, even then the nobility of character remained, inseparable to the last. He could not be small. Nature might well say of him, "*This was a man.*" We regret very much that no better portrait

him can be got than the poor amateur effort from which our lithograph is taken. It cannot serve much purpose to such as never saw him. To those who were acquainted with him in life, it may serve a blank outline into which they perhaps more easily can recall the living expression.

Though his songs may not claim equal importance or value with the great hoary epic of Ossian, with the vigour of Mac Mhaighstir Alastair, with the passion of William Ross, or the healthy rill of Donnacha Bàn, yet they possess several of the best qualities of poetry in such degree as makes them well worthy of preservation.

Dr. Clerk, Kilmaillie says "as to his poetical powers and his exquisite ear for rhythm, there need be no reticence: he was a poet and a very sweet singer." Of this quality noted by Dr. Clerk, we may instance

'S iad a chuireadh an iomainn 's a leanadh i teann
Cho luath ri buic earba feadh gharbhach nam beann,

Than this last line we know nothing more exquisite, and this beauty of melodious rhythm is not attained at the sacrifice of idea, for in this same line we have a complete picture which to any one in sympathy with it is quite delightful.

His word paintings are always well toned, never heavy, often charming.

Tha guth na cuthaig air do stùchd,
 An smudan air do ghéig,
 Os ceann do lón tha 'n uiseag ghrinn
 Ri ceileir binn 's an speur.

Tha *suaimhneas* air gach luib fo bhlàth
Baigh air gach creig 'us cluain
 'Toirt a'm chuimhne mar a bha
 'S na laithean thàrladh uainn.

No one can read these scenes but would wish he had his lot in some such. One feels the crust of his spirit, the

rigidity of life softened and warmed by the imagination even of so great a *suaimhneas* and such overflowing *bàigh*.

His use of words is also remarkably choice. Some of his passages can compare favourably even with the recognised beauties of Donnacha Bàn.

Cluinnidh mi 'n *fhairge* ri *borbhan*
 'Co-fhreagairt ri *torman* nan *dos* ;
 Cluinnidh mi *braoilich* nan *aimhnean*
 'Co-fhreagairt ri *raoicich* nan *eas*.

This is a pretty piece of a word-weaving that is quite common with him ; there is no artificial stiffness about it ; it is just as if the sea and the torrents had themselves spoken, and each in its own great and peculiar dialect.

Akin to this quality is the peculiar suitableness of the airs to the words of the songs. If one could conceive the songs planted in a genial soil, these pretty airs would be their natural flowers in bloom. They can not, in many cases, be separated but at the complete sacrifice of meaning and effect. One has no conception of the beauty of some simple expressions till they are sung.

We find this beautiful simplicity, and sympathy with the tenderness of beauty, combined with large humane affections which get adequate hearty expression ; and departing further we find him at times throwing himself into the great harmony of the troubled elements, and putting their great commotion into human speech—into Gaelic, than which, for such expression it has been long admitted, none other speech is better or perhaps equally adapted.

Feuch a nis beithir na beucaich
 A' srachdadh nan speuran le fuaim ;
 'S ann shaoil leam, 'n uair chuala mi 'n riasladh,
 Gu-n tuiteadh an iarmailt a nuas.

With this we leave them to the reader, and heartily recommend them to his study ; they will amply requite the trouble.

To the present edition there are added a few pretty pieces which did not appear in the first edition published by Mr. Sinclair, though they all are given in his lately-published splendid collection, the *Oranaiche*. “ Ho ro gu’m mi ga d’ chaoidh,” is here given. We have every reason to believe it is in its proper place from personal testimony as well as from the evidences in the song itself. Other pieces are given about which never was any doubt.

We regret that we cannot give the airs with the songs. Should it be found desirable we shall endeavour to give the music in a convenient form as soon as possible.

We also give a “ Marbhrann” to Dr. MacLachlan, by Mr. Duncan MacPherson, which requires no apology—a creditable production, well expressing the affection and respect in which the subject of it was held by the people among whom he lived and died.

DAIN AGUS ORAIN.

D U A N A G .

AIR Fonn :—“ *An Gille dubh cha tréig mi.*”

O ! seinnidh mi mo dhuanag ;
Seinneam, seinneam suas i :
Seinnidh mi do'n ghruagaich
'G am bheil an gluasad farasda.

'S moch a rinn mi éiridh
'S a' mhaduinn chùbhraidh, Chéitein ;
Gathan ciùin na gréine
A' lasadh speur 's a' chamhanaich.

A' ghrian cho tlàth, 's cho òirdhearc,
'Soillse àrd nam mòr-bheann ;
Smùid thar dhealt nan lòintean,
'S an drùchd 'n a lòd air mheanganan,

Sud e air an stùchd ud
An coilleach dubh a' dùrdail ;
So i 'chuthag shunndach,
'Us sùrd aic air a caismeachd.

Feuch an uiseag bhòidheach
Ag éiridh as a' mhòintich,
'S ag itealaich le sòlas
Os ceann a còsaig fholaichte.

Tha seillein beag na Bealtuinn
 'Dol seachad oirnn 'us srann aig',
 A thrusadh a mhill shamhraidh;
 'S cha chuir an geamhradh ainnis air.

O'n thuit dhomh bhi 's a' chòisridh,
 Seinneam leis a' cheòlraidh—
 Seinneam duan do'n òigh-ghil,
 Gu sunndach, deònach, caithreamach.

'S e smuainteachadh mu'n mhaighdinn
 A's àbhaist dhomh gach oidhche—
 A' cuimhneachadh do chaoimhneis
 'S e chum an raoir 'am chaithris mi.

Tha d'anail leam na's cùbhraidh,
 'N uair labhras tu gu ciùin rium,
 N' am barrach òg a' brùchdadh
 A mach le tùis na meala dheth.

Ach cia mar ni mi luaidh
 Air na h-uile dreach 'us buaidh ort,—
 Do nàdur geanmnaidh, stuama,
 Gu soitheamh, suairce, ceanalta.

Cinnteach tha e 'n dàn domh
 An gaol a thug mi mhàin dhuit,
 Nach dealaich e gu bràth rium
 Gus am fàg an anail mi.

O! sonas agus àgh ort
 Ri fad do ré, 's do làithean;
 'S am freasdal, anns gach àite,
 Le 'ghràsan, a bhi maille riut.

O R A N .

AIR FENN :—“ *Gu mo slàn gu-n robh 'm fùran*
'Chaidh a null uainn thar saile.”

Ni mi òran le dùrachd,
 O hì na hì ù o,
 Do rìbhinn a' chùil duibh,
 'S grinne sùgradh 'us mànan.

Slàn iomradh gu d' ionnsuidh,
 'S tu 'chuireadh gu sunnd mi,
 'N uair a chithinn do shùil ghorm
 A' tionndadh gu blàth rium.

Sùil ghòrm a's tlàth sealladh,
 Lìonta, ciùin fo d' chaol mhalaidh ;
 Gruaidh mar ròs dearg 'n a earradh,
 Beul tana, fiamh-ghàir air.

Beul tana, glan, mìnealt'—
 Deud shnaighte, ro dhìonach,
 Bu cheanalta brìodal,
 'S o'n sìobhalta fàilte.

D' fhàilte 's d' fhuran a b' fhiù leam,
 'Tighinn o'n anail a's cùbhraidh
 Na barrach a' brùchdadh
 Air ùr dhos a' Mhàighe.

Gu bheil suairceas le ceanal
 Ann an gluasad na h-ainnir,
 'Tha o 'bonnaibh gu 'ceannaidh
 Gun ainneamh, gun fhàilinn.

Leam bu taitneach 'bhi 'sùgradh,
 'S 'g ad theannadh gu dlùth rium,
 'S mo làmh bhi gu cùirteil
 A nunn fo d' chùl fàineach.

Leat mo dhùrachd 's mo bheannachd,
 Bi'dh mo rùn ort ri m' mhaireann,
 Chaoidh cha tréig mi mo ghealladh
 Gus an dealaich am bàs sinn.

O R A N .

AIR FÖNN :—" *O nighean donn nan gabhar.*"

Ged a tha mi 'n nochd 's a' chòisridh
 Maille ri fleasgaichean bòsdail,
 'S nìonagan cho rìomhach, spòrsail,
 Le slòda 's le sròl a' danns'.

Nìonagan cho rìomhach, stràiceil,
 'S beag a chuir mi dh' ùigh 'n an àbhachd,
 'S mòr gu-m b' annsa leam 'bhi 'mànran
 Riut, a ghràidh, air sgàth an tùim.

'S mòr gu-m b' annsa leam 'bhi 'sùgradh
 Leis an nìonaig chaoimh-ghil, chùil-duibh,
 Anns an doire 'n goir an smùdan,—
 Bun an stùic air ùrlar glinn.

Chi mi pailteas deoch 'g a taomadh,—
 Fìon, 'us branndaidh, 's brìgh a' chaochain;
 B' annsa leamsa uisg' an aonaich
 O d' làimh chaoimh, aig taobh an uillt.

'S ann a bhòdhras iad le 'n ceòl mi,—
 Pìob, 'us fìdhleireachd, 'us bòilich ;
 'S mòr bu bhinne leam do chòmhradh,
 'S d' òrana 'bu mhòdhar fuinn.

'S ann leam fhéin bu bhinne 'chòisridh
 Anns a' mhaduinn Chéitin, chedthar,—
 Uiseagan os ceann nan lòintean,
 Smedraichean air meòir 's a' choill.

Crodh a' nuallanaich 's a' geumnaich,
 Laoigh a' riodais, 'us a leumnaich,—
 Buachaillean a' ruaig a' chéile,
 A' cumail an treud ud cruinn.

Sud e 'n ceòl a's binne 'chualas,
 Luinneag fòil aig bannal ghruagach,
 Aig iomain a' chruidh laoigh do 'n bhuaile,—
 Cuach, 'us buarach air an druim.

Mo leannan fhéin 'n an teis-meadhoin,
 'Seinn an òrain cheòl-mhoir, mhilis,—
 Anail chùbhraidh, deud a's gile,
 Anns a' bheul a's grinne ponc.

Lasadh mo chridhe le gràdh dhuit
 'N uair a nochdadh tu air faireadh ;
 'S tu cho geal ri cobhar sàile
 'Tigh'n gu tràigh air bhàrr na tuinn'.

Ged a thug mi ré a' gheamhraidh
 Air na sràidean anns a' Ghalltachd,
 Bì'dh mi 'triall 'an tùs an t-shamhraidh
 'Shealtuinn m' annsachd anns na glinn.

Théid mi 'shealltuinn air an ainnir
 'N uair a thriallas uainn an t-earrach,
 Leam bu taitneach suidhe mar riut,
 Mo làmh tharad, 's mi ruit teann.

Leam bu taitneach suidhe làmh riut
 Ann am bhreacan air an àiridh,
 Ag éisdeachd ri d' chòmhradh mállda,
 Bhiodh mo làmh fo 'd leadan donn.

C U M H A .

AIR Fonn :—“ *O ! 's toil leam mo nìonag.*”

Thàinig sgeula mo chruadail
 Gu-n do chuir iad 's an uaigh thu,
 'S goirt mo chridhe bho 'n chuala,
 Ged nach d' fhuasgail mo dhèidh.

Tha do leaba lom, fuaraidh ;
 'S trom do chodal, 's ro bhuan e ;
 Chaoidh cha-n éisd thu ri m' luaidh-sa,
 'S cha ghluais thu ri m' cheòl.

Bha do ghluasad gun eucoir,
 Gun uireasbhuidh céille ;
 Leam bu taitneach 'bhi 'g éisdeachd
 Ri séisde do bheòil.

Tha do bheul a nis dùinte ;
 Cha-n 'eil léirsinn 'na d' shùilibh,—
 S fuar an cridhe 'bha mùirneach,
 Anns an ùir, 's e gun deò.

Mar bhuanaich am bàs thu
 Seach na dillsean 'tha làthair,
 Cinnidh feanntag 's a' ghàradh
 'N uair thig fàilinn 's an ròs.

Sud an ròs a bha cùbhraidh
 Air géig nan dos ùrail,
 B' òg 's a' mhaduinn e 'brùchdadh ;
 Sheachd 'us shùigh e trà-nòin.

Chuir thu mise gu smaointinn,
 Nach innis mi 'dhaoine ;
 'S mairg 'chuir ùigh anns an t-saoghal,—
 'S iomadh caochladh 'teachd oirnn.

Ged tha càirdean gu deurach,
 'S faoin an cumha leam féin e ;
 'Théid gu cuirm 'us cùirt éibhneis
 'Giùlan éididh a' bhròin.

Ged tha m' éideadh gun mhùthadh,
 'S mi gun deur air mo shùilibh,
 Gus an cuir iad 's an ùir mi
 B'ìdh mi 'd ionndrainn ri m' bheò ;

Chionn bu toil leam an nìonag,
 Bu ro-thoil leam an nìonag :
 Mo sgeul dubhach 'g a 'nnseadh
 Thu bhi 'd shìneadh fo 'n fhòid.

D O L E A N A B H .

Dean cadalan sàmhach a chuilein mo rùin,
 Dean cadalan sàmhach a chagair 's a rùin ;
 Cò nach tugadh a ghràdh dhuit,
 'S gur àillidh do ghnùis ?
 Dean cadal a phàisdein
 Gu samhach, sèimh, ciùin,—
 Gu-n robh sonas 'us àgh leat
 Gu bràth anns gach cùis.

Do shùil llonta ghorm, mheallach
 'S tlàth 'sheallas gach uair,
 'Nis air dùnadh 'an cadal
 Fo d' mhalaidh gun ghruaim ;
 D' aghaidh fhlaithesach, shìobhalt
 A's mìnealta snuadh,
 Gun àrdan, gun mhl-rùn,
 Air sìneadh 'an suain.

Ge b'e 'sheallas gu faoilidh
 Air d' aogas gun smùr,
 Cha-n fhaic e ach caomhachd
 Gu naomhail a' d' ghnùis ;
 Gur a cùbhraidh' leam d' anail
 N' am barrach 's a' bhrùchd :
 'S e 'neòinein do shamhladh
 'Maduinn shamhraidh fo dhrùchd.

Chuir am Freasdal gu bàigheil
 Gach àgh air do shnuagh :
 O ! gu-n tugadh e 'd nàdur
 Co-fhàs leis 'am buaidh :
 Gu-m fàs thu gu banail
 Ciùin, ceanalta, suaic',
 'Tabhairt aoibhneis do d' mhàthair
 An déigh d'àrach a suas.

O ! guidheam, a leinibh,
 Dhuit 'an deireadh mo dhàin,
 Am Freasdal bhi 'd stiùradh
 Le 'chùram gach là,
 Gus an tàmh thu gu sàbhailt'
 'An cala nan gràs,
 'S do chàirdean ga d' chòmhlaich
 Le deòthas, 'us fàilt'.

DO 'N CHUTHAIG.

Fàilt' ort féin, a chuthag ghorm,
 Le d' òran ceòlmhor, milis ;
 'S e seirm do bhedil 's a' Chéitein òg
 A thogadh bròn o m' chridhe.

'S ro bhinn leam d' fhuaim 's a' mhaduinn chéit',
 'S tu air bàrr géig 's an innis,
 No 'm feasgar ciùin aig bun nan stùchd
 'N uair bhiodh an drùchd a' sìleadh.

O ! innis c' àit' an robh do thriall
 'N uair bha na siantan fionnar ;
 N' an robh thu tosd gun chàil, gun toirt,
 'An còs a' chnuic fo dhubhar ?

'S mòr m' fharmad riut, a chuathag chaomh,
 Cha dean thu bròn 'n ad shiubhal ;
 'Chionn tha do dhoire daonnan gorm,
 'S do chridhe daonnan subhach.

Ged theicheas tu roimh'n fhuachd air àm
 Gu-m faic do ghleann thu rithis ;
 Ach 'n uair bheir mise ris mo chùl
 Cha bhi mo dhùil ri tilleadh.

'S truagh nach b' urrainn domh leat trial!
 Air astar sgéith' 'n ar dithis,
 Le caismeachd bhinn 'toirt fios gach àm
 'N uair bhiodh an Samhradh 'tighinn.

O R A N .

AIR Fonn :—" *Fly, let us all to the bridal.*

Dreadh 's a tearnadh nam bealaichean,
 Hóro 's aigeannach mi,—
 Ged rachiadh an saoghal gu gearan
 Cha leig mise smal air mo chridh'.

Ag imeachd gun solus, gun soillse,
 Fo dhubhar nan coilltean leam féin,
 Cha-n fhaic mi le dorch na h-oidhche
 Ach dealan a' sitheadh troimh 'n speur.

Cluinnidh mi 'n fhairge ri borbhan,
 'Co-fhreagairt ri torman nan dos;
 Cluinnidh mi braoilich nan aimhnean,
 'Co-fhreagairt ri raoicich nan eas.

'N uair dh' fhosglas doras nan speuran
 'S a bhoillsgeas an dealan o 'n iar
 Chi mi na nedil dhubha 'taomadh,
 'Us saoghal fo thaosgadh nan sian.

Feuch a nis beithir na beucaich
 A' srachadh nan speuran le fuaim ;
 'S ann shaoil leam 'n uair chuala mi 'n riasladh
 Gu-n tuiteadh an iarmailt a nuas.

Ged is uamhasach dhòmhsa 'bhi 'g imeachd,
 'N am aonar gun ghealach, gun ghrian,
 Tha m' aigne gun chùram, gun eagal,
 'S mo chridhe gun teagamh, gun fhiamh.

D' é 'chuireadh fiamh orm 's a' chunnart ?
 Nach 'eil mi 'an cuideachd mo Dhé ;
 Le cridhe nach meataich fo àmhghar,
 'S gun ghamhlas do neach 'tha fo 'n ghréin.

Ach chi mi solus gun luasgan
 Aig lochdar a' chruachain ud thall,
 Dredis na céir' ann an uinneig,—
 'S e 'deàrsadh mar rionnaig a th' ann.

O'n fhuair mi reul-iùil air an rathad,
 'S mi cinnteach gu-n d' amais mi gleann,
 Théid mi le sunnd thar a' chaislein,
 Ged tha mi car airsnealach, fann.

Ruigidh mi dorus mo charaid,
 Gun chùram, gun fharral, gun sprochd ;
 Bi'dh esan le loghnadh a' farraid,
 " D' é 'chuir an rathad thu 'n nochd ?

" Ciod é 'chuir thu nall thar a' chreachainn
 Gun uiread 'us breacan ga d' dhìon ?
 Gach dùil anns na speuraibh 'an aimhreit,
 'S mòr m' eagal gu-n d' chaill thu do chiall."

Freagraidh mise le spraichd e,
 " Ciod é sin an fharraid 'tha ort ?
 Thoir a nall fear a leasachadh cléibhe,—
 Cha-n fhaigh thu mo sgeul uam gun deoch."

'Sunndach a théid mi do 'n leabaidh,
 'S a gheibh mi mo chadal le suain ;
 Moch-thrà 'n àm éiridh 's a' mhaduinn
 Cha-n fhaic iad mo mhala fo ghruaim.

O R A N .

AIR FIONN :—“ *Coille Chragaidh.*”

'Nis o 'n chaidh an sgoth 'n a h-uidheam
 Suidheam air a h-ùrlar ;
 Cuiribh ògfhear seòlta, sgairteil,
 Do Chloinn-Airt g' a stiùradh ;
 'Nall am botal, lìon an copan,
 Olamaid le dùrachd
 Deoch-slàinte gach creutair bochd
 'Tha 'n diugh fo sprochd 's an dùthaich.

Siùdaibh 'illean, càiribh rithe,
 Bithibh cridheil, sunndach,
 Thugaibh làmh gu h-ealamh, dàn'
 Air cur an àird a siùil rithe :
 Na biodh cùram oirbh, no eagal,
 Seasamaid ar cùrsa ;
 Ruigidh sinn gu cala sàbhailt',
 Ged is dàn' an ionnsuidh.

Chaidh sinn seachad air a “Ghràtair”
 Ged a b' àrd a bhùirich—
 Ged a bha'n “Bun-dubh” cho gàbhaidh
 Ràinig sinn a nunn air ;
 'Dol seachad “Soi,” 'Rìgh bu mhòr
 An crònan 'bh' aig na sùithein ;
 'S e mo ghràdh an stiùradh grinn,
 Nach leigeadh mill g' ar n-ionnsuidh.

Nunn do Mhuile, nunn do Mhuile,
 Nunn do Mhuile théid i,—
 Nunn do Mhuile air bhàrr tuinne
 Ged robh 'mhuir a' beucaich.
 'S mi 'tha sunndach air a h-ùrlar,
 Air bhàrr sùigh ag éiridh,—
 Mo ghràdh an iùbhrach làidir, dhùbailt',
 'S na fir lùthmhor, ghleusda.

O R A N ,

A ghlinn ud shìos, a ghlinn ud shìos,
 Gur trom an diugh mo shùil,
 A' dearcadh air do lagain àigh
 Mar b' àbhaist doibh 'o thùs.

Tha do choilltean fathasd dosrach, àrd,
 'S gach sìthein àillidh, uain';
 'S fuaim an lùb-uillt nuas o d' fhrìth'
 'N a shuain-cheòl sìth 'am chluais.

Tha 'n spréidh ag ionaltradh air do mhàgh,—
 Na caoraich air an raon :
 Tha 'churra 'g iasgach air do thràigh,
 'S an fhaoilean air a' chaol.

Tha guth na cuthaig air do stùchd,
 An smùdan air do ghéig,—
 Os ceann do lòn tha 'n uiseag ghrinn
 Ri ceileir binn 's an speur.

Tha suaimhneas anns gach luibh fo bhlàth,—
 Bàigh air gach creig 'us cluain,
 'Toirt 'am chuimhne mar a bha
 'S na làithean 'thàrladh uainn.

Fuaim do chaochain, fead na gaoith',
 'Us luasgan àrd nan geug,
 'G ath-nuadhachadh le còmhradh tlàth
 Nan làithean àigh a thréig.

Ach chi mi d'fhàrdaich air dol sìos,
 'N an làraich', fhalamh, fhuar ;
 Cha-n fhaic fear-siubhail, far nan stùchd
 Na smùidean 'g éiridh suas.

Do ghàradh fiadhaich 'fàs gun dreach,
 Gun neach g' a chur air seòl,
 Le fiodh 'us foghnain ann a' fàs,
 'S an fheanntag 'n àite 'n ròis.

O ! c'ait' am bheil gach caraid gaoil
 'Bu chaomh leam air do learg
 A chuireadh fàiltean orm a' teachd,
 'Us beannachd leam a' falbh ?

Tha 'chuid a's mò dhiubh anns an ùir,
 'S an t-iarmad fada bh' uainn,
 Dh' fhàg mis' am aonaran an so,
 'N am choigreach nochdta, truagh.

'N am choigreach nochdta, truagh, gun taic',
 'S an aiceid ann am chliabh,—
 'N aiceid chlaoidhteach sin nach caisg—
 'G am shlaid a chum mo chrìch'.

'G am shlaid a chum mo chrìch le bròn ;
 Ach thugam glòir do 'n Ti,
 Cha tug e dhòmhsa ach mo chòir—
 Ri 'òrdugh bitheam strìochd'.

Tha lòchran dealrach, dait', nan speur
 Air tearnadh sìos do 'n chuan,
 'Us tonnan uain' na h-àirde 'n iar
 Ag iadhadh air mu 'n cuairt.

Sgaoil an oidhch' a cleòc' mu 'n cuairt,—
 Cha chluinn mi fuaim 's a' ghleann ;
 Ach an ceàrdabhan, le siubhal fiar,
 Ri ceòl a's tiamhaidh srann.

A ghlinn ud shios, a ghlinn ud shios,
 A ghlinn a's ciataich' dreach,
 A' tionndadh uait 'dhol thar do shliabh
 Mo bheannachd sìorruidh leat !

O R A N .

AIR FONN :—“ *Gur tu 'mo bhean chomuinn.*”

◀Gur moch rinn mi dùsgadh, 's an ùr mhaduinn chéit',
'S a dhìrich mi 'm bruthach gun duin' ach mi féin,—
Tha 'ghrian air a turas a' siubhal troimh 'n speur,
Dealt na h-oidhche a' tùirlinn thar ùr dhos nan geug.

A' dìreadh an aonaich ri aodan a' chùirn,
'S binn torman a' chaochain a's aoidheala bùrn,
Le 'ròis air gach taobh dheth ag aomadh fo 'n drùchd,
'S e ri deàrrsadh na gréine ag éiridh 'n a smùid.

'S binn na h-eòin feadh nam preasan gu leadarra 'seinn ;
Tha 'n uiseag làn sòlais ri ceòl os mo chionn ;
Na ba laoigh anns a' gheumnaich air an réithlein ud thall,
'S mac-talla nan creagan 'g am freagairt air ball.

'S àluinn trusgan a' ghlinne suas gu binnein nan stùchd ;
'S cùbhraidh bòltrach nan luibhean 'n am chuinnein mar
thùis ;

◀Ged 's bòidheach gach doire anns a' choillidh 's a' bhrùchd,
◀Ged tha 'm barrach cho ùrail cha dùisg e mo shunnd.

'An so air faobhar a' mhullaich gur muladach mi,—
Ceann-aobhair mo thuiridh leam gur duilich r' a 'nns';
Nach dìrich mi tuilleadh ri munadh 's an tìr—
Nach dean mi cùis-ghàire 'n gleann àillidh mo chrìdh'.

◀Cha-n 'eil gleannan cho aoidheil ri 'fhaotainn mù-n cuairt,
Le d' bheanntaineann àrda 'cuir sgàth ort o'n Tuath ;
Ann an dùdlachd a' gheamhraidh gun ghreann ort, gun
fhuachd ;
Mo sgaradh 's mo chràdh-lot a bhi d'fhàgail cho luath

Ged is iomadh fear finealt' anns na h-Innsean ud thall,
'Chaidh a dh' iarraidh an stòrais, o'n tha 'n t-òr oirnn cho
gann :

Am fear ainneamh de 'n àireamh a thig sàbhailt' a nall
'N a bhodach gun spéirid, odhar, éisleineach, fann.

Air tilleadh do 'n dùthaich 's e 'dhùisgeas am bròn
'Bhi 'faicinn m'a choinneamh luchd-comuinn na h-òig'
Cho sunndach, geal, loinneil, ged tha 'ghoinne 'nam pòc,—
Gun uireasbheadh slàinte, ged tha iad gun stòr.

'S mairg a mholadh na h-Innsean 's gach rioghachd o
dheas ;

'S am bi 'cholan 's an inntinn 'g an strìochdadh le teas :
Far nach urrainn dhuit gluasad gun fhuathas 'us geilt,'
Agus uamh-bheist 'g a chùbadh fo dhùiseal nam preas.

'S mi 'ghluaiseadh gun smalan ann an gleannan an àigh ;
'S moch a shiùbhlainn do phreasan gun teagamh, gun
sgàth ;

Anns an òg mhaduinn chùbhraidh, 'n uair bhiodh drùchd
air gach bàrr,

Nàile dhìrinn ri d' stùchd bheinn gun chùram roimh nàmh.

Ach 's tiom dhomh bhi 'g éiridh, 's bhi téurnadh o'n àird ;
Cha dean luinneagan feum dhomh, cha dean éigheach
dhomh stàth ;

Feuch am bàta fo 'còmhdach aig còmhnard na tràigh,
Tha gu m' ghiùlan null thairis á gleannan an àigh.

Bheir mi sùil thar a' bhealaich air na beanntan mu-n
cuairt ;

So an sealadh mu dheireadh air gach gleannan 'us bruach ;
A' fàgail leibh beannachd, 'n àm dealachadh uaibh,
A' téurnadh an aonaich 's iad mo smaointean tha truagh.

Ach 's diomhain mo smuaintean, nach faoin dhomh bhí
'caoidh,

Cha-n 'eil neach anns an t-saoghal 'g a fhaotainn le dhiù ;
Ge blàth an fhuil chraobhach 'tha 'taosgadh o m' chrìdh
'S ro gheàrr gus nach plog i fo phlocan 's a' chill

'Thi chruthaich an saoghal 's a chuir na daoine so ann,
'S a thug dhuinne Fear-saoraidh a dh' aontachadh leinn—
Tha thu 'g éisdeachd ri m' òran, cho brònach 'g a sheinn ;
Bìdh mi 'striochedadh do d' òrdugh ; bheir thu dhòmhsa-
mo roinn.

O R A N .

AIR Fonn :—" *Hail to the Chief.*"

'S neo-shunndach leam m' aigne o'n dhùisg mi 's a' mhad-
uinn,

'S mo shùil thar an aisig gu glas-bheinn a' cheò ;
Mo dhùrachd 'bhi thall ud, 'bhi dlùth ris an ainnir,
Le sùgradh tairis 'g a tarruing a'm chòir ;
Gur muldach m' inntinn, fo airsneal 's fo mhìghean,
Ag ionndrainn na h-lonaig, 'us briodal a beòil ;
Bho na chaidh mo ghaol lurach null thairis do Mhuile
Cha dean mi car tuilleadh ach tuireadh 'us bròn.

Ge sunndach 's ge h-éibhinn, 's an ùr mhaduinn chéitein,
Bhi 'dìreadh nan sléibhtean 's a g' éisdeachd nan eòin,—
Ge h-ùrail an sealladh dealt dlùth 'us drùchd meala
'Bhi 'lùbadh gach meangain, 's a sreamadh gach feòirn,
'S ann tha aobhar mo chùraim thar caol nan tonn dù-
ghorm,

'M bi luingeas a' brùchdadh fo thùchadh nan seòl ;
Mo dhùil ri dol thairis a null thar an aisig,
'S gu-n dùisginn an ainnir le aithris mo bheòil.

Mo dhùil ri dol thairis, 's mo shùil air a' chala,
 Tha smùid thar a' bhaile mar bhadan de'n cheò ;
 Bu luaineach mo chadal le bruadair mu 'n ainnir,
 A's suairce 's a's ceanalt' 's a's banaile nòs ;
 Gach dreach 'th'air an nìonaig O ! 's deacair dhomh 'n
 innseadh,

'Tha i farasda, finealta, inntinneach, òg ;
 Mo rùn do chaol mhala, do mhìog-shuilean meallach,
 Deud gheal 'n ad bheul tairis, gruaidh thana mar ròs.

'Tha soirbheas air éirigh o bhruaillein nan speuran,
 'Cur luingeas 'n an éiginn, 's a' reubadh nan seòl ;
 Cha-n fhaodar leam aiseag, o 'n chaochail an latha—
 'Tha 'n caol 'n a chaoir gheala 's muir ghreannach fo chròic ;
 Na-m biodh agamsa sgiathan, 's mi 'shracadh an iarmailt,
 Ged a bhacadh gaoth 'n iar mi, 'us iarguil nan neòil,
 Gu-m bithinn 'cheart ain-deoin, ri gualainn mo leannain ;
 B' e m' ulaidh, 'us m' aighear, bhi teannadh 'g a còir.

DI-MOLADH AN UISGE-BHEATHA.

AIR Fonn :—" *Crodh laoiigh nam Bodach.*"

Cha-n òl mi deur tuille, deur tuille, deur tuille,—
 Cha-n òl mi deur tuille, deur tuille de'n dràm ;
 Cha-n òl mi deur tuille, cha dean mi ris fuireach,
 'S mi cinnteach gu-n cuireadh e 'n tubaisd 'am cheann.

Gur mis 'tha gu brònach, 'am luidhe 's tigh-dsda,
 Mi 'teannadh ri òran le bòidean gu teann ;
 Ag éirigh air m'uilin, 's ag éigheach gu duineil,
 " Cha-n òl mi deur tuille, deur tuille de 'n dram."

'S tròm éisleineach m' aigne 'n àm éirigh 's a' mhaduinn,
 Mo bhriogais mu 'm chasan 'g a tarring a nall,
 Mo bhriogais 'n a stròicean, cha dean i mo chòmhdach—
 'S e éigheach nan stòp 'chuir am pòca cho gann.

Le m' chois air an ùrlar, 's gann tha mi air dùsgadh,
 Gur miosa na brùid mi le stùrdan 's a' cheann ;
 Le smal air mo léirsinn 's an t-snigh' air mo léine,
 Mo chridhe làn éislein le speuradh do 'n dram.

Mo léirsinn air tuiteam, cha léir dhomh mo thrusgan ;
 Cha-n 'eil mi ach tuisleach, a' trusadh gach ball ;
 Ann an seòmar na bochdainn, ag iarruidh gach oisinn—
 Ciamar théid mi air choiseachd 's na h-osain air chall ?

Tha muinntir an tighe ri bùird, agus fanoid,
 O'n dh' éirich mi falamh, cha-n fhaigh mi an taing ;
 Bu bhriathrach an raoir iad 'n àm lasadh nan coinnlean,
 'An toiseach na h-oidhche bu chaoimhneil an cainnt.

Bi'dh iadsan cho fiadhaich mur pàigh thu na fiachan,
 Gach latha 's a' bhliadhna 'g an iarraidh gu teann,
 'Cur cagar a' d' achlais le briathran a' mhaslaidh,
 "Tha agam ort tasdan 'us aisig i nall."

Bi'dh esan cho spòrsail 's a' chlachan Di-dòmhnach,
 O'n cheannaich e còta le pòiteir an dram ;
 Clann ceathairne chòir' ann, gun bhoineid, gun bhrògan,
 'S nighean dubh an tigh-òsda le sròl air a ceann.

Sguiridh mi 'n bhéisd ud, cha bhi mi 'g a éigheach
 Gun fhios a'm fo 'n ghréin, ciod am feum a tha ann,
 Their na fir làidir, 'n uair chi iad air sràid mi,
 "Tha pòit an tigh-thàirne 'g a fhàgail-san fann."

Cha-n òl mi deur tuille, cha dean mi ris fuireach ;
 Cha téid mi le furan 'an cuideachd mo chall ;
 'N uair chluinneas mi'n deoch ud 'g a h-éigheach le frogan,
 Bi 'dh iallan mo sporain g' an roladh gu teann.

O R A N .

AIR FONN :—“ *Bheir mi hó air m' urra hó.*”

'So 'n am shìneadh air an t-sliabh,
'S mi ri iarguin na bheil bh'uam,
'S tric mo shùil a' sealltuinn siar,
Far an luidh a' ghrian 's a' chuan.

Chi mi thall a h-aiteal caomh,
'Deàrrsadh caoin ri taobh na tràigh,
'S truagh nach robh mi air an raon
Far an deach' i claon 's an àillt.

'S truagh nach robh mi féin an tràs'
Air an tràigh a's àirde stuadh,
'G éisdeachd ris a' chòmhradh thlàth
Th' aig an òigh a's àillidh snuagh.

Aig an òigh a's àillidh dreach,
'S gile cneas, 's is caoine gruaidh ;
Mala shìobhalt', mìn-rosg réidh
Air nach èireadh bréin', no gruaim.

O ! nach innis thu 'ghaoth 'n iar,
'N uair a thriallas tu thar sàil',
Ciod an dòigh a th' air mo ghaol,—
'Bheil i 'smaointinn orms' an tràs'?

'N uair a shìn mi dhuit mo làmh
Air an tràigh a' fàgail tìr,
'S ann air éiginn rinn mi 'ràdh,
“ Soraidh leat, a ghràidh mo chrìdh’.”

'N uair a thug mi riut mo chùl
Chunnaic mi thu 'brùchdadh dheur;
Ged a shuidh mi aig an stiùir
'S ann a bha mo shùil 'am dhéigh.

Chaidh a' ghrian fo stuaidh 's an iar,
 Dh' fhàg i fiamh air nial a' chuain;
 'S éiginn dhomh o'n àird 'bhi 'triall—
 Sguir an eunlaith féin d' an duan.

Mìle beannachd leat an nochd—
 Cadal dhuit gun sprochd, gun ghruaim;
 Slàn gun acaid feadh do chléibh,
 Anns a' mhaduinn 'g éirigh suas.

D U A N A G .

AIR FONN :—Ni mi duan do 'n ghruagaich bhanail
 Ribhinn chaoin an aogais fhathail,
 Seinnidh mi mo dhuan do 'n ainnir
 'Dh' fhàs gu banail, banndaidh.

Seinnidh mi mo dhuan do 'n òigh'
 A chum a chòmhail 's an tigh-òsd',
 Ged a tha i 'n tràsa pòsd',
 Gu 'n cuir mi 'n òrdugh rann di.

Phòs thu 'n diugh ri fear do roinn,
 'Leanas riut a là 's a dh' oidhch';
 Ach chum thu 'chòmhail ud an raoir,—
 Bu chiùin a rinn thu cainnt rium.

Bu chiùin a chuir thu sud 'am chluais,
 'S a h-uile h-aon 's an àird 'n an suain,—
 “ Feuch, a ghràidh, nach gabh thu gruaim
 Ged chaidh mi uait gun taing dhomh.”

Anns a' mhaduinn chunnaic mi
 Thu ann ad sheasamh air leth sgìos,
 'S fear an teagaisg a' cuir sìos duit,—
 Cha bu bhinn a chainnt leam. Google

Ged a bhiodh tu 'dol fo 'n fhòid,
 'An ciste chumhain, chaoil nam bòrd,
 Cha bhiodh do ghnùis gun tuar na 's mò
 'N uair chaidh na bòidean teann ort.

'S e sud a chum mi féin fo phràmh
 'N am shuidhe diùidi am measg chàich,
 'Do thug thu 'n t-sùil ud orm cho blàth,
 Ged bha thu a' d' bhean-bainnse.

'S tric a bhoidich thu ri m' thaobh
 Nach tigeadh mùthadh air do ghaol ;
 Ach b' éiginn sud a chur fa sgaoil
 Bho 'n chinn an saoghal gann dhuinn.

Mur biodh na h-uile cùis mar tha,
 'S mi anns an àm so gann 'am làimh,
 Cha leiginn thu le fear gu bràth,
 Ged dheanadh càirdean aimhreit.

Gur soitheamh, sìobhalta do ghnùis
 Fo d' mhala chaol nach claon le mùig ;
 Bu chiùin, ro-aoigheil leam do shùil,
 Cho caoin ri drùchd an t-samhraidh.

Eisdeachd foill ri d' òrain loinneil
 'S binne còir no ceòl a' choilich,
 Moch air maduinn cheò a ghoireas,
 Anns an doire channadail.

Channadail

O R A N .

AIR FÖNN :—" *The Rock and the wee puckle tow.*"

Tha triallairean Albainn ri aimhreit an tràs',
 Ach 's beag is mo leamsa ciod a their iad ;
 A' siùbhal gach dùthcha, 'g an dùsgadh gu fearg,—
 's beag is mo leamsa ciod a their iad :—

Fadadh-cruaidh air an gruidh shuas anns na crannagan,
 Sìl chlaon air gach taobh 'gladhaich gu faramach,
 “Mur aontaich sibh leinne bi'dh sibh sgriosta gun dàil ;”
 Ach 's beag is mò leamsa ciod a their iad.

Aig an Athair tha brath air an aidmheil a's feàrr,
 Ged is beag is mò leamsa ciod a their iad ;
 Co 'n t-aon a tha ceart, no co e 'tha ceàrr,—
 Ged 's beag is mò leamsa, ciod a their iad.

'S ann their luchd aidmheil ri 'chéile, “ Cha-n 'eil stéidh
 ann ad theagasg,—
 Tha sgriobtur 's a' Bhlobull, ag innseadh gun teagamh,
 Gur mise 'tha ceart, agus thusa 'tha ceàrr ;”
 Ach 's beag is mò leamsa ciod a their iad.

'S'je m' athchuing 's a' mhaduinn ri Athair nan gràs,—
 Ged 's beag is mò leamsa ciod a their iad,
 E 'chumail mo chridhe gun smal air gu bràth,
 Ged 's beag is mò leamsa ciod a their iad.

Le seirc 'us truas, iochd do 'n t-sluagh, 's a bhi gun uail
 spioradail,
 Dùilean breòit' a tha fo leòn fheòraich 'n an trioblaid ;
 Ged theireadh gach fear dhiubh gu-n robh mi gun ghràs,
 Gur beag is mò leamsa ciod a their iad.

O R A N .

A I R F O N N :—

“ Och ! och ! mar tha mi 's mi so 'n am aonar,
 A dol troimh 'n choill far an robh mi eòlach,
 'Snach 'fhaigh mi àit' ann am fhearann dùchais,
 Ged phàighinn crùn air son leud na bròige.”

Neo-bhinn an fhuaim leam a dhùisg á m' shuain mi,
 'S e tighin a nuas orm o chruaich na 'mòr-bheinn.—
 An ciobair Gallda, 's cha chòrd a chainnt rium,
 E 'gladhaich thall ri cù mall an dòlais.

Moch maduinn chéitein 'an àm dhomh éirigh,
 Cha cheòl air gheugan, no geum air mòintich,
 Ach sgreadail bhéisdean 's a' chànain Bheurla,
 Le coin 'g an éigheach 'cur féidh air fògar.

'N uair a chi mi na beanntan àrda,
 'S an fhearann àigh 's an robh Fionn a chomhnuidh,
 Cha-n fhaic mi ann ach na caoraich bhàna,
 'S Goill gun àireamh 's a' h-uile còmhail.

Na glinn chiatach 's am faighteadh fiadhach,—
 'M biodh coin air iallan aig gilleam òga,
 Cha-n fhaic thu 'n diugh ann ach cìobair stiallach,
 'S gur duibhe 'mheuran na sgiath na ròcais.

Chaidh gach àbhaist a chur air fuadach,
 Cha chluinn thu gruagach ri duan no òran
 Nach bochd an sgeul e gu 'n d' shearg ar n-uaislean,
 'S na balaich shuarach n' an àitean-còmhnuidh?

'N uair a chi mi na lagain àluinn,—
 'A h-uile h-àiridh 'dol fàs le coinnich,
 Fo bhadain chaorach le 'n uain 'g an àrach,
 Cha-n fhaod mi ràdhtainn nach b' fhàidhe Tòmas.*

O R A N .

AIR FIONN :—" *O ! ho na daoine truagha.*"

'Dìreadh a mach ri Beinnshianta,
 Gur cianail tha mo smuaintean.

A' faicinn na beinne 'n a fàsaich,
 'S i gun àiteach air a h-uachdar.

* Faisneachd Thòmais :—

"Cuiridh a' chaora an soc as an talamh,
 Bi'dh meall òir 'am bun gach glinne,
 'S Albainn 'n a crìosan geala."

'Sealltuinn a sìos thar a' bhealaich
'S ann agamsa tha 'n sealladh fuarraidh.

'S lionmhor bothan bochd gun àird air,
Air gach taobh 'n an làraich uaine;

Agus fàrdach 'tha gun mhullach,
'Us na thulaich aig an fhuaran.

Far an robh 'n teine 's na pàisdean
'S ann is àirde dh' fhàs an luachair.

Far an cruinnicheadh na h-àrmuinn
Feuch a' chaora bhàn le 'h-uan ann.

Ach, 'fhir shanntaich 'rinn an droch-bheairt,
Liuthad teaghlach bochd a ghluais thu !

'S iomadh dilleachdan 'tha 'n ganntar,
Agus banntrach a tha truagh leat.

An dall, an seann duine, 's an oinid,
'Toirt am mallachd air do bhuaireas.

Smuaintich féin 'n uair théid thu null bh' uainn
Mar bheir Rìgh-nan-dùl do dhuais duit.

B' fhearr gu-n cuimhnicheadh tu tràth air
Mu-n tugadh am bàs do 'n uaigh thu.

An ceannaich thu le beairteas tròcair?
Cha dean òr gu bràth a bhuannachd.

'Bheil thu 'n dùil gu-m faigh thu saorsainn
Leis na caoirich 's do chuid bhualtean.

B' fhearr dhuit beannachdan an fheumnaich
D' an tugadh tu 'n déirc' 'an uaigneas.

B' fhearr a bheannachdan le dùrachd,
Cridhe brùite 'g an cuir suas dhuit.

Ge b'e àit am faigh iad fearann
Mìle beannachd leis na ghluais thu.

Dhùmhlaich an ceò air Beinnshianta,
Thug a' ghrian a sìos an cuan oirr'.

Thàinig duibhre air an iarmailt,
'S cuiridh mise crìoch ri m' dhuanaig.

O R A N .

AIR Fonn :—“ *Thoir a nall dhuinn am Botal.*”

From tiamhaidh mo chridhe aig imeachd troimh 'n ghleann
Gun chòmhail, gun choinneamh, ged 'si'n Nollaig a th'ann,
Le m' shùil air an fhàsach, 's na làraichean lom,
Far am faca mi 'n Gàidheal ri àbhachd le sunnd.

Cha-n fhaic mi ann duine, ach cluinnidh mi 'n Gall
A' sgriachail r'a chuilein air a' mhullach ud thall ;
S chi mi na caoirich, 's muilt mhaola nach gann,
An àite nan curaidh 's nan cruinneagan donn.

Cha chluinn mi 's cha-n fhaic mi na b' aithne dhomh uair,
Ach na cnocan 's na h-easan, 's na creagan ud shuas ;
Bu chaomh leam an sealladh aon choileach air dùn,—
Ged a b' éigin domh bhreabadh, cha bu bheag orm an cù.

Ag ionndrainn nam feara, a' cheathairne chòir,
A bheireadh dhomh cuireadh le furan gun ghò ;
Cha chluinn mi 's cha-n fhaic mi na fleasgaichean òg',
Dol cruinn air an achadh le 'n camain 'n an dòrn.

S iad a' chuireadh an iomain 's a leanadh i teann ;
Cho luath ri buic earba feadh garbhlach nam beann,—
A bhuaileadh na buillean gu curanta, cruaidh,
A' comh-strì ri 'chéile gun bhréine, gun ghruaim.

N uair a sgaoileadh an comunn an deighinn trà-nòin,
S a shuidheadh gach buidheann gu subhach mu 'n bhòrd,
Bhiodh seanfhear an tighe, na mnathan, 's a' chlann,
Ag òl air a chéile gun éislean, gun ghreann.

Am sònruicht' de 'n oidhche 'n uair rachadh iad cruinn,
 Bu shunndach 's bu chridheil an fhidheal a' seinn ;
 Na gruagaichean téisteil 's na fleasgaichean treun,
 A' dannsadh gu h-innealt 's ri mireag gun bheud.

Greis roimh dheireadh na h-oidhche 'n uair a sguireadh
 a' chuirm,

'S a shuidheadh an còmhlan gu stòlda air na fuirm,
 Gu-m b' éibhinn 'bhi 'g éisdeachd nan éideagan grinn,
 'Togail nan luinneag cho milis 's cho binn.

Tha mise 'n so 'm ònrachd ag imeachd troimh 'n ghleann,
 Mo shùil air an fhàsach le làraichean lom,
 B'e 'n t-ioghnadh na-n cinneadh mo chridhe cho fuar,
 'S nach tigeadh a' mhuinntir 'am chuimhne 's an uair.

T U I R E A D H .

'S trom mo ghleus air an stùchd
 Anns an fheasgar chùbhraidh, Chéit';
 Dealt nan speur a' teannadh dlùth,
 Inneil chiùil 'am bàrr gach géig'.

Chrom a' ghrian, tha 'n iarmailt ruadh,
 Air cuan mòr nan stuadhan àrd ;
 Feuch an long ag éiridh suas,—
 Mar thannasg fuar i seach a' snàg.

Tha 'n oidhche 'teachd le trusgan ciar,—
 Tha 'n àirde 'n iar air dol 'n a smàl ;
 Thréig an téis bha 'm beul gach ian,
 Gidheadh cha-n 'eil mi 'triall o 'n àird.

Tha gach dùil 's gach cuileag fhaoin
 Air gach taobh a' gabhail tàimh ;
 Ach mise 'am shìneadh anns an fhraoch,
 Fo iomairt smaointean baoth gun stà.

O'n a thàinig mi do 'n t-saoghal
 'S beag a rinn mi 'smaointean glic ;
 Mar bhlàth cluarain air an raon,
 'Ghluaiseas leis gach gaoith a thig.

Gidheadh tha smaointean tiamhaidh, bochd
 'Nochd a' mosgladh ann am chrìdh',
 Tha mar fhàsaich falamh, fuar,
 'S e gun luaidh air neach no nì.

Cha-n 'eil agam leannan gaoil,
 No caraid caomh agam fo 'n ghréin,—
 Cha-n 'eil agam bean no clann,
 No neach a b' annsa leam na 'chéil'.

Amhuil mar bhrùid air a mhàgh,
 Gun eagal Dhé, gun ghràdh, gun dùil ;
 Cha-n 'eil cùram air mo chrìdh',
 'S mi gun nì 's an cuir mi ùigh.

Ard-Rìgh nam feart tionndam riut,
 'S air mo ghlùinibh guidheam ort,—
 Deònaich dhòmhsa cridhe nuadh,—
 Eisd ri m' ùrnuigh thruaigh an nochd.

Doirt a nuas do Spiorad caomh,—
 Ris an t-saoghal bheiream cùl ;
 Dhuit a mhàin, O ! thugam gaol,
 'N ad Aon Mhac féin, O ! cuiream dùil.

Eisd, a Shlànuighir nam buadh,
 Ri ùrnuigh thruaigh a' teachd o m' chrìdh';
 Tha mo cheum air slighe 'bhàis,
 'Triath nan gràsan sàbhail mi.

O R A N .

Tha na siantan air caochladh, tha 'n saoghal fo sprochd,
 Chuir an doineann fhuar, fhiadhaich an ianlaidh 'n an tosd;
 Tha sneachda trom, dòmhail a' còmhach nam beann,
 A' lionadh nan glacan, 's a' tacadh nan allt,
 'S mise 'feitheamh an aisig aig carraig a' chaoil,
 Ri smaointean air àbhachd nan làithean a dh' aom.

Ann an làithean ar n-òige dol an còmhail an t-sluaigh,
 Cha sheall sinn ach faoin air mar dh' aomas iad 'uainn ;
 Cha tig e 'n ar smaointinn cho goirid 's tha 'n dàil,
 Gus am brùchd gach leòn oirnn g' ar lùbadh gu làr,
 Gun chùram, gun éislein aig teumadh air taobh,
 Ar làithean a' snàg uainn gun àireamh air aon.

'N uair a luidheas an aois oirnn 's a dh' aognas ar snuagh,
 Ar ciabh 'dol an tainead, agus smal air ar gruaidh,
 Bidh teugmhail 'n an còmhlain a' còmhradh gu truagh,
 Agus càirdean ar n-òige air sòmhladh 's an uaigh,
 'S ann an sin bhios ar cridhe làn mulaid 'us gaoid,
 Ri smaointean air àbhachd nan làithean a dh' aom.

O ! Ard-Rìgh na cruinne, ceann-uighe ar dùil,
 Air an t-sneachda fhliuch, fhionnar dhuit a lùbas mi glùn ;
 'S guidheam gu-n òrduich thu dhòmhsa gu glic,
 'Bhi 'cuimhneachadh d'òrduigh'n gu h-umhal 's gu tric,
 Chum 'n uair chrìochnaicheas m' astar ann an glacaibh an
 aoig,
 Nach cuimhnich thu m' fhàilinn anns na làithean a dh'
 aom.

T U I R E A D H .

Tha mulad orm, tha mulad orm,
 Tha cudthrom air mo chliabh
 'Am shineadh air an tulaich ghuirm,
 Air m' uilinn anns an t-sliabh,
 A' dearcadh far a' mhullaich so
 Air a' ghleann 's an d' rugadh mi,
 'Cuimhneachadh na bhuineadh dhomh,
 'S gach duine dhiubh air triall.

'S iomadh ògfhear curanta
 A chunnaic mi 's a' ghleann,
 Gu lùthar, làidir, fulangach,
 Gun uireasbhuidh, gun mheang ;
 Bu chaoimhneil, càirdeil, duineil iad,
 Gu bàigheil, pàirteach, furanach,
 An sàr dhuin' uasal urramach
 'N a churaidh air an ceann.

'N uair chruinnicheadh an còmhlan ud
 An dèigh trà-nòin fo bheus,
 Gu-m b' fhonnar, binn na h-òigheanan
 A' téiseadh ceòl nan teud :
 Cha-n òghnadh mi 'bhi 'g osnaich,
 'S mo chridhe 'bhi 's a' phlosgartaich,
 Air n-àile gur a coltach mi,
 Ri Oisein 'n dèigh na Féinn'.

Tha mulad orm, tha mulad orm,
 Gur duine mi gun toirt,
 A' cuimhneachadh air m' uireas'aibh
 Cha-n urra dhomh 'bhi 'tosd,
 'Am aonaran 's an t-saoghal so,
 Gun phruip, gun taic', gun daoine agam,
 'S mi air an udail fhaontraighe,
 Mar fhaoilein feadh nam port.

Tha dealt na h-oidhche 'drùghadh
 Air na dh' fhuirich orm de m' chiabh ;
 Tha 'n speur a' nochdadh rionnagan
 Gu tiugh an ear 's an iar ;
 Ag éiridh far na tulaich ghuirm,
 A théarnadh leis na mullaichean !
 Tha mulad orm, tha mulad orm,—
 Cha-n urra mi 'chur dhiom.

O R A N .

AIR Fonn :—“ *A nochd gur faoin mo chadal domh.*”

'S uain' an fhòid fo'n d' adhlaic iad
 An ainnir chaomh 's an ùir,
 Le sòbhraichean, 's le neòineinean,
 Am measg nam feòirnein dlùth ;
 Ach spiolam 'nuas an fheanntag so,
 Cho coimheach, feanntaidh, gnù,—
 Cha shamhladh air an ainnir thu,
 'G an robh an aigné chiùin.

Cha shamhladh air an ainnir thu
 'G an robh an aigne chiùin,
 Nach deanadh lochd, 's nach tugadh beum,
 Nach nochdadh eud no tnù ;—
 Bha seirc, 'us gràdh, 'us bàighealachd
 Gu h-àilidh ann ad ghnùis.
 Cò 'chunnaic thu gun ghaol thoirt duit ?
 Cò 'bhruidhneadh ort gun chliù ?

'S trom an diugh mo smaintinean,
 A' cuimhneachadh aig d' uaigh,
 Am feasgar ciùin a dhealaich sinn.
 Le beannachdan 'g an luaidh ;
 Cha robh lochd 'n ar conaltradh,
 No brosgal, cleith, no cluain ;
 Ach seirc, 'us gràdh, le ceanalas,
 'Us carantachd le stuaim.

Bu ghearr an ùin' 'n a dhéigh sin
 'N uair thàinig sgeul a' bhròin,
 Nach fhaiceamaid ri 'r maireann thu
 Air thalamh anns an fheòil ;
 Tha do chré 's an duslach,—
 Tha mis' an so gun treòir,
 'Am dhuine tuisleach, euslainteach,
 Am sheasamh crom aig d' fhòid.

'Am sheasamh crom a' dearcadh
 Air na leachdan 'tha mu-n cuairt,
 Le m' chiabhan liath air tanachadh,
 'S a' ghailionn air mo shnuadh ;
 Tha 'n Aois a' teachd am fagus dhomh,
 A' bagradh orm gu truagh,
 Le mìle gaoid 'us an-shocair,
 'G am theannadh ris an uaigh.

Chi mi thar a' mhonaidh ud
 Air coimhead os mo chionn,
 An duibhre air na mullaichean,
 'S an rionnag a' tighin dlùth ;
 Tha dealt na h-oidhch' a' tèarnadh orm,—
 Cha léir dhomh nis, fo m' shùil,
 Cho uain' 's tha 'n fhòid fo 'n d' adhlaiceadh
 An ainnir chaomh 's an ùir.

BIDH MI GA D' CHAOIDH.

SEISD.—Ho ró, gu'm bi mi ga d' chaoidh ri m' bheó,
 Ged 'thréig thu mise cha lugh 'd orm thu ;
 Na'n tigeadh tu fhathast bu tu m' aighear 's mo
 rùn,
 'S na 'm faighinn do litir gu'n ruiginn thu nùnn.

Thoir an t-soraidh, ceud soraidh, thoir an t-soraidh so
uam,

A dh' ionnsuidh nam porta thar osnaich a' chuain,
Far an d' fhàg mi mo leannan, caol-mhala gun ghruaim,
'S gur cùbhraidh' leam d' anail na 'n caineal 'ga bhuain.

'S 'n uair ràinig mi 'n cladach bha m' aigne fo phràmh
A' cumha na maighdinn a's caoimhneile gràdh.
'S 'n uair ghabh mi mo chead di air feasgar Di-màirt
Gu 'n deach' mi 'n tigh-òsda a dh-òl a deoch-slàint'.

'S e so an treas turas dhomh féin a bhi falbh,
A dh' ionnsuidh na luinge le sgiobair gun chearb,
Le còmhlan maith ghillean nach tilleadh roimh stoirm ;
'S na 'm biodh agam botal gu 'n cosdinn sud oirbh.

Ged théid mi gu danns', cha bhi sannt agam dha,
Cha 'n fhaic mi tè ann a ni samhladh do m' ghràdh ;
'N uair dhìreas mi 'n gleann, bidh mi sealltain an àird,
Ri dùthaich nan beann, 's a bheil m' annsachd a' tàmh.

Bheir i bàrr air na ceudan an té 'tha mi 'sealg,—
I 'n gnùis mar an reul a bheir leus fad' air falbh,
Mar ròs air a' mheangan, tha 'n ainnir 'n a dealbh,
'S ged sgàineadh mo chridhe, cha 'n innis mi 'h-ainm.

SEINN AN DUAN SO, HUG IRI HU O.

Seinn an duan so, hug ìri hù o,
Do'm chailin dualaich, hug o ro ì,
A's deirge gruaidhean 's a's duinne cuailein,
'S gur lòn-mhor buaidh a th'air luaidh mo chrid'

'S ann Di-Màirte bho cheadh' Loch-Aluinn,
 A dh'fhalbh mo ghràdh-sa le bàt' na smùid ;
 Bu luath a ceum 'dol gu tìr na Beurla,
 'S tha mi fo éislean air bheagan sunnd.
 Seinn, etc.

'S gur ann le bàta nan roithean làidir,
 'S nan cuibhlean pràis 's iad a ghnàth 'cur strìth ;
 Fear ga 'stiùradh gu làidir, lùghmhor,
 'S e 'deanamh iùil dhi gu Diùra shios.
 Seinn, etc.

Gur h-ioma peucag a chi thu'n Glaschu,
 Le'n éideadh maiseach 's le'm fasan ùr ;
 'S ann bhios tu, eudail, mar reult na maidne
 'Cur neul le airsneul air dreach an gnùis.
 Seinn, etc.

'S truagh nach robh mi leat thall an Eirinn,
 'Us m'aitribh féin an taobh thall do'n chuan—
 Dh'aithnichinn m'eudail 'am measg nan ceudan,
 'Us i mar Bhénus ag éirigh suas.
 Seinn, etc.

Tha do chòmhradh gu blasda, binn leam,
 Pòg is millse na mìl an fhraoich,
 D'anail chùbhraidh 'tha mar na h-ùbhlan,
 Tigh'n réidh, gun tùchan, o d' mhuineal caoin.
 Seinn, etc.

'S tha do shùilean mar na smeuran,
 Mar ròs an gàradh tha do dhà ghruaidh,
 Mar choinnle céire, 's iad laist' le chéile—
 'S gu 'n aithnichinn m'eudail am measg an t-sluaigh !
 Seinn, etc.

Té eil' fo 'n ghréin cha 'n 'eil ri fhaicinn,
 Is bòidhche maise na bean mo ghaoil !
 Dà shùil mhiogach, mheallach, lionta,
 Fo 'n rosg shlobhalt, dh'fhag m'inntinn faoin.
 Seinn, etc.

'S tric a bha mi fo sgàil nan craobh leat,
 'Us lagan fraoich air gach taobh dhinn fhìn,
 Bu leam do chòmhradh 's le d' dheòin do phògan,
 'S tha mi fo leòn bho'n là dh'fhàg thu'n tìr !
 Seinn, etc.

DO'N OLLA IAIN MACLACHUINN, NACH MAIREANN,

A CHAOCHAIL 'S A' BHLIADHNA, 1874.

LE DONNACHADH MAC A' PHEARSAIN.

AIR FONN :—" *Mort Ghlinne-Comhunn.*"

Fhuair mi naigheachd do bhàis ;
 'S ioma h-aon a bhios cràiteach g'a luaidh ;
 Sàr cheann-feadhna nan Gàidheal
 'N diugh bhi g'a chàradh 's an uaigh.
 Bu tu lighich' na slàinte,
 'Dheanadh cobhair air càch a bhiodh truagh ;
 Och ! mo sgaradh, 's mo chràdh-lot,
 Gun d'rinn thu ar fàgail cho luath.

'N uair a thàinig a' chrìoch ort
 'S a chualas thu 'shaoi bhi gun deò,
 Bu mhòr mulad do chàirdean
 Trom dubhach, gun mhànan, gun cheòl ;

Do phiuthar euslainteach, aosda
 Gun fhurtachd no faochadh, g' a leòn,
 'Bualadh bhasan 's a' caoineadh—
 Chuir an tuireadh ud gaoir ann am fheòil.

'S ann air Ceadh' Thobar-mhoire
 A bha 'm bròn aig luchd comuinn do ghaoil;
 Bha na bochdan gu h-àraidh
 Ag osnaich, 's bu chràiteach an glaoth;
 Chruinnich maithean an àite,
 Le onair 'cur àird air an aog;
 'S ghléidh iad sùil air a' bhàta
 'Dol gu Fionnairidh sàbhailt' troimh 'n chaol.

'S ann 's a' Chnoc 'chaidh do chàradh,
 Anns an ùir a bha nàdur' do d' sheòrs',
 Taobh a' Chaoil 's am bi 'chàlach,
 'S na luingis fo làn an cuid seòl.
 Tha thu 'd chliù 'dh' Earraghàidheal,
 'S do 'n dùthaich a dh' àraich thu òg,
 'S fad 's a bhruidhneas sinn Gàidhlig,
 Cumar cuimhn' air do bhàrdachd, le ceòl.

'S ann 's a' Mhorairne Ghleannaich
 Fhuair thu d' àrach a' d' leanabh 's tu òg,
 An Rathuaidhe nan liosan
 'S an cinneadh na measan 's am pòr—
 An gleann neòineineach, sgiamhach,
 'S uaine lurach a larragan feòir
 A's aosda craobhan fo iadh-shlait
 'S na h-eòin ag airsinn gu lionmhor 'n a meòir.

Do chridhe mòr duineil, càirdeil,
 A' soillse mar ghréin ann ad chliabh,
 Fear do dh' oighreachan nàduir
 Mar chluaran crùint' àillidh nan sliabh,

Thuit ort cleòca na bàrdachd—
 Dìleab Oisein a dh' fhàg e o chian;
 Bha thu léirsinneach, fiosrach,
 'S cha b' i 'ghéire gun tuigse do mhiann.

'S ioma té a thug gaol dhuit,
 'S cha b' ann mìodalach, faoin a bha 'n gràdh,
 Rinn thu 'n cridheachan aomadh,
 'S iad air mhìre gu d' fhaotainn air làimh;
 Sgaoil na lasraichean gaoil ud,
 Mar fhaluisg ri fraoch nam beann àrd;
 O'n 's ann dlomhain bha 'n saothair
 Chunnt iad aighear an t-saoghail na chràdh.

'N àm suidhe 's tigh-thàirne,
 'N uair 'chruinnicheadh na Gàidheil mu 'n bhòrd,
 'Cur mu 'n cuairt na deoch-slàinte,
 'S tu 'dheanadh a pàigheadh, 's a h-òl;
 'Sunndach 'sheinneadh tu 'n duanag.
 Le botal 'us cuach ann ad dhòrn
 'N uair bhiodh bodaich do dhuthcha,
 'S an cridhe g'a mhuthchadh le bròn.

Smedrach cheòlmhor Chloinn-Lachuinn
 'S tric chuir aighear an tighean a' bhròin,
 A' seinn mar eòin eadar chrannaibh
 'Maduinn Chéitein 's a' bharrach—be 'n ceòl!
 Crùn lurach nam flùran,
 Tha cliù ort a' d' dhuthaich bho d' òig,
 Gnùis àillidh an fhiùrain,
 'S ioma té leis 'm bu chliùiteach do phòg.

Ged is dàna dhomh labhairt,
 Mu mhaitheas 'us flaitheas an Rìgh,
 Tha mi 'n dochas le aighear
 Nach robh amhuinn Iordain dhuit cli—

Gu-n do thredraich an Slànuighear
 Troimh gheata nan gràs thu le sìth
 Am measg mhilltean do-àireamh
 A' sheinn air a ghràdh 'tha gun chrìoch.

MARBHRAINN

AIR

DR. BEGG, BHA'N DUN-EIDIN;

S AIR DR. CEANADAIDH BHA'N

INBHIRFEORATHAIN;

AGUS

AIR DAOINIBH' DIADHAIDH BH'ANNS AN
AIRDE-TUATH.

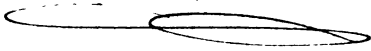
LE

DOMHNALL MACANROTHAICH,

An Sgìre Lairig, an Cataobh.

PRICE THREEPENCE.

This Book belongs
To
John R. McDonald
Elphinstone Library
Dec 7/1886

MARBHRANN

AIR

DOCTOR B E G G,

BH' ANN AN DUN-EIDIN.

AIR FÖNN—“*Far och, is och, is och, mo leòn !*”

O ! ALBAINN bhoichd, nach dean thu caoidh,
O'n Airde-Deas gu Duth'ch Mhic Aoidh,
Oir chaill thu “firean còir,” is saoidh,
'S fear-faire dìleas, cumhachdach.

Is thus' Dhun-èidin, mar is còir,
Nach cuir thu ort do chulaidh bhròin,
Oir aobhar caoinidh ann tha mòr,
'N uair 'thuiteas prionns' an Israel.

B' e sud an sgeul ris nach robh suil—
Gu 'n deachaidh Doctoir Begg 'thoirt uainn',
'S gu 'm bheil e nis 'na “dhachaidh bhuan,”
'S gur sàbhailt' null air Iordan e.

Is Eaglais Shaoir, nach dean thu bròn,
Oir 'sin an ni tha dhuit-sa 'na leòn—
Doctoir Begg 'bhi 'n diugh fo 'n fhòid,
Is cianal, bochd. do shuidheachadh !

'S a dhaoin' Loch-Carroin, 's Port-an-t-Shroim,
Cha 'n ioghnadh leam bhur cinn 'bhi crom,
Is ged a bhiodh bhur cridhe trom,
Seadh, cràiteach, fòs is muladach.

Is mòr a rinn e air 'ur sgàth',
 O àm na Cùirt gu ruig an là,
 'S an d' fhuair sibh saors', oir dhiubh 's e 'bha
 Na charaid 's na fhear-cuideachaidh.

Bu charaid do na Gaidhil e,
 Is iomadh uair a chuir e 'n céill
 Gu 'n robh iad sud nan sluagh ro-threun,
 'S a' chòmhrag gu 'm bu ghaisgich iad.

Ach b' iomadh cath a chuir e féin,
 O thus a bheath' gu crìoch a réis,
 'S bu lionmhor buill' fhuair e, is beum,
 O mhòran de 'n luchd-aideachaidh.

'S a thaobh a dhuinealas ro-mhòr,
 Bha e anns a' chath, mar leomh'n,
 Gidheadh, bha foighid aig', gu leòr,
 Is macantas 'nuair 'labhradh e.

B'e 'n gaisgeach sgairteil e, 's fear-iuil,
 Nach biodh, mar ghealtair ann an cuil,
 'S nach d' thugadh gnùis dha inneal-ciuil,
 No laoidhean ann air n-eaglaisibh.

Dha beachdaibh meallt' cha d'thug se géill,
 A bhiodh luchd-claonaidh 'cur an céill,
 'S nan aghaidh dh' fhosgail e a bheul,
 Gu tric gu treun mhor, cumhachdach.

Neo-ghluasadach bha e do ghnàth,
 A' dion, gun eagal, is gun sgàth,
 Firinn Dhé o là gu là,
 A dhain'coin air na dh' fhuiligeadh e.

Air taobh na Firinn bha e treun,
 'S air taobh na Sabaid mar an ceudn',
 'S air taobh gach ni bha maith ann féin,
 Ro-dhileas agus treibhdhireach.

Cha b'eud gun eolas ghluisèadh e,
 Ach speis ma thimchioll gloir a Dhé,
 Is uime sin, cha b' ioghnadh e
 Gu 'm biodh an Namh 'g a sharuchodh.

A chruth 's a dhealbh bha maiseach, breagh,
 'S air aghaidh gruaime cha 'n fhacas riamh,
 Bha ghuth ro-bhinn 's a chiabhan liath—
 B'e féin an duine foghainteach.

'S ann aig' bha 'n guth bha làn do cheòl,
 Bha tuigs' is foghlum aig' gu leòr,
 Bha fhoighidinn 's a ghliocas mòr,
 'S e sin rinn treun 's a' chòmhrag e.

Ach ged bha Doctoir Begg ro-threun
 'N tràth tharladh dha bhi aig a chléir,
 Gidheadh bha e air ceann an treud,
 Le bainne fìor 'g 'am beathachadh.

'N tràth labhradh e ri clann nan gràs,
 Bha bhriathra milis, làn do ghràdh,
 'S iad sìleadh sìas mar ola thlàth,
 No mar fhìon nuadh 'gan neartachadh.

Is mar an ceudn' do 'n neach bha fann
 'S e bheireadh misneach nach bu ghann,
 Air chor 's gun togadh e a cheann
 Le h-aoibhneas is le subhachas.

'S do 'n anam sin bha lag is sgèth,
 'Se bheireadh spionnadh mòr gun dìth,
 Le briathraibh làn do bheath's do bhrìgh
 Bha freagarrach r' a shuidheachadh.

'S an t-anam sin na shuilibh féin,
 Bha làn do chreuchdan salach, breun,
 'S e chomhairlicheadh 'bhi deanamh feum
 De 'n ioc-shlaint bh' ann an Gilead.

Is ris an neach bha ainnis lom,
 'S a mothuchail air ealach trom,
 'S air crìdh' ro-chealgach bhi na chom,
 'S e labhradh briathran sòlasach.

Is ris an deòradh, bhiodh an sàs,
 O fhaireachduinn air corp a' bhàis,
 'S e dheanamh luaidh air cumhachd gràis,
 'S air eifeachd fola an t-Shlànuighir.

Ach ris an dream bha tinn le gràdh,
 Is fos le peacadh air an cràdh
 B' e chomhairl' dhoibh, a bhi gach là,
 A' rnith an réis le foighidinn.

Bhi ruith an réis, is deanamh luaidh,
 Air fireantachd an Ti fhuair buaidh,
 Air cumhachd Ifrinn agus uaigh,
 Le umhlach naomh 's le fhulangas.

'N uair labhradh e mu bhàs 's mo ghlòir
 An t-Shlànuighir, 's a ghràdh ro-mhòr,
 A sileadh sìos 's ann bhiodh an deòir,
 'S a druidheadh air bha thegasan.

Ach ris an truaghan bha do ghnàth
 Do 'n fheòl na sheirbhiseach gach là,
 'S e theireadh e—"Is fìor an ràdh
 Nach fhaic thu neamh gun aithreachas."

Tha Doctoir Begg a nis an glòir,
 'S gu bràth cha'n fhaic sinn e nis mò,
 A' triall n'ur measg' an tìr nam beò,
 Oir thug a Mhaighstir dhachaidh e.

Nis cliu gu 'n robh do 'n Bhuachaill fein,
 A chum e seasmhach agus treun,
 Air taobh na fìrinn anns gach ceum,
 'S a ghleidh e gun bhi tuisleachadh.

Ach co a sheasas nis 'n a àit'
 N ar la ro-dhorch oir 's e a bhàs,
 Dh' fhàg lag an dream sin 's ciùirt' an tràth-s',
 A lean a bheachd 's a theagasgan ?

Oir tha an dream sin gun cheann-iuil
 No fear a sheasas air an stiùr,
 No fear a sheasas air an stiùr,
 An laithibh dubhach, cunnartach.

Is, och, tha iad an diugh fo thuir's,
 Cha 'n ioghnadh e, oir feadh a chùrs',
 Bha 'n duine beannuicht so 's a' chùirt,
 'Na cheannard dhoibh, 's na chomhairleach.

Och, b-fheumail dhoibh-s' e air an ceann,
 'N ùair bhiodh na trioblaidean 'tighinn teann,
 A thuigs' 's a ghliocas bha neo-ghann,
 'S bha dhilseachd mòr, 's a threubhantas.

'S a dhaoine òg, 's ann dhuibhse féin,
 Chuir mi na rainn tha so r' a 'chéil',
 O gluaisibh treibhdhireach 'na cheum,
 'S gu bràth cha ghabh sibh aithreachas !

MARBHRANN

AIR

DOCTOR IAIN CEANADAIDH,

BH' ANN AN INBHIR-FEORATHAIN.

AIR Fonn—"S e fulangas mo Shlànuighir."

Tha Ros fo thuirs', cha 'n ioghnadh e,
 Oir fhuair i aobhar bhròin
 Rinn muladach is craiteach i—
 Och 's mòr an duigh a leòn—
 An teachdair àluinn, oirdheirc sin
 Thug barrachd' measg an t-shluaigh—
 Seadh, 'n teachdair gràdhach, beannuicht' sin,
 'Bhi tosdach anns an uaigh.

Is ged tha Ros, 's gach sgìreachd dhi,
 'Sa Ghaelteachd fòs gu léir,
 An diugh fo 'neul de chianalas,
 Is dubhachas tha geur ;
 Gidheadh 'se Inbhir-feorathain
 Gu h-àiridh 'tha ri caoidh,
 Oir guth a teachdair urramaich
 Cha chluinn i 'n so a chaoidh.

'S e so is aobhar tuiridh dhi—
 Gur tosdach tha am beul,
 A theachdaireachd gu dùrachdach,
 'S gu dìleas chuir an céill ;
 'S a' ghnùis ro-bhreagh is mhaiseach sin,
 Bha lasadh suas le gràdh—
 A' ghnùis ro-àillidh 's dhreachmhor sin,
 Nach fhaicear 'n so gu bràth.

Cha 'n fhaicear ann an cùbaid e
 Air ceann a shluaigh le h-eud,
 'S le tuigse mhaith 'g am misneachadh,
 Gun chiùrradh dhoibh 's gun bheud ;
 Oir chriochnaiceadh a sheirbhis-san,
 Is fhuair e nis a dhuais,
 'N tràth thug a Mhaighstir dhachaidh e,
 Gu tìr Chanaain ta shuas.

'Sa, Dhochtair Iain, Urramaich,
 Is duilich leinn an smuain—
 Nach fhaic sinn is nach cluinn sinn thu,
 Oir thugadh thusa uainn ;
 Is dhuitse ged bu bhuanachd so
 'S ann thug e buill' bha geur,
 Dha 'n iarmad bheag tha aon'ranach,
 A' triall feadh “ghlinn nan deur.”

Och 's iomadh neach tha aon'ranach
 A nis 's an Airde-tuath,
 'S an lotan cha ghabh slànuchadh
 'S an fhàsach so cho luath ;
 Oir bha cuid air an ceangal ruit,
 Le gràdh cho mòr 's cho teann,
 'S gur e ad fhois tha feitheamh orr'
 A bheir am bròn gu ceann.

Is lionmhor iad na dilleachdain
 A dh' fhàg do bhàs 's an tìr,
 Tha'n diugh gu truagh 'n am faireachduinn
 Is aobhar ac' gu fìor ;
 Oir chaill iad neach bh' air ullachadh,
 Le gibhtibh agus gràs,
 Thug aithne dha mar 'labhradh e,
 Rì muinntir bhiodh an sàs.

Bu mhòr gu dearbh 's neo-chumanta,
 Na gibhtean fhuair thu féin—
 Na pairtean laidir nàduir sin,
 'S na gràsan mar an ceudn' :
 B' e 'n t-ùngadh pailt is saoi bhir sin,
 'S am breithneachadh ro-gheur,
 Rinn sonruicht' 'measg do bhràithrean thu—
 Do bhràithrean uil' gu léir.

'S bha agad eolas litireil,
 Is ionnsuchadh bha mòr ;
 Ach b' aithne dhuit nach biodh iad sud
 Airson na dreuchd nis leor,
 Gu'n ghràs 'bhi air a bhuileachadh,
 'S an ath-bhreith ghlan 'bhi ann,
 Ged bhiodh an teangadh deas-bhriathrach,
 Is foghlum anns a' cheann.

Oir riamh mu 'n deach do chùbaid thu,
 A chum 'bhi deanamh luaidh
 Air Soisgeul Chrìosd, 's ann thugadh thu
 Troimh dhearbhaidhean bha oruaidh :
 Cha 'n e an ni nach d' fhairich thu
 A bha thu 'cuir r'a chéil',
 Ach firinnean a mhothuich thu,
 Bha teachd a mach o d' bheul.

Oir chaidh do thoirt trid uisgeachan
 Ro-dhomhain bha gu dearbh—
 Troimh thonnann agus sumainnean,
 Bha laidir agus garbh.
 Is iomadh neul chaidh thairis ort,
 Trath bha thu ann an daors',
 Ach 'n uair a thugadh fuasgladh dhuit,
 Bu mhillis bha do shaors'.

Ach 's cianal mar tha mòran nis
 Gu cùbaid theid gun fhiamh,
 Is fiu lot-prin nach d' fhairiah iad,
 Is leòn nach d' fhuair iad riamh ;
 Ach, Iain chaoimh, cha b' ann mar sin
 A chaidh thu steach do 'n dreuchd,
 Oir b'urrainn dhuit o t' fhaireachduinn
 'Bhi 'laimhseachadh nan creuchd.

Bu mhor an t-shochair shealbhaich iad
 A chunnaic thu 's an fhebìl,
 'S bu mhò gu mhòr, an t-shochair sin,
 'Bhi 'cluinntinn guth do bhebìl ;
 'S ged tha iad ann dha 'n dìteadh e—
 Gu 'm fac' 's gu 'n cual iad thu ;
 Tha cuid, airson gu 'n d' eisd iad ruit,
 Do Dhia bheir glòir is clin.

O, bu phrionns' 's a' chùbaid thu,
 Bha ainmeal ann do là,
 'S cha 'n 'eil ar suil gu 'm faic sinn 'n so
 Do leth-bhreac-sa gu bràth ;
 Oir comhla ris na gràsaibh sin,
 Rinn aithnìcht' thu 's gach cùis,
 Bha mais-ealachd na Flaitheanais,
 A' dealradh ann do ghnùis.

An Lagh le uile uamhasaibh,
 Gu gairnmeal chuir tu 'n céill,
 Gach reachd ro-naomh, is cudthromach,
 'S gach bagairt 's àithn' le chéil' ;
 Oir bheireadh tu gu Sinai iad,
 Bha socrach ann an suain,
 Gun chùram ac' mu 'n t-shiorruidheachd,
 'S gu 'n spéis do fhuil an Uain.

Ach, O, is tu nach fhagadh iad
 Aig Sinai dhaingean àrd,
 Gu 'n 'bhi 'deanamh iomradh air,
 Bhi 'deanamh sgeòil gun chàird,
 Air ullachadh ro-shaoibhir sin
 An Ti a's airde-glòir,
 Do dhaoinibh cailt is ceannairceach,
 'S do naimhdibh uibhreach mòr.

Air Soisgeul De, 'n a fharsuinneachd,
 Is tu a deanadh luaidh,
 Gu gaolach, eudmhor, cumhachdach,
 'S le dùrachd, is mor-bhuaidh ;
 Is bha an ni a labhradh tu,
 A' druidheadh ortsa féin,
 Bha brùiteachd ann do theachdaireachd,
 Is mìlseachd, mar an ceudn'.

Is ged bha t' eud ro-thogarrach,
 Dha t'eòlas thug 'se géill,
 Oir b' òrdail, dòigheil chuirreadh tu
 Do theagasgan an céill ;
 Oir riamh cha robh thu, mar ta cuid,
 Do Lagh is Soisgeul Dè
 A' deanamh measgachadh, 's gidheadh,
 Cha Lagh 's cha Soisgeul e.

Ach mar bu tric 's ann bhitheadh tu,
 A' labhairt, Iain Chaoimh,
 Air faireachduinn na h-oighreachd, is
 Mu ghnìomh an Spioraid Naoimh—
 An obair dhiomhair, mhiorbhuilleach,
 Bhios meudachadh is fàs,
 An crìdh' gach neach a bheothaich e,
 'S a shaor e le a ghràs.

Ach, o, 's ann do na cuirramaich
 Do bhriathran bha do ghnàth
 De shòlas làn, 's iad sìleadh sìos,
 Mar ola phrìseil, thlàth :
 An creuchda-san 's tu shlànuicheadh,
 'S an lotan cheangladh suas,
 Is gach aon leòn 's tu laimhsicheadh,
 Le bàighealachd 's le truas.

'S do 'n dream sin a bha sàruichte,
 'S a dhearbh an Namh 's a bhuair,
 Thug thusa saors', 's comhfhurtachd,
 'S mor mhisneachd, iomadh uair.
 Bhiodh ceistean air am fuasgladh leat,
 'Chuir dragh air crìdh' an t-shluaigh,
 Bha glaiste suas an slabhruidhibh,
 'S a bha fo chuibhreach chruaidh.

's do dhaoineibh bochd is ainniseach,
 Bha aimbeartach is truagh,
 As an Tigh-thasgaidh bheireadh tu
 Mach nithe sean is nuadh ;
 Bhiodh ionmhaisean a' Chumhnaint leat,
 Do 'n Oighreachd fosgailt suas,
 'S bhiodh "òr na h-Ophir" sgaoilte dhoibh,
 Is mana ùr 'tighinn nuas.

Seadh 's air an dream bha fannachadh .
 Lòn fallain bha thu 'roinn :
 Na Feumnaich gheibheadh 'n riarachadh,
 'S bhiodh aran aig a' Chloinn—
 Biadh laidir aig na h-òganaich,
 'S aig leanabaibh bainne blàth ;
 Do 'n ocrach cuilm bhiodh deasuichte,
 'S gheibheadh daoine bochd an sàth

Le “ smior a' chruithneachd ” bheathuich thu
 'S le *ailghios cuirm* an sluagh.
 'S e sin thug neart is spionnadh dhoibh—
 'S 'chuir mais' orr' agus snuadh ;
 Do 'n aosd' a' tabhairt diomhaireachd,
 Is fion dha 'n dream bha sgèth,
 'S 'toirt misneachd dha na deòraibh bochd
 'Bha brist' is brùit' an crìdh'.

Is tric a chuir thu iongantas
 Air fìor luchd eagail Dé—
 An cor, an staid, 's an suidheachadh
 Mar dh' innseadh tu gu réidh ;
 An cùisean 's tu a laimhsicheadh,
 'S a tharruingeadh an dealbh,
 Am faireachduinn bhiodh rannsuichte,
 Gach daors', is saors', is sealbh.

Is bha cuid ann 's cha burrainn dhoibh
 Air 'n staid bhi deanamh luaidh,
 Ri ceistear, no ri ministear,
 No neach eil' 'measg an t-shluaigh,
 Ach 's tus' an cor a shloinneadh dhoibh
 Nach b' eòl dha aon fo 'n ghréin,
 Air bord an gearrain sgaoileadh tu
 'S an trioblaid, mar an ceudn'.

'S bhiodh 'm Phairiseach, le chealgaireachd
 Air fhaotainn leats' 's gach cùil ;
 Chuid fhireantachd bhiodh ruisgte leat,
 'S an robh a dhoigh 's a dhùl ;
 'S dheth thrusgain ludach dh' fhagadh tu
 E falamh agus lom,
 'Na shuilibh fein, ged bhitheadh e
 A' giulain torraidh trom.

Ach, O, bu leaght' 's an ùrnuigh thu,
 Ro-mhilis, gaolach, blàth,
 Seadh, eudmhor, agus cumhachdach,
 Is soluimte, do ghnàth :
 Do ghuth bhiodh làn do bhrùiteachd, is
 Do shùilean togta suas.
 'S bhiodh 'n t-ùngadh orts' a' fhoiseachadh,
 'S an drùchd gu pailt tighinn 'nuas.

Is b' fhior-fhear-fair is saighdear thu,
 Bha dìleas anns gach cùis ;
 Do bheachdan fiar cha gheilleadh tu,
 Is dhoibh cha d' thugadh gnùis.
 An aghaidh sruth na truillidheachd
 Is tric thog thu do pheann,
 Is fòs do ghuth, gu comasach,
 Gu cumhachdach, neo-ghann.

'S an aghaidh fòs an teagasg sin,
 Sheas thu gu treabhach, treun,
 A thainig *nall thar cuantaibh*, is
 E truailidh, salach, breun—
 An aghaidh 'n dream na laoidhean sin
 An ait' na Salm bha 'seinn,
 'S bha saoil sinn sluagh gu 'n iompaicheadh,
 Le fonn is ceòl bha binn.

An diadhachd sin cha chordadh ruit—
 Is mòran dhi air falbh—
 Gun bheath a ta, is anns nach 'eil,
 Ni eil' ach sgàil is dealbh ;
 An diadhachd sin gun bhonn a ta,
 Ach *creideamh 'n aopt'* a mhain,
 'S bhios rìlaraicht' le ath-leasachadh
 Air uachdair cridhe slàn.

Is iomadh àit' troimh 'n d' imich thu
 Le soisgeul Dhé dha 'n t-shluagh,
 'S le teachdaireachd do Mhaighistir,
 Mu Dheas 's an Airde-tuath :
 Bu tric a chunncas miltean, anns
 Na glacaibh 'suidhe sìos,
 Is uair 'n deigh uair aig éisdeachd ruit,
 Gun fhadal orr' 's gun sgiòs.

Mar theachdair, 's tu bha treubhant', ach
 Mar Chrìosduidh, 's tu bha seimh,
 Oir air do ghràs, bha irioslachd,
 Is air do ghibht' 'cuir sgeimh ;
 'S ann bha thu macant' teò-chrìdheach,
 Is coimhneil, cairdeil, caomh—
 Neo-thuisleach ann do ghluasad, is
 'Am beath' neo-lochdach, naomh.

'S e bh' annad aodhair' dilis, is
 Duin-ualasal, aoidheil, còir,
 Do chrìdh' bha farsuinn, fosgailt, is
 Bha t-olachas ro-mhòr :
 Do shuil bha blàth, 's làn carththannais,
 'S ann air do ghnùis bhiodh faoilt,
 Do laimh ro-fhiallaidh sint' do 'n bhoichd,
 Is dhoibh do mhaoin bha sgaoilt.

Do leth-bhreac c'ait an cluinn sinn nis,
 Is c'uin a chi ar sùil,
 Neach eil' cho treun mar theachdair, no
 Cho feumail mar fear-iùil ?
 Fear-teagaisg eil' cho spioradail,
 S cho gràdhach fòs an crìdh',
 Mar dhuin, mar Chrìosduidh, 's ministeir
 Cho maiseach anns gach ni ?

'S ged thug an Tighearna dhachaidh thu,
 Cliu gu 'n robh dha gu sior,
 Gu 'n d'thug 'se bith air thalamh dhuit,
 Is ath-bhreith ghlan, is fhior,
 Gu 'n d' iompaich, is gu'n d'ullaich thu,
 'S gu 'n d'ùng le pailteas gràis
 'S o aobhar nàir gu 'n ghleidh e thu,
 Gu uair is àm do bhàis.

Ach nis cha 'n fhaic, 's cha chluinn sin thu,
 'S an t-shaoghal so nis mò;
 Is nis ged nach 'eil faidh 'nar measg',
 Tha Dia na'm faidhean beò.
 'S gu 'n leigeadh Esan t-fhalluinn nuas,
 'Na iochd, 's na thròcair mhòir,
 Is neach 'n t-àit'-s' gu 'n togadh E,
 'S dha fein gu sior bi 'ghlòir!

MARBHRANN

AIR

DOMHNULL DUFF.

AIR Fonn—" *An Claigeann.*"

Is dubhach an sgeul
 A chaidh chuir an céill,
 Gu'n deachaidh prionns' treun thoirt uainn'—
 Domhnall Duff, mais' an t-sluaigh—
 Is ni e tha cruaidh—
 'Bhi 'na luidh 's an uaigh, na shuain.

Is cinnteach an nì,
 Gu'm bheil clann an Rìgh,
 A chual e, 'n an crìdh' fuidh leòn,
 'S gu'm bheil clann nan gràs,
 Dha'm b'aithn', e an sàs,
 Is fachuis a bhàis, ri bròn.

Is lionmhor gach deur
 A shileadh bha geur,
 Air a sghàth-s' gu léir, an tràth-s'.
 Bu duin' e bha seimh,
 'S bha mais' air is sgeimh ;
 'S le drùchdaibh o neamh bha fàs.

B'e so'm "firean còir,"
 Fhuair gibhtean bha mòr
 Is gràsan gu leòir, tha fìor,
 'S bu gheug e bha trom,
 Le torraidh bha crom,
 'S gur e 'bhàs dh'fhàg Iom ar tìr.

Och, b'e am fear-iùil,
 Mar iolair a shùil,
 'S mar ghaoth anns 'na siùil bha 'eud ;
 Bha bhreithneachadh geur,
 Agus eòlas da réir,
 'S a sheasmhachd bu léir do'n 'Treud.

Bu chomasach e
 A measg focal Dé
 A' labhairt gu réidh 's gu treun ;
 Mu'n 'ghealladh 's mu'n reachd,
 Le aithn' is le beachd
 Bhi 'teagasg, 's e chleachd e féin.

Gun fhiaradh, gun bheud,
 Gun chiùrradh do'n treud,
 S e 'shiubhladh air leud an raoin.
 'S bhiodh gach Rut fo sgìos
 A' tional nan dias
 'Bhiodh 'tuiteam a sìos, gu caoin.

An leisgein bhiodh duisgt'
 'S an cealgair leis ruisgt'
 Leis an fhìrinn, mar shùist, 's mar lann ;
 'S e bhioradh an "Fhéin,"
 'S gach teagasg bha breun,
 Gu tuigseach, gu treun, 's neo-fhann.

A chrìdhe bha blàth,
 'S a bhriathra do ghnath
 A' druidheadh, gach tràth 's gach ré;
 Air féin, mar bu chòir,
 'S bu tric bhiodh na deòir
 A' tighinn gu leòir, 's gu réidh.

Ach, nis 'measg nan daoine'
 Tha 'bruidheann air Di-h-aoin'
 Cha'n aithne dhomh aon mu Thuath,
 'B'urrainn sùrd 'chur air crìdh'
 'N luchd-turuis bha sgìth,
 Le teagasg-làn brìgh, cho luath.

Gu'n togadh an ceann
 Suas sliochd agus clann,
 Oir tha iad ro-ghann air fàs,
 'S gu'n gabhadh e truas
 'S gu'n cuireadh e 'nuas
 'N a thogadh ar cruas 's ar bàs.

MARBHRANN

AIR

AN URRAMACH IAIN MACMUIRICH,

MINISTEAR NA H-EAGLAIS SHAOIRE, AN SGIRE
LAIRIG, AN CATAOBH.

OCH, a Bhàis, is tu nach fhuirich—
Cha chuir ar n-éigin ortsa éis ;
Ghearr thu sìos Iain caomh Mac Mhuirich,
Oir nis chrìochnaiceadh a réis.

B'e 'n duin' ciuin e—neach bha aithneil,
'S feumail ann an iomadh nì,
Is o mhi-chliu 's aobhar sgainnel
Shaoradh e troimh ghràs an Rìgh.

Fhuair e ionnseachadh is oilean,
'S foghlum litireil gu leòir ;
Is a chùrs' gu reidh 's e choimhlion
Gun saobhbheas aige a bha mòr.

'S thar gach cànan 's ann gu h-àiridh
Anns a' Ghàidhlig thug e buaidh,
'S dh'fhàg e daoine' ro-thearc an aireamh,
Cosmhuil ris 'an ceistibh cruaidh.

Anns a' chùbaid 's e nach milleadh
A theagasg-san le mor-fhuaim—
'Bhriathr' gu socrach, seimh a sìleadh—
'S air aghaidh 's gann 'chunncas grnaim

Bha e maiseach, mìn, is macant',
 Is neo-bhras bha e gu dearbh ;
 Bha foighid aig' bha neo-chumant'
 'Meadhon connspoid 's comhstri gharbh.

'S ged nach robh e beò is fileant'
 Anns a' chrannag, bha e geur,
 Is ro-phuncail, òrdail, ealant',
 Anns an t-sheanadh, 's aig a' chléir.

'N aghaidh cunnartaibh an "Aonaidh"
 Sheas e treun gun gheilt, gun sgàth,
 'N aghaidh mearachdaibh luchd-claonaidh
 Treubhach, 's treibhdhireach do ghnàth.'

An duin' fiachail, 's e chaidh fheuchainn
 Le trioblaid 'n iomadh doigh,
 'S o gach diobhail agus deuchainn,
 Fhuair e fùsgladh nis, fadheoidh.

Och, sgr' Lairig, 's tus' tha fàsail,
 Do chinn-iuil a nis 's an ùir,
 Dia gu'n tog dhuit daoine gràsail,
 'S aodhair' dìleas nis as-ùr.

'S o'n roinn sin a ta caillteach, duilich,
 Gu'n gleidheadh E thu an tràth-s',
 'S teachdair' treibhdhireach gu'n ullaich,
 Le gibhtibh ùngta 's le gràs.

LILIDHEAN CHATAOIBH :

NO,

IOMRADH AITHGHEARR AIR DAOINIBH AGUS
MNATHAIBH DIADHAIDH BHA'N CATAOBH, AGUS
ANNS AN AIRDE-TUATH.

AIR FÖNN—“ ‘S ann tha'n éifeachd am fuil an Uain.”

O, dheanainn iomradh air pobull Dé
'S nam b'aithn' 's nam b'eòl dhomh, bu chubhaidh e,
'Bhi 'deanamh sgeòil air na daoineibh oirdheirc
A bha ro-tharbhach nan là 's 'n an ré.

Bha daoine ainmeal 's an Airde-tuath,
Nach b'aithn' do'n t-shaoghal 's dha'n d'thug e fuath,
Is falamh, fàsaìl gach ionad 's àite,
A bh'ac', nach lionar an so cho luath.

Is ged tha'n duslach a nis 's an ùir,
Gidheadh tha cuimhn' orra sud tha cùbhr',
Is ged bu chearbach, bn choir 'bhi tairgseadh
'Bhi deanamh luaidh orra nis as-ùr.

'S am measg an aireamh bha duine treun,
Is fianuis threibhdhireach, mar an ceudn'
Bu Domh-null Suth'rlan e o sgìr 'Dhiurnais,
No, “ Domh-null Choinnich,” ma's maith leat féin.

Bu dluth a chomhradh ri cùirt an Rìgh—
Bu naomh a ghiulan 's na h-uile ni ;
's iomadh uair run an Tighearna fhuair e,
ann thig a chaidh e'n trath buairt is sgith.

Is buair'dhean Shatain 's an da a b'eòl,
 Oir 's iomadh innleachd chleachd e, is seòl,
 A chum a thàladh, ach fhuair e sàbhalt,
 Gu àit 's nach criochnaich, 's nach sguir a cheòl.

'S an Ead'r-a-chaolas bha prionnsa mòr,
 Iain caomh Mac Coinniach—an duine còir—
 Bu mhòr am bearn rinn a bhàs 's a' chearn ud,
 Ach 's ann gu sonruicht' an Scabh'ridh mhòir,

Och, b'e an gaisgeach e am measg dhaoin',
 An uair a' labhradh e air Di-h-aoin'—
 A ghuth mar thrompaid—bha bhriathra ciùirteach
 Do theagasg truaillidh, 's do bheachdaibh faoin

Is e nach éisdeadh ri daoineibh truagh
 A ghabh fo's laimh a bhi teagasg sluaigh,
 'S gun aithn' 's gun eòlas ac' uair 'bhi seòladh
 An 'Treud;' 's e 'n t-airgiod a mhain bha uath.

Oir ged a bha e 'n a dhuine dall,
 Cha robh a *chlaisteachd*, no *bhlas* air chall,
 Bha tuigse gheur agus ciall d'a réir aig,
 'S am beath' na diadhachd cha robh e mall.

Is ann an Asainnt bha sguaban trom,
 Ged nis a tha i air fàs ro lom;
 Bha daoine fiùghail mor-mheas bha 'giùlan,
 Mar gheug tha luchdaicht', 's gu làr tha crom.

Iain Guine foghlumt', bha e 'na linn
 Na cheisteir ainmeil: is e bha binn
 Domhnall mor Macleoid, tha fo ghlas an fhoide,
 An uair a thoisicheadh e air seinn.

Is nis tha Morchaidh Macleoid 's an uaigh,
 A chaidh tròimh amhgairean a bha cruaidh,
 Geur lotan fhuair e, 's bu tric chaidh bhuaireadh
 Gidheadh tròimh ghràs thug e mach a' bhuaidh

Is chaidh a dhearbhadh car iomadh là
 Le cuilbheirt Shatain ach bha e ghnàth
 An ceann na h-ùrnuigh ro leaght is brùite,
 'S 'nuair gheibheadh e saors', 's e bha gràdhach, blàth

'S tha Al'sdair* òirdheirc a nis air falbh—
 'S ann ris nach còrdadh an sgàil 's an dealbh;
 'N àit' oibre fhiorghloin 's an oibre dhiomhair;
 'S 'n uair chluinnt' leis fiaradh, cha bhiodh e balbh.

Mar "sholus dealrach" bha e, 's mar reul—
 'S do theagasg mealltach cha d'thugadh géill—
 Le briathraibh ordail is guth bha ceòlmhor,
 Ri ceist 's e 'labhradh le cainnt làn céill'.

'S bha Seoras Sheumais, no, fòs, Mac Aaidh,
 Thall an Taobh-Mhefneis, an Duth'ch Mhic Aoidh,
 Is, ged bu nàireach, chaidh e a shàruch',
 Le cuid bha laidir 's neo-bhris' an crìdh'.

Be'n Criosduidh gaolach e, agus blàth,
 Bha subhach, suilbhir, is làn do ghràdh;
 Is e bhiodh ùrail 'n uaia bhiodh e 'g ùrnuigh,
 Is cialach, òrdail 's na bhiodh e 'g ràdh.

'S bha Daibhidh Gordan shios an sgrì' Chlìn,
 Duin' dìreach, diadhaidh, 's ro-mhaiseach, mìn,
 Is neach bha gràdhach, ro-shuairc, is cràbhach,
 'S bu tearc bha cosmhuil ris anns an linn.

Be'n Criosduidh tarbhach e, torrach, treun,
 'S e tric a labhairt mu'n àm o chéin;
 Bu bhlasd' a chòmhradh 's bu ghasd' o chòrdadh,
 A bheath, 's a bheusan, 's a bhriathran féin.

B'e 'n "reannag shoills'" e 'n a là 's a' sgrì',
 An duine facilidh, 's an Criosduidh fìor;
 'S le dealt o neamh chuireadh sùlt is sgeimh air,
 'ch, 's mòr am bearn rinn a bhàs 's an tìr.

Is “ Bantrach Sheosaidh,”* bha cliuteach, caomh,
 Bha glan am beus, is am beath bha naomh ;
 B’e ’tlachd ’s ’toilinntinn ’bhi ’measg na Fìrinn,
 ’S am measg nam braithre a bh’air gach taobh.

’S bha Rob caomh Domh-nullach ’s an Dal-mhòir,
 An sgrì’ Rogh-ard, agus Domh-null còir ;
 Seadh, Domh-null Suth’rlan, an duine fiughail,
 Criosduidh maoth-chrìdheach, maiseach, mòr.

Is Aonghas Muradh, agus a bhrathair,
 Is bhiodh air Aonghus gu tric fiamh-ghair ;
 Bha mais nan gràs air, is fhuair am bàs e,
 Mar chraoibh ro-tharbhach tha crom gu làr.

Is an sgrì’ Dhòrnaich bha daoine breagh,
 A ghluais gu naomh ann an eagail Dhia,
 Is le bhi ’toiseach’ le Al’sdair ’Toiseach,
 Cha bhi mi ’g ainmeach’ ann so ach sea.

Bha Tomas Math’nach, dha’m b’aithn’, ’s dha’m b’eòl
 Air obair gràis a’ bhi ’deanamh sgeòil—
 ’S e labhradh òrdail ri ceist an òrduigh—
 ’Na bhriathr’ bha brìgh is ’n a ghuth bha ceòl.

Is Seumas Math’nach, bha’n Clais-nan-Cnamh,
 A chaidh a shàruchadh leis an namh,
 Rinn cor a linn iomadh uair gu tinn e,
 ’S dh’fhàg sud, gu tric e, gun fhois, gun tamh.

’S ann aig bha choguis bha maoth, is crìdh’
 Bha brùit’, ach eudmhor, mu ghloir an Ti
 A shaor o bhàs e, ’s a bhuilich gràs air,
 ’S thug “ spionnadh nuadh ” dha’n tràth bhiodh e sgìth.

Is iomadh tonn a chaidh thar a cheann,
 Is sumainn laidir, is garbh neo-fhann,
 Ach as gach gàbhadh chaidh e a theàrnadh,
 Is o gach cuibhreach a bh’air, is bann.

Bu phrionns' 's an diadhachd a bh'ann gu fìor,
 'S cha robh na b'òirdheirc na e 's a' sgìr',
 'S gu dhachaidh bhuan 'n uair a thugadh uainn e,
 Ar leam, nach d'fhàg e a leithid 'n ar tìr.

Is Simon Domh-nullach cineal, ciuin,
 Air la-na-ceist 's e nach togadh uin',
 Oir 's e a dh'iarraidh gu'm biodh a bhriathra,
 Ro-thearc is òrdail, 's cha b'ann mar dhuin'.

'S bha Morchadh Domh-nullach daimheil, seimh ;
 Is Iain Munro, air 'n do chuir gràs sgeimh,
 Is e thug buaidh ann 'bhi deanamh luaidh air
 Na naoimh ro-fhiùghail thug Dia gu neamh.

Bu duine gaisgeal e, agus treun,
 'S e dheanadh rusgadh air teagasg breun,
 Is thogadh fianuis air taobh na Fìrinn,
 Gun gheilt, gun fhiamh air, roimh aon fo'n ghrein.

'S an Craoich bha praskan do dhaoine còir,
 Al'sdair Grannd', agus h-Abhaidh mòr ;
 Is Uistean Gream, bha e measg na dream sin
 Tha seinn an òrain a nis an glòir.

'S bha Al'sdair Grannd 'ud 'na dhuine beò,
 'S bha h-Abhaidh oirdheirc, is mòr Munro
 'Na Chrìosduidh treun, is neo-ghealtach, treubhant ;
 'S bha Uistean Gream ud na dhuin' gun ghò.

'S bha Al'sdair Leisnidh, is Uistean Man,
 'S " Bantrach h-Abhaidh," o, mais' na'm ban !
 'S ged chaidh a feuchainn le iomadh deuchainn,
 'S ann rinn sud sultmhor i, 'n àit' bhi tan'.*

Is Mearan òirdhearc an Eilbhinn bha,
 A tuigs' bha geur, is a crìdh' bha blàth,
 'S aig caithir gràis, O, bu tric an sàs i,
 Oir 's e 'chuir cradh oirre, cor ar là.

* In the spiritual sense, of course.

'S bha daoine fiùghail an Ros, troimh ghràs,
 Mar chrannaibh seudair gu h-ard 'bha fàs,
 Ach tha na fireana anns gach sgìreachd,
 Ro-thearc an aireamh, is gann an tràth-s'.

Domhnall Mac 'Illinlean 's a Chaisteal-Ruadh,
 Far an do shaothraich Iain mòr nam buadh,
 B' e 'ur bainne fìor ghlan fhuair e 'n a naoidhean,
 Dh' fhàg fallain, feumail e 's chuir air snuaidh.

Domh-null Nobul, 's a ghuth ro-chruaidh,
 'S bha thuigse geur, chum bhi deanamh luaidh
 Air nithe diomhair, bha roinn is faophar
 Air gach ni labhradh e 'measg an t-shluaigh.

Is e a labhradh gu crionn 's gu réidh
 Mu obair gràis ann am pobull Dé—
 Och, b' e an solus e 'n sgìr' Ruith-Sholuis,
 Is fòs r' a ainm-san bu chosmhuil e.

Is Gill'mor àluinn, 'nis thugadh uainn,
 'S a chorp gu samhach 's an uaigh 'n a shuain;
 Is o gach daorsa fhuair e làn saorsa,
 'N tràth thugadh suas e gu dhachaidh bhuan.

'S e 'dheanamh rannsachadh, 's sgrùdadh geur
 Le briathraibh tearc, ach ro-thaght da 'n réir,
 Ach chuireadh sùrd air a mhuinntir bhrùite,
 Oir bha brìgh ann a chainnt gu léir.

Is ged nach robh e am pears, ach fann,
 A ghràs, 's a thalannan cha robh gann;
 Bha gibht gu leòr agus tuigs' bha mòr aig,
 Ach air a shaothair nis thainig ceann.

'S bha Donncha Camshron, no 'n "Gobha Mòr,"
 'N a cheisteir ainmeal an Abhai-mor—
 B' e 'n duin' nach caomhnadh an dream bha claon
 Is nach robh treibh-dhireach mar bu chòir.

Is bha e feumail' na là 's na ré,
 Oir bha deagh-bhlas air na theireadh e—
 A chainnt gu léir bha ro-fhallain 's geurach,
 'S e bhàs dh' fhàg fàsail, is lom, Srath-Spe.

Ach c'ait' am faic sinn an Deas no 'n Tuath,
 Daoine cho àluinn am mais' 's an snuadh
 Na naomhachd ghrinn ? Och, cha'n fhaic 's an linn so,
 Daoine cho fiùghail 'n ar measg' cho luath !

Ach 's ann bu chòir dhuinn 'bhi 'sealtuinn suas
 A chum 's gu 'n gabhadh an Rìgh dhinn truas,
 'S ar bruid gu 'm pilleadh, 's an drùchd gu 'n sileadh,
 Is Spiorad ath-bhreith gu 'n dortadh nuas.

M A R B H R A N N

AIR

AN URRAMACH ALASDAIR URACHADAINN, BHA 'N GLASCHO.

AIR FONN—" *Far och is och, is och, mo leòn !* "

THA iomadh neach an diugh fo thuir's,
 Oir chriochnaich prionnsa mor a chùrs',
 Seadh, chriochnaich prionnsa mor a chùrs',
 'S gu 'dhuais nis thugadh dhachaidh e.

'Sa, Mhaighstir Urachadainn, nam buadh !
 Is lionmhor iad mu Dheas 's mu Thuath
 A dh' fhàg do bhàs ro-thuirseach, truagh,
 'S fo bhròn, cho luath, nach dealuich riu.

Le gibhtibh 's gràsaibh, nach robh gann,
 Chaidh thusa ùngadh leis a' Cheann,
 'S bha 'u Ti a ghairm thu air do chrann,
 A' nochdadh ceum an dleasanais.

Do bhreithneachadh bha glan is geur,
 Bha gràdh is blàth 's do chridh' d' a réir ;
 Is ged bhiodh t-fhocail tearc 's a' chléir,
 Bu ghaisgeach gleust' 's a' chùbaid thu.

Gu dìleas, gairmeal chuir tu 'n céill
 Do theachd dìreachd 's gach àit' 's do sgeul,
 Bha t'eud do t'eòlas 's tabhairt géill,
 'S dol roimh do bheul bha t-fhaireachduinn.

Bha cudthrom, 's soluimteachd a ghnàth,
 Na'n luidh' ort' 's air 'na bhiodh tu 'g ràdh,
 Do bhriathr' bha breigheil, beathail, blàth,
 'S do phobull Dé ro-shòlasach.

Gun umhal cha robh thu 's gun sgoinn,
 Thaobh lòn a dheasachadh do 'n Chlòinn,
 Oir bha thu 'tabhairt dhoibh 's a' roinn,
 Gu tuigseach, seolt', an cuibhrionn orr'.

Do 'n ocrach bheireadh tusa lòn,
 Is misneach dhoibh-san bha ri bròn,
 'S do 'n dream fo aimheal bha, 's fo leòn,
 Bha t-earrail eagnuidh, 's freagarrach.

Is bha thu feumail iomadh uair
 Do 'n dream a chriathr' an Namh 's a bhuair,
 'S bha cuid 'nan teanntachd uaits' fhuair,
 Da 'n inntinn saors', is comhfhurtachd.

'S mar theachdair treun an Tìomnuidh Nuaidh
 'S tu dheanadh iomradh agus luaidh,
 Air truaigh is cunnairtibh an t-shluaigh,
 Gun ath-bhreth bha, 's gun aithreachas.

Is àithn' an lagha bha tu fein,
 'S am bagairt 'cur an céill gu treun,
 Ach sgeul an aoibhneis, mar an ceudn',
 Bha sud le buaidh air aithris leat.

Seadh, eifeachd umhlacdh, 's fol' an Uain,
 Is doimhneachd, 's farsuinneachd a chuain
 Gun iochdar ta, 's os ceann gach smuain,
 'S nach tomhais naoimh troimh shiorruidheachd.

B' e 'n drùchd 's an t-ùngadh o 'n Ard-Rìgh
 Dh'fhàg sùltmhor, 's maiseach thu 's gach nì,
 Seadh, naomh am beath' is brùit' an crìdh',
 Is cùbhradidh ann do theagasg thu.

'S a, Mhaighstir Alasdair, a ghràidh !
 O pheacadh shaoradh thu 's o phlàigh,
 Is tha thu 'g òl a cuan gu'n tràigh,
 'S am bi thu 'snamh troimh bhithbhuantachd.

Ach, o, 's e so ar n-aobhar caoidh—
 Do ghnùis nach fhaic sinn 'n so a chaoidh,
 Do ghnùis nach fhaic sinn 'n so a chaoidh,
 Is guth do bheòil nach cluinnear leinn.

Ach, nis gu 'n deanadh Dia 'n a thruas
 'S an àm so t-fhalluinn 'leigèal nuas,
 Is neach 'n a' t-àit'-s' a thogail suas,
 Bhiodh feumail ann a ghinealachd.

LAOIDHE SPIORADAIL,

LE

DUGHALL BOCHANNAN.

Gabhadh focal Chrìosd comhnuidh annaibh gu saidbhir san uile ghliocas; a teagasg agus a' comhairleachadh a cheile le salmaibh, agus laoidhibh, agus danaibh spioradail a' deanamh civil do 'a Tighearna le gras ann bhur croidheachaibh.—Col. iii. 16.

INBHIRNEIS:

CLODH-BHUAILT' LE EGIN YOUNG, AGUS R' AN BERC
LE EGIN YOUNG AGUS A CHUIDHEACH.

1813.

Thos. F. Carson
Jan. 22. 1821

LAOIDHE SPIORADAIL.

MORDHACHD DHE.

CREUD e Dia, no creud e Ainm?
Cha tuig na h Aingle 's àird 'n glòir;
Tha e 'n solus dealrach foluicht uath,
Far nach ruig sìil na smuain na chòir.

Uaith fein ata a Bhith ag sruth;
Neimh-chruthaichte ta uile Bhuai'bh;
Neimh-chrìochnaicht 'n a nadur fein;
'S fein-dhìongmhalta ga 'n cumail suas.

Cha raibh e òg is sean cha bhì;
O shìor' gu sìor gun chaochladh staid;
Cha tomhais Grian no Gealach aois;
Oir 's nìthe caochlach iad air fad.

'N uair thaisbeanas e ghìòir no ghràs.
Bidh là neimh-bhàsmhur teachd o shùil;
'S grad chuiridh sluagh nan neachadh ar
Le 'n sgiathaibh sgàile air an gnùis.

'S mu thaisbeanas e ghnùis an gruaim,
 Grad sgaoilidh uamhunn feadh nan spèur ;
 Roimh' achmhasansa teichidh 'n cuan,
 'S le geillt-chrith gluaisidh 'n cruinne cè.

Ta oibre nàduir searg 's a fàs,
 O chaochladh 'tà 'ad gu caochladh ruith :
 Ach uile thionnsg'ans 'tà'd 'nan aon,
 Gun traogh no lionadh air a Bhith.

'Ta aingle 's daoine do neo-ni dlù ;
 A' bhrù o'n d' thainig sinn gu lèir,
 Ach iomlaineachd o shìorrui'chd ta,
 Neimh-chrìochanach 'na nàdur fèin.

'N uair chualadh Neimh-ni guth a bheil,
 Ghrad leum na bith a chruitheachd mhòr,
 An cruinne so le uile làn,
 'Sna neamhadh àrd le'n uile shlòigh.

'N sin' dh' fheuch air oibrichibh gu lèir,
 'S gach crèutair, bheannuich e 'nan staid,
 S cha d' fheum ath-leasachadh air nì,
 A measg a ghnèomhara air fad.

Air clar a dhearn tha dol mu'n cwait
 Gach reult a ghluaiseas ann san speur ;
 An cruthach gu leir tha 'stigh 'na ghlaic,
 S a deanamh thaic da ghairdean treun.

Cia chuartaicheas do Bhith a Dhe!
 An Doimhne shluig gach rèusan suas ;
 Nan aoiripibh tha aingle 's daoine
 Iar shligibh maoraich glacadh chuain.

O bhithbhuantachd tha thusa a' d' Rìgh;
 'S ni bheil san t saogh 'ls ach nì o'n dè;
 O 's beag an eachdruidh chualas dìor,
 'S cha mhòr do d' ghnìomh ata fuidh'n ghreim.

Ge d' thionndadh ghrian gu neo-nì rìs,
 S gach ni fa chuairt a soluis mhòir;
 'S co beag bhiodh d' oibre 'g iunndrain uath,
 S bhiodh'n cuan ag iunndrain sìleadh mheòir.

An cruthach cho dean le uile ghlòir,
 Lan-fhoillseachadh air Dia nam feart,
 Cha 'n 'eil 's na h oibre ud gu leir,
 Ach taisbein éarlais air a neart.

L'er tuigse thana 's diomhain duinn
 Bhi sgrudadh chuain ata gun chrìoch;
 An litir 's lugha dh' ainm ar Dè,
 Is tuille 's luchd da 'r rèusan i.

Oir ni bheil dadum cosmhuil riut
 Am measg na chruthaich thu gu lèir,
 'Sa measg nan daoine nì bheil cainnt
 A labhras d' ainm ach d'fhocal féin.

FULANGAS CHRÌOSD.

'S^E fulangas mo Shlànuì-fhear
 Do bhios mo Dhàn a' luaidh,
 Mor-irioslachd an àrd-Rìogh sin
 Na bhreith 's na bhàs ro chruidh.

'Se 'n t iongantas bu mhòrbhuilich
 Chuaidh innseadh riamh do shluagh;
 An Dia' bha ann o shìorruidheachd,
 Bhi fas na chìochron truagh.

'N uair ghabht' am broinn na h òigh' e;
 Le còmhnaidh Spioraid De,
 Chum an Nadur Daonna sin,
 A dheanamh aon ris fein;
 Ghabh e sgàil mu Dhiadhuigheachd;
 'S don BHRIATHAR dhearnadh feòil,
 Is dh' fhoillsich' an rùn diamhair sin,
 Am pearsa Chrìosd le glòir.

Rugadh 'n stàball dìblidh e,
 Mar dhìlleachdan gun treòir;
 Gun neach a dheanadh càirdeas ris,
 No bheireadh fàrdoch dho,
 Gun mhuinntir bhi 'ga fhriothaladh,
 Na uidheam mar bu còir:
 Ach eich is daimh ga chuairteachadh
 D' an dual gach uile ghloir.

Mu'n gann bha fios gu'n d' thàinig e,
 Do dhuig' dha nàimhde mòr;
 B' éidir teich' don Ephaid leis,
 Roimh Herod bh'air a thòir,
 Is e co naimhdeil dìoghaltach
 Chum Iosa chur gu bàs;
 'Sur mharbhadh leis gach cìocharan
 A bha na rìogh'chd gun dàil.

Bha tuill aig na sionnachaidh
 Ga'm falachadh o theinn,
 Bha nid aig na h èunlaithe
 An gèuga àrd na'n crann;
 Ach eisean do rinn uile iad,
 'S gach nì sa' chruinne chè,
 Bha e fein na fhògarach,
 Gun chòmhnuidh aig fuidh 'n ghrèin.

Am feadh 'sa ghabh an Slànui-fhear
 Mar ionad tàmh an saogh'l,
 Mar lèigh ro iochdmhar fabharach
 Bha leigheas clann nan daoine:
 'N aon èugail riamh bu ghàbhuidh bh'ann,
 'S gach galar cràiteach gèur,
 Do thionndadh e chum slanuchadh
 'N uair làbhradh e o bhèul.

Thug teanga do na balbhanaibh,
 'S don bhacach mball a lùgh,
 Do 'n bhodhar thug se chlàistineachd,
 'S do dhaoine dall an iùl,
 Na lobhair bhreun do ghlanadh leis,
 Cur fallaineachd nam feòil:
 Is leighis gach èugail anama e,
 'S na mairbh do thug se beò.

Do shearmonaicheadh an soisgeul leis,
 Do dhaoine bochda truagh;
 Is gheall e saorsa shìorruidh dhoibh
 Bha 'n glais faoi chis ro chruaidh:

Na'n gaibhte ris an fhìrinn leo,
 Le creidimh fìorghlan beò,
 'S gu 'm biodh iad air an ìompuchadh
 'O ghnìomharaibh na feòl.

Lean buidheann tur don fhàsach e,
 Is dh'fhan trì la na chòir,
 Cuig mìle bha do dh'àireamh ann
 Bh'air fàilneachadh chion lòn :
 'N'ro bheagan fhuair iad, bheannuich e
 'N da iasg 's cuig arain eòrn,
 'S do itheahd ach gur shàsuich iad
 Is dh' fhàg iad ni bu leòir.

Do chaisgeadh anfadh cuaine leis,
 'S a tonnadh uaibhreach mòr,
 A' ghaoth ro laidir bhuaidhreasach,
 Do chuairtich e na dhòrn :
 Ach aithris air gach mìorbhuile,
 Rinn Iosa ann san fheòil,
 Cha chumadh 'n saoghal do sgrìbhinneibh,
 Na dh' innseadh e gu leòir.

Ach 'n uair bha 'n tam a' dlùthach ris
 Gu'n siùbhladh e chum glòir,
 Ghairm e thuige dheiscobuil,
 Is dheasuich e dhoibh lòn :
 Chuir e sios nan suidhe iad
 'S gach uidheam air a bhord ;
 Aran 's fion do riaruich orr'
 Bha ciallach fhuil is fheòil.

Thug e sin mar ordugh dhoibh
 Bhi 'n comhnuidh ac gu bràth,
 A dh' fhoillseachadh mhor-fhulangais,
 Do dh' fhuilig air an sgà;
 Gu 'n itheadh is gu 'n òladh iad
 Do dh' fheartaibh mor a ghràidh,
 'S gu 'm bitidh e mar chuimhne,
 Aig a mhuinntir air a bhàs.

'N uair thainig chum a ghàraidh e,
 Do bhi a chradh ro mhor;
 'N uair fhuair e 'n cupan feirge sin,
 Bha oillteil searbh r'a òl.
 Air ghoil bha chuisle craobhachsann
 Tre chorp ro naomh 'ga fhàsg;
 Na fhollas fola braonadh 'mach
 Tre aodach air an làr.

'N sin thuit e air a ghlùinibh sìos
 Ag deanamh ùrnuigh gheur,
 "Athair chaomh ma's comas e
 "An deoch so cuir uam féin;
 "Ach so a' chrìoch mun d' thàinig mi,
 "Gu 'n sàbhalain mo threud,
 "Mar sin ni iarram fàbhor, ach
 "Do thoil gu bràth bhi deunt'."

Be sud an cupan uamhunnach,
 Do fhuair e ann 'na làimh;
 Peacadh 'n t saoghail go chuaipteachadh
 'S gach duais a bhuineadh dhà.

Na dh'fhuil'geadh'n saoghal gusìorruidheachd
Do phiàntaibh is do chràdh,
Chuaidh sud a leagadh còmhladh air,
'S an deoch ud dh' òl nan àit.

B'e 'n Diabh'l a shealbhuich Iùdas sin,
Le chriodhe dùbailt' fiar ;
An cealgoir sanntach lùbach ud,
A chuir dubh-chùl re Dia :
An troiteir reic a Shlànuì'fhear,
'S a mhaighsdir gràdhach fein,
Is bhrath da naimhde bàsmhor e,
Fuidh chàirdeas pòg a bheul.

An sin do rinn iad prìosanach
Do dh' Iosa gun chionfàdh,
Is thug iad dh' ionnsuidh Phìlat e,
Gu 'n dìteadh e chum bas :
Do dhìt am breitheamh èucorach
Le fiadhnuis bhréig an Tì,
Bha choguis fein ag innseadh dha
Bhi dìthchiontach is fìor.

Do cheangail agus sgiùrs' iad e.
Le buillibh drùiteach geur,
An fheoil o'n chnaimh do rùisgeadh leo
Na meallaibh brùit gu leir,
A chorp ro naomh dō mhealleadh leo
'S a chreuchda sìleadh sìos ;
An fhuil le'r cheannachadh 'n saoghal so
Gun sgaoinn bhi dhith na prìs,

Do rinneadh crùn don sgitheach leo,
 'S do d'fhith iad e gu teann,
 Chur tuille pian is nàire air,
 Do spàrr iad e mu cheann ;
 'Na cheann a steach do bhuaileadh leo
 Na bioradh cruaidh ro gheur,
 Is aghuidh ghloirmhor d' fholaich iad
 Le 'n seleabh salach breun.

'N uair chuir iad an crun nàrach air,
 Ro chràiteach goirt do bhì,
 Do sgeudaich iad le sgarlaid e
 'S chuir colbh 'na laimh mar Rì
 Is labhair iad gu sgallaiseach
 A' fanoid air an Tì,
 Failte Riogh nan Iùdhach dhuit,
 Le 'n glùn ga chromadh sìos.

Le 'm foirneart mhoir do èigneich e
 Chrann cèusaidh thogail suas,
 Ge bu chruaidh sud b' fhèudar e
 Bhì 'g gèillleadh dhoibh san uair :
 A chuisleadh caomh ag traogadh as,
 'S a neart ga fhasgadh uaidh,
 A' direadh 'n t sleibh ga sharuch, gus
 An d' fhailnich e faoi 'n chuail.

Sios air an leabuidh dhòruinnich,
 Le dheòin do luigh e fein ;
 Ruisgt' air a chrann do shineadh e,
 'S gach allt dheth spion o chèil :

A chorp ro naomha beannuightse,
 Do cheangail iad gu teann,
 Le tairn'ibh 's ord ga 'n sparradh sud,
 Gu daingion ris a chrann.

An crann an sin do dhirich iad,
 Is Iosa thog air suas,
 Air na tairn'ibh chrochadh e
 Le dochann tha do-luaidh ;
 A chudthrom fein a' rèubadh as
 Gach crèuchd na chois 's na laimh,
 Is fhuil ro phriseil naomhasan
 Ga taomadh sìos gu lar.

Ge bu mhaslach craiteach leis
 Am bas da dheilbheadh leo ;
 Aon ghearan riamh cha d' thainig uaidh
 An aghaidh naimhde mor ;
 Ach 's ann a ghabh e 'n leith-sgeulsan,
 Ga 'n teasairgin gu fìor,
 “ O Athair thoir dhoibh maitheanas,
 “ 'Tàid aineolach nan gnìomh.”

Chuaidh dibhfhearg Dhe a thaomadh air
 Gach uile thaobh mu'n cuairt,
 Gnuis a ghraidh do d'fholaich air
 Is thionndadh solus uaidh ;
 Do dhèigh e fo na pianntuidh sin,
 “ Mo Dhia ! Mo Dhia na trèig !
 “ Na ceil do gnuis ro fhàbharach,
 “ 'S na fag mi ann a mfhèum.

Na 'n rachadh an tròm-dhioghaltas ud
 Do ghiùlain Ios' e fein,
 Leag air a chinneadh daonna sin
 'S na h aingle naomh le cheil,
 Do chasgradh ann a mòmaint bhig,
 Na Slòigh ud leis gu lèir :
 Am braon bu lugh' da fhulangas
 Do loisgeadh 'n cruinne cè.

Do orduich Dia nan sluagh 'n sin,
 Iad theachd mu'n cuairt don t sliabh,
 Gach uile nadur rèusantadh,
 Do rinn e fein o chian :
 'S gu 'm faicte ghaol da chrèutairibh
 So do bhèusaibh pheacaidh fhuath,
 Ann san fheirg do thaomaich e
 Air mac a ghaoil san uair.

'Se so bu chainnt da fhulangas,
 "Nois tuigibh uile shluagh,
 "Nadur screitidh pheacaidh sin,
 "'S am dhòruinn faicibh dhuais ;
 "Is nadur teann na ceartas sin
 "Do ghlac mi as leith chàich ;
 "Nach maith dhamh bonn da 'm fiachasa,
 "'S nach diol le ach mo bhàs."

Bha 'm bàs ud malluicht' piantachail,
 Ro ghuineach dìo'ltach dòigh ;
 Ro chràiteach nàrach fadalach,
 'S e teachd neo-ghrad na chòir :

Bu ni ro oilteil uamhusach,
Seachd uair' bhi'n crochadh beo,
Air fèitheadh chuirp gan spionadh as,
Co dh'fheudas innse a leon!

Bha briogh a chuirp air tìormachadh
An àmhuinn feirge De :
'S a chroidhe cairdeil fìrinn each
Ag leagha sìos mar chèir :
A theanga lean r'a ghialajbhsin,
Bha riannh am pairt a shluaigh ;
Is foitheart n'an geur-phiannta sin,
A sniomha anama uaidh.

A fhraedharc ghlan do dhfhàrnich air,
'S mar ghloin do dhfhàs a shuif ;
Bha fèitheadh chriodh' a bristeadh aig,
'S bhràghuid clisgeadh dliù :
A ghnuis bu àille snuadh is dreach,
Do thiounda uaine lì ;
Air leam gu'm faic me ealghris air
Cur a chath shearbh gu crìch.

Air leam gu'm faic me chrèuchdasan,
Mar a rèub na tairna fheòil ;
An fhuil fas dubh aig ragadh ump ;
Sior lagach air a threòir ;
Dreach a bhàis a tional uim' ;
'S e dealachadh r'a sgiamh ;
Ar leam gu'n cluinn me 'g osnaich e ;
'S a phlòsgail bha 'na chliabh.

Fa dheireadh labhair Iosa riu,
 “Tha me an Iosa mhor :”
 Ghabh domblas agus fiongeur iad,
 ‘S deoch shìn iad dha r’a òl,
 ‘Nsin dubhairt, “Tha e crìochnuicht
 “Gach nì ghabh me ‘os laimh.”
 ‘S le sgairteachd gheur do ghlaodh e mach
 Is chlaon e cheann gu bas.

Be sud an glaoth bha cruadalach;
 Do chual e ‘n cruinne cè;
 Gach creug air talamh sgealbadh leis,
 ‘S na mainbh do chlisg gu leir:
 Do thiondadh ghrian gu dorchadas,
 Is chaochail eòlg gach nì,
 Bha chruitheachd mar gu ‘m basaich i;
 ‘S i tarain chum a crìch.

Na flaitheas bha riamh sòlasach
 ‘S gach shìogh bha sobhach stuas,
 San am sin rinneadh brònach iad,
 ‘S an ceòl do leig iad uath;
 Re faicsin dhoibh an Ughdair ac,
 Son ùir ga leagadh sìos,
 ‘S am bas a bhi ga cheangalsan
 Thug anam do gach nì.

LA A BHREITHEAMHNAIS.

Am feadh ‘ta chuid is mo den t saogh ‘t
 Gun ghaol do Chrìosd, gun sgoinn da reac
 Gun chreideamh ac gu’n d’thig e ris,
 Thoir breith na fìrin air gach neach.

An codal peacaidh 'ta'd nan suan,
 Ag bruadar pailteas do gach nì :
 Gun umhail ac n' uair thig am bàs,
 Nach meal iad Pàrras o'n ard Riogh.

Le cumhachd d'fhocail Dhe tog suas,
 An sluagh chum aithreachais na thra,
 Is beannuich an Dan so do gach neach,
 Bheir seachad eisteachd dha le gradh.

Mo smuaintidh talmhuidh Dhe tog suas,
 'S mo theanga fuasgail ann mo bheul ;
 Do chum gu 'n labhrainn mar bu choir,
 Mu ghloir smu uamhunn laeth Dhe.

Air meadhon oidhch' n' uair bhios an saogh'l,
 Air aomadh thairis ann an suain ;
 Grad dhuisgear suas an Cinmeadh Daoin,
 Le glaoth na trompaid 's airde fuaim,

Air neul ro ard nì fhoillseach fein,
 Ard aingeal treun le trompaid mhoir ;
 Is gairmidh air an t saogh'l gu leir,
 Iad a ghrad eiridh chum a mhoid :

“ O cluinnibhs uile chlann nan daoin,
 “ Do thainig ceann an t saogh'l gu beachd ;
 “ Leumaibh 'nar beathe sibhs 'ta marbh,
 “ Oir gu dearbh 'ta los' air teachd.”

Seididh se le sgail co chruaidh,
 gu 'n cuir e sleibhte 's cuain nan rith ;
 goidh na bhios marbh san uaigh,
 a bhios beo le h-uamhunn crith.

Le h-osaig dhoinionnaich a bheist,
 An saogh 'l so reubaidh se gu garg,
 'S mar dhum an t-seangain dol na ghluais,
 Grad bruchdaidh 'n uaigh a mios a mairbh.

'N sin cruinnichidh gach cos is lamh,
 Chuaidh chur san araich fad o cheil;
 'S bidh farum mor a measg nan cnamh,
 Gach aon diu dol na aite fein.

Mosglaidh na fireanaich an tùs,
 Is dùisgear iad gu leir o 'n suain,
 An anamaibh turkingidh o ghloir,
 Ga 'n comhlachadh aig beul na h-uaigh.

Le aoibhneas togaidh iad an ceann,
 'Ta àm an fuasglaidh orra dèid;
 Is mar chraoibh-mheas faoj ibnan blàth,
 Ta dreach an Slànu' fhear 'nan gnùis:

Ta obair Spiorad naomh nan gràs
 Air glanadh 'n nàduir o 'n taobh steach:
 'S mar thrusgan glan 'ta comhlachd Chrìost,
 Ga 'n deanamh sglomhach o 'n taobh 'mach.

Duisgear na h-aingidh suas 'n an dèigh,
 Mar bhéisdibh-gairisneach as an t-slochd;
 'S o ifrinn thig an anama trùagh;
 Thoirt coinnibh uamhasach da 'n corp.

'N sin tabbruith 'n tanam brònach trùagh;
 R'a cholum oillteil, uamhar, bhreun,
 "Mo chlaoidh! ciod uime dh' eirigh thu
 "Thoirt peanas dubailt orn le chéil?

“ O ! ’n eigin domhsa dol aris,
 “ Am prìosun neo-ghlan steach a’ d’ chré?
 “ Mò thruaighe mi, gu ’n d’ aontaich riamh,
 “ Le d’ an-mianna brùideil féin !

“ O ’m fuidh me dealach’ riut gu bràth !
 “ No ’n d’ thig am bàs am feasd a’ d’ chòir !
 “ ’N drùigh teine air do chnamhaibh iairn !
 “ No dibh-fhearg Dhè an struidh i t-fheòil !”

Eiridh na righrin ’s daoine mòr,
 Gun smachd gun ordugh ann nan laimh ;
 ’S cha naithn’ ear iad a measg an t-sluaidh,
 O ’n duine thruagh bha ac na thràill.

’S na daoine uaibhreach leis nach b’ fhiù,
 Gu ’n ùmhlaicheadh iad fein do Dhia ;
 O faic anis iad air an glùn ;
 Ag deanamh ùrnuigh ris gach sliabh :

“ O chreugaibh tuitfuidh air ar ceann,
 “ Le sgairnich gharbh do chlochaibh cruaidh,
 “ Is sgriosaibh sinn a tir nam beo,
 “ A chum ’s nach faic sinn glòir an Uain !

Amach as uamhaidh gabhidh thriall
 An diabhal ’s a chuid aingle féin,
 Ge cruaidh e ’s eigin teachd an làthair,
 Ag slaodadh shlàbhruidh as a dhéigh.

I sin fàsuidh ruogha ann san spèur
 ar fhàir na maidne ’g eiridh dearg ;
 ; innseadh gu bheil Iosa féin,
 teachd na dèidh le laeth garbh :

Grad fhosgladh as a chéil na nedil,
 Mar dhoras seòmair an ard Rìgh,
 Is foillsichear am Breitheamh mòr,
 Le glòir is greadhnachas gun chrìoch.

Tha 'm bogha-frois mun cuairt da cheann,
 'S mar thuil nan gleann tha fuaim a ghuth;
 'S mar dhealaineach tha sealladh shùl,
 Aig spùtadh as na neullaibh tiugh.

A ghrian ard-locharan nan spèur,
 Do ghloir a phearsa géillidh grad :
 An deallradh drillseach thig o ghnùis,
 A solus mùchaidh se air fad.

Cuirfidh si uimpe culaidh bhròin,
 'S bidh ghealach mar gun dòirt' or' fuil,
 Is crathar cumhachdan nan spèur,
 A tilg nan rèulta as am bun.

Bidh iad air uig-deall ann san spèur,
 Mar mheas air gèig re h anradh garbh;
 Tuiteam mar bhraonaibh dh' uisge dlù,
 'S an glòir mar shùile duine mhairbh.

Air charabad teine suidhidh sè,
 'S mun cuairt da bèucaidh 'n tairneanach,
 Ag dol le ghairm gu crìoch na neamh,
 'S ag reub nan neul gu doineannach.

O chuidhilibh charbaid thig amach,
 Sruth mor do theine laist' le feirg ;
 Is sgaolidh 'n tuile ud air gach taobh,
 Ag cur an t saogh' l na laair dheirg.

Leaghuidh na Dùile 'nuas le teas,
 Ceart mar a leaghas teine cèir:
 Na cnuic 's na sleibhte lasaidh suas,
 'S bidh teas-ghoil air a chuan gu leir.

Na beanntaidh iargolt nach dug seach,
 An storas riamh do neach d'an deòin,
 'Ta iad gu fialuidh taosgadh 'mach,
 An iòn-mhas leaght' mar abhuinn mhoir.

Gach neach bha sgriobadh cruinn an òir,
 Le sannt, le dòbheart, na le fuit;
 Lan chaisgibh 'nis bhur-'n iota mòr,
 San nasguidh òluibh dheth o'n tuil.

O sibhse rinn bhur bun den t saogh'l,
 Nach d'ig sibh 's caoinibh e gu gear,
 'N uair tha e gleacadh ris a bhàs,
 Mar dhuine làidir dol don èug.

A chuisleadh chleachd bhi fallain fuar,
 Re mireig uai'reach feadh nam gleann.
 'Ta teas a chleibh ga 'n smùidreachd suas,
 Le goilbhu buaidhreis feadh nam beann.

Nach faic sibh chrith tha air mu'n cuairt,
 'S gach creug ag fuasgladh ann's gach sliabh
 Nach cluinn sibh osnaich throm a bhais,
 'S a chroidhe sgàineadh stigh 'n chliabh.

An cùrtain gorm tha nunn o'n ghrein,
 'S mu'n cuairt don chruinne ché mar chleòc,
 'rupaidh an lasair e r'a chèll,
 Iar mheilleig air na h-èibhle beò.

Tha 'n t aidheir ga thachd le neulla tugh,
 'S an toit na meallaibh dubh dol suas ;
 'S an teine millteach spùtadh 'mach,
 Na dhualaibh caisreagach mu'n cuairt

Timchioll a chruinne so gu leir,
 Borb-bhèucaidh 'n tairneanach gu brais :
 'S bidh 'n lasair lomadh glair nan spèur,
 Mar fhalaig ris na slèibhte cas.

Is chum na doinionn atadh suas,
 O cheithir airdibh gluaisidh ghaoth ;
 Ga sgiùrs' le neart nan aingle trèun,
 Luathach an lèirsgrios o gach taobh.

Ta obair na se laeth rinn Dia,
 Le lasair dhian ga chur na sgaòil ;
 Cia mor do shaoibhreas Riogh na 'm feart,
 Nach iunndrain casgradh mhile saogh'!

'M feadh tha gach ni an glacaibh 'n èug
 'S a cruitheachd gu lèir dol bun-oscionn,
 Teannaidh am Breitheamh oirne dlù,
 A chum gach cuis a chur gu ceann.

'N sin gluaisidh se o aird nan spèur,
 Air cathair a Mhordhachd fein 'a nuas,
 Le greadhnachas nach facas riamh,
 'S le Dhiadhachd sgeudaichte mun cuairt.

Ta mìle tairneanach 'na laimh,
 A chum a naimbde sgrios am feirg,
 Is fonn-chrith orr' gu dol an grèim,
 Mar choin air èill re h-am na seilg.

Fa aingle gun aireamh ann na chùairt,
 Le 'n sùilibh suidhicht' air an Rìgh,
 Chum rith le ordughsan gun dail,
 S na h-uile ait ga'n cur an gnìomh.

O Iudas thig a nois a lathair,
 'S gach neach rinn braithreasriuta' d'ghnìomh,
 An dream a dh'aichean creidimh Chrìosd,
 Na réic e air son ni nach b'fhiach,

A shluagh gun chiall thug mian don or,
 Roimh ghloir is aibhneas flaitheas De,
 Bhur malairt ghorach faicibh nis,
 'S an sgrios a thug sibh oiribh fein.

'S a mhuinntir uaibhreacht leis 'm bu nar,
 Gu 'n cluinnte crabhaidh dha 'n ar teach;
 Faicibh a ghloir 's na b' iongnabh leibh,
 Ged dhruid e sibh a' riogh'chd amach.

O Herod faic a nois an Rìgh,
 D' an d'thug thu spid is mastadh mor,
 Ga sgeudachadh le trusgan ruogh,
 Mar shuaincneas sgallais air a ghloir.

Nach faic thu Breitheamh an t saoghaill gu leir
 'S mar èudach uime 'n lasair dheirg;
 Ag teachd thoir duais do dhaoine còir,
 'S a sgrios luchd dòbheirt ann am feirg?

Is thusa Philat tog do shùil,
 'S gu 'm faic thu nis' a mùgha mòr;
 An creid thu gur h e sud an Tì
 rinn thu dhiteadh air do mhòd?

An creid thu gur e sud an ceann,
 Mun d' iath gu teann an sgitheach géur ?
 Na idir gur i sud a ghnùis,
 Air theilg na h Iùdhaich sileadh bréun !

'M bu leor gur theich a ghrian air cùl,
 Ag diultadh fiadhnuis thoirt don gnìomh ?
 Ciod uim' nach d'fhuair a chrutheachd bas,
 'N uair chéusadh air a chrann a TRIATH ?

Cuirfidh se aingle 'mach gach taobh,
 Chum ceithir ghaothaibh 'n domhain mhòir,
 A chuaireachadh gach aon don t sluagh,
 A steach gu luath a dhionnsuidh mhòid.

Gach neach a dh' àitich coluinn riamh,
 O'n ear 's o'n iar tha nise teachd,
 Mar scaoth do bheachaibh tighn mu ghéig,
 An deidh dhoibh èiridh 'mach o'n scep.

'N sin togfuidh aingeal gloirmhor suas,
 Bratach Chrìosd da'n suaincneas fuil ;
 A chruinneachadh na ghluais sa chòir,
 'S da fhulangas rinn dòigh is bun.

Do m'ionnsuidh cruinnichead mo naoimh,
 Is tionailibh gach aon don dream,
 A rinn gu dìleas is gu dlù,
 Le creideamh 's ùmhlachd ceangal leam.

'N sin tionsgnaidh 'm Breith' air cùis an
 Do chum a nàimhde chur faoi bheinn,
 Is fosglaidh se na leabhr'ain suas,
 Far am bheil neacadh 'n teluach air chum

Fosglaidh se 'n cridhe mar an cèudn',
 Air doigh 's gur lèir don uile neach,
 Gach uamharrachd bha gabhail tàmh,
 Air feadh an àrois ud a steach :

'N uair chi'd an sealladh so dhiubh fein,
 Is dearbh gur lèr dhoibh ceartas De ;
 'S bidh 'n gruidh a leaghadh as le nàir
 Nach lugha cràdh na teine dian.

Togfuidh an trompaid 'rìsd a fuaim,
 Na labhradh is na gluaiseadh neach ;
 Air chor gu'n cluinn gach beag is mòr.
 A bhreith thig air gach seòrt' amach.

“ A dhaoine sanntach thrèig a chòir,
 “ 'S a leag bhur dòchas ann bhur toic,
 “ 'S a ghlais gu teann bhur cridhe suas,
 “ 'S a dhruid bhur cluas re glaodh nam bochd:

“ An' lomnochd cha do dhion o'n fhuachd,
 “ 'S don ocrach thruagh cha d'thug sibh biadh,
 “ Ged lion me fein bhur cisd' do lòn,
 “ 'S bhur treuda' chur a mòid gach bliadhn.

“ Ni bheil sibh iomchuidh air mo riogh'chd,
 “ As eugmhais fìrinn, iochd, is graidh :
 “ 'S o reub sibh m' iomhadh dhiubh gu lèir,
 “ Agraibh sibh fein 'nar sgrios gu brath.

“ Is sibhs' bha guidheachan gu dian,
 “ Gu'n glacadh 'n Diabb'l bhur 'n anam fein ;
 “ 'S mithich bhurn ùrnùich fhreagradh dhuibh

“ Is sibhs’ a rinn bhur teanga’ fèin,
 “ A ghèurachadh chum fuil’ mar scian,
 “ Le tuaileas, culchainnt, agus bréug,
 “ ’S le blaisbheum tabhairt bèum do Dhia.

“ A nathraiche millteach ’s oillteil greann,
 “ Cha bhinn leam ceol bhur srannruich ard,
 “ ’S cha ’n eisd o’r teangaidh ghobhlaich cliù
 “ Le drùchd a phuiseinn air a barr.

“ Is sibhs’ thug fuath do m’ orduigh naomh,
 “ Is leis nach b’ionmhuinn caomh mo theach;
 “ Leis am bu bhliadhna uair,
 “ Am àros tabhairt-cluais do m’ reachd.

“ Cionnas a mhealas sibh gu bràth
 “ A’m’ sheirbhis sàbaid shiorruid bhuan
 “ Na cionnas bheir bhur n anam gràdh,
 “ Don ni da’n d’tug bhur nàdur fuath?

“ Luchd mìruin agus farmaid mhòir
 “ Da’n doruinn iomlan sonas chàich
 “ Le doilghios geur a cnàmh bhur teang’
 “ Mu aon neach oirbh fein bheir bàrr:

“ Cionnas a dh’ fheudas sibh gu bràth
 “ Lan shonas àiteach ann an glòir;
 “ Far am faic sibh mìlte dream,
 “ Ga’n ardach os bhur ceann gu mòr?

“ Am fad ’s bu lér dhuibh feadh mo rìogh’ chò
 “ Neach b’ airde inbhe na sibh fein;
 “ Nach fadadh mìrun, ’s farmad cùirt,
 “ Fein’ ifrin duibh am flaitheas De?

“ Is sibhs’ ann ‘s lighe na neoghloin ghluais,
 “ ‘S gu sonraicht’ thruaill an leaba phòsd ;
 “ Gach neach a thug do m’ naomhachd fuath,
 “ Ga’n tabhairt suas gu toil na fèol :

“ Mar b’ ionmhuinn leibh bhi losgadh ‘n teas
 “ Bhur n-uabhair, dheasuich me dhuibh fearg,
 “ Leabuidh theth ann luidh sibh sìos,
 “ Am brachaibh-sin do fasair dheirg :

“ Ged bheirinn sibh gu rìoghachd mo ghlòir,
 “ Mar mbucaibh steach gu seòmar Rìgh ;
 “ Bhur nadur neoghlan bhiodh ga chràdh,
 “ Le’r miannaibh bàsachadh chion bìdh.

“ Gach neach tha iomchuidh air mo rìogh’chd,
 “ Teannuibh sibhse chum mo dheis,
 “ Is crunnichibh seach’d chum mo chli,
 “ A chrìonach o na crannaibh meas.

‘N sin tearbainidh se chum gach taobh,
 Na caoraich o na gabhruibh lom ;
 Ceart mar ni’m buachaille an tréud,
 ‘N uair chuirteachais e spréidh air tom.

‘N sin labhruidh se re luchd’ a dheis,
 “ Sibhs’ ta deasuicht le mo ghràs,
 “ Thigibh, sealbhuichibh an Rìoghachd,
 “ Nach faic a sonas crìoch gu bràth.

“ Do spealg me ‘n geat’ bha oirbhse dùinte,
 “ Le m’ àmhlaich ‘s m’ fhulangas ro-ghèur :
 “ ‘S dh’ fhosgail an t sleadh gu farsuing suas,
 Am leath-taobh doras nuadh dhuibh fein.

“ Chum craoibh na beath’ ta ’m Pàrrais Dè,
 “ Le h éibhneas teannaibh a’ teach do còir :
 “ ’S a fearta iongantach gu léir,
 “ Dearbha bhur nuile chréuchd ’s bhur leòn.

“ An cloidheamh bha ruisgte laist’ da dion,
 “ O laimh ar sinnsir Adhamh ’s Eubh,
 “ Do rinn me truail dhè m’ chroidhe dhà,
 “ ’S a lasair bhàth me le m’ fhuil fèin.

“ Fuidh dosraich ùrain suidhìbh sìos,
 “ Nach searg ’s nach crìon am feasd a blàth
 “ ’S mar smeòraichibh a measg na geug,
 “ Chum molaiddh glèusaibh bina bhur càil.

“ Le a maise sàsuichibh bhur sùil,
 “ Is oirbh fuidh sgàil cha druigh an teas,
 “ O a duilich churaiddh òluibh slàint ;
 “ Is bithibh neo-bhasbhur le a meas.

“ Gach uile mheas tha ’m Pàrrais Dè,
 “ Ta nois gu lèir neo-thoirmisgt’ dhuibh ;
 “ Ituibh gun eagal o gach géig,
 “ A nathair nimh cha téum a choidhch.

“ Is uile miann bhur n-anama fèin,
 “ Lan sàsuichibh gu léir ann Dia,
 “ Tobar na firinn, iochd, is graidh,
 “ A mhaireas làn gu cian na ’n cian.

“ Mor-intleachd iongantach na slàint,
 “ Sior rannsuichibh air àird ’s air leud,
 “ ’S feadh oibriche mo rioghachd mhòr
 “ Bhur n eòlas miannach cuiribh’ meud

“ Bhur n-aoibhneas, mais' bhur tuigs', 's bhur
 “ Bitheadh gu siorruidh fàs ni 's mò : [gràdh,
 “ 'S ni 'n-coinnich sibh aon ni gu bràth,
 “ Bheir air bhur n-anam cràdh no leòn.

“ Cha n-fhacadh sùil, 's cho chuladh cluas,
 “ Na thaisg me suas do shonas duibh,
 “ Imichibh, 's biodh bhur déarbheachd féin,
 “ Sior-innseadh sgéul duibh air a chaoidhch.”

Ach ris a mhuinntir th'air a chfì,
 Labhruidh se 'na dhìoghaltas cruaidh,
 “ A chuideachd nach d'thug gràdh do Dhia,
 “ A chum an diabhair siubhlaibh uam.

“ 'S mo mhalluchd maille ribh gu brath,
 “ A chum bhur cràdh 's bhur cur gu pian :
 “ Gluaisibh chum an teine mhòir,
 “ Dar ròsdadh ann gu cian nan cian.”

Mar a sgàin an talamh as a chéil,
 'N uair ghabh e teaghlach Chòrah steach,
 Ceart laimh riu fosglaidh 'n uamha béul,
 'S i miananaich air son a creich.

Is mar a shluig mhuc-mhara mhòr,
 Iònas 'n uair chaidh theilgeadh 'mach,
 Ni slugan dubh an dara bàis,
 A charabad iathadh umpa steach.

San uamhaidh taobhaidh iad re chéil
 I ghluais nam beathe gu h éucorach :
 uchd mionn' is mortaidh' 's fia'nais bhreig ;
 uchd meir is réibinn' 's adhaltaidh

Mar chualaig dh'ris an ceangal teann,
 Ann slabhruidh tha gach dream leo fèin;
 'S an comunn chleachd bhi 'n caidreamh dlù
 Mar bhioraibh' rùiste dol nan crè.

Mar leomhan garg fuidh chuibhreach cruaidh
 Le thoscaibh réubadh suas a ghlais:
 An slabhruidh cagnuidh iad gu dian,
 'S gu brath cha ghearr am fiacra phrais.

Bidh iad gu sìorruid 'n glacaibh bhàis
 S' an cridhe ga fhàsgadh sad' le bròn,
 Ceangailt' air cuan do phronnasc laisd'
 'S a dheatach uaine tachd' an sròn.

Mar spairneig fuaighte ris an sceir,
 Tha iad air creugaibh goileach teann:
 Is dibh-fheirg Dhe a seideadh chuain,
 Na thonnaibh buaidhreis thair an ceann.

'N uair dhùineas codal cruaidh an sùil,
 Teas feirg 's an-dochas dùisgidh iad;
 A chnuimh nach bàsuich 's eibhle beò,
 Ag cur an dòruinn shiorruidh 'meud.

Air ifrinn 'n uair a gheibh iad sealbh,
 'S lan-dhearbha co ga 'n toir iad cìs,
 Feudfuidh sinn an gearàn truagh,
 Chur ann 'n da briathraibh cruaidh ao sìos,

“ O staid na neo-ni 'n raibh me 'm thàn ”
 “ Cìod uime dh'arduch Dia mo cheann ”
 “ Mòr mhìle malluchd aig an là ”
 “ 'N do ghabh mo mhathair me na bro ”

“ Ciod uime fhuair me tuigse riamh ?

“ Na ciall is reusan chum mo sdiur ?

“ Ciod uim' nach d'rinn thu cuileag dhiom ?

“ Na durrag dhìblidh ann san ùir ?

“ Am mair me 'n so gu saogh'l nan saogh'l !

“ 'N dig crìoch na coachladh orm gu brath

“ Am bheil me nis san t-siorruidheachd bhuan,

“ A' snàmh a chuain ata gun tràigh !”

“ Ged àiream uile reulta neamh,

“ Gach féur is duillich riamh a dh'fhas,

“ Ma' ris gach braon ata san chuan,

“ 'S gach gaineamh chuairticheas an tràigh

“ Ged chuiream mìle bliadhna seach,

“ As leth gach aon diubh sud gu leir,

“ Cha d'imthich seach don t-siorruidheachd

“ Ach mar gu 'n tòisicheadh i-'n de. [mhòr.

“ Ach O ! 'n do theirig trocair Dhia !

“ 'S am pian e me gu saogh'l nan saogh'l !

“ Mo shlabhruidh 'n lasuich e gu bràth !

“ No glas mo làmh an dean e sgaoil !

“ 'M bi 'mbeul a dh'orduich Dia chum seinn

“ Air feadh gach linn a chliù gun sgìos,

“ Mar bhalagan-séididh fadadh suas

“ Na lasraich uain ann ifrinn shìos !

“ Ged chuaidh mo thruaighe thair mo neart
Gu deimhin fein is ceart mo bhinn ;

Ach c'fhad bhios me 'n so gam chràdh,
Mù'm bi do cheartas sàitheach dhiom !

“ No 'm bi thu dìo'lte dhiom gu bràth
 “ 'N deach lagh an nàduir chuir air cùl?
 “ Mo thruaighe me! 'ne so am bàs
 “ A bhagair thu air Adhamh 'n tùs?

“ Air sgà do dhio'ltas 'm bi thu sniomh
 “ Snàthain mo bheath' gu siorruidh caol?
 “ Nach leor bhi mìle bliadhn gàrn losg'
 “ As leth gach lochd a rinn me 's t-saogh'l?

“ Ged lean do dhìo'ltas me gu m' chùl,
 “ Cha 'n arduich e do chliu a Dhe,
 “ 'S chan fhiu do d' Mhordhachd t-fhearg a
 “ Air comhartha co bochd rium fein. [chosd,

“ O Dhia! nach sgrios thu me gu tur?
 “ 'S le d' chumhachd cuir air m anam crìoch,
 “ 'S gu staid na neo-ni teilg me uait,
 “ Far nach 'eil fulang, smuain, no gnìomh.

“ Ach O! se so mo thoilltneas fein
 “ Is-ni bheil èu-coir bunntain rium;
 “ Oir dhiùlt me tairgse shaor do Chrìosd,
 “ 'S nìor ghabh me da fhuil phrìseil suim.

“ Mo choguis dìtidh me gu bràth,
 “ An fhia' nais bha ga 'm chàineadh riamh;
 “ An-ìochd na èu-coir ann mo bhàs,
 “ Cha leig i chàramh 'm feasd air Dia.

“ Do thilg me àitheanta air mo chùl,
 “ Is rith me dùthrachdach gum sgrios,
 “ Is fhia'nais fein a' m' chridhe mhùch,
 “ Ag druid mo shùile roimh mo leas.

“ Cia meud an dòigh ’ltas tha dhamh’ dual
 “ As leth mo pheacaidh uamhor dàn !
 “ Am peac’ thug dù ’lan do fhuil Chriosd,
 “ ’S a dh’fhàg gun eifeachd bhrìogh a bhàis

“ Gidheadh nach ’eil do Bhuaidhean fein
 “ Neo-chrìochanach gu lèir o-chian ?
 “ ’San d’thoir mo chionntair iochd, ’sair gràdh.
 “ Gu’m fàs iad chrìochanaicht ann Dia ?

“ Bheil comas duit mo thilgeadh uait
 “ Far nach cluinn do chluas mo screid ?
 “ ’M bheil dorchadas ann ifrinn fein
 “ Far nach lèr do Dhia mo staid ?

“ Ann d’ aoibhneas iomlan, ’n eisd do chluas
 “ Re creutair truagh a rinn do làmh,
 “ Ag àigheach, *Athair !* gabh dhìom truas,
 “ ’S leigh fuarach do ghòil-smear mo chnàmh ?

“ Eisd o mo Dhia ! mo thagradh bochd,
 “ ’S gach osna ghoirt ’ta teachd a ’m chliabh,
 “ ’S aon athchuinge do iarram ort,
 “ Tairèis gach lochd a rinn me riamh :

“ ’N uair ghnileas me deich mìle bliadhn’
 “ San lasair dhian so fein gam chràdh,
 “ ’N uair sgìtheas deamhain bhi gam phian,
 “ *O deonuich Dhia gu’m fuidh me bas !*

“ Ge truagh mo ghuidhe cha’u eister è
 “ Is fois na fédh cha’n fhuilbh me chaoidh’
 “ Ach beatha neo-bhasmhor teachd as ùr
 “ Gu’m nearthuch’ ghiùlan tuille claoi.”

Ach stad mo Rann is pill air t-ais
 O shlochd na casgraidh dhéin a nìos,
 Is feuch cionnas a bheir thu seòl
 Do 'n dream tha beò nach d'theid iad sìos.

A lèughadoir a bheil e fìor,
 Na chuir mi cheana sìos am Dhàn?
 Ma se 's gu bheil thig s' lub do ghlùn
 Le ùrnuigh 's aithreàchas gun dàil:

A dh' ionsuidh Iosa teich gu luath,
 Ag gabhail gràin is fuath do d' pheac',
 Le creideamh fìor bheir ùmhlachd dhà,
 Ann uile àitheanta naomh a reachd.

Gabh ris 'na oifigbh gu léir,
 'S re h-aon diubh na cuir féin do chùl;
 Mar Fhàidh, mar Shagart, is mar Rìgh,
 Chum slainte, dìdean, agus iuil.

Biod eisiomplair am beachd do shùl,
 Chum d' uile ghluasachd sdiùr da reir,
 'S gach meanhon dh' orduich e chum slàint
 Bi fein gan gnàthuchadh gu léir.

As fhìreunteachd dean bun mhàin;
 'S na taic gu bràth re d' thoilltneas fein:
 'S mas àill leat éifeachd bhi na ghràs,
 Na h-alltrum peacadh dàimh a' d' chré.

Mar sin ged tha do chionta mòr,
 Chum glòir do Tighearn saorar thù,
 Is chum do shonas sìorruidh féin,
 Air feadh gach cé na rinn a chlin

BRUADAR.

AIR bhith dhamhsa ann ma shuain
 Re brùadar diomhain mar tha càch,
 Bhi glacadh sonais o gach nì;
 Is e gam dhèibreadh ann's gach àit.

Air leam gun d'thainig neach am chòir,
 'S gu'n dubh'rt e riom, " Gur gòrach mì,
 " Bhi smuainteach greimaghleidh' donghaoith,
 " No gun lion an saogh'l mo chrì'.

" Is diomhain duit bhi 'g iarruidh sàimh,
 " 'N aon nì' no'n ait air bith fuidh 'n ghréin;
 " Cha chlos do d' chorp an taobh so 'n uaigh.
 " No d' anam 'u taobh so shuaimhneas Dé.

" 'N tra dh'ith Adhamh 'meas an tùs,
 " Am peacadh dhrùigh e air gach nì:
 " Lion e na h-uile nì le saothair,
 " Is dh'fhag e 'n saogh'l na briste cri'.

" Air sonas anam chaill e chòir,
 " Ma' ris gach sòlas bha'n sa gharr:
 " Q sin ta shliochd nan deòraibh truagh;
 " Mar uaim cha mearachd air a mhàthair.

" Re mèlich chruaidh ta'd rith gach nì,
 " Ann duil gu 'm faigh an intinn clos:
 " Ach dhoibh ta 'n saogh'l gu nìochd no truas,
 " Mar mhuime cheimich fhuaig ann fhaic.

“ Mar sin tha iad gun fhois no tàmh,
 “ Ga ’n sàruch’ glacadh faileas bhréig;
 “ ’S ag deòl toil-inntin o gach nì,
 “ Is aid mar chlocha seasg nan bèul.

“ Bidh teanndachd eigin ort am feasd,
 “ ’S do dhochas faicsin fuasgladh d’fhèum,
 “ An comhnuidh dhuit mar fhad do làimh;
 “ Ach gu bràth cha’n fhaig dheth grèim.

“ Cha teagasg d’fheuchain ’s dhearbha thù,
 “ O dhùil is earbsa chuir san bhréig,
 “ A rinn do mhealladh mìle uair.
 “ ’S co-fhada uait an diu san dé.

“ An nì bu mhò da’n d’thug thu miann,
 “ Nach d’fhag a mhealltuiun riamh e searbh?
 “ Tha tuille sonais ann an dùil,
 “ Na tha ’n crùn le bhi na shealbh.

“ Ceart mar an ròs ata san ghàrr’,
 “ Searguidh bhlàth ’n uair theid a bhuain:
 “ Munn gann a ghlacas tu e d’làimh,
 “ Tréigidh àile e ’sa shnuadh.

“ Nì bheil neach o thrioblaid saor,
 “ Am measg a chinneadh daon’ air fad.
 “ ’S co lionmhur osna aig an Rìgh,
 “ Is aig an neach is ìsle staid.

“ Ta smùdan fein as ceann gach fòid
 “ Is dòruinn ceangailt’ ris gach maith
 “ Tha’n ròs a fas air drisibh géur
 “ ’S an taic’ a chéil tha mhill san gath.

“ Ged fhaic thu neach ann soibhreas mòr
 “ Na meas a shòlas bhi thair càch :
 “ An tobhar 's gloine chi do shùil,
 “ Tha ghrùid na ìochdar gabhail tàmh :

“ 'S mu chuireas d' anail e na ghluais,
 “ Le tarruing chabhaig suas a' d' bhèul,
 “ Duisgidh 'n roughan déarg a nìos,
 “ Se gaineamh lìonaidh se do dhéud.

“ 'S ged fhaic thu neach ann inbhe ard,
 “ Tha e mar nead am barr na craoibh ;
 “ Gach sdoirm a bagradh thilgeadh nuas,
 “ Is e air luasgadh leis gach gaoith.

“ An neach is fearr tha 'n saogh'l a riar,
 “ Tha fiaradh eigin ann na staid,
 “ Nach dean a sheòltachd is a strì.
 “ Am feast a dhìreachadh air fad.

“ Mar bhata' fiar an aghuidh chéil,
 “ Ata o-shuidhcach' féin doth-chur ;
 “ A reir mar dhìreas tu a bharr,
 “ 'S co-chinnteach ni thu cam a bhun.

“ Na h-Iudhaich thionail beg no mòrr,
 “ Don Mhanna dhòirteadh orra 'nuas ;
 “ 'N uair chuir gach neach a chuid san chlàr,
 “ Cha robh air bàrr na aon ni uaith :

“ Mar sin ata gach sonas saogh'lt,
 “ Ata thu faotainn ann a d' làimh,
 “ Fa chomhair saidhbheas, 's inbhe cùairt
 “ Tha caitheamh, cùram, agus cradh.

“ Ged charn thu òr a d’ shlighe suas
 “ Fa chomhair fàsuidh ’n luaith da rèir
 “ Is ge do chuir thu innte rìogh’chd
 “ A mheidh cha dìrich i na déigh.

“ Tha cuibhrinn iomchuidh aig gach neach,
 “ ’S ged tha thu meas gur tuille b’ fhearr;
 “ Cha d’ thoir an t-anabarr tha’n a sud,
 “ Am feasd an cudthrom as chràdh.

“ O iomluain d’ inntin tha do phian;
 “ Ag diùltadh ’n diu na dhìarr thu ’n dé:
 “ Cha chomasach an saogh’l do riar,
 “ Le d’ anamianna ’n aghidh chèil,

“ Na ’m faibheadh toil na feol a rùn,
 “ Da mianna brùdail dhìarradh sàth;
 “ Flaitheas bu aird cha’n iarradh ì,
 “ Na annta sud bhi sìorruidh snàmh.

“ Ach ged a b’ ionmuinn leis an fheadil,
 “ Air talamh còmhnuachadh gach rè:
 “ Bhiodh dùthrachd d’ ardin agus d’ uaill.
 “ Co arda shuas re Cathair De,

“ Ach nam b’ aill leat sonas buan,
 “ Do shlighe tabhair suas do Dhia,
 “ Le dùthrachd, creideamh, agus gràdh,
 “ Is sàsuichidh e-d’ uile mhiann.

“ Tha ’n cuideachd sud gach ni san t-saogh’l.
 “ Tha ’n comas daoine shealbhach’ fìor;
 “ Biadh, is eudach, agus slàint,
 “ Is saor a càirdeas agus sìth.”

Ann sinn do mhosgail as mò shuain,
 Is dh'fhag mo Bhruadar me air fad :
 'S do leig me dhiom bhi rith gach sgàil,
 Is dh'fhàs me toilicht le mo staid.

AN GAISGEACH.

CHA bu ghaisgeach Alastair mòr,
 Na Cesar thug an Ròimh gu cèill ;
 Oir ged a thug iad buaidh air cách,
 Dh' fhan iad nan tràill' da miannaibh fèin.

Cha ghaisg an ni bhi liodaird dhaoin,
 S cha chluin bhi ann an caonnaig tric :
 Cha 'n uaisle inntin ardan borb,
 'S cha treubhantas bhi garg gun iochd,

Ach 's gaisgeach eisean a bheir buaidh
 Air eagal beatha, 's uamhunn bàis,
 'S a chòmhlhuicheas le meisneach crì',
 Na h-uile ni ata dha 'n dân.

Le gealltachd cionnt, cha teich air cùl
 'S an am an dùisg a choguis fein,
 A tagradh eisdidh se gu ciùin.
 'S an ceartas dùinidh se u béul,

'S e 'n gaisgeach eisean bheir fuaidh chis,
 A thoil chum strìochd do reusan ceart,
 'S a smuaintidh ceannairceach gu lèir,
 Bhi 'n ordugh sèilleachdain da smachd.

A mhianna brùdail saltruidh sìos,
 'S mar bhuill a chuirp fuidh chis atàid,
 'S cha 'n irislich e-fein da 'n riar,
 O nach gu riaghladh rugadh iad.

San oidheh 'n uair luidheas e-chum suain,
 Bidh shubhailcean mun cuairt da fèin,
 Mar shaighdearain an tiomchioll Rìgh,
 Ga dhèidean o-gach namhaid-tréun.

'S an mhaduin 'n uair a dhéireas suas,
 Cruinnichidh smuainteadh as gach àit,
 'S e-fein na n ceann mar chaipitin seòlt,
 Ga 'n suid' heachd' ann an òrdugh blàir:

Chum cogadh 'n aghuidh miann na feòl,
 Gach bochduinn, 's dòruinn 'ta san t-saogh'l,
 Gach ribeadh is gach inntleachd bàis,
 Ta 'n deamhan gnàthach 'n aghuidh dhadain.

Ta iantian daingion mar a chreug,
 Cha charuich eagal e-no fiamh:
 Ta shulean furachar is gèur,
 Is lèir dha 'n dubhan troi' 'n a bhiadh.

Gu diamhain nochdfuidh 'n saogh'l a ghlòir,
 Gach òr is inbhe ata ann;
 Ta saidhbhreas aig co paik na chrì,
 'S gur truagh leis Rìgh is crùn mu cheann.

Is ge do sgaoil an striopach Ìon,
 Gu ghlac' le inntleachdaibh a mais;
 Cha drùidh air dealanach a sùl,
 'S cha leagh i rùn le miannaibh laist.

A nàmh cha choisin air gu bràth,
 Ged fhaigh e-sàruchadh re h-uair;
 'S e neart 's a shlainte cridhe brùit,
 Is air a ghlùinibh bheir e-buaidh.

'S i 'n fhirinn ghlan is clogaid dà,
 Is gras a chreideamh aig mar sgiath;
 'S e'n scriobtuir naomh a chloidheamh gèur
 'S a mhisneach ta gu lèir ann Dia.

Ta sìothchaint aig 'na intinn fèin,
 'S a choguis rèidh ris ann 's gach nì;
 Ta saibhbheas aig nach lèir do dhaoin,
 Is air nach cuir an saogh'l so crìoch.

Re mìodal tlà cha 'n eisd a chluas,
 Is sgainnil ghrannnd cha bhuaidh'r a shìth,
 Cha ghabh e eagal a' droch-sgéul,
 Is tuar-eas brèig cha lot a chrì'.

O m' anam! dùisg is deasuich d' airm;
 'S gabh farmad ris a ghaisgeach thrèun,
 Is d' anamianna cuir fuidh chis,
 Chum rìogh'chd a cheannsach annad fèin.

Biodh d' inntin ard oscionn nan spèur,
 Cha 'n 'eil fuidh 'n ghrèin ach pòrsan truagh;
 Mar tholman-ùire faic an saogh'l,
 Is daoìn' mar sheangain air mu 'n cuairt:

A nunn 's a nall gun fhois gun tàmh
 Cruinneach as gach àit da 'n cisd
 Lionmhor marcachd thair a cheil
 A trod gu gèur mu bhiran brist.

'N uair chì thu 'n sealladh so don t-sluagh
 Do smuaintidh cruinnich riut gu lèir,
 A shealbhach saidhbhreas, sonas, 's sìth,
 Air nach d' thig crìoch a' d' anam fèin.

AN CLAIGEAN.

'S MI 'm shuigh aig an uaigh,
 Ag amharc mu bruaich,
 Feuch Claigionn gun snuagh air làr;
 Do thog me e-suas,
 Ag tiomach gu truagh,
 Ge thionndadh mu 'n cuairt am làimh.

Gun àille gun dreach,
 Gun aithne gun bheachd;
 Air duine theid seach na dhàil:
 Gun fhiacal na dhèud,
 No teanga na bhéul,
 No slugan a ghlèusas càil.

Gun ruiteag na ghruaidh,
 'S e rùisgte gun ghruag;
 Gun eisdeachd na chluais do m' dhàn
 Gun anail na shròin,
 No áile don fhòid,
 Ach lag far 'm bu chòir bhi àrd.

Gun dealradh na shùil,
 No rosg uimpe dùn,
 No fraodhrac re h-iùl mar b' àbh'sd

Ach durroga crom,
A chleachd bhi san tom,
Air claothach' da tholl nan àit.

Tha n' teanachain bha 'd chùl,
Air tiondadh gu smùr,
Gun tionnsgal no sùrd air d'fhèum :
Gun smuainteach a' d' dhàil,
Mu philleadh gu bráth,
A cheartach' na dh'fhag thu 'd dhéidh.

Cha 'n innis do ghnùis,
A nise cia thù,
Mas rìgh no mas diùbhe thu fèin :
'S ionan Alastair mòr,
Is tràille dhith lòn.
A dh' èug air an òtrach bhréun.

Fhir dheanamh na h uaigh,
Nach cogair thu 'm chluais,
Co 'n claigionn so fhuair me 'm làimh ?
'S gu 'n cuirinn ris ceis,
Mu ghna mu 'n do theas ;
Gar am freagair e' m feasd mo dhàn.

'M bu mhaighdionn deas thu,
Bha sgiamhach a' d' ghnùis,
'S deadh shuidheach a' d' shùil da reir ?
Le d' mhaise mar Don,
ribeadh mu chrì',
ach ògainich chìodh thu fèin.

na nise gach àgh,
na coisinn duit gràidh

Air tionndadh gu gràin gach neach ;
 Marbhasc air an uaigh,
 A chreach thu don bhuaidh,
 Bha ceangailt' re snuadh do dhreach.

No 'm breitheamh ceart thù,
 Le tuigs' agus iùl,
 Bha reiteach gach cùis don t-sluagh ;
 Gun aomadh le pàirt',
 Ach dìte gu bàs,
 Na h-eucoir bha dàicheil cruaidh ?

No 'n do reic' thu a chòir,
 Air 'ghlacaid don òr,
 O 'n dréam ga 'n raibh stòras pailt ?
 Is bochdan an t-sluaigh.
 Fuid fhoirneart ro chruaidh,
 Aig fulang le cruas na h-airc.

'S mar raibh thusa fìor,
 Ann d' oifig am beinn,
 'S gun drinn thu an dìreach fìar ;
 'S co chinnteach an nì,
 'N uair thainig do chrìoch,
 Gu 'n deachaidh do dhìt' le Dia.

No n' raibh thu a d' lèigh,
 Ag leigheas nan crèuchd,
 'S a deanamh gach éugcail slàn ?
 A' d'ioc-shlaintibh mòr,
 Ag deanamh do bhòs,
 Gu 'n dibreadh tu chòir o'n bhàs ?

Mo thruaighe gun thréig,
 De leigheas thu fàin

'N uair bha thu fuaidh èugcail chruaidh :
 Gun fhoghnadh gun stà,
 Am purgaid no 'm plàsd,
 Ged chumbhail aon trà o'n uaigh.

No 'n seanalair thù,
 A choisinn mor-chliù,
 Le d' shèoltachd a sdiù'radh airm?
 Air naimhde toirt buaidh,
 Ga 'n cur ann san ruaig,
 'S ga 'm fàgail nan cruachaibh marbh :

'N robh do chloidheamh gun bheart,
 No 'n 'd fhag thu do neart,
 'N uair choinnich thu feachd na h-uaigh,
 'N uair b' eigin duit géill,
 A dhaindeoin do dhèud,
 Do dh' armaik' a bhéistidh truagh?

Tha na durraig gu tréun,
 Re d' choluinn cur séisd,
 'S ag coisne ort fèisd gach là;
 Is claigin do chinn,
 Na ghearasdan dìon,
 Aig daolagaibh dìblidh an tàmh :

Pàirt claodhach' do dhéud,
 A steach ann a' d' bhéul,
 'S cuidh eile ag rèub do chluas;
 Dream eile nan scùd,
 Igh'nn amach air do shùil,
 Spuirneadh 's a rùsg do ghruaidh.

o m' fear thu bhà pòit,

'S tu cridheil ag òl an dram?
 Nach iarradh dhuit fèin,
 Do fhlaithneas Dé,
 Ach beirm a bhi 'g èiridh do cheann?

Nach iarradh tu cheòl,
 Ach mionna mun bhòrd,
 Is feuchan co 'n dòrn bu chruaidh:
 Mar bho no mar each,
 Gun tuigse gun bheachd,
 'S tu brùchdadh sa sceith mun chuaich?

Na 'n duin' thu bha gluas,
 Gu cionalta suairc,
 Gu measaradh stuam mu d' bhòrd;
 Le miannaibh do chré,
 Fuidh chuibhreacadh géur,
 'N am suidhe gu féisd 's gu sògh?

No 'n geòcaire mòr,
 Bha gionach air lòn,
 Mar choin ann am feòlach dearg;
 Ag toileach' do miann,
 Bha duilich a riar,
 'S tu geilleadh mar Dhia do d' bholg?

Tha nòise do bhrù,
 Da 'n robh thu a lùb,
 Do ghaineamh 's dà ùir gle làn:
 'S do dheudadh air glas,
 Mu d' theangaidh gun bhlas,
 Fuidh gheimhlichibh prais a bháis.

No morair ro mhór,

Neach aig an robh còir air tìr ;
 Bha iochdmhar re bochd,
 A cluthach nan nochd,
 Reir pailteas a thoic 's a nìth ?

No 'n robh thu ro chruaidh,
 A fionnadh do thuath,
 'S a tanach an gruaidh le màl ;
 Lé h-agartas gèur
 A glacadh an sprèidh
 'S an bochduinn ag èimheach dail ?

Gun chridh' aig na daoine,
 Bha'r lomadh le h aois,
 Le 'n claginnibh maola truagh ;
 Bhi seasamh a' d' chòir,
 Gun bhoinead nan dòrn,
 Ge d' tholladh gaoth reòt an cluas :

Tha nise do thràill,
 Gun urram a' d' dhàil,
 Gun ghearsom' gun mhàl' gun mhòd ;
 Mor-mholadh don bhàs,
 A chasgair thu trà,
 'S nach d' fhuilg do stràic fuidh 'n fhòid.

No 'm ministeir thù,
 Bha tagradh gu dlù,
 Re pobull ann ùghdaras Dè ;
 Ga 'm pilleadh air ais,
 Bha 'g imeachd gu brais,
 Gu h ifrinn na casgradh dhèin ?

No 'n robh thu guns sgoinn,
 Mar mhuime mu chleinn

Gun chùram a h-oighreachd Dhè ;
 Na 'm faigheadh tu 'n rùsg.
 Bha comadh co dhiù,
 Mu 'n seannach bhi stiùbhradh an trèud ;

Leam 's cinnteach gun d' fhuair,
 Do dheanadas duais,
 'N uair rainig thu 'm Buachaille mór:
 'N uair chuartich am bas,
 A steach thu na laith'r,
 Thoirt cumtas a' d' thàluinn dò.

No 'n ceann thu bhia làn,
 Do dh' inntleachdaibh bàis,
 Gu seolta ga 'n tàdh' r'a chèil ;
 Ga' n cuir ann an gnìomh,
 Gun umhail gun fhiamh,
 A freagrach do Dhia nan dèigh ?

'N robh teangadh nam breùg,
 Gun chuibhreach fuidh d' dhéud,
 A tog'ail droch sgèul air càch ;
 Gath puisein do bhèil,
 Mar naithir a téum,
 'S a lotadh nan cèud gach là ?

Tha i nise na támh,
 Fuidh cheangal a bháis,
 Gun sgainil o plàigh na dùthich :
 Is durraga grànd,
 Air lobhtha na h-àit,
 An deidh dhoibh cnàmh gu cùl

S mu lean thu do ghnàth,

Gun tionndadh na thrà re còir;
 Car tamull na h-uair,
 Dean flaitheas don uaigh,
 Gus an gairmear thu suas gu mòd :

Mar losgann dubh grànnd,
 Ag imeart a smag,
 Gu 'n eirich thu 'n ard o'n t slochd;
 Thoirt coinneamh do Chrìosd,
 'Na thigheachd aris,
 A dh' fhaotuinn lan dìol a' d' olc.

N' uair theid thu fa bhinn,
 Ni cheartas do dhìt' ;
 Ga d' fhògradh gu sìorruidh uaidh :
 Gu lasair gu d' phian,
 Chuaidh dheasach 'don Diabh'l,
 'Sa mhalluchd gu dian ga d' ruag.

'N sin cruaidhichidh Dia
 Do chnaimhean mar iar'n.
 'Is d' fhethean mar iallaibh prais ;
 Is teannaichidh d' fheadil,
 Mar innein nan òrd,
 Nach cnamh i le mòid an teas.

No 'n ceann thu 'n robh ciall,
 Is eolas air Dia,
 'S gun d' rinn thu a riar so choir :
 Ged tha thu 'n diu rùisgt',
 Gun aithne' gun iùl,
 'Tu teanga' gun sùil' gun sròn.

abh misneach san uaigh.

'N uair chluinneas tu fuaim an stuic,
 'S do thruailleach gu léir,
 Shios fàgfuidh tu d' dheigh,
 Aig durraga breun an t-sluic.

Deasuichidh Dia,
 Do mhaise mar ghrian,
 Bhiodh 'g eiridh o sgiath na m' beann;
 Cur fraodrac ro ghéur,
 'S na suile so fèin,
 'S iad dealradh mar réulta 'd cheann.

Do theanga 's do cháil,
 Ni ghleusa gun dàil,
 A chantuinn na áros cliu:
 Is fosglaidh do chluas,
 A dh'eisteachd re fuaim,
 A mholaidh th' aig sluagh a chuir.

'N uair dhealruicheas Críosa,
 'Na thigheachd a rìs,
 A chrùinneach na 'm firean suas:
 'N sin bheir thu do leum,
 Thoirt coinneamh dha fein,
 Mar iolair nan spèur aig luaths

N uair dh'eireas tu 'n àird
 Grad chuiridh ort fàilt.
 A shealltuinn a chàirdeas fèin,
 A dealach' gu bràth,
 A chomunn no ghrádh,
 A steach ann am Pàrras Dé.

Fhir chluinnéas mo Dhán,
 Dean aithreachas trà,
 'M feadh mhaireas do shláint 's do bheachd;
 Mu'n d'thig ort am bás,
 Nach leig thu gu brás,
 Air geata nan gràs a steach.

AN GEAMHRADH.

Do theirig an samhradh,
 'S tha 'n geamhrach teachd dlù oirn,
 Fìor namhaid na chinneas,
 Teachd a mhilleadh ar dùthcha:
 Ga saltairt fuidh chasaibh,
 'S da maise ga rùsgadh;
 Gun iochd ann re dadum,
 Ach sladadh 's a phùndruinn.

Sgaoil oirne a sciathan,
 'S chuir e ghrian air a chùlubh;
 As a nead thug e 'n tàtach,
 Neo-bhàigheoil ga'r sgiùrsadh:
 Sneachd iteagach glè-ghéal,
 O na spèuraibh teachd dlù oirn,
 Clocha-meallain 's gaoth thuathach,
 Mar luaidh is mar fhùdar.

'N uair shèideas e annaibh.

Tha bheillinn mar shíosar,
 Lomadh lis do gach ùr-ros :
 Cha bhi sgeudach air coille,
 No doire nach rùisg e ;
 No sruthan nach tachd e,
 Fuidh leachdanna dù'-ghorm.

Fead reòta a chlèibhe,
 Tha séideadh na doinionn,
 Chuir beirm ann san fhairge,
 'S a dh' at' garbh i na tonnaibh ;
 'S a bhinn' dich an clàinhuin,
 Air áirde gach monaidh,
 'S ghlan sgur e na réultan,
 D' ar pòile le'n solus.

Tha gach beathach is duine,
 Nach d' ullaich 'na sheason,
 Ga 'n sgiùrsa le gaillin,
 Gun talla' gun éudach :
 'S an dream a bha gnìomhach,
 Fas iorgolt mi-dhéirceil :
 Nach d' thoir iasachd do leisgean,
 An san t-sneachda ged èug e,

Tha 'n seillean 's an seangan,
 Bha tional an stórais,
 Le gliocas gun mhearachd,
 Tabhairt aire don dòruinn :
 'G ithe bidh 's ag ol meala,
 Gun ghainne air lòn ac,
 Fuidh dhìon ann san talamh,
 O apail an reòta.

Tha na cuileoga eiatfach,
 Bha diamhain san t samhradh,
 'S na gaethenibh gréine,
 Gu h-éibhinn a danntsa ;
 Gun deasach 'gun chùram,
 Roimh dhùdlach a gheimhridh :
 Tha iad nise a' bàsuch',
 Ann sgach àite le teanntachd.

Ach eisd rium a shean-duin'.
 'S tuig an samhla dh tha 'm stòr',
 Tha 'm bàs a teachd teann ort,
 Sud an geamhradh tha 'm òran :
 'S ma gheibh e thu d' leisgean,
 Gun deasach fa' chòmhaill,
 Cha dean aithreachas criche,
 Do dhionadh o'n doruinn.

Gur meithich fas diaghuldh,
 'S do chiabha air glasadh,
 Na 'm beàrnaibh do dhèudach,
 Is d' èudan air casadh ;
 Do bhathais air rùsgadh,
 'S do shùilean air prabadh,
 Agus croit ort air lùbadh,
 Chum na h ùire do leaba'.

Tha na sruthana craobhach,
 Bha sgaoileadh a' d' bhallaibh,
 Gu mireagach buailteach,
 is gluasadach tana ;
 nise air traoghadh

O ragaich is dh' fhuaraich
Teas ua'bhair na fola,

Balgsèididh na beatha,
Tha air caitheadh gun fhèum ann,
'S o chrup ann a' d' chliabh e,
Gur h-e phian bhi ga sheideadh :
Tha 'n corp a' chruit chiùile ud,
Air diùltadh dhuit gléusadh ;
'S comhthir' ciann' air a thaighuidh,
Bhi lasach' theudan,

Theich maduinn na h òige,
Is treòir mheadhon laeth,
Tha 'm feasgar air ciaradh,
'S tha ghrian ort a luidhe :
'S mu bha thusa diomhaín,
Gun ghniomh is gun mhaitheas ;
Gu h-ealamh bi d' dhùsgadh,
Mu'n dùintheas ort flaitheas.

Reir caithe na beatha,
S tric leatha gun crìoch i ;
Bidh 'n cleachda fas làidir,
Doth-fhàsach o'n inntinn :
Na labhair an sean-fhogal,
'S deimhin leam fìor,
" An car theid san t-seannhaid
" Gur h-ainmic leis dìreadh,

Ach oganaich thréibhich
Thoirs' èisdeachd dom òran,
'S leigh dhìot bhi mi-chéillidh,

Ann céatain na h òige :
 Tha aois agus éa-slaime,
 Air do dhèidh ann an tòir ort ;
 'S mu ni h-aon aca gréim ort,
 Pillidh 'd' aoibhneas gu brón duit.

An aois ata 'n tòir ort,
 Bheir i leòn ort nach saoil thu ;
 Air do shuilibh bheir ceathach,
 Is treabhuidh sì d' aodan :
 Bheir i crith-reo mu d' ghruaige,
 'S neul uaine an aoig leis,
 'S cha d' thig aiteamh na grian ort,
 Bheir an liath-reo a chaoidh' dhiot.

Bheir na's measa na sud ort,
 Fàilne tuigse is rèusain ;
 Dìth leirsinn a d' intinn ;
 Dìth cuimhn' agus geire ;
 Dìth gliocais chum gnothaich ;
 Dìth mothaich a d' chèudfadh :
 'S gu'm fas thu mar leanabh,
 Dhith spionnadh is céille.

Fasuidh 'n cridh' neo-aithreach,
 'S neo-ealamh chum tionndadh,
 Aon tagradh cha drùighair,
 'S cha lùb e da ionnsuidh :
 Ceart mar tha 'n talamh,
 ' am gaillinn is teanndachd ;
 d raibh mìlltin dol thairis,
 a dean aile san chausair.

Faic séasain na bliadhna,
 'S dean ciall uath a tharuing :
 'S mas aill leat gu'm buain thu,
 Dean ruad'r ann san earrach ;
 Dean connadh san t samhradh,
 Ni sa gheamhradh do gharadh ;
 'S mu dhibreas tu 'n seasan,
 Dhuit 's éigin bhi folamh.

'S mar cuir thu siol fallain,
 Ann earrach na h òige,
 Co chinte 's am bás duit,
 Cuiridh Sàtan droch phòr ann ;
 A dh' fhàsas na dhubhailc,
 'S na luidheanna feòla :
 'S bidh do bhuain mar a chuir thu,
 Mas subhaile no dòibheart.

Ma bhios d' óige gun riaghladh,
 'S d' anamianna gun taod riu,
 Gum fas iad co fiadhaich,
 'S nach srian thu ré d' aois iad :
 Am meangan nach sniomh thu,
 Cha spion thu na chraoibh e ;
 Mur shìneas e ghéugan,
 Bidh fhrèumhan a sgaoileadh.

Tha do bheatha neo-chinnteach
 O 'n tinn a bheir bàs ort,
 Uime sin bi re dìthchioll
 Do shìth dheanamh tràthail :
 'S e milleadh gach cùise
 Bhi gun chùrum cur dàil innt' :

'Sionann aithreachas crìche,
'S bhi cur sìl mu Fheil-màrtuinn.

Tha ghrian ann sna spéuraibh
Rùith reise gach laeth;
'S i 'giorrach' do shaoghail,
Gach oidhche a luidheas :
'S dlu ritheas an spàla,
'Troì shnàth' naibh do bheatha :
Tha fitheadh dhuit léine,
Ni bèisdin a chaitheamh.

'S mu ghoidas e dlù ort,
'S gun do dhùil bhì ri a theachd ;
'N sin fosglaidh do shùilean,
S chi thu chùis thair a mithich :
Bidh do choguis ge d' phianadh,
Mar scian ann a d' chridhe ;
'S co ionann a giùlan,
'S luidhe rùisg' ann an scitheach.

Faic a chuileag ga dìte
Le sìonntaibh 'an nàduir,
'S o dhìbir i 'n seusan,
Gur h eigin di bàsuich' :
Faic gliocas an t seangain,
Na thional co trathail,
'S dean eisiomplair leanail
Chum d' anam a shàbhal'.

URNUIGH.

O TIGHEARN is a Dhia na glòir,
An t-Aird-Rìgh mór oscionn gach sluaigh,
Cia dànadh nì air t-ainm ro mhòr
Le bilidh neòghlan bhì ag luaidh !

Na h-aingle 's airde rinneadh leat,
Cia lag an neart ! 's cia dall an iùl !
Cia aineolach air t-oibre mòr !
'S cia goirid air do ghlòir an cliù !

Am beachd do shùile fìorghlan fèin,
Cha 'n 'eil na réulta 's airde glan :
'S cha 'n 'eil na h-aingle 's naomha 'n glòir,
Ann làthair do Mhòrachdsa gun smal.

Ach O an dean thu d' ioslach' féin,
A dheisdeachd cnuimhe ann san ùir !
Fuidh s dòl do chos ag ghabhail tamh,
'S nach faic ach sgàile beag do d' ghnùis.

Na lasadh d' fhearg O Dhe nan dùl,
Am feadh do dheanam ùrnuigh riut :
'S mo pheacadh aidmheam le nàir,
'S an truailleachd ghraineil ann sna thuit.

Mo chionnt tha mar slèibhte mòr ;
Is leòn iad me le h-ìomadh lot :
Ta manam bochd le 'n cudthrom brùil
'S o m' shùilibh fàsg 'nan dèura goirt.

An comas duit a Dhia nam feart,
 Mo shaor' gun cheartas chur air cùl !
 'S mu shaorar le do thròcair mí,
 'M bheil neach san t-saogh' l a dhíteas-tù !

Nach éigin duit mo sgrios gu bràth,
 Mur àichshean thu do cheartas gèur !
 Le m' chionnta pòlteil, 's gann a dh' fhàg
 Mi iochd, no gràs, a' d' raoghain fein.

Gach uile mhalluchd ata sgrìobht
 Ann d' fhocal fìor le bagradh teann,
 O Tighearn thoill me air do làimh,
 Gum biodh iad carnuicht air mo cheann.

Ge d' fhàs na neamha dubh le gruaim,
 'S mo bhual' le tarnainich do neart ;
 Ce d' thilg thu me gu ifrinn shìos,
 Gu sìorruidh aid'icheam do cheart.

Gidheadh am feud an lasair thréun
 A sgoilteas as a cheit an tuil ;
 Drùdhadh orm troi' umhlachd Chrìod,
 'S mi gabhail dìon a steach fuidh fhuil ?

An fhuil a dhìol do cheartas teann,
 'S a dhoirtadh air a chrann gu làr,
 'Sapn aisd' tha m' earbsa, O mo Rìgh !
 Nach dìte thu manam air a sgà.

Dean m' ionnsad glan, O Dhia na sìth !
 'S an topar iocshlaint bhrùchd a thaobh :
 A bheir dhomh beatha as a bhàs,

Daingnich ma chreideamh ann na bhàs,
Is beòthaich gràdh am chridhe stigh,
Is neartaich me chum ùmhlaich dha,
Ann-uile àitheanta naomh a lagh.

O dean me phlanndach ann an Crìosd !
S mo chrìonach brisidh mach le blàth ;
Is bidh gach subhaic 's naomha gléus,
Mar mheas a lùb mo ghéug gu làr.

Gach inbhe 'n cuir thu mi san t saogh !
Dean daonnan toilicht' me le m staid ;
Mas beòhd, no beartach, tinn, no slàn,
Do thoil gu bràth biodh deant air fad.

O 's gràsmhor Dia 'n air bheir e feach !
'S gu beadh tha DHIULTADH tan do GHRÀDH ;
'S fìor-bheannachd ann an aithreach draach ;
Gach CROIS is CREACH a thig o tainn.

O buidheachas do Dhia nan gràs
Chuir chugam slànui'fhear nam buadh ;
Eiric mo shaorsa chi na bhàs ;
'S an luach a phàidh air m' anam truagh.

'S e fein do chlaon a dhruim faoi m' chuai !
Chum manam dhìreadh suas gu Dia !
Chosd gach tiodhilac th' agam uaith,
Geur-chràdh is ossn' chruaidh do chliabh.

Mo smuaintidh talmhuidh tog gu neamh.
Is thoir dhamh èarlas air do ghràdh,
A dh' fhògras m' eagal uile uam,
'S a shaorsa mi o namhunn bàis.

'N sin atadh tonna borb a chuain,
Is beuchda' torrann chruaidh nan speur ;
Thigeadh crith-thalmhuin, gort, is plàigh,
Bhios roinn a bhàis gach taobh a theid.

Bi thus' a' d' Dhia do manam fein,
'S bidh iad gu leir dhamh 'n cairdeas gràidh ;
Cha loisg an tein' gun ordugh uait,
Cha sluig an cuan, 's cha sgrios a phlàigh ;

Am feadh bhios cumhachd ann a d' làimh,
Bidh mise sàbhailt o gach olc :
'S cha 'n eagal leam gu 'm bi mi 'n di,
Gu slorruidh na gu 'm fas thu bochd.

Mo dhùthrachd, m' eagal, 's m' uile mhiann,
A' m' Dhia tha còmhachadh gu leir ;
Oir neamh, is talamh, 's ifrinn shìos,
Ata iad do mo Rìghs' aig géill.

AN CHRIOCH.

Handwritten:
Hunt & Baron
Jan 22 1821

MacLeod's Gaelic Booklets.

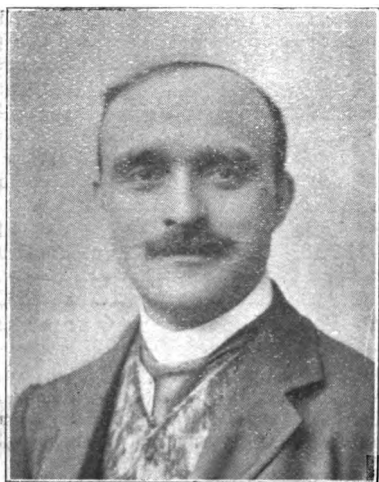
No. 1

Price Twopence.

**Ceit Mhòr
agus Maighstir Lachlunn
(Loch-caroin)**

MAILLE RI

Trì Naidheachdan Uidhisteach.

Le D. I. MAC CUIS.

RELIGIOUS WORKS IN GAELIC.

- Albaine's Alarm** to the Unconverted. 18mo, cloth, pp. 168,
1/6 ; post free, 1/9
- Baxter (R.).** A Call to the Unconverted to Turn and Live.
18mo, cloth, pp. 174, 1/- ; post free, 1/3
- **The Saint's Everlasting Rest.** 18mo, cloth, 1/6 ;
post free, 1/9
- Boston (Thomas).** The Fourfold State. F'cap 8vo, cloth, 2/- ;
post free, 2/4
- Bunyan (John).** The Pilgrim's Progress. F'cap 8vo, cloth,
1/6 ; post free, 1/9
- **Come and Welcome to Jesus.** 18mo, cloth, 1/- ;
post free, 1/3
- **The World to Come : or Visions of Heaven and Hell.**
18mo, cloth, 1/- ; post free, 1/3
- **Grace Abounding to the Chief of Sinners.** 18mo, cloth,
1/- ; post free, 1/3
- **The Water of Life.** 18mo, cloth, ... 1/- ; post free, 1/3
- **Sighs from Hell : or the Groans of a Damned Soul.** 12mo,
cloth, 1/- ; post free, 1/3
- Catechism in Gaelic** by Dr T. Ross. Paper covers, 1d. ;
post free, 2d.
- Do. by Dr J. MacDonald. Paper covers, 1d. ;
post free, 2d.
- The Mothers' Catechism in Gaelic and English** by Rev. J.
Wilson. Paper covers, 2d. ; post free, 3d.
- Confession of Faith** and the Longer and Shorter Catechisms.
8vo, cloth, 2/- ; post free, 2/3

All orders executed same day as received.

I undertake all postal business in connection with Books, Periodicals, &c., and despatch with care and punctuality by first mail after publication any periodical to customers, whether at home or abroad. Every care and attention will be given to enquiries.

MALCOLM C. MACLEOD,

Ceit Mhòr agus Maighstir Lachlunn

(LOCH-CAROIN)

MAILLE RI

Trì Naidheachdan Uidhisteach

LE

D. I. MAC CUIS.

DUNDEE :

MALCOLM C. MACLEOD,

Bookseller and Publisher, 183 Blackness Road.

1917.

CLAR-INNSIDH.

	Taobh Duilleig
Ceit Mhòr—Naidheachd Charoineach,	3
Mar a chuireadh an tuath á Sòllas an Uidhist- a-tuath,	13
Mar a thàinig na Lochlainich a Bhàllaidh an Uidhist-a-tuath,	21
Tha gràdh na's treise na 'm bàs,	25

CEIT MHÒR.

NAIDHEACHD CHAROINEACH.

IR iomadh aobhar sònraichte, tha e glé iomchuidh agus àraid an sgeul thaitneach so a leanas a chur an clò; ged is ann mu nithean spioradail a tha i gidheadh, a thaobh gach ball a bha timchioll oirre, tha i airidh a clò-bhualadh a

chionn agus gu'n téid a leughadh iomadh uair thairis air feadh farsuingeachd an t-saoghail gu léir. Tha so gu h-àraidh fìor ann an linn 'sam bheil a leithid de bheachdan faoin is aotrom mu thimchioll an atharrachaidh mhòir sin: ath-bhreith, 'san uair a tha "dòigh téarnaidh air a dea-namh farasda" cho cumanta am measg na mòr-chuideachd. Bidh dùil dhùrachdach an fhir a thug seachad an naidheachd so an toiseach, cho fad air ais ri 1847, agus a fhuair i bho phiuthair, agus mac peathar Mhr Lachlunn, gu'n treòruicheadh na firinnean a chuir e sìos, an uair sin gu h-aithghearr, muinntir chum glòrachadh obair an Spioraid bheannaichte sin aig am bheil a mhàin an cumhachd àrd-uachdranail is urrainn a' choguis a dhùsgadh, an tuigse a shoillseachadh, agus an toil ath-leasachadh agus ath-nuadhachadh.

Ged nach eil ainm Mhr Lachluinn Mhic Coinnich, ministear urramach Loch-Caroin, iomraiteach 'san Taobh-deas, tha e ro-chliùiteach am measg Ghaidheal Rois. Anns na ceithir siorramachdan mu thuath, is tearc iad am measg luchd-labhairt na Gàidhlig aig nach 'eil aithne, ann an tomhas àraidh,

air Mr Lachluinn mòr mar dhiadhair urramach agus iongantach. Ach ann an crìochaibh Rois-an-iar—am measg nam beanntan far an d'rugadh e, an do chaith e a làithean, an do shaothraich 's an do chaochail e—tha fàile cùmhraidh 'ainme-san, agus iomradh air a bhriathraibh is air a gnìomharaibh cudthromach, air an cumail ann am beò-chuimhne.

Cha 'n eil teagamh 'sam bith agam na'n deanadh neach a bhitheadh làn fhreagarrach do'n ghnothuch, e féin a thoirt suas da le còmhnuidh a ghabhail beagan sheachduinean ann an Siorramachd Rois, nach bitheadh e comasach air sgeulaibh na bu leòr mu 'dhéidhinn 'fhaotainn, a dheanadh suas leabhar ro-thaitneach, eadhon fathast. De na chuala mi air a bheul-aithris mu Mhr Lachluinn, tha mi a' tabhairt na leanas air ùghdarras ministear urramaich nach maireann, a bha ann an Ros, agus a bha 'na fhianuis air na nithean is sònraichte a leanas, ach o'n àm sin a bha air a thabhairt gu comh chomunn a bhràthar, chum gàirdeachas a dheanamh 'na ghlòir agus comh-pàirteachaidh 'na dhuais.

Dlùth do thigh ministear Loch-caroin bha sean bhean aingidh a chòmhnuidh, a bha air a meas ciontach de gach peacadh a tha air a thoirmeasg ann an clàraibh an lagha ach mort a mhàin. Do thaobh meudachd a pearsa 's e Ceit Mhòr a thugadh mar ainm oirre. “Bha i 'na boirionnach grànda,” mar a theireadh Mr Lachlunn, “gun mhaise 'sam bith an sealladh Dhé no dhaoine.” Cha 'n eil e iongantach a chluinntinn nach deachaidh bean a teisteanais riamh a dh' eaglais, agus gu 'n d'fhairtlich air uile oidhirpean a' mhinistear a h-aomadh gu dol eadhon còrr uair do thigh Dhé. Bha innleachd an déidh innleachd air am feuchainn, ach gu diomhain; dh'fhàilnich earailean, deòir, dol tric g'a sealltuinn agus geur-labhairt gu minic r'a coguis, aon ghluasad a dheanamh ann an cridhe a thàinig a réir coltais a dh' ionnsuidh na h-inbhe uamhasaich sin mu'm bheil an t-abstol a' labhairt, “a' mhuinntir sin a tha gu h-iomlan air an tabhairt thairis leis an Spiorad, agus do nach 'eil e 'n comas sgur de pheacadh.” Mu

dheireadh ghnàthaich Mr Lachlunn innleachd nach b' urrainn teachd ach ann an inntinn neo-chumanta mar a bha aige-san, agus a tha 'our fa 'r comhair dian-iarrtuis a' mhinisteir dhilis gu 'm biodh anam neo-bhàsmhor air a théarnadh.

Bha e 'na chleachdadh am measg nan Gaidheal 'san linn a chaidh seachad a bhi a' cruinneachadh am beul na h-oidheannan an tighibh a chéile, agus na h-oidheannan fada geamhraidh a chur seachad a' seinn nan sean òran Gaidhealach, agus ag innseadh d'a chéile seann sgeulachdan na dùthcha. Cha deachaidh an cleachdadh so fathast as ann an cèarnaibh de 'n dùthaich, ged a tha e mar a tha a' chuid is lionmhoire de sheana chleachdaidhean na Gaidhealtachd a' dol air cùl. Bheireadh na boirionnaich leotha gach té a cuigeal 's a fearsaid, agus bhiodh na fir aig amannaibh a' càradh am bròg no deanamh chliabh is chreithleag. 'S e ainm a chleachdaidh so "dol air chéilidh," agus b' àbhaist do Cheit i féin a thoirt da le uile 'dhìchioll seana mhna-céilidh.

Rinn Mr Lachlunn, a bha ro-eòlach mu chleachdadh feasgair Ceit, agus aig an robh inntinn bàrdail, e féin òran Gàidhlig anns an robh uile pheacannan follaiseach Ceit air an ainmeachadh 's air an sgiùrsadh cho garbh 's a b' urrainn am fear a rinn an t-òran an deanamh. Chuir Mr Lachlunn an t-òran so air fonn, agus air cur fios da os iosal air cuid de 'n òigridh d' am b' àbhaist dol air chéilidh còmhla ri Ceit, ghabh e saothair mhòr g'a ionnsachadh dhoibh; agus dh' iarr e orra iad a sheinn dhi a' cheud chothrom a gheibheadh iad. Bha so 'na h-oidhirp iongantaich, agus feudaidh cuid a' smuaineachadh gu 'n robh i neo-cheadaichte gu anam a chosnadh. Gidheadh, shoirbhich i. Chaidh na briathran le cumhachd, maille ri mòr-ioghnadh. dhachaidh gu coguis an t-seana bhoirionnaich, agus air dhoibh teachd o chèarnaidh o nach robh suil 'sam bith riù dh' fhàg so a' bhuille geur agus cuimseach; fhuair an t-saighead alt anns an lùirich, agus air dhi a bhi air a cur air aghaidh le làimh an Spioraid, chaidh i domhain, domhain a steach 'san t-sean anam

sheargte a sheas riamh gu so an aghaidh gach impidh.

Bha agartas Ceit a nis cho anabarrach 's a bha a cruas mi-chùramach roimhe. Bha trioblaid a h-inntinn da-rìreadh uamhasach. Bha aonaranachd fhàsail Loch-caroin ann an comh-fhreagarrachd iongantaich r'a fair-eachdainn. Am measg beanntan an fhàsaich uaignich ud, tha an loch o am bheil an sgìreachd air a h-ainmeachadh a' ruith a steach; agus mar a bhriseas fad-thonna a' chuain-an-iar a chladach, agus a shineas na monaidhean donna air a chùl 'nan son fhainge neochrìochnaich de fhraoch, is gann a tha fios aig an fhear-thuruis cia an lāmh air an tionndaidh e a chum inntinn eutromachadh o'n t-sealladh thiamhaidh so a chum a chuain dhùldaidh a tha mu choinnimh gu am bris beanntan gruamach àrda an eilein Sgitheanaich a shealladh, no dh'ionnsuidh nan sléibhtean fàsail a tha 'g éiridh mar thuinn air a chùlaibh, gu dorcha, aonaranach agus lom. Is ann am measg nan ionadan fàsail so a chuir Ceit a nis seachad a' chuid bu mhò d'a h-ùine. Agus o'ar son a chaidh i mach gu ionadan sàmhach an fhàsaich? Dh'iarr i," mar a rinn Ioseph, "àit anns an guileadh i." Chluinnteadh àitean fàsail Loch-caroin, re nairean le chéile, a' freagairt do mhac talla le guth a caoidh; agus is maith a b' aithne do luchd-còmhnuidh nam bothan aonaranach am measg nam beann, có na bilean o 'n robh an sgreid chràiteach ud air a fàsadh. B' ann o bhean-chumha chianail nan gleann a thàinig i: Ceit Mhòr a bha roimhe so glé chruaidh. Dh' amhairc i aairsan a rinn i a lot, agus a nis rinn i caoidh na dhéidh mar a ni neach caoidh an déidh aon-ghin mic, agus bha i ann an searbhadas da thaobh mar neach ann an searbhadas a thaobh a cheudghin.

Bha deuchainn fhad agus théinteach air a sònruachadh do 'n bhana-pheacaich phillte. Domhain is mar a bha a geur-mhothachadh, cha robh a choltas air gu 'n rachadh e idir na bu lugha. Chaidh seachduinean, mìosan agus eadhon bliadnachan seachad; ach fathast bha trioblaid a' pheacaich leònte cho

geur agus cho ùr is a bha i riamh. “Cha do tharruing truaghan riamh anail cosmhuil rithe; dh’ fheudadh dòchas a bhi ann do dhream eile, ach O, do Cheit Mhòir cha robh dochas!” Bha so da rìreadh iongantach ann an aon a bha eadar ceithir fichead agus ceithir fichead ’s a deich an uair a chaidh a dùsgadh; oir is aithne dhoibh-san aig am bheil a bheag ’sam bith de eolas air nàdur an duine, nach eil suidheachadh ’sam bith ann an seadh spioradail cho mi-choltach ri cor neach a dh’ fhàs sean ’sa pheacadh, aig am bheil a choguis air a dùnadh roimh an fhirinn, agus aig nach dearg aon-chuid an Soisgeul no an Lagh air aon de bhuadhaibh anama. Cha lugha na miorbhuil ann an saoghal nan gràs a dhùisgeas faireachduinnean a tha air an tiormachadh suas le aois agus peacadh. Bha cùis Ceit da-rìreadh ’na h-aon a bha air leth; bha i “’na h-ioghnadh do mhòran”—’na h-ioghnadh do dh’ eas-creidmhidh, ’na h-ioghnadh do’n eaglais, ’na mòr-aobhar ioghnaidh d’a ministear, agus os ceann uile ’na h-ioghnadh dhi féin. Ach cha d’ innseadh an gnothuch uile fathast. Am bi iongantas air mo luchd-leughaidh a chluinntinn gu ’n do ghuil i gus an robh i cho dall ri cloich? Ach is ann mar so a bha, gun lide a chur ris: ghuil i air falbh fradharc a sùl. Ceit bhoichd! Cha ghuil na sùilean gun fhradharc ud na ’s mò; cha fhreagair mac-talla na ’s mò do fhuaim cràiteach do chaidh am measg beanntan fàsail do dhùthcha; oir shiab Dia féin gach deur o d’ shùilibh; agus an uair a liubhras uaighean uaine Loch-caroin do dhuslach beannaichte, gleusaidh tu le ro-aoibhneas do ghuth ri clàrsaich Dhé, ’nad sheasamh air an fhairge ghloine sin ’san ionad anns nach bi pian, no bròn, no éigheach no ’s mò, oir théid na ceud nithean thairis.

Dh’ ainmich am ministear urramach, o ’n d’ fhuair e an naidheachd so, gu ’n d’ fhuair e cuireadh gu cuideachadh aig Suipeir an Tighearna ann an Loch-caroin, ’s an àm an robh Ceit ’san trioblaid a chaidh ainmeachadh. Air dha ’bhi ’g imeachd le Mr Lachlunn ’sa mhonadh, chual e, astar uaihte, acain boirionnaich ann an suidheachadh cràiteach.

“Eisd,” ars am ministear coigreach, “an oluinn thu ’n glaoth ud? Ciod e th’ann?” Thuig Mr Lachlunn gu math e. “Leig leatha,” ars esan, “chosg a’ bhean ud iomadh deur dhòmhsa; guileadh i air as a leth féin a nis.” Gidheadh, riamh o ’n àm sin, chum e ’shùil oirre, agus bha e anabarrach coibhneil rithe, mar athair ag amharc is a’ deanamh faire thairis air gach ni a bhuineadh dhi a thaobh time agus slorruidheachd.

Aig àm àraidh air dhi dol do chitsin a’ mhinisteir, is i feitheamh gu còmhradh ris, tha e air innseadh gu ’n robh a h-aire air a tarruing le fuaim linn de thunnagan òga a bha tighinn dlùth dhi far an robh i ’na suidhe. Gun fhios aice gu ’n robh duine ’sam bith ’ga cluinntinn, thòisich am boirionnach bochd dall, air ràdh—“O, mo thunnagan bochda, is sibh na creutairean sona, sona! Cha do cheus sibh-se Slànuighear mar a rinn mise. B’ fhèarr do Cheit Mhòir gu ’n robh i ’na tunnaig cosmhuil ribh-se; oir, O, an sin cha bhitheadh aon pheacadh aice r’a dhioladh. Cha bhitheadh peacadh; cha bhitheadh peacadh.”

Feudaidh an naidheachd so a bhi suarach le cuid, no theagamh àbhachdach; ach cha ’n ’eil an fhaireachduinn a tha i foillseachadh mar sin; oir is lionmhor iad na peacaich a chaidh a dhùsgadh aig an robh iartras Ceit dhoill, a rachadh gu toileach ann an cruth coin no cloiche, oir an sin—“Cha bhitheadh peacadh aca ri dhioladh. Cha bhitheadh peacadh.”

Ann an treas bliadhna d’a h-àmghair bha déidh mhòr aig Mr Lachlunn gu ’n suidheadh i aig bòrd an Tighearna, agus air an aobhar sin ghnàthaich e gach uile reusanachadh chum a h-aomadh gu cuimhne a chumail air gràdh Chrìosd ’na bhàs. Ach cha b’ urrainn ni ’sam bith impidh a chur oirre gu aontachadh. “’N e ise à rachadh air a h-adhart dh’ ionnsaigh a’ bhùird naoimh sin—ise aig an robh a làmhnan suas gu ’guailnibh ann an fuil an Fhir-shaoraidh! Dheanadh a làthaireachd-san an t-òrdugh beannaichte a thruailladh; agus bu leòir e gu ’n coimhthional uile a shalachadh! Cha suidheadh, cha suidheadh

ise gu bràth aig a' bhòrd. Cha robh an comanachadh d'a leithidse!" Ach bha am ministear gu a rùn fhaotainn air a choimh-lionadh ann an rathad air nach do smuainich e riamh.

Thàinig an t-Sàbaid, dhlùthaich àm oruinneachadh; ach bha Ceit cho daingeann 'na barail 's a bha i roimhe. Cha 'n aithne dhòmh-sa an t-àite anns an do chruinnich coimthional Loch-Caroin air Sàbaid a' chomanachaidh ud; ach co-dhiùbh, mar bu ghnàth, aig a leithid sud de àm chaidh na bùird a shuidheachadh anns a' mhachair fhosgailte am measg beanntan fiadhaich Loch-Caroin. Am faca riamh neach de mo luchd-leughaidh bòrd na Sàcramaid 'ga riarachadh, aig nach do shuidh ach a mhàin aon choman-aiche? Ach chunncas a leithid so de shealladh air an là ainmeil ud, agus, b'i Ceit bhòchd agus Mr Lachlunn a mhàin a bha mu 'n ghnothuch.

Bha na bùird uile air an riarachadh, bha na samhlaidhean air an tabhairt air falbh, phill am ministear do'n bhùth gu tòiseachadh air an t-searmoin cho-dhùnaidh; agus bha na h-uile a' feitheamh ri cèud bhriathraibh an fhir-labhairt an uair a chualas gu h-obann glaoth eu-dòchais ann an iomall a' choimhthionail—sgread o bhoirionnach ann an cruaidh-chàs, a chualas gu soilleir air feadh a' choimhthionail, agus do 'n do fhreagair mac-talla nan creag mar gu 'm b'ann an comh-fhair-eachduinn. 'S e guth Ceit Mhòir a bh'ann, leis an do shaoil a nis gu 'n robh an cothrom cailte agus nach tilleadh e gu bràth tilleadh. Ghabh an comh-thional iongantais, leum na ceudan air an cosaibh, agus dh'amaire iad gu geur dh'ionnsaigh an ionaid bho 'n cual iad an sgread. Ach cha b'e sin do 'n mhinistear e; dh'aithnich Mr Lachlunn an guth ud, agus is math a thuig e aobhar a cràidh. Gun fhocal a 'ràdh thàinig e mach as a' bhùth, agus chaidh e null air feadh an t-sluaigh gus an d'ràinig e an t-àite; agus air dha Ceit a ghabhail gu coibhneil air làimh, threòruich e i am measg a' choimhthionail, a bha fo mhor-ioghnadh. dh'ionnsaigh bòrd a' chomanachaidh, agus chuir e i 'na suidhe 'na h-aonar aig a' cheann.

Dh' àithn e 'n sin na samhlaidhean a bhi air an tabhairt a làthair agus air an cur air a' bhòrd; agus an sin shuidh an t-aon chreutair dall aonaranach ud am measg nam miltean leatha féin. Bha gach sùil a bha 'san t-sluagh mhòr ud ag amharc le iongantas air an aon bhean-chomanachaidh—ach is e gun fhios gu 'n robh iad-sa mar so 'ga h-amharc. O! nach robh agam peann Bhuinein no Bho-toin gus an cuirinn sìos na tròm-fhaireachduinnean domhain sin a bha 'snàmh 'na h-ùchd a bha an impis sgàinidh. Cha d' fhoillsicheadh riamh nithean diomhair a' chridhe ud; ach is mi a tha cinnteach, ma tha aon earrann de 'n Sgrìobtuir is mò a tha 'gabhail a steach na chéile an fhaireachduinn a bha os ceann gach uile fhaireachduinn 'na h-inntinn aig an àm chudthromach ud, 'san robh leithid de thogail spioradail aice, gur e breithneachadh aoin aig an robh deadh fhios ciod e a bhi air irioslachadh 'san duslach mar a bha Ceit: "Is ràdh fìor so agus is airidh e air gach aon chor air gabhail ris gu 'n d' thàinig Iosa Criosda do 'n t-saoghal a thèarnadh pheacach "d' am mise an ceud fhear."—1 Tim. 1 15.

Bha na briathran a ghabh Mr Lachluinn mar stéidh-theagaisg an ìre mhaith cho iongantach ris a' chuid eile de na thachair; b'iad briathran Mhaois ri Pharaoh (Exodus x., 26): "Cha 'n fhàgar ionga 'nar déidh"—comh-chòrdadh aithnichte ri brìgh nam briathran: "Ghléidh mi a' mhuinntir a thug thu dhomh, agus cha do chailleadh a h-aon diubh." Is duilich leam nach 'eil e 'nam chomas a bheag 'sam bith de'n t-searmoin iongantaich ud anns an d'fhuair am fear-labhairt saorsa anabarrach comharraichte, a chur an làthair an luchd-leughaidh. Ach b'e suim an teagaisg gu 'n robh iadsan uile a bha air an tabhairt anns a' chùmhnannt leis an Athair shìorruidh do 'n Mhac, cho sàbhailte is ged a bhiodh iad a cheana ann an nèamh, agus nach bitheadh aon anam dhiubh air a thréigsinn no air fhàgail gu dol a dhith—"Cha bhi, cha bhi fù Ceit Mhòr!"

Tha e air tighinn 'gum chuimhne, bho 'n a chuir mi 'n naidhdeachd so an eagar. 'u 'n d' thug Mairghread, piuthar mo

mhàthar, dhomh an còrr-fhios a leanas, 's a bhuineas do'n t-seirbhis chomanachaidh so, bho chionn iomadh bliadhna; oir, bu bhoireannach, fòghluimte gear-thuigseach, eòlach air na h-uile ni i, agus a bha deanamh mòran leughaidh air nithean matha. Bha i 'na h-aon a bha sonraichte, comharrachichte dha 'n mhuinntir ris an can sinn "an t-seann sgoil." Ach a nis, tha mi ro-thoilichte gu'n do chuir Mhr Mac Aoidb, ministear urramach, measail na h-Eaglaise Saoir ann am Fàrr, an Siorramachd Ghallaibh chugam a cheart fhios a leanas, tre làmhnan Mhr Mhic Leòid, fear-deasachaidh an leabhrair so, agus tha mi nis, a' toirt oidhirp air mo mhòr-thaingealachd a thoirt dhaibh le chèile a thaobh a' mhòr-choibhnis a thaisbein iad dhòmhsa. Gu'n robh soirbheachadh is beannachd a ghnàth an cois an iomadh saothair an so, agus fois shiorruidh nan naomh far nach tig crìoch orra. Agus 's i so am fios comh-cheangailte ri searmoin bùird Ceit: "Nuair a thainig àm an Tighearna gu Cloinn Israel a thoirt am mach as an Eiphit, cha 'n e mhàin gu 'n d' thainig iadsan gu h-iomlan am mach, ach cha d'fhàgadh fiù ionga de'n spréidh; agus an là anns an dean an Tighearna suas a sheudan, cha bhi aon diubh air chall: cha bhi fiù Ceit Mhòr fhéin. 'S iomadh bòrd a riarach mise, ach cha do riarach mi aon riamh air nach romh Iùdas gu so."

'S e bòrd Ceit Mhòir a theirteadh riamh tuilleadh ris an t-seirbhis iongantaich so, agus tha e air aithris gu 'n robh cho math ri dà cheud anam air an dùsgadh gu cùram spioradail leis an t-searmoin ud, agus, gu 'n do lean mòran dhiùbh air an adhart gu diadhachd dhomhain agus fhèirinnich. B' aithne do 'n mhinistear o 'n d' fhuairleadh an cunntas so an toiseach, e féin, naonar dhiubh-san a fhuair an ceud mhothachadh air an staid aig seirbhis a' bhùird ud, agus bha iad uile an uair a b' aithne dhà-san iad anabarrach cliùiteach 'san diadhachd. Bha Ceit Mhòr beò mu thri bliadhna na déidh dhi an ceud chomanachadh a ghabhail, a' sealbhachadh "na sìthe sin a chaidh thar

gach uile thuigse," agus a' lan-fhoillseachadh na h-uile comharra gu 'n robh a caitheamh-beatha dlùth agus iriosal maille ri Dia. Tha e air a ràdh gu 'n robh i ro-shona 'dol dh' ionnsaigh a' bhàis.

Anns a' chriochnachadh, feudaidd mi air meachadh an uair a bha Mr Lachlunn diadhaidh urramach a' bàsachadh, beagan mhionaidean mu 'n do chaochail e, air do chriosduidh urramach eile a bhi aig taobh na leapach aige, agus air fheòruich dheth, "Ciamar, a bhràthair chaoimh, a tha thu?" b'e 'm freagradh a thug e: "Tha mi toirt sùil chreideimh a steach do nèamh.

Aig aon-uair-deug 'sa mhàduinn, air an fhicheadamh latha de 'n cheathramh mios 'sa bhliadhna oohd ceud deug 's a naoi deug, chaochail e, aig aois trì fichead 's a cùig, agus anns an t-seachdamh bliadhna deug ar fhichead d'a mhinistrealachd, a dh' fhaotainn a làn dhuais, agus a bhi gu sìorruidh maille ris an Tighearna.

MAR A CHUIREADH AN TUATH Á SÒLLAS AN UIDHIST-A-TUATH.

NN an 1849 rinn am Morair Dòmhnallach, le innleachd-an droch luchd-stiùiridh, agus gu h-àraidh le innleachdan fìor dhroch Bhàillidh, Mr Cooper, toiseach air cur eadar se is seachd ceud pearsa far na h-Oighreachd aige ann an Sòllas. Ach, 's ann dhàsan a b'òle bu chòir a leithid sin a dh'eucoir a dheanamh air sluagh bochd a bha dileas air leth do na Morairean Dòmhnallach fad iomadh cheudan bliadhna; oir, bha iad a' riaghladh mar phrionnsaibh thairis air na h-Eileanan, agus an uair nach robh feum aca tuilleadh air seirbhis an t-sluaigh, a chum cath air an taobh gu toirt a mach Oighreachdan o dhaoine eile, no gus na bha aca chumail làn meud-mhoir agus pròis, cha'n fhacas dad a b'iomchuidhe na an sàdadh air falbh. "Ach bha latha eile ann."

Cha chuirteadh as iad ge ta, an uair a bha na Morairean a' toirt am mach agus a' cumail an seilbhean le neart claidheamh. Ach nì craicionn chaorach an gnothuch a nis, a chionn gur ann air a leithid sin a bha 'n cuid chòirichean sgrìobhte aca le seula an Rìgh; 's cha 'n fhacas dad a b'fhèarr na na creutairean sin a thoirt a steach an àite nan daoine bu dìlse, bu làidire, bu chalma 's a b'fhallaine chunnacas riamh air aghaidh an t-saoghail. Ach b'fhèarr leis a' mhàstaig mhòir, Mr Cooper, mèilich nan caorach na gnìomharan treuna nan ear-dhiùlnach.

Co-dhiùbh, anns a' bhliadhna dh'ainmich mi, chuir am Morair litrichean rabhaidh a dh'ionnsuidh nan ceannamhaithean, gu'm feumadh iad a bhi as an cuid àiteachan

air a chùigeamh latha deug de 'n mhìos Mhàigh a bhliadhna sin féin. Chuir na daoine bochda g'a ionnsuidh a dh'iarraidh beagan dàil gus am faigheadh iad reic d'an cuid spréidhe aig féiltean an t-samhraidh; agus aig an àm cheudna thairg iad, gu 'n deanadh iad uiread agus a b'urrainn iad de cheilp, na'm faigheadh iad am fearann air mhàl reusonta; oir bha 'm màl buileach trom. Cha d'fhuair iad freagradh 'sam bith do'n iarrtas seo, ach a mhàin gu'n d'fhuair iad òrdugh uiread 's a b'urrainn dhaibh a dh' àiteach a dheanamh, an t-Earrach sin féin, agus gu'm paidhteadh air a shon iad ge b'e air bith dé thachradh.

So mar a bha: reic mòran aca gach ni a b'urrainn dhaibh gu sìol fhaotainn a chuireadh iad 'san talamh, agus lean iad air àiteach gu faisg air latha Caingis. Thòisich iad buain na mòine mar a b'àbhaist dhaibh, a' smaointeachadh an déidh na h-uile rud riamh gu'm faigheadh iad cead fuireach 'nan dachaidhean. Ach, cha 'n fhaigheadh iad cead sin a dheanamh. Ann an ùine ghoirid, chuireadh maor a ghlacadh gach ni a bh' aca; agus, bha mòran dhiubh air an tionndadh am mach as an taighean, agus na dorsan a ghlasadh, 's an cuid chruidh 's am bàrr 's am mòine a thoirt uapa. Bha eadhon na bearraidean àirnis a bh' aca air an caitheadh am mach gus na raona.

Bha 'n aimsir a nis air tighinn gu deireadh mìos meadhonach an t-samhraidh, agus bha iad ro-fhada gun chur air dòigh a chum dol gu ruige Canada; oir, bheireadh iad ùine mhòr an uair sin air seòladh an sin; agus mu'n ruigeadh iad, bhiodh am fuachd 's an geamhradh air tighinn a steach; agus cha robh cus airgid, no cothrom aca air cus ullachadh, a dheanamh m'a choinneamh. Air an aobhar sin chuir iad am muigh 's am mach an aghaidh falbh.

Chuireadh an uair sin an Siorramh Colquhoun le chuid mhaor, agus deich ar fhichead sith-mhaor, a Ionbhar-nis, gus na daoine chur am mach as an taighean ge b'oil leotha. Thuig an Siorramh gu'm biodh gnothuichean doirbh roimhe; agus cha robh e deònach a dhol 'na chuis-eagail buileach;

agus thug e mu'n ear gu 'n taghladh am bàta ann an Armadal 'san Eilean Sgitheanach 'san dol seachad. Thachair so, agus chuir e teachdaire suas chun a' Chaisteil, far an robh 'm Morair, a dh'iarraidh seòlaidhean air ciod e a dheantadh ri feadhainn a chuireadh 'nan aghaidh, agus ma bha sin idir comasach dha, an robh e toirt òrduigh dha buntainn ris an t-sluagh cho cneasda 's a b'urrainn dha. Chuir am Morair fios g'a ionnsuidh nach robh ni dh'ordugh aigesan ri thoirt seachad ach a mhàin e dhol far an robh Mr Cooper, am Bàillidh aigesan, agus gu'n toireadh e dha na h-uile seòladh, òrdugh is stiùradh a bhiodh a dhith air. Rainigeas Mr Cooper, agus b'e fhreagairt-san, gu'm biodh sluagh Shollais gu léir air an tionndadh am mach 'sa mhionaid, mur biodh iad làn aontach a dhol a null air fairge. An latha thòisich obair eucorach an luchd-lagha, 's e cheud obair a rinn iad: ceathrar dhaoine a chur an aghaidh nam maor turus roimhe, a ghlas-làmh a chur orra, 'san toirt air falbh gu ruige Loch-nam-madadh.

Ach mu'n teid mi na's faide tha sgeul beag agam r'a innseadh a bha eadar am Bàillidh agus duine dona a bha 'san àite, 's nach cuala mi guth no iomradh air Bàillidh ceart riamh an so, ach an duine uasal am Bàillidh Dòmhnallach a bha an Scolpaig an Uidhist-againn.

Co-dhiùbh, 's e aobhar an sgeòil gu'n robh duine air leth féin-làidir 'san àm aig an t-Sruthan Ruadh am Malacleit, ris an cainteadh Alasdair Mòr an t-Struthain, agus cho fad 's a théid mo chuimhne, tha mi smaointeachadh gur e Mac-a'-Phearsain an cinneadh a bh' aige; ach cha 'n eil e gu deifir. A nis, bha fios aig a' Bhàillidh, na 'n tionndadh Alasdair ann am feirg air an luchd lagha gu'm pronnadh e na h-uile mac dhiubh; agus 's e rud a rinn e: chuir e fios air an duine dhona-sa nach robh cus meas aig duine air ach e féin, agus thuirt e ris mar so: "Bheir mi dhuit," ars ean, "croit, agus thoir leat Alasdair Mòr an t-Struthain am mach gu cùl a ghàrraidh, a dheanamh rud air choireiginn, air a leithid so de latha; agus fiach gu'n cum thu muigh e cho fad 's is

urrainn dhuit; agus dh'innis am Bàillidh dha gu dìomhair mar a bha dol a thachairt. Rinn an duine so, agus a cheart latha sin gu math tràth, mar a thuirt mi cheana, gu math mochaireach, agus tràth, thòisich an luchd lagha air cur an gnìomh an cuid oibreach.

B'e cheud tigh a chaidheas 'na broinn 's 'na mhullach tigh Alasdair Mhòir chòir, agus ann a dhà no trì mhionaidean bha gach ni bha 'na thigh air taobh am muigh an dorus. Cha robh sin mòr: beinge, cathair no dhà, casg anns am biodh min, poca clòimh, agus a dhà no trì de bhearraidean beaga eile de dh'airnis—dìreach na bha stigh air a thionndadh am mach, 's an tigh air fhàgail gun cheann. 'S e 'n ath thigh gu'n deach iad, tigh bean Mhic Phàil, fear de'n fheadhainn a thugadh an dé mar gu'm b'eadh, gu Loch-nam-madadh. Cha robh cus aicese na bu mhò; ach 's e ni bu luachmhoire uile gu léir a bha aice, triùir phàisdean beaga, laga aig a glùin, air nach robh còmhach ach còtaichean plangaid, agus cha robh cus oirre féin na bu mhò. Thòisich am boireannach bochd air tuiream 's air caoineadh, 's le leanabh beag, òg, lag 'na h-uchd, thòisich i air gearan ris an t-Siorramh, gu'n robh i féin 's a' chlann gun bhiadh, gun ni 'sam bith. Le so chuir e fios air fear-riaghlaidh nam bochd 's thug e mu 'n ear cuideachadh a thoirt dhi féin 's do 'n chloinn. An ath thigh gu'n deach iad, cha robh ann ach seann daoine bochda, lapach, agus chuir e 'n aghaidh dragh 's am bith a chur orra, muigh no mach. Mar an ceudna, dhùilt e as is as ochdnar theaghlach eile a chur a mach, a chionn nach robh gnothuichean mar bu chòir dhaibh anns na litrichean rabhaidh a fhuair iad roimhe sin. 'S e 'n ath thigh gu'n deach iad a thug an aon deuchainn daibh a fhuair iad. Bha croit air fear an tigh-sa cuideachd, agus bha e 'na bhreabadair, 's e féin 's a bhean agus naonar de chloinn aige ri chumail suas. Chruinnich grunn mòr a mhuinntir a' bhaile chun an tighe so, agus leig iad fhaicinn gu follaiseach gu'n robh 'n t-sabaid air thuar a bhi ann. Ach 'sa mhionaid thàinig na sìth-ghaoir, 's na maor-fhearainn agus dusan

fireannach eile, a thàinig far taobh eile na dùthchha gus an luchd-lagha chuideachadh, air adhart gus an tigh a leagadh. Nuair a chunnaic muinntir Shollais muinntir an taobh an Iar a' dol an greim, thòisich iad air caith-eadh chlachan is phloc orra. Ach thàirneadh na sith-mhaoir 'nan da sreath timchioll an tighe, agus fhuair na maoir, 's an luchd lagha, 's an luchd cuideachaidh cothrom air an àirnis-taighe chaitheadh am mach; agus rinn iad stiallan air a chlà a bha 'sa bheairt is bideagan air a' bheairt féin. Aig an àm so ruith bean an tighe mach chun an doruis, agus leanabh 'na h-uchd 's i glaothaich 's a' tuiream: "Tha mo chlann gu bhi air am mort." Dh' fhàs an cruinneachadh fiadhaich, 's thilgeadh clachan air an luchd-lagha, 's air an luchd-cuideachaidh, 's b'fheudar dhaibh tighinn a nuas á mullach an taighe, agus a dhol g'an dion féin air cùl nau sith-mhaor. Bha deann de na clachan air an caitheadh 's rudan eile. Tharruing na sith-mhaoir air an t-sluagh 'nan dà bhuidh-inn, ach bha gearrannan is cnapan is goitean taobh air thaobh. 'Na dhéidh sin bha ionaidh briseadh-cridhe de sheallaidhean ri'm faicinn. An ath tigh gu'n deach iad, b'fheudar dhaibh na boireannaich a shlaodadh am mach ge b'oil leotha; agus tha e air aithris nach do shealladh cus iomchuidheachd dhaibh cuideachd. Bha té de na boireannaich car treis, mar gu'm biodh i tur cèarr, agus bha 'n té eile a' caoineadh 's a' tuiream 's a' gearan ris an t-Siorramh, e dh' fhàgail pairt de 'n mhullach air an tigh os cionn àite an robh beairt-fhidhe aice, agus clò innte; ach cha 'n fhàgadh.

Nuair a chunnaic an treas té de'n teaghlachsa (oir 's i bu shine dhiubh) so, tharruing i air an t-Siorraimh le cuala mhath bata; 's nuair a chunnaic i nach do chuimsich i e, ghabh i 'na bhad leis na dùirn, gus am b'fheudar do thrìuir de na sith-mhaoir a cumail bhuaithe. Bha 'n trileach a' fàs cho fiadhaich a nis, agus gu'm faca am Bàillidh na'n leanadh e air toirt a bhàrr o'n fheadhainn a chuir an aghaidh a dhol a mach, ge do rachadh aige air na tighean aca a leagadh

mu 'n ceann, gu'n tigeadh air an dùthaich am beathachadh 's an còmhach ré a' gheamhraidh a bha tighinn; agus mar sin sguir e de 'n cur am mach, agus leig e cead dhaibh fuireach 'sna tighean, air chumhnant gu'n cuireadh ceannamhaithean nan teaghlaichean làmh ri paipear a' gealltainn gu'm biodh iad deònach falbh thairis an ath bhliadhna, àm 'sam bith eadar a' cheud latha de 'n Earrach agus an latha mu dheireadh de mhios meadhanach an t-Samraidh. Dh'aontaich cuid ris an so, agus cuid nach d'aontaich; agus air an aobhar sin, fhuair iad cead a dhol air ais do na tighean, as an do chuireadh iad a bha nis air am milleadh 's gun cheann, fad beagan ùine fathaest; ach thugadh uapa an stoc phàidheadh pàirt de 'n t-sean mhàl, a bha air a dhol mu seach orra.

Chaidh a chuid eile dhe 'n stoc, a bha chòrr air an sin, a reic le òrdugh is riaghladh a' Bhàillidh Chooper, agus a cheannach le feadhainn 'sam bith, feadh an àite, a thogradh sin a dhèanamh, no aig an robh feum orra, agus chaidh bàrr nan daoine bochda a chur ri feum air an aon dòigh. Tha mi duilich gu'm biodh agam ri aithris gu'm biodh neach, no buidhean, ann an dùthaich mo bhreith is m'arach, a bhiodh cho ìosal ann an ceartas agus gu'n ceannaicheadh iad stoc no bàrr an comh-chreutairean a chaidh a ghiollachd air a leithid de dhòigh; ach tha chùis soilleir gu leòr gu 'n robh. Tha nàdur an duine a thaobh gin, agus gu h-àraidh, cuid de dhaoine, sanntach, gabhail, do-riaraichte agus coma-co-dhiùbh, ach an cùisean, a chum am math féin a ghreasad air n-adhart, cho dian 's is urrainn iad, agus aig an aon àm, gun sealltainn no umhlachd 'sam bith, do shuidheachadh an comh-chreutairean, biodh iad sin an dlùth-dhàimh dhaibh, no a mhàin 'nan coimhearsnaich.

Tha so fìor a thaobh iomadh air feadh farsuingeachd an t-saoghail gu h-iomlan, agus bhiodh e na mhòr-ioghnadh na 'm biodh muinntir Uidhist—pàirt dhiubh co-dhiùbh—gu h-àraidh 'san àm a bha 'n sud, air an cur an taobh am mach de 'n riaghailt so.

Bha mi, bho chionn ùine 'gun a bhi ro-hada, a' gabhail mo thuruis ann an inneal

siubhail air rathad iaruinne na Gaidhealtachd maille ri ministear còir, gun a bhi aosda, de mhuinntir Uidhist, agus am measg nithean eile, thug sinn tarruing air an naidheachd mu 'm bheil mi nis a' sgrìobhadh. Dh'fheòruich e dhiomh an robh fios agam có fhuair bàrr muinntir Shòllais an déidh an cur air falbh; agus thuirt mi ris nach robh mi cinnteach an dràsda, ach gu 'm faighinn am mach ri beagan tìde. Thuirt esan an sin, gu 'n robh e féin a' smuainteachadh nach robh duine an Uidhist cho ìosal ann an ceartas agus gu 'n gabhadh no gu 'n ceannaicheadh e bàrr feadhainn a ghiollaichdeadh mar a rinneadh, ri muinntir Shòllais, ach ge ta bha.

Ach, gu pilleadh gu brìgh mo sgeòil, c'àite an d'fhuair mi fiosrachadh air mar a thachair do mhuinntir Shòllais, 's do 'm bàrr is stoc. Fhuair mi sin ann an Inbhar-nis mar a chaidh a sgrìobhadh an sin aig an àm ud féin, le neach a bha fàbharrach, cha 'n ann, tha e coltach, do na daoine bochda air an d'rinneadh an eucoir, ach do luchd-riaghlaidh truailidh na h-Oighreachd, 's b' e sin iadsan.

Thugadh gu cùirt gu ruige Ionbhair-nis ceathrar de na daoine a chuir an aghaidh nam maor an latha roimhe sin, agus fhuair iad ceithir mìosan prìosain. An ath-bhliadhna, an déidh sin, thionndadh na h-uile neach dhiubh am mach á Sòllas—àireamh sé ceud 's a trì. Tha e air aithris le cinnt, gu'n do ghabh na Morair aithreachas a chrìche a thaobh aonta a thoirt an sluagh a chur as. Ach leanamaid a nis mionaid bheag, Alasdair Mòr an t-Struthain, agus an duine gun mheas a thug leis e a dh' obair gu bogach Bhàchlairidh gu cùl Druim Airidh-na-Creige, am feadh 's a bhiodh am blàr ag obair, air eagal 's gu 'n cuireadh Alasdair Mòr còir a thaobh an neart neo-chumanta bha ann, bacadh air obair an luchd-lagha. Chum e Alasdair ag obair an sin fad an latha gus an d' thàinig an t-anmoch, agus am b'fheudar tighinn dhachaidh —an té nach robh ann. 'S nuair a chunnaic Alasdair còir mar a bha a' chùis roimhe, cha robh fhios aige cìod e theireadh no dheanadh e; ach nuair a chuala e mar a bha, 's gu'n robh muinntir a' chrùn air falbh, dh' fheòraich e cìod e cho fad 's a bhiodh

iad air adhart, agus dh'innseadh dha gu'm biodh iad a nis letheach ròid gu Loch-nam-madadh co-dhiùbh. Sud a mach a thug e tarsuing na mòintich air a' bhad, fiach am beireadh e orra; ach nuair a ràinig e Céarsabhagh bha 'm bàta aca air togail am mach o laimrig Airde-Bhaile, 's cha robh aig mo liadh ach pilleadh.

Cha robh fear a thug a char as, latha a bhlàir, latha soirbheachail riamh 'sa chroit a fhuair e, no duine thainig uaithe. Tha e air aithris gu'n deach am Bàillidh Cooper mòr gu neo-ni; agus chuala mi air a ràdh riamh gu'n do chaill am Morair an Oighreachd, 's e air a cur air a gheall a' cluich air chairtean. Chi sinn gu soilleir bho na thachair, obair na h-eucorach 's a duais.

"Bidh 'n crìoch dheireannach a réir an oibrean."

MAR A THAINIG NA LOCHLAINICH A BHALLAIDH AN UIDHIST-A-TUATH

U chuairt 'sa bhliadhna ochd ceud, rinn Lìdhear mac Rìgh Lòchlann air son gu'n tigeadh e le àireamh mhòr shoitheachan gu ruige taobh an Iar Eileanan Innse Ghall, gus an toireadh e mach an t-àite. Nuair a thàinig iad gu

taobh an Iar nan Eileanan, sgap iad o chéile gu tighinn air tìr an sud sa seo mar a b' fhèarr a dh' fhaodadh iad, 'sa chiteadh iad freagarrach. Chaidh té aca air tìr an Eilean Hiort 's t' eile air tìr air an taobh an Iar, agus o'n is e b'fhaisge orre, chaidh a' chuid eile air tìr ann an Leodhas. Ach co-dhiù, rinn an té bu mhò, agus anns an robh Lìdhear mac an Rìgh féin air son gu'n tigeadh i air tìr ann am Bhàllaidh, 's e sin Eilean fada caol, còrr is dà mhìle d'fhaide, agus mu chuairt is trì chairteil a mhìle a leud, a tha air a shineadh air taobh a tuath cladach Uidhist, eilean briagha, grianach, seasgair, torach, nach sguir mi féin d'a mholadh gu bràth co-dhiù.

A nis bheir sinn fainear, gu'm bheil mòran sgeirean agus bhodhaichean 'sa chuan air cùl an àite; agus cha bhiodh e glé fhuasda do shoitheach nach biodh eòlach tighinn air tìr ann sàbhailte. 'S e bun a bh'ann 's ann a bhuaill soitheach Lìdheir mhic an Rìgh air bodha, agus b'fheudar do na daoine na bàtaichean beaga a chur a mach 's a dhol 'nam broinn gu faighinn tèaruinte gu tìr; agus fhuair iad sin; ach bhriseadh am bàta ao 'na mirean air a' bhodha, agus thugadh o'n uair sin gus an latha 'n duigh bodha Lìdheir air a bhoda sin.

Nuair thàinig na Lochlainnich air tìr shìos fo no Bàcanan Mòra—'s e sin a their sinn ri mullach an àite—chuir iad suas àite tàimh car greis, ris an can sinn anns an fhìrinn butha, agus riamh a sin gu so, theisear Buthag Lìdheir ris a chnocan air an do chuir iad suas i an déidh tighinn air tìr. Mar so bha iad 'san àite àireamh cheudan bhliadhna. Tha mi ciallachadh leis an seo gu'n robh na h-Eileanan an Iar aca dhaibh féin, agus roinn mhòr de'n Eilean Sgitheanach, fad cheithir cheud bliadhna, gus an d'rinn Rìgh Magnus IV. Lòchlann agus Rìgh Alasdair III. na h-Alba cumhnanta ri cheile ann am Peirt, an deidh batal nan Leargadh Gallda. 'S e sin batal a chuir na h-Albanaich air na Lochlainnich, 's na Lochlainnich air tighinn a rithist le armailt mhòir laidir gu tìr mòr na h-Alba, air an turas so 's iad an dùil gu'n ceannsaicheadh iad Alba gu léir dhaibh féin. Cha do shoirbhich an cùisean leis an fheadhainn a thàinig gus na Leargaidh idir, 's a chuid nach do mharbhadh dhiubh phill iad gu ìre bhig dhachhaidh d'an dùthaich féin. Ach, cha d' fhalbh an fheadhainn a thàinig do na h-Eileanan an Iar idir, ged a chàill iad na h-uile cumhachd, is comas rìaghlaidh a bha aca roimhe, agus tha mòran de 'n gineil 'nar measg gus an latha 'n duigh, agus tha 'n fhuil aca annainn cha mhòr uile gu léir.

'S e daoine mòra, briagha, foghainteach. bàna, no bàna-ruadh 'san fhalt a bha anna. le leac-aghaidh fhada, shìobhalta, 's le craiceann glan, geal. Bha samplair eireachdail dhiubh ann am Boiridh ris an cainteadh "Clann Ailein Bhàin," a chionn iad a bhì dìreach mar a dh' ainmich mi, agus càirdean dhaibh so a rithist, air am bheil, eòlas math, còir aig mòran againn, an Uidhist, agus eadhon an tìrean céine "Clann Neill Thàileir," agus a ris, "Clann Ghilleasbuig Bhàin, Ghriminish," agus "Teaghlach Bhaile Ràdhnuill," agus cuid mhòr eile feadh na dùthcha againn nach eil ùine agam air an ainmeachadh. Ach 's feudar dhomh ainmeachadh gur e seo, an samplair dhaoine a gheibh sinn fathast ann an Fìort uile gu éir, agus fìor dhiùlnaich, anns na h-uile

duine agus àite anns am faighear an fhuil aca.

Bha Calum Cille còir air tighinn a nàll á Eirinn ma thuairream dà cheud bliadhna mu 'n 'd thàinig na Lochlainnich air tùs do na h-Eileanan againne, agus thàinig mòran sluaigh 'na chois-san agus mòran na dhéidh, agus a thaobh gur e luchd teagaisg a bh' anna, bha iad a' sgapadh gu lionmhor air feadh Eileanan an Iar na h-Alba, agus bha na daoine so—Eirinnich, car coltach ris na daoine a bha 'san àite rompa—daoine ìosal, tuigh, gu math deannta ann am pearsa, le craiceann dorcha, agus falt garbh làidir tuigh, 's gheibh sinn samplair dhiubh air feadh nan Eileanan gu léir, ach gu h-àraidh anns na Hearradh, far nach mòr gu'm bheil ach an seòrsa sin féin, agus a rithist am Bèarnaraidh. Gheibh sinn a rithist daoine, coltach agus pearsanta ann am bodhaig le aghaidh, mar is trice sìobhalta, 's le falt eutrom-donn no troma-dhonn, anns an eadar-mheadhon, eadar an dà sheòrsa dhaoine dh' ainmich mi cheana, 's iad so sìochd a thàinig o'n dà sheòrsa eile le pòsaidhean.

Bha iomadh atharrachadh a' tighinn air an t-sluagh, linn an déigh linn a nuas o àm Chalum Chille, eadhon, faodaidh mi ràdh, gus an latha 'n duigh. Ged a rinn a luchd leanmhuinn-san feum mòr, gidhean, bha beachdan ùra a' tighinn a steach leis na h-uile linn, agus dòighean ùra gu àiteach na talamhainn, agus ann an aon fhacal tur-chaochladh air iomadh dòigh tighinn air na h-uile rud. Bha na Lochlainnich mar Lochlainnich a' sìor dhol as an t-sealladh, ged a tha 's a bha 's a bhios an fhuil 's an nàdur aca an so, agus annainne. Thàinig an so an Ceilteach an uachdar, agus thòisich na fineachan ri tighinn am follais, agus, ma thòisich, thòisich stri is còmhrag thall 's a bhos, 's ged a bhatar a' togail Eaglaisean is theampull gu leòr, gidheadh, bha an sluagh pàpanach. Bhatar mar an ceudna togail thùr is dhùn is àiteachan dìon de gach seòrsa, an so 's an sud, 's an darna buidheann 'gan dìon féin air a' bhuidhean eile, gus am b'fheudar do'n Ghovernmaid ceuman làidir a chleachdadh

anns a' bhliadhna 1609 gu so a' cheartachadh; gus mu dheireadh 'sa bhliadhna 1745, am b'fheudar an cuid arm a thoirt uapa buileach. Bha 'n còmhnuidh aig an àm-sa deasbud eadar Clann Mhic Leòid (anns an robh fuil nan Lochlannach) agus na Dòmhnallaich, co aca aig am biodh seilbh air Uidhist. Ach, co-dhiù 'sa bhliadhna 1469, fhuair Uistean Dòmhnallach, gille diolain le Alasdair, treas Morair nan Eilean i. Bho sin gu 1855, bha i aig na Dòmhnallaich gus an d'fhuair Siorramh Iain Orde i, sean-athair an uachdrain a tha againn an duigh. Thionndaidh an roinn anns an robh fuil nan Lochlannach de na h-Eileanan, leis a' chreideamh phròstanach gu h-iomlan; ach cha 'n eil cunntas againn cuin no ciamar. Ann an gnothuichean de'n t-seòrsa sin leanaidh an sluagh na Cinn-Fheadhna. Bha na Morairean Dòmhnallach pròstanach, 's docha; agus cha 'n eil teagamh nach e sin a rinn an gnothuch gu léir. Seall sibh cuid Clann Ràdhnaill de'n Eilean Fhada Caitligeach mar a bha iad féin gu h-iomlan cha mhòr fathast. Ach co-dhiù tha fuil nan Lochlannach, a thàinig air tìr a Bhàllaidh annainn fathast. 'S e 'n aon ainm àite cho soilleir 's a dh'fhàg iad 'sna h-àiteachan againn, Orasaidh; 's ann o'n fhacal Lochlannach (Orfiris-ey—ebb-tide island) a tha e: 's e sin Eilean a bhios a chaolas a' traghadh 's a' lionadh, mar tha Bhàllaidh fein; agus 's ann agam tha brath.

Is ann aig Donnachadh Mac Coinnich, na mar is fhèarr is aithne dh' Uidhistich e (Donnachadh Mac Dhomhnuill Mhic Aonghais Mhic Sheumais), a fhuair mise an naidheachd so, agus bha athair 'sa chuideachd sa 'n eilean sin, bho àm seach cuimhne, agus mar sin, bhiodh eolas an àite aca moran na b'fhèarr na feadhainn eile.

THA GRÀDH NA'S TREISE NA 'M BÀS.

b

HO chionn còrr agus ceithir fichead bliadhna, nuair a bha moran Tuatha ann an Uidhist, an céarnaidhean anns nach eil na h-uidhir an diugh, bha e na chleachdamh aig móran de ghillean òga 's de dh' fhir a bhi dol a dh'iasgach le slatan gu creagan freagarrach ri cois na mara, mu mheadhon agus deireadh an fhoghair. Aig an àm shònruichte so de 'n bhliadhna tha mòran éisg de chudaigean 's de shuidheanan a' tighinn gu bonn nan creag an àiteachan sònruichte far am bheil muir rudeigin sàmhach socair, mu 'n tig stoirm 's fuathas a' gheamhraidh, a dh' fhuadaicheas na h-éisg ein am mach chum na doimhne 's na sàmhchair. Mar so bha e 'na chleachdamh aig gillean Shóllais da'm buin an sgeul so, a bhi dol a dh'iasgach gu ruige Eilean Bhilis, ceangailte le tràigh ri Eilean Uidhist, deagh àite iasgaich, ach àite fiadhaich, cas, corrach agus air leth eunnartach 's na h-uile dòigh, 's gu h-àraidh ma tha ni a dh'éiridh air a' mhuir.

Air feasgar àraidh, àireamh mhòr bhliadhnachan air ais chaidh grunn mòr a ghillean Shóllais a dh'iasgach gu ruige an t-Eilean so—Bhilis, agus 'nam measg bha aon mhac a mhàthar, agus bu bhanntarach i, agus cha robh e ach mu thiomchìoll sè deug, no seachd bliadhna deug, a dh' aois. Ach co-dhiùbh, ràinig iad gu léir a' charraig iasgaich, agus thòisich iad air faotainn meall math éisg. Bha 'n gille òg so, mac na banntarach na b' fhaise air oir na creige agus air cunnart na mara na duine de chàch; agus thug Aonghas Ruadh Mac Amhlaidh (fear cho sean

's a bha 'nam measg agus a dh'innis dhomhsa an sgeul iomadh uair) rabhadh do 'n ghille òg teannadh na b'fhaide o'n chunnart anns an robh e. Ach b'e 'm freagrach a thug an gille òg air: "Cha 'n eil agams" ars esan ach slat iasgaich ghoirid agus ni mi na's fèarr far am bheil mi. Tha mise agus mo mhàthair glé fheumach air beagan annlain leis a' bhuntàta. Cha 'n eil an còrr againn an dràsda." Ach, coma leibh co dhiùbh an uair a thòisich an làn ri tilleadh, agus an lionadh ri éirigh, thòisich rùidean mòr air tighinn an àird ris na creagan. Ach, mo thruaighe, uair de na h-uairean, thàinig rùid mhòr, agus spion i 'n gille òg am mach a bhàrr na creige; ach cha robh e 'n comas chàich ni de chuideachadh a dheanamh leis; agus, ni a bha anabarrach iongantach, am fad 's a bha e 'nan sealladh (oir bha e 'nan sealladh ùine mhòr gun dol fodha) bha e mar gu'm biodh e 'na shuidhe 's a mhuir. Ach, am feadh 's a bha e air bhàrr nan tonn, cha do dhi-chùimhnich e mhàthair; agus ghlaodh e mach ri cach a bha tèaruinte, "Innsibh dha mo mhathair" ars esan gur fuar an leabaidh bhios agams' an nochd, agus thoiribh mo mhile beannachd g'a h-ionnsuidh." An ceann ùine ghòirid an déidh sin thug an dorchadas 's am muir as an sealladh e. Tha briathran deireannach a' ghille òig so a dh'ionnsuidh a mhàthar a' dearbhadh dhuinn gu soilleir na firinn a tha 'g radh: "Tha gràdh na's tréise na'm bàs." Chaidh na gillean eile dhachidh gu tùrsach, a' caoidh 's a 'g ionndrainn an companaich laghaich, agus fad nan còrr is trì mìle a bha aca ri choisreachd mu'n ruigeadh iad na dachaidhean, thòisich ceisid is cùram 'nam measg, ciamar a bheireadh iad an naidheachd a dh'ionnsuidh màthair a' ghille. Ach, a chionn gu'm b'e Aonghas Ruadh mac Amhlaidh fear cho sean 's a bha dhiùbh, thuirt e ri càch gu'n rachadh esan chum an taighe air thoiseach na 'n rachadh feadhainn de chàch còmhla ris. So mar a bha. Ràinig iad an tigh fada 'n déidh do 'n oidhche tuiteam, agus chaidh iad a steach is Aonghas air thoiseach. Ach, nuair a chaidh

iad a stigh bha màthair a' ghille 'ga fheitheamh ri taobh teine blàth, bòidheach gu seasgair, agus air aon taobh dhe 'n teine bha aice poit le beagan buntàta bruich g'a chumail blàth air choinneamh a' ghille (nach tigeadh dhachaidh gu bràth tuilleadh) agus air an taobh eile de 'n teine poit bheag eile, le dà no trì de dh' éisg a bhiodh aige le shuipair. Nuair a chunnaic na gillean eile so, cho duilich 's a bha na h-uile càil a bh' ann o thùs gu éis ag amharo, cha b'urrainn iad facal a ràdh; agus 's ann a thòisich na h-uile fear riamh dhiùbh air caoineadh, agus anns an spot thuig a' bhanntarach mar a bha. Nuair a fhuair iad an luchd sin seachad dh'innis iad facal air an fnacal mar a thachair, 's cha robh comas air. Ach b'è brìgh na cùise gu'n robh gràdh a' ghille da mhàthair as ùr a' fireanachadh gur "treise gràdh na'm bàs." Ach cha 'n eil teagamh nach d'fhuair a' bhanntarach bhochd blàths agus càirdeas agus cuideachadh am measg nan coimhears-nach riamh tuilleadh.

BOOK BARGAINS.

NEW and SECOND-HAND WORKS.

All Prices are nett, and unless otherwise stated do not include carriage. When sending for Books please add postage. Orders amounting to £3 and upwards forwarded carriage paid.

MALCOLM C. MACLEOD,

Bookseller, 183 Blackness Road, Dundee.

-
- CHAMBERS'S CYCLOPÆDIA OF ENGLISH LITERATURE.** New edn., by Dr Patrick, cloth, 3 vols., 1901 (as new), ... 15s
- CASSELL'S HISTORY OF ENGLAND.** Special edn., to Accession of Edward VII., 9 vols., cloth gilt, ... 25s
- SHAKESPEARE.** The Royal Shakespeare, half leather, 3 vols., 1898, ... 10s 6d
- SHAKESPEARE'S WORKS,** revised by Rev. Alex. Dyce, 6 vols., 5 × 8½, half polished calf, 1857, 20s
- SANDERSON (EDGAR)** The British Empire in the 19th Century. 6 vols. in 3, half-leather, 1898, 10s 6d.
- CHAMBERS'S BOOK OF DAYS,** 7 × 10, cloth, good copy, 2 vols., ... 7s 6d
- DE HUBNER (M. Le Baron).** A Ramble Round the World, 1871, 5½ × 8, cloth, 2 vols., 1874, ... 2s 6d
- DICKENS (CHARLES).** Complete Works, 19 vols., including Dictionary and Forster's Life of Dickens, 5 × 8, cloth (as new), ... £2 5s
- BORROW (GEORGE).** Bible in Spain, Gypsies of Spain, Lavengro, Romany Rye, Wild Wales. 2s each.
- RABELAIS (FRANCIS).** Works, trans. by Urquhart and Motteux (Bohn's extra vols.), 2 vols., cloth, 1859, ... 15s
- OVID.** The Heroides; The Amours; Art of Love, &c. Bohn's edn., 1893, ... 3s 6d
- BROWNING (ROBERT).** Poetical Works, 5 × 7½, 2 vols., cloth (as new), 1896, ... 10s
- BALLAD MINSTRELSY OF SCOTLAND,** 5 × 7½, cloth, Glasgow, 1871, ... 3s 6d
- PROCTER (Adelaide Anne).** Legends and Lyrics, 4½ × 7, cloth gilt, port, 1884, ... 1s 6d
- ILLIS (N. PARKER).** Poems, 5 × 8, cloth, 1891, 1s 3d

- KEITH** (Dr G. S.). *Plea for a Simpler Life; and, Fads of an Old Physician*, cloth, 1900, ... 2s 6d
- GRAMMONT** (Count). *Memoirs*, by Count Anthony Hamilton, $4\frac{1}{2} \times 7$, buckram, 2 vols., 42 photogravure ports., 1903, ... 7s 6d
- HALLAM** (HENRY). *View of the State of Europe during the Middle Ages*, $5 \times 7\frac{1}{2}$, cloth, ... 3s 6d
- JOHNSON** (Dr SAMUEL). *Rambler and Idler*, 6×9 , cloth, port., 1877, ... 2s 6d
- JAMES THE FIRST OF SCOTLAND**. *Poetical remains*, $5 \times 8\frac{1}{2}$, full polished calf, Edinburgh, 1783, ... 3s 9d
- CHAMBERS'S ENCYCLOPÆDIA**, half-leather, 10 vols., 1888, ... 22s 6d
- GRAY** (JOHN MILLER). *Memoir and remains*, $4\frac{1}{2} \times 7\frac{1}{2}$, boards, illustd., 2 vols., Edinburgh, 1895, ... 2s 9d
- BAIRD** (Dr WILLIAM). *The Student's Natural History*, 5×8 , cloth, ... 5s
- SCOTT** (Sir WALTER). *Poetical Works* (author's edn.), $5\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$, half calf, 1869, ... 3s
- Waverley novels and poetical works*, 14 vols., $4 \times 6\frac{1}{2}$, half leather, ... 17s 6d
- Miscellaneous prose works—Paul's Letters, Periodical Criticisms, Provincial Antiquities, &c.*, $4 \times 6\frac{1}{2}$, old calf (rubbed), 12 vols., ... 10s 6d
- CHAMBERS'S CYCLOPÆDIA OF ENGLISH LITERATURE**, $6\frac{1}{2} \times 10$, cloth, 2 vols., illustd., 1884, ... 3s 9d
- Another Copy*, 2 vols., cloth, 1844, ... 2s 6d
- VICTORIA, QUEEN**. *Leaves from the Journal of Our Life in the Highlands*, 1848-1861, $5\frac{1}{2} \times 8$, cloth, 1868, ... 1s 6d
- THOREAU** (Henry D.). *Poems of Nature*, $4\frac{1}{2} \times 7$, cloth, 1905, ... 1s 6d
- BIBLE, HOLY**: Notes, observations, marginal notes, refs., &c., by Rev. Thomas Scott. Beautifully illustrated with first-class steel engravings, family register, 3 vols., mor., full gilt, 9×11 , ... 16s 6d
- BIBLE, HOLY**: Cambridge, mor., gilt., $3\frac{1}{2} \times 5$, 3
- BIBLE, HOLY**: Paragraph Bible, $5 \times 7\frac{1}{2}$, 1848, 2s
- NEW TESTAMENT**: Revised Version, Oxfo $4\frac{1}{2} \times 7$, mor., gilt, ... 2s

- NEW TESTAMENT:** St Matthew's Gospel, with the parallel passages in the other evangelists, notes, cloth, 5 × 7, 1878, 1s 6d
- NEW TESTAMENT:** Notes, explanatory and practical on the Gospel, by Rev. Albert Barnes, 4 × 7, cloth—Matthew and Mark, 1859; Luke and John, 1859; Acts, 1859; Romans, 1858; First Corinthians, 1859; Second Corinthians and Galatians, 1858; Ephesians, Phillipians, and Colossians, 1858; Thessalonians, Timothy, Titus, Philemon, 1857; Hebrews, 1858; James, Peter, John, and Jude, 1858; Revelation, 1858, 1s each.
- NEW TESTAMENT:** Goodwin (Rev. Harvey)—Commentary on the Gospel of St Matthew, 4½ × 7, cloth, 1857, 1s
- St Mark, 1s
- St Luke, 1s
- BOWEN (Rev. GEORGE).** Daily meditations, cloth, Edin., 1879, 5½ × 7, 1s
- FREE CHURCH OF SCOTLAND:** The subordinate Standards and other authoritative documents, 4½ × 7, cloth, 1851, 1s 6d
- KNOX (JOHN).** Select practical writings, 4 × 7, cloth, Edinburgh, 1845, 1s
- RUTHERFORD (SAMUEL).** The Trial and Triumph of Faith, 4 × 7, cloth, Edinburgh, 1845, ... 1s
- RUTHERFORD (SAMUEL).** Religious Letters, with a Testimony to the Covenanted Work of Reformation, 1638—1849, 5 × 8½, half calf, Glasgow, 1824, 1s 6d
- BUNYAN (JOHN).** The Holy War, 4 × 6½, cloth, 1s
- BUNYAN (JOHN).** Entire works of, ed. by Dr Stebbing, steel engravings, 4 vols, full calf, 6½ × 10½, 1859, perfect condition, 7s 6d
- BROWN (Rev. THOMAS).** Annals of the Disruption, 1843, plates, 5 × 9, cloth, Edinburgh, 1893, 2s 9d
- JOSEPHUS, WORKS OF,** trans. by W. Whiston, illustrs., 5½ × 9, cloth, 1872, 3s
- BALFOUR (Dr R. GORDON).** Presbyterianism in the Colonies—Chalmers Lectures, 5½ × 8½, cloth, Edinburgh, 1893, 1s
- BROOKS (Rev. GEORGE).** Five hundred plans of sermons, 4½ × 7, cloth, Edinburgh, 1863, 1s 6d
- HENRY MATTHEW).** Method for Prayer, 6 × 9½, half calf, Glasgow, 1s

- M'CHEYNE** (Rev. R. MURRAY). Memoir and remains, by Rev. Andrew A. Bonar, $4\frac{1}{2} \times 7$, cloth, Edinburgh, 1864, 1s 3d
 Additional remains, $4\frac{1}{2} \times 7$, cloth, Edinburgh, 1869, 1s 3d
- BOSTON** (Rev. THOMAS). The distinguishing character of true believers; with a soliloquy on the Art of man fishing, 4×7 , half calf, Edinburgh, 1824, 1s 6d
- WHYTE** (Dr ALEANDER). Bunyan characters, $4 \times 7\frac{1}{2}$ cloth, Edinburgh, 1893, 1s
- BLACK** (Rev. HUGH) Work. $4\frac{1}{2} \times 7$, cloth, 1903, 1s
 Friendship, $4\frac{1}{2} \times 7$, cloth, 1903, 1s
- BUCHANAN** (Dr ROBERT). The Ten Years' Conflict; history of the Disruption, 5×7 , half calf, 2 vols., 1861, 3s 6d
- D'AUBIGNE** (Dr J. H. M.). History of the Reformation, 5 vols., $4\frac{1}{2} \times 7\frac{1}{2}$, cloth, Edinburgh, 1846, 5s
- MOODY** (D. L.) Addresses, half cloth, 5s
 Heaven, half cloth, 1s
 Power from on High, half cloth, 1s
 Way to God, half cloth, 1s
- CAIRNS** (Dr JOHN). Memoir of Dr John Brown, $4\frac{1}{2} \times 7$, beautiful full calf, port., Edinburgh, 1860, 3s 6d
- ECCE HOMO**: Life and Work of Jesus Christ, $6 \times 8\frac{1}{2}$, cloth, 1866, 2s
- CYPRIAN**: Writings of, trans. by Rev. R. E. Wallis. Vol. 1 only, the Epistles and some of the Treatises, $5\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$, cloth, Edinburgh, 1870, 1s 6d
- BAXTER** (RICHARD). The Saints' Everlasting Rest; and other select treatises, port., $6\frac{1}{2} \times 10$, half calf, 1863, 2s 6d
- FARRAR** (Dean F. W.): Life of Christ, original illustrations and map, 7×10 , half leather, 6s 6d
 Early Days of Christianity, $5 \times 7\frac{1}{2}$, cloth, 1898, 2s 6d
- M'CRIE** (Dr C. G.). The Confessions of the Church of Scotland—Chalmers Lectures, $5\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$, cloth, Edinburgh, 1907, 2s
- FREE CHURCH OF SCOTLAND**: Appeals, 1903-4 ed. by Robt. L. Orr, $5\frac{1}{2} \times 8$, cloth, Edinburgh, 1904, 2s

CHURCH MANUAL OF THE CHURCH QUESTION IN SCOTLAND , ed. by Dr Hew Morrison, 5 × 8, cloth, Edinburgh, 1905,	1s
BUTLER (Dr Joseph). Analogy of Religion, natural and revealed, 3½ × 6, calf, Aberdeen, 1775,	1s
GILFILLAN (Rev. GEORGE). Bards of the Bible, 5 × 8, cloth, Edinburgh, 1851,	2s
MOSHEIM'S ECCLESIASTICAL HISTORY , ed. by Dr Murdock, 5 × 8½, cloth, 1848,	3s 9d
EUSEBIUS : Ecclesiastical History, 5½ × 8½ cloth, 1838,	3s 6d
SPURGEON (C. H.). Treasury of David. Vols. 2, 3, and 4 only, 5½ × 9, cloth,	3s
Messages to the Multitude, 4½ × 7½, cloth, port., 1892,	1s 6d
Lectures to my Students, 5½ × 8½, cloth, 1875,	1s
Sermons, 1862,	1s
Sermons, 1863,	1s
Sermons, 1864,	1s
HARPER (Dr J. W.). The Social Ideal, and Dr Chalmers' contribution to Christian Economics, 5 × 8½, cloth, Edinburgh, 1910,	1s 6d

AN UNIQUE OPPORTUNITY.

"THE TIMES" ISSUE OF THE

ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA

The Ninth Edition in combination with the new Supplementary Volumes constituting

THE TENTH EDITION

OFFERED AT LESS THAN

One-Third of the Published Price.

A Distinctive and Independent Library of Reference, dealing with the Developments of Science, Art, Literature, History, Religion, Sociology, Industry, Commerce, Invention, Medicine and Surgery, Law, Music, Biography, Statistics, Philosophy, Agricultural, Applied Arts, and with the Progress in all Fields of Knowledge and of Activity.

32 Volumes, bound in half morocco, gilt top and lettering, along with specially-made **Fumed Oak Revolving Bookcase** for holding the complete work,

Cost **£39 for £12 12s.**

BOOKS IN GAELIC AND IN ENGLISH.

The books listed below are bi-lingual, including an English version along with the Gaelic, both renderings being printed parallel to each other and can thus be compared at a glance.

Psalms and Paraphrases. The Psalms of David and Paraphrases, with Gaelic and English in parallel columns. Cloth, **1/3** ; post free, 1/6

The Mothers' Catechism in Gaelic and English by Rev. J. Wilson. Paper covers, **2d.** ; post free, 3d.

Old Highland Legends in Gaelic and English—The Wizard's Gillie ; or Gille a' Bhieidseir, and other Tales (illustrations and coloured frontis). Translation by J. G. MacKay ; taken from the unpublished portion of the magnificent MS. collections of the late J. F. Campbell, of Islay. Cloth, **2/6** nett ; post free, 2/10

Deirdre and the Lay of the Children of Uisne, orally collected in the Island of Barra, and literally translated by Alexander Carmichael. Cloth, .. **3/6** ; post free, 3/11

Gaelic Fairy Tales.—Na Daoine Sidhe is Uirsgeulan eile, with translation on opposite page, and coloured illustrations. Gilt, cloth, **2/-** ; post free, 2/5

Can also be had Gaelic only, paper covers, 8d. ; post free, 10d.

Gaelic Songs of Duncan Ban MacIntyre. The complete poetical works in Gaelic, with a metrical English translation on the opposite page. Edited and translated by Professor George Calder, with Biographical Introduction and Appendices, containing historical and explanatory notes, notes on the metrics and on the text, the latter giving the variations of the different editions, with a short Glossary and list of names of places and persons. Beautifully printed and illustrated by five full-page plates and two drawings : text. Cloth, **6/-** nett ; post fr

Popular Tales of the West Highlands, orally collected, translation by the late J. F. Campbell. Cloth, gilt

The Rev. Donald MacLean, Edinburgh—"It has a value all its own."

The Rev. Donald MacLean, Dunvegan—"This is a first-class work."

"The volume has strong claims to be placed among our favourite Gaelic authors."—*Oban Times*.

"Has evidently been prepared with the care as well as with the enthusiasm which the task demanded."—*Scotsman*.

"Ought to be popular because it meets a felt want."—*Northern Chronicle*.

"MODERN GAELIC BARDS."

Compiled and Edited by MALCOLM C. MACLEOD.

First Series contains a large and varied selection of Gaelic Poems, Songs, and Melodies.

Biographical Sketches and Portraits of John Campbell, Malcolm MacFarlane, Lieut.-Col. John MacGregor, M.D.; Donald MacKechnie, Rev. John MacLeod, D.D.; Neil MacLeod, Rev. Norman MacLeod, D.D.; Dr John MacLachlan, Dugald MacPhail, and Henry Whyte. Cloth, 5/- nett; post free, 5/5.

"No student of Gaelic literature can afford to be without this work."
—*Northern Chronicle*.

"The collection is cheap at the money, and is calculated to afford real pleasure to those interested in modern Gaelic poetry."—*An Des-Greine*.

"It not only contains songs by excellent bards, but also many fine musical settings of haunting and exquisite melodies in the old and new notations, which should prove a 'treasure trove' to singers, players, and composers alike."—*People's Journal*.

A NEW COLLECTION.

"MODERN GAELIC BARDS."

Second Series. Part I. with Table of Contents complete in itself.

Biographical Sketches and Portraits of Rev. Alexander Stewart, LL.D., "Nether-Lochaber"; Jas. Munro, Mrs Mary MacKellar, Malcolm Campbell MacPhail, Murdo MacLeod, and Duncan Reid. Songs, Melodies, Biographies, Portraits. A beautifully-printed book, the music being clear and well reproduced. Dainty paper cover with Celtic design printed in four colours. Price 2/- nett; bound in cloth, 3/6 nett, postage 5d extra.

Clarsach an Doire: Gaelic Poems, Songs, and Tales by Neil MacLeod (the Skye Bard). Enlarged and revised edition.
Cloth, 3/6; post free, 3/11

Caraid nan Gaidheal: a choice selection of the writings of Dr Norman MacLeod (1783-1862), selected and edited by Dr A. Clerk, of Kilmallie, with a Memoir by his son, Norman MacLeod, D.D. Cloth, published at 18/- for 6/-; post free 6/6

ORDER FROM

MALCOLM C. MACLEOD, 183 Blackness Road, Dundee

3 2044 011 300 498

